

Załącznik do Sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji społecznych projektu Programu Regionalnego: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027

Uwag zgłoszonych ogółem: 320, w tym:

- ■ uwzględnionych - 209 (65%)
- ■ częściowo uwzględnionych – 31 (10%)
- ■ nieuwzględnionych - 42 (13%)
- brak możliwości uwzględnienia uwagi - 38 (12%).

Uwagi uporządkowane zostały według generalnej struktury Programu Regionalnego: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027, a następnie zgodnie z kolejnością zgłoszenia.

L.p.	Nazwa Instytucji (tylko w przypadku uwag zgłaszanych w imieniu podmiotu)	Fragment dokumentu, do którego będzie zgłaszana uwaga	Numer strony na której znajduje się treść podlegająca konsultacji	Zapis w projekcie Programu Regionalnego: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027, do którego zgłaszane są uwagi	Sugerowana zmiana (konkretna propozycja nowego brzmienia zapisu)	Uzasadnienie zgłaszanej uwagi	Rozpatrzenie uwagi
1.	Związek Powiatów Polskich za pośrednictwem KWRiST	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)			Wnosimy o zabezpieczenie środków w ramach FEW na realizację projektów strategicznych wypracowanych przez partnerstwa powstałe w ramach Pilotażu Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR) – Centrum Wsparcia Doradczego (CWD). Na terenie Wielkopolski łącznie powstały trzy takie partnerstwa, w które zaangażowane są samorządy powiatowe.	Zgodnie z wytycznymi MFiPR, przedsięwzięcia wypracowane w ramach pilotażu CWD powinny mieć preferencyjny dostęp do źródeł finansowania polityki regionalnej UE na lata 2021-2027 (w tym w regionalnych i krajowych programach operacyjnych). „Znaczone” środki, podobnie jakw przypadkach ZIT, RLKS, czy OF ułatwią realizację projektów i przyczynią się do poprawy sytuacji obszarów zmarginalizowanych.	Uwaga częściowo uwzględniona IZ FEW 2021+ planuje preferencyjną formułę wsparcia dla Partnerstw CWD. Zakres i wielkość wsparcia będzie określona w Uszczegółowieniu Programu lub w kryteriach wyboru projektów.
2.	Gmina Połajewo	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	283-284		Proponujemy o ujęcie na liście przedsięwzięć priorytetowych planowanych do wsparcia ze środków programu regionalnego operacji polegającej na budowie obwodnicy miejscowości Połajewo.	Budowa obwodnicy Połajewa jest niezbędna dla rozwoju miejscowości i całej gminy, a przede wszystkim dla zapewnienia bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Połajewo znajduje się przy historycznej drodze z Obornik do Czarnkowa, będącej jedną z odnóg szlaku handlowego wiodącego z Poznania na Pomorze. Przez miejscowość przebiega droga wojewódzka nr 178. Najintensywniejszy ruch odbywa się przez dość wąską ulicę Dworcową co zagraża bezpieczeństwu w ruchu drogowym oraz przy dawnym zborze ewangelicki wzniesiony około 1860 r., którego konstrukcja zagrożona jest przez drgania wywołane przez natężony ruch. Obwodnica Połajewa ma przebiegać w ciągu drogi wojewódzkiej nr 178 od wschodnio-północnej strony miejscowości Połajewo. W ramach przedsięwzięcia planuje się wybudować około 2 km jednojezdniowej drogi wraz z skrzyżowaniami i przebudową infrastruktury kolidującej.	Uwaga nieuwzględniona Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym sporządzony został na etapie przygotowania Stanowiska Zarządu Województwa Wielkopolskiego dotyczącego projektu Kontraktu Programowego dla Województwa Wielkopolskiego. W obecnej chwili nie przewiduje się rozszerzenia istniejącej listy.
3.	Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	88 i 102	Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji	Ujednolicenia wymaga zakres, opis planowanych działań, bo w poszczególnych priorytetach wygląda on różnie.	Ujednolicenie zapisów dot. polityki horyzontalnej.	Uwaga nieuwzględniona Ze względu na zróżnicowany charakter działań przewidzianych do realizacji w ramach Priorytetów oraz celów szczegółowych zapisy dotyczące działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

							będą dostosowane do specyfiki danego rodzaju wsparcia.
4.	Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	193	Na podstawie informacji przekazanej przez IZ FEW 2021+	Zakres wsparcia ZIT w OF AKO 2021+ - do negocjacji budżet zaproponowany przez IZ FEW 2021+	SAKO - Związek ZIT widzi potrzebę zmian w zaproponowanym budżecie dla OF AKO 2021+.	Brak możliwości uwzględnienia Program FEW 2021+ nie wskazuje wysokości alokacji środków przeznaczonych na realizację zadań w ramach poszczególnych ZIT.
5.	Gmina Pępowo	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	66, 71	CP2, cele szczegółowe (II) (IV), konkretne terytoria objęte wsparciem	Postuluje się, aby OSI wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego w postaci obszarów funkcjonalnych, w tym Południowo-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego, znalazły odzwierciedlenie w proponowanych instrumentach interwencji, z dedykowaną kwotą wsparcia.	Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny, określony w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, wykazujący charakterystyczne cele, problemy i zjawiska, wskazany został do terytorialnego wymiaru wsparcia. W odniesieniu do tego obszaru postuluje się zastosowanie mechanizmu RLKS włączającego Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, w sytuacji wskazania w Lokalnych Strategiach Rozwoju Lokalnych Grup Działania przedsięwzięć odnoszących się do rozwiązywania problemów charakterystycznych dla obszaru funkcjonalnego. Obszar ten jako OSI powinien dysponować odrębną alokacją. W wariantcie zastosowania trybu konkursowego, powinny zostać przyjęte preferencje punktowe w odniesieniu do wnioskodawców (np. samorządów i partnerstw międzygminnych) z obszaru funkcjonalnego.	Uwaga częściowo uwzględniona Część gmin wskazanych w OSI połączonych będzie uwzględniona w FEW jako gminy o charakterze zmarginalizowanym zgodnie z delimitacją wskazaną w KSRR rozszerzoną o wymiar wewnątrzregionalny. Na etapie operacjonalizacji przewiduje się określenie preferencji punktowych dla zmarginalizowanych gmin. Przewiduje się realizację RLKS w formie wielofunduszowej z uwzględnieniem wsparcia w ramach EFRR i EFS+.
6.	Gmina Pępowo	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	119	CP4	Wątpliwości budzi zastosowanie mechanizmu RLKS w odniesieniu do niektórych zakresów interwencji celów szczegółowych (d, f, g, k) Celu Polityki 4 (ochrona zdrowia, rynek pracy, bezrobocie, pomoc społeczna).	Niektóre z celów szczegółowych dedykowanych m.in. LGD nie leżą w kompetencjach samorządów gminnych, które tworzą LGD. Brak też odpowiednich doświadczeń w tym zakresie, a nowe LSR, które ewentualnie mogłyby te obszary zdiagnozować i wskazać do realizacji lub ewentualnie być zaczątkiem budowy kompetencji, dopiero powstaną. Jednocześnie pomija się mechanizm RLKS w odniesieniu do innych, bardziej przystających do LGD, celów i dotychczasowych doświadczeń.	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD i uszczegółowiona na poziomie operacjonalizacji.
7.	Gmina Piaski	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	Nr str. 66, 71	Zapis w projekcie do którego są uwagi: CP2, cele szczegółowe (ii) (iv), konkretne terytoria objęte wsparciem	Postuluje się, aby OSI wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego w postaci obszarów funkcjonalnych, w tym Południowo-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego, znalazły odzwierciedlenie w proponowanych instrumentach interwencji, z dedykowaną kwotą wsparcia	Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny, określony w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, wykazujący charakterystyczne cele, problemy i zjawiska, wskazany został do terytorialnego wymiaru wsparcia. W odniesieniu do tego obszaru postuluje się zastosowanie mechanizmu RLKS włączającego Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, w sytuacji wskazania w Lokalnych Strategiach Rozwoju Lokalnych Grup Działania przedsięwzięć odnoszących się do rozwiązywania problemów charakterystycznych dla obszaru funkcjonalnego. Obszar ten jako OSI powinien dysponować odrębną alokacją. W wariantcie zastosowania trybu konkursowego, powinny zostać przyjęte preferencje punktowe w odniesieniu do wnioskodawców (np. samorządów i partnerstw międzygminnych) z obszaru funkcjonalnego.	Uwaga częściowo uwzględniona Część gmin wskazanych w OSI połączonych będzie uwzględniona w FEW jako gminy o charakterze zmarginalizowanym zgodnie z delimitacją wskazaną w KSRR rozszerzoną o wymiar wewnątrzregionalny. Na etapie operacjonalizacji przewiduje się określenie preferencji punktowych dla zmarginalizowanych gmin. Przewiduje się realizację RLKS w formie wielofunduszowej z uwzględnieniem wsparcia w ramach EFRR i EFS+.
8.	Urząd Gminy	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	Nr str. 119	Zapis w projekcie do którego są uwagi: CP4	Wątpliwości budzi zastosowanie mechanizmu RLKS w odniesieniu do	Niektóre z celów szczegółowych dedykowanych m.in. LGD nie leżą w kompetencjach	Uwaga uwzględniona

					niektórych zakresów interwencji celów szczegółowych (d, f, g, k) Celu Polityki 4 (ochrona zdrowia, rynek pracy, bezrobocie, pomoc społeczna).	samorządów gminnych, które tworzą LGD. Brak też odpowiednich doświadczeń w tym zakresie, a nowe LSR, które ewentualnie mogłyby te obszary zdiagnozować i wskazać do realizacji lub ewentualnie być zarysem budowy kompetencji, dopiero powstaną. Jednocześnie pomija się mechanizm RLKS w odniesieniu do innych, bardziej przystających do LGD, celów i dotychczasowych doświadczeń	Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD i uszczegółowiona na poziomie operacjonalizacji.
9.	Urząd Miasta Leszna / Biuro Pełnomocnika ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	119	Nie dotyczy	Wnioskuję się o wydzielenie w Programie wskaźnika „Liczba projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, realizujące zadania publiczne w obszarach sfery pożytku publicznego”.	Organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego są istotnym elementem w działaniach na rzecz budowania spójności i kapitału społecznego, a także rozwoju społeczeństwa lokalnego. Działalność organizacji pozarządowych jest istotną cechą społeczeństwa demokratycznego, a zarazem elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną.	Uwaga nieuwzględniona Projekty organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, realizujące zadania publiczne w obszarach sfery pożytku publicznego mogą być monitorowane poprzez rodzaj beneficjenta. Nie ma potrzeby dodawania wskaźnika.
10.	Urząd Miasta Leszna / Biuro Pełnomocnika ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	119	Nie dotyczy	Wnioskuję się o możliwość pozyskania dofinansowania na działania związane z bieżącą działalnością organizacji pozarządowych i możliwość wyposażenia biura organizacji (m.in. komputer, inny sprzęt niezbędny do pracy).	Organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego są istotnym elementem w działaniach na rzecz budowania spójności i kapitału społecznego, a także rozwoju społeczeństwa lokalnego. Działalność organizacji pozarządowych jest istotną cechą społeczeństwa demokratycznego, a zarazem elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Dotychczasowa praca z organizacjami pozarządowymi ukazuje, jak niekiedy niewielkie z punktu widzenia środków unijnych dofinansowanie może umożliwić dalsze funkcjonowanie organizacji pozarządowych.	Uwaga uwzględniona Wnioskowany rodzaj wsparcia może być traktowany jako koszty pośrednie realizacji projektu. Budowanie potencjału organizacji pozarządowych jest przewidziane w Programie w celu szczegółowym (L).
11.	Gmina Miejska Górką	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	66,71	Zapis w projekcie do którego są uwagi: CP2, cele szczegółowe (ii) (iv), konkretne terytoria objęte wsparciem	Postuluje się, aby OSI wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego w postaci obszarów funkcjonalnych, w tym Południowo-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego, znalazły odzwierciedlenie w proponowanych instrumentach interwencji, z dedykowaną kwotą wsparcia.	Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny, określony w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, wykazujący charakterystyczne cele, problemy i zjawiska, wskazany został do terytorialnego wymiaru wsparcia. W odniesieniu do tego obszaru postuluje się zastosowanie mechanizmu RLKS włączającego Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, w sytuacji wskazania w Lokalnych Strategiach Rozwoju Lokalnych Grup Działania przedsięwzięć odnoszących się do rozwiązywania problemów charakterystycznych dla obszaru funkcjonalnego. Obszar ten jako OSI powinien dysponować odrębną alokacją. W wariantcie zastosowania trybu konkursowego, powinny zostać przyjęte preferencje punktowe w odniesieniu do wnioskodawców (np. samorządów i partnerstw międzygminnych) z obszaru funkcjonalnego.	Uwaga częściowo uwzględniona Część gmin wskazanych w OSI poł- zach będzie uwzględniona w FEW jako gminy o charakterze zmarginalizowanym zgodnie z delimitacją wskazaną w KSRR rozszerzoną o wymiar wewnątrzregionalny. Na etapie operacjonalizacji przewiduje się określenie preferencji punktowych dla zmarginalizowanych gmin. Przewiduje się realizację RLKS w formie wielofunduszowej z uwzględnieniem wsparcia w ramach EFRR i EFS+.
12.	Gmina Miejska Górką	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	119	CP4	Wątpliwości budzi zastosowanie mechanizmu RLKS w odniesieniu do niektórych zakresów interwencji celów szczegółowych (d, f, g, k) Celu Polityki 4 (ochrona zdrowia, rynek pracy, bezrobocie, pomoc społeczna).	Niektóre z celów szczegółowych dedykowanych m.in. LGD nie leżą w kompetencjach samorządów gminnych, które tworzą LGD. Brak też odpowiednich doświadczeń w tym zakresie, a nowe LSR, które ewentualnie mogłyby te obszary zdiagnozować i wskazać do realizacji lub ewentualnie być zarysem budowy	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD i uszczegółowiona na poziomie operacjonalizacji.

						kompetencji, dopiero powstaną. Jednocześnie pomija się mechanizm RLKS w odniesieniu do innych, bardziej przystających do LGD, celów i dotychczasowych doświadczeń.	
13.	Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	cały dokument	Katalog wnioskodawców we wszystkich osiach priorytetowych: 1. Jst i ich jednostki organizacyjne, 2. Jst i ich jednostki posiadające osobowość prawną 3. Spółki komunalne, 4. Podmioty świadczące usługi publiczne w ramach obowiązków własnych gmin, 5. Jst i ich jednostki organizacyjne oraz utworzone przez nie podmioty.	Jst i ich jednostki organizacyjne, jednostki zależne od JST posiadające osobowość prawną w tym spółki komunalne	Większość zadań własnych w średnich i dużych jednostkach samorządu terytorialnego jest realizowane przez spółki komunalnego/spółki prawa handlowego do tego powołane. Ze względu na ten fakt proszę o umożliwienie aplikowania i realizacji projektów przez te podmioty. Rozszerzenie (ujednoczenie nazewnictwa) katalogu wnioskodawców z pewnością ułatwi proces aplikowania o fundusze w miastach a przede wszystkim usprawni proces przeprowadzenia procedury przetargowej, realizacji rzeczową i utrzymanie trwałości projektu. Ujednoczenie nazewnictwa polega na zastosowaniu jednej formy określającej wnioskodawcę spółkę komunalną: Proszę o zastąpienie sformułowań w dokumencie tj.: Jst i ich jednostki organizacyjne, jednostki zależne od JST posiadające osobowość prawną w tym spółki komunalne.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
14.	Gmina Krobia	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	str. 66-75	Zapis w projekcie do którego są uwagi: CP2, cele szczegółowe (ii) (iv), konkretne terytoria objęte wsparciem	Postuluje się, aby OSI wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego w postaci obszarów funkcjonalnych, w tym Południowo-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego, znalazły odzwierciedlenie w proponowanych instrumentach interwencji, z dedykowaną kwotą wsparcia.	Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny, określony w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, wykazujący charakterystyczne cele, problemy i zjawiska, wskazany został do terytorialnego wymiaru wsparcia. W odniesieniu do tego obszaru postuluje się zastosowanie mechanizmu RLKS włączającego Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, w sytuacji wskazania w Lokalnych Strategiach Rozwoju Lokalnych Grup Działania przedsięwzięć odnoszących się do rozwiązywania problemów charakterystycznych dla obszaru funkcjonalnego. Obszar ten jako OSI powinien dysponować odrębną alokacją. W wariantcie zastosowania trybu konkursowego, powinny zostać przyjęte preferencje punktowe w odniesieniu do wnioskodawców (np. samorządów i partnerstw międzygminnych) z obszaru funkcjonalnego.	Uwaga częściowo uwzględniona Część gmin wskazanych w OSI połączeniach będzie uwzględniona w FEW jako gminy o charakterze zmarginalizowanym zgodnie z delimitacją wskazaną w KSRR rozszerzoną o wymiar wewnątrzregionalny. Na etapie operacjonalizacji przewiduje się określenie preferencji punktowych dla zmarginalizowanych gmin. Przewiduje się realizację RLKS w formie wielofunduszowej z uwzględnieniem wsparcia w ramach EFRR i EFS+.
15.	Gmina Krobia	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	str. 119-160	Zapis w projekcie do którego są uwagi: CP4	Wątpliwości budzi zastosowanie mechanizmu RLKS w odniesieniu do niektórych zakresów interwencji celów szczegółowych (d, f, g, k) Celu Polityki 4 (ochrona zdrowia, rynek pracy, bezrobocie, pomoc społeczna).	Niektóre z celów szczegółowych dedykowanych m.in. LGD nie leżą w kompetencjach samorządów gminnych, które tworzą LGD. Brak też odpowiednich doświadczeń w tym zakresie, a nowe LSR, które ewentualnie mogłyby te obszary zdiagnozować i wskazać do realizacji lub ewentualnie być zacznem budowy kompetencji, dopiero powstaną. Jednocześnie pomija się mechanizm RLKS w odniesieniu do innych, bardziej przystających do LGD, celów i dotychczasowych doświadczeń.	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD i uszczegółowiona na poziomie operacjonalizacji.
16.	Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	cały dokument	Proszę o doprecyzowanie definicji spółki komunalnej.	Spółka komunalna - podmiot zależny od JST. Zależność przejawia się w posiadaniu bezpośrednio lub pośrednio (np. poprzez inną spółkę w której JST ma 100% akcji/udziałów) 50+1% akcji/udziałów w danej spółce?	Umożliwienie aplikowania o środki unijne także spółkom komunalnym, które są powołane przez JST do realizacji zadań własnych gminy. Wnioskowanie o środki unijne na zadanie własne gminy bezpośrednio przez spółkę komunalną wg. podanej definicji a nie przez JST	Uwaga uwzględniona Szczegółowy zakres interwencji zostanie wskazany na poziomie operacjonalizacji wsparcia, np. w Uszczegółowieniu Programu.

						usprawni cały cykl życia projektu m.in.proces przeprowadzenia procedury przetargowej, realizacji rzeczową i utrzymanie trwałości projektu.	
17.	Gmina Rawicz	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	66,71	CP2, cele szczegółowe (ii) (iv), konkretne terytoria objęte wsparciem	Postuluje się, aby OSI wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego w postaci obszarów funkcjonalnych, w tym Południowo-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego, znalazły odzwierciedlenie w proponowanych instrumentach interwencji, z dedykowaną kwotą wsparcia.	Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny, określony w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, wykazujący charakterystyczne cele, problemy i zjawiska, wskazany został do terytorialnego wymiaru wsparcia. W odniesieniu do tego obszaru postuluje się zastosowanie mechanizmu RLKS włączającego Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, w sytuacji wskazania w Lokalnych Strategiach Rozwoju Lokalnych Grup Działania przedsięwzięć odnoszących się do rozwiązywania problemów charakterystycznych dla obszaru funkcjonalnego. Obszar ten jako OSI powinien dysponować odrębną alokacją. W wariantcie zastosowania trybu konkursowego, powinny zostać przyjęte preferencje punktowe w odniesieniu do wnioskodawców (np. samorządów i partnerstw międzygminnych) z obszaru funkcjonalnego.	Uwaga częściowo uwzględniona Część gmin wskazanych w OSI poł- zach będzie uwzględniona w FEW jako gminy o charakterze zmarginalizowanym zgodnie z delimitacją wskazaną w KSRR rozszerzoną o wymiar wewnątrzregionalny. Na etapie operacjonalizacji przewiduje się określenie preferencji punktowych dla zmarginalizowanych gmin. Przewiduje się realizację RLKS w formie wielofunduszowej z uwzględnieniem wsparcia w ramach EFRR i EFS+.
18.	Gmina Rawicz	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	119	CP4	Wątpliwości budzi zastosowanie mechanizmu RLKS w odniesieniu do niektórych zakresów interwencji celów szczegółowych (d, f, g, k) Celu Polityki 4 (ochrona zdrowia, rynek pracy, bezrobocie, pomoc społeczna).	Niektóre z celów szczegółowych dedykowanych m.in. LGD nie leżą w kompetencjach samorządów gminnych, które tworzą LGD. Brak też odpowiednich doświadczeń w tym zakresie, a nowe LSR, które ewentualnie mogłyby te obszary zdiagnozować i wskazać do realizacji lub ewentualnie być zarysem budowy kompetencji, dopiero powstaną. Jednocześnie pomija się mechanizm RLKS w odniesieniu do innych, bardziej przystających do LGD, celów i dotychczasowych doświadczeń.	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD i uszczegółowiona na poziomie operacjonalizacji.
19.	Urząd Miasta i Gminy Dolsk	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	Nr str. 66, 71	CP2, cele szczegółowe (ii) (iv), konkretne terytoria objęte wsparciem	Postuluje się, aby OSI wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego w postaci obszarów funkcjonalnych, w tym Południowo-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego, znalazły odzwierciedlenie w proponowanych instrumentach interwencji, z dedykowaną kwotą wsparcia.	Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny, określony w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, wykazujący charakterystyczne cele, problemy i zjawiska, wskazany został do terytorialnego wymiaru wsparcia. W odniesieniu do tego obszaru postuluje się zastosowanie mechanizmu RLKS włączającego Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, w sytuacji wskazania w Lokalnych Strategiach Rozwoju Lokalnych Grup Działania przedsięwzięć odnoszących się do rozwiązywania problemów charakterystycznych dla obszaru funkcjonalnego. Obszar ten jako OSI powinien dysponować odrębną alokacją. W wariantcie zastosowania trybu konkursowego, powinny zostać przyjęte preferencje punktowe w odniesieniu do wnioskodawców (np. samorządów i partnerstw międzygminnych) z obszaru funkcjonalnego.	Uwaga częściowo uwzględniona Część gmin wskazanych w OSI poł- zach będzie uwzględniona w FEW jako gminy o charakterze zmarginalizowanym zgodnie z delimitacją wskazaną w KSRR rozszerzoną o wymiar wewnątrzregionalny. Na etapie operacjonalizacji przewiduje się określenie preferencji punktowych dla zmarginalizowanych gmin. Przewiduje się realizację RLKS w formie wielofunduszowej z uwzględnieniem wsparcia w ramach EFRR i EFS+.
20.	Urząd Miasta i Gminy Dolsk	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	Nr str. 119	CP4	Wątpliwości budzi zastosowanie mechanizmu RLKS w odniesieniu do niektórych zakresów interwencji celów szczegółowych (d, f, g, k) Celu Polityki 4 (ochrona zdrowia, rynek pracy, bezrobocie, pomoc społeczna).	Niektóre z celów szczegółowych dedykowanych m.in. LGD nie leżą w kompetencjach samorządów gminnych, które tworzą LGD. Brak też odpowiednich doświadczeń w tym zakresie, a nowe LSR, które ewentualnie mogłyby te obszary zdiagnozować i wskazać do realizacji lub ewentualnie być zarysem budowy	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD i uszczegółowiona na poziomie operacjonalizacji.

						kompetencji, dopiero powstaną. Jednocześnie pomija się mechanizm RLKS w odniesieniu do innych, bardziej przystających do LGD, celów i dotychczasowych doświadczeń.	
21.	Miasto Kalisz	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	283-284	Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym wraz z harmonogramem - lista propozycji przedsięwzięć priorytetowych planowanych do wsparcia ze środków programu regionalnego.	Dodanie nowego zadania pn. "Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 450 w Kaliszu - etap III: odcinek od ul. Antycznej do granicy miasta Kalisza".	Mając na uwadze troskę o rozwój Miasta Kalisza i subregionu kalisko-ostrowskiego proszę o rozważenie ujęcia na „Liście propozycji przedsięwzięć priorytetowych planowanych do wsparcia ze środków programu regionalnego” inwestycji dotyczącej kontynuacji (trzeciego etapu) rozbudowy ulic w ciągu drogi wojewódzkiej nr 450 (w granicach administracyjnych Miasta Kalisza). Podkreślenia wymaga tutaj fakt, że projekt ten jest kompleksowo przygotowany do realizacji oraz, że inwestycja uznana została już przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego za kluczową dla Wielkopolski wpisem do projektów pozakonkursowych dla Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. Pierwszy etap tej kompleksowej i kosztownej dla Miasta Kalisza inwestycji jest dofinansowany ze środków Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 - alokacji Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej i znajduje się obecnie w fazie wdrażania. Jej drugi etap uzyskał w ostatnich dniach rekomendację do wsparcia w ramach „Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych”. Aby ww. ciąg drogowy był w pełni bezpieczny i funkcjonalny dla Wielkopolan do realizacji pozostaje etap trzeci – który przedstawiono w zgłoszeniu, które w dniu dzisiejszym zostało przekazane na ręce Pana Marszałka (ePUAP).	Uwaga nieuwzględniona Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym sporządzony został na etapie przygotowania Stanowiska Zarządu Województwa Wielkopolskiego dotyczącego projektu Kontraktu Programowego dla Województwa Wielkopolskiego. Prawdopodobnie nie będzie możliwości wsparcia realizacji róg wojewódzkich w miastach wojewódzkich na prawach powiatu. Szczegółowy zakres realizacji inwestycji określi Regionalny Plan Transportowy Województwa Wielkopolskiego.
22.	Urząd Miasta Leszno /Wydział Promocji i Rozwoju	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	Strony dot. ZIT	W ramach CS przewiduje się możliwość wsparcia ukierunkowanego terytorialnie, w tym z zastosowaniem narzędzi terytorialnych np. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych...	Dla wszystkich CS powinien być zapis mówiący o tym, że planowana jest możliwość wsparcia ukierunkowanego terytorialnie, w tym z zastosowaniem narzędzi terytorialnych np. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w przypadku, gdy strategia ZIT wskazuje konieczność realizacji działań w ramach CS.	To jakie zintegrowane działania są potrzebne danemu MOF będzie wynikało dopiero z opracowanej strategii. Wskazywanie na etapie przed strategią już określonych CS, które będą mogły być wsparte w ramach ZIT zawęża możliwości rozwojowe MOF, ponieważ ze strategii mogą wynikać działania, które poza wskazane CS dla ZIT wykraczają.	Uwaga nieuwzględniona W ramach ZIT i OSI będzie ściśle określona alokacja ze względu na ograniczenia alokacji. W związku z tym wskazana zostanie koncentracja tematyczna.
23.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	101	2.1.4.1. Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online	Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu i pozbawionych dyskryminacji ze względu na jakiegokolwiek przesłanki w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury oraz zwrócenie uwagi na potrzeby grup w niekorzystnej sytuacji, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online, a także ułatwienie dostępu do nich osobom z niepełnosprawnościami, osobom starszym lub osobom o	Szczególne sytuacja osób LGBT w Polsce uzasadnia uwzględnienie tej grupy osób wprost w poszczególnych działaniach. Zwiększy to szanse na zaadresowanie potrzeb tej grupy w ramach finansowanych projektów. Wskazanie wprost na osoby LGBT+, może spowodować wzrost napływu wniosków, które będą zawierać rozwiązania skierowane do tej grupy lub uwzględniające jej szczególne potrzeby. Kształcenie i wychowywanie w przekonaniu o równości wszystkich ludzi bez względu na orientację seksualną lub tożsamość płciową jest fundamentem rozwoju demokratycznego	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Wskazana nazwa celu szczegółowego wynika z zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania zgodności z ww. dokumentem.

					<p>odmiennym pochodzeniu rasowym lub etniczym, orientacji seksualnej lub tożsamości płciowej.</p>	<p>społeczeństwa obywatelskiego. Jednocześnie edukacja antydyskryminacyjna i seksualna jest zaniedbanym obszarem w polskiej edukacji, a dobrostan uczniów i uczennic LGBT+ w polskich szkołach jest na alarmująco niskim poziomie.</p> <p>Brak jest treści programowych obejmujących wiedzę na temat mechanizmów dyskryminacji. Kompetencje nauczycieli i osób szkolących w zakresie reagowania na dyskryminację i przeciwdziałania jej powinny zostać podniesione i uzupełnione o wiedzę z zakresu mowy nienawiści i przemocy motywowanej nienawiścią oraz zjawisk przemocy ze względu na orientację seksualną czy tożsamość płciową. Szkoła, w której występuje homofobiczna czy transfobiczna przemoc, jest szkołą niebezpieczną, a dostęp młodzieży do wysokiej jakości edukacji równościowej i antydyskryminacyjnej jest utrudniony.</p> <p>W Polsce, jak wynika z raportu KPH, 26% incydentów przemocowych doświadczonych przez młodzież LGBT+ miało miejsce w szkole, a w 19,1% przypadków sprawcami byli koleżanki i koledzy ze szkoły. Nieheteronormatywna młodzież szkolna, częściej niż dorośli, czuje się osamotniona (70,3%), miewa myśli samobójcze (69,4%), częściej też ma objawy depresji. Jednocześnie, jak wynika z badań KPH, kadra szkolna w Polsce nie posiada wiedzy, jak z homo- i transfobiczną przemocą rówieśniczą sobie radzić. Nie posiada również umiejętności, by robić to skutecznie, przyznając, że podstawa programowa niewystarczająco włącza tematy orientacji seksualnych i tożsamości płciowych do programu nauczania.</p> <p>Powołując się na szczegółowy cel zawarty w Artykule 4(h) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013, który zakłada wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji i biorąc pod uwagę powyższą statystykę uważamy, iż należy wskazać osoby LGBT+ jako te, którym wsparcie w procesie kształcenia i edukacji jest wysoce potrzebne i niezbędne do prawidłowego rozwoju. Zajęcia antydyskryminacyjne mają znaczący wpływ i przełożenie na kształtowanie prawidłowych postaw młodych ludzi.</p>	
24.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	105	2.4.1.2. Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw	Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, w tym grup	Szczególna sytuacja osób LGBT uzasadnia uwzględnianie tej grupy osób wprost w poszczególnych działaniach. Zwiększy to	Brak możliwości uwzględnienia uwagi

				domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne	szczególnie narażonych na dyskryminację ze względu na takie cechy jak orientacja psychoseksualna, tożsamość płciowa, płeć czy niepełnosprawność; gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne	szanse na zaadresowanie potrzeb tej grupy w ramach finansowanych projektów. Wskazanie wprost na osoby LGBT+, może spowodować wzrost napływu wniosków, które będą zawierać rozwiązania skierowane do tej grupy lub uwzględniające jej szczególne potrzeby. Niezwykle istotne jest uwzględnienie podczas wszystkich działań, że wśród osób starszych, z niepełnosprawnościami, długotrwale chorych są też należące do społeczności LGBT+. W świetle powyższego pamiętać trzeba o zapewnieniu wsparcia psychologicznego dla osób starszych i niepełnosprawnych, borykających się również z poczuciem wykluczenia z powodu nieheteronormatywnej orientacji psychoseksualnej czy tożsamości płciowej, ze względu na większe ryzyko potencjalnej dyskryminacji czy wykluczenia. Konieczne w tym wypadku jest także wdrożenie szkoleń antydyskryminacyjnych dla osób poszukujących pracy (np. zakłady aktywności zawodowej) oraz bezwzględna dbałość o brak dyskryminacji wśród pracowników specjalistycznych placówek społecznych, opiekuńczych, opiekuńczo-wychowawczych, domów samopomocy, domów/klubów sąsiedzkich, zakładów aktywności zawodowej itp., również na tle orientacji psychoseksualnej i tożsamości płciowej, a ponadto podejmowanie działań i tworzenie platform/miejsc mających na celu zintegrowanie osób wykluczonych i dyskryminowanych ze względu na ww. czynniki. W ramach rozwoju infrastruktury społecznej, biorącej pod uwagę potrzeby osób wykluczonych, ważne jest także np. stworzenie hosteli/ domów interwencyjnych dla osób LGBT (bezdolnych, znajdujących się w kryzysie), uwzględniających możliwość ich edukacji, stanowiącej wstęp do rozwoju zawodowego.	Wskazana nazwa celu szczegółowego wyniku z zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania zgodności z ww. dokumentem.
25.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	110	2.1.4.3. Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej	Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem grup szczególnie narażonych na wykluczenie i dyskryminację ze względu na orientację psychoseksualną, tożsamość płciową, płeć lub niepełnosprawność, a także uwzględnianie ich szczególnych potrzeb w zakresie wsparcia psychologicznego oraz wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej	Szczególna sytuacja osób LGBT uzasadnia uwzględnianie tej grupy wprost w poszczególnych działaniach. Zwiększy to szanse na zaadresowanie potrzeb tej grupy w ramach finansowanych projektów. Wskazanie wprost na osoby LGBT+, może spowodować wzrost napływu wniosków, które będą zawierać rozwiązania skierowane do tej grupy lub uwzględniające jej szczególne potrzeby. Niezwykle istotna jest, oprócz troski o brak wykluczenia, świadomość obecności osób nieheteronormatywnych i transpłciowych w grupie pacjentów (np. stosowanie w związku z tym uwzględniających je form gramatycznych, uwzględnianie relacji jednopłciowych w ramach diagnostyki i profilaktyki zdrowia). Wspomniane działania na rzecz równości, integracji i	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Wskazana nazwa celu szczegółowego wyniku z zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania zgodności z ww. dokumentem.

						niedyskryminacji do uzupełnienia na dalszym etapie prac powinny być potraktowane jako jeden z istotniejszych punktów, przede wszystkim poprzez edukację antydyskryminacyjną personelu, uwzględniającą osoby LGBT+.	
26.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	114	2.1.4.4. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym oraz innowacjach społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób narażonych na wykluczenie i dyskryminację, zwłaszcza ze względu na cechy takie jak orientacja psychoseksualna, tożsamość płciowa, płeć czy niepełnosprawność oraz uwzględnienie m.in. osób nieheteronormatywnych, transpłciowych i z niepełnosprawnościami w każdym z adresowanych obszarów.	<p>Szczególna sytuacja osób LGBT uzasadnia uwzględnianie tej grupy wprost w poszczególnych działaniach. Zwiększy to szanse na zaadresowanie potrzeb tej grupy w ramach finansowanych projektów. Wskazanie wprost na osoby LGBT+, może spowodować wzrost napływu wniosków, które będą zawierać rozwiązania skierowane do tej grupy lub uwzględniające jej szczególne potrzeby.</p> <p>W ramach wzmacniania roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym i społecznym oraz włączeniu istotne jest uwzględnienie podczas wszystkich działań, wśród osób wykluczonych i dyskryminowanych, również tych należących do społeczności LGBT+. Należy pamiętać, iż są one narażone na wyobcowanie i często są marginalizowane w przestrzeni publicznej. Wymaga to podjęcia szczególnych kroków, zmierzających do uwzględnienia i zwiększenia roli tych osób oraz ich wpływu na ww. obszary.</p> <p>Wobec powyższego, w celu wspierania roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju społeczno-gospodarczym szczególnie istotne jest tworzenie miejsc i platform, z których osoby narażone na wykluczenie mogą korzystać czując się bezpiecznie i być istotnym elementem przedsięwzięć w ww. dziedzinach. W celu należytej i bezpośredniej realizacji postanowień KPP, a w szczególności jej art 21, widoczność każdej kategorii osób wykluczonych powinna być czynnikiem obecnym w planowaniu wszelkich działań programowych, projektów i wydarzeń turystycznych i kulturalnych.</p> <p>Należy przede wszystkim poprzez działania edukacyjne, zidentyfikować bariery istniejące dla osób starszych, z niepełnosprawnościami czy osób LGBT+ w kulturze, turystyce, etc., (należą do nich, m.in. brak odpowiedniej infrastruktury, brak dedykowanych, zróżnicowanych programów i projektów kulturalnych) oraz sformułować konkretne kryteria, stosowane przy ich planowaniu, które będą uwzględniały potrzeby tych osób i pozwolą na ich stałą partycypację w powyższych dziedzinach.</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Wskazana nazwa celu szczegółowego wyniku z zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania zgodności z ww. dokumentem.</p>
27.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	119	2.1.5.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz	Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych lub wykluczonych społecznie z innych przyczyn, zwłaszcza poprzez wdrażanie	<p>Szczególna sytuacja osób LGBT uzasadnia uwzględnianie tej grupy wprost w poszczególnych działaniach. Zwiększy to szanse na zaadresowanie potrzeb tej grupy w ramach finansowanych projektów. Wskazanie wprost na osoby LGBT+, może spowodować</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Wskazana nazwa celu szczegółowego wyniku z zapisów rozporządzenia Parlamentu</p>

				<p>grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej</p>	<p>gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, w tym ze względu na cechy takie jak orientacja psychoseksualna, tożsamość płciowa, płeć czy niepełnosprawność, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie edukacji antydyskryminacyjnej, samozatrudnienia i ekonomii społecznej</p>	<p>wzrost napływu wniosków, które będą zawierać rozwiązania skierowane do tej grupy lub uwzględniające jej szczególne potrzeby.</p> <p>Niezwykle istotna jest współpraca instytucji rynku pracy z pracodawcami lub organizacjami pracodawców i/lub organizacjami pozarządowymi i/lub instytucjami edukacyjnymi i szkoleniowymi, uwzględniająca konieczność edukacji antydyskryminacyjnej i wdrożenia działań na rzecz równego traktowania, w tym równego traktowania osób LGBT+; pomijając samą sytuację społeczno-psychologiczną tej grupy społecznej, zakaz dyskryminacji ze względu na orientację seksualną wynika wprost z obowiązującego Kodeksu pracy, tj. art. 11(3) k.p.</p> <p>Ukierunkowanie na aktywizację osób biernych zawodowo / długotrwale bezrobotnych powinno także uwzględniać osoby LGBT+, przebywające np. w hostelach z powodu wykluczenia społecznego, kryzysowej sytuacji życiowej.</p> <p>Sytuacja osób LGBT+ w kontekście dostępu do rynku pracy jest szczególna z uwagi na m.in. zagrożenie dyskryminacją. Uwzględnianie szczególnych uwarunkowań tej grupy osób jest konieczne, aby w pełni aktywizować obywateli/ki do pracy.</p> <p>Niemniej istotne od konkretnej wiedzy jest nabywanie i rozwijanie także umiejętności miękkich, zwłaszcza podczas szkoleń antydyskryminacyjnych lub/i warsztatów z psychologiem.</p>	<p>Europejskiego i Rady ustanawiającego Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania zgodności z ww. dokumentem.</p>
28.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	130	<p>2.1.5.3. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego i pozbawionego dyskryminacji ze względu na jakiejkolwiek przesłanki kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, w tym z uwagi na orientację seksualną lub tożsamość płciową, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, a także ułatwianie dostępności wsparcia psychologicznego dla grup szczególnie narażonych na dyskryminację i przemoc, w tym ze względu na orientację seksualną lub tożsamość płciową.</p>	<p>Szczególna sytuacja osób LGBT w Polsce uzasadnia uwzględnienie tej grupy osób wprost w poszczególnych działaniach. Zwiększy to szanse na zaadresowanie potrzeb tej grupy w ramach finansowanych projektów. Wskazanie wprost na osoby LGBT+, może spowodować wzrost napływu wniosków, które będą zawierać rozwiązania skierowane do tej grupy lub uwzględniające jej szczególne potrzeby.</p> <p>Kształcenie i wychowywanie w przekonaniu o równości wszystkich ludzi bez względu na orientację seksualną lub tożsamość płciową jest fundamentem rozwoju demokratycznego społeczeństwa obywatelskiego. Jednocześnie edukacja antydyskryminacyjna i seksualna jest zaniedbanym obszarem w polskiej edukacji, a dobrostan uczniów i uczennic LGBT+ w polskich szkołach jest na alarmująco niskim poziomie.</p> <p>Brak jest treści programowych obejmujących wiedzę na temat mechanizmów dyskryminacji. Kompetencje nauczycieli i osób szkolących w zakresie reagowania na dyskryminację i przeciwdziałania jej powinny zostać podniesione i uzupełnione o wiedzę z zakresu mowy</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Wskazana nazwa celu szczegółowego wynika z zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania zgodności z ww. dokumentem.</p>

					<p>nienawiści i przemocy motywowanej nienawiścią oraz zjawisk przemocy ze względu na orientację seksualną czy tożsamość płciową. Szkoła, w której występuje homofobiczna czy transfobiczna przemoc, jest szkołą niebezpieczną, a dostęp młodzieży do wysokiej jakości edukacji równościowej i antydyskryminacyjnej jest utrudniony.</p> <p>W Polsce, jak wynika z raportu KPH, 26% incydentów przemocowych doświadczonych przez młodzież LGBT+ miało miejsce w szkole, a w 19,1% przypadków sprawcami byli koleżanki i koledzy ze szkoły. Nieheteronormatywna młodzież szkolna, częściej niż dorośli, czuje się osamotniona (70,3%), miewa myśli samobójcze (69,4%), częściej też ma objawy depresji. Jednocześnie, jak wynika z badań KPH, kadra szkolna w Polsce nie posiada wiedzy, jak z homo- i transfobiczną przemocą rówieśniczą sobie radzić. Nie posiada również umiejętności, by robić to skutecznie, przyznając, że podstawa programowa niewystarczająco włącza tematy orientacji seksualnych i tożsamości płciowych do programu nauczania.</p> <p>Powołując się na szczegółowy cel zawarty w Artykule 4(h) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1296/2013, który zakłada wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji i biorąc pod uwagę powyższą statystykę uważamy, iż należy wskazać osoby LGBT+ jako te, którym wsparcie w procesie kształcenia i edukacji jest wysoce potrzebne i niezbędne do prawidłowego rozwoju. Zajęcia antydyskryminacyjne mają znaczący wpływ i przełożenie na kształtowanie prawidłowych postaw młodych ludzi.</p>		
29.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	142	2.1.5.5. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	<p>Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji, zwłaszcza ze względu na takie cechy jak orientacja psychoseksualna, tożsamość płciowa, płeć czy niepełnosprawność oraz aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji.</p>	<p>Szczególna sytuacja osób LGBT w Polsce uzasadnia uwzględnienie tej grupy osób wprost w poszczególnych działaniach. Zwiększy to szanse na zaadresowanie potrzeb tej grupy w ramach finansowanych projektów. Wskazanie wprost na osoby LGBT+, może spowodować wzrost napływu wniosków, które będą zawierać rozwiązania skierowane do tej grupy lub uwzględniające jej szczególne potrzeby.</p> <p>Aktywne włączanie społeczne dyskryminowanych osób wymaga uwzględnienia wprost między innymi osób nieheteronormatywnych i transpłciowych, w tym wśród seniorów poprzez np. zapewnienie</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Wskazana nazwa celu szczegółowego wynika z zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania zgodności z ww. dokumentem.</p>

						<p>wsparcia, w tym psychologicznego, możliwość rozwoju edukacyjnego czy stażu zawodowego. Powyższe natomiast wiąże się przede wszystkim z zapewnieniem edukacji antydyskryminacyjnej, w tym dotyczącej osób LGBT+, dla personelu zajmującego się aktywnym włączaniem społecznym.</p>	
30.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	147	<p>2.1.5.6. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej</p>	<p>Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej, zwłaszcza ze względu na takie cechy jak orientacja psychoseksualna, tożsamość płciowa, płeć czy niepełnosprawność; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji w szczególności ze względu na takie cechy jak orientacja seksualna, tożsamość płciowa, płeć czy niepełnosprawność; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej</p>	<p>Szczególna sytuacja osób LGBT w Polsce uzasadnia uwzględnianie tej grupy osób wprost w poszczególnych działaniach. Zwiększy to szanse na zaadresowanie potrzeb tej grupy w ramach finansowanych projektów. Wskazanie wprost na osoby LGBT+, może spowodować wzrost napływu wniosków, które będą zawierać rozwiązania skierowane do tej grupy lub uwzględniające jej szczególne potrzeby.</p> <p>W obszarze dostępu do dóbr i usług problemy osób nieheteronormatywnych są dwójakiej natury. Statystyki wskazują, iż doświadczają one relatywnie często dyskryminacji w dostępie do podstawowych usług. Co czwarta osoba deklaruje, że w przeciągu ostatnich 12 miesięcy została gorzej potraktowana ze względu na swoją orientację seksualną lub tożsamość płciową w kawiarni, restauracji lub klubie, a co piąta osoba doświadczyła dyskryminacji w sklepie.</p> <p>Jednocześnie osoby LGBT+ niemal całkowicie pozbawione zostały skutecznych środków prawnych dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia w przypadkach dyskryminacji. Jedyny w polskim prawie artykuł, który skutecznie pełnił funkcję kompensującą krzywdy w przypadku odmowy wykonania usługi bez uzasadnionej przyczyny, lecz z racji braku akceptacji dla osoby klienta lub proponowanego przez niego zlecenia (art. 138 Kodeksu wykroczeń), został uznany za niezgodny z Konstytucją przez Trybunał Konstytucyjny. Zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich przysługujące osobom nieheteronormatywnym powództwo o ochronę dóbr osobistych oraz powództwo z ustawy o równym traktowaniu są niewystarczające przez wzgląd na żmudność i kosztowność procesu (ochrona dóbr osobistych) lub wąski zakres przedmiotowy przepisów (ustawa o równym traktowaniu).</p> <p>Osoby nieheteronormatywne w Polsce deklarują najniższą satysfakcję z prowadzonego życia spośród obywateli wszystkich państw przynależących do Unii Europejskiej. Ochrona zdrowia jest jednym z zasadniczych czynników, który ma wpływ na tę sytuację. 40% badanych osób LGBT+ deklaruje, że boryka się z przewlekłymi problemami zdrowotnymi. Współczynnik ten jest szczególnie zatrważający wśród osób transpłciowych, gdzie sięga on aż</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Wskazana nazwa celu szczegółowego wynika z zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania zgodności z ww. dokumentem.</p>

						<p>57 %. Stan zdrowia fizycznego wpływa także na równowagę psychiczną osób nieheteronormatywnych. Z raportu FRA wynika, że tylko 15% osób LGBT+ nie czuło się smutnych lub przygnębionych w okresie dwóch tygodni przed przeprowadzeniem badania.</p> <p>Podobnie jak w przypadku zatrudnienia, kwestia orientacji seksualnej i tożsamości płciowej pozostaje w wielu przypadkach tematem tabu w relacjach z przedstawicielami ochrony zdrowia. ¾ badanych nie ujawnia swojej przynależności do społeczności osób LGBT+, pomimo faktu, iż osoby te mogą wymagać zindywidualizowanej opieki. „Według dwóch niezależnych organizacji: amerykańskiego stowarzyszenia pozarządowego Gay and Lesbian Medical Association oraz rządowego Centers for Disease Control and Prevention potrzeby zdrowotne populacji osób LGBT mogą się różnić od tych, które cechują populację heteroseksualną i cisplciową. Nie oznacza to, że różnice będą obserwowane w każdym przypadku, a jedynie fakt, że ich bardziej zauważalna obecność u osób nieheteroseksualnych i transpłciowych powinna determinować skierowanie szczególnej uwagi personelu medycznego na niektóre z nich. Specyficzne potrzeby zdrowotne obejmują problemy z zakresu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niektórych chorób nowotworowych, • chorób zakaźnych, • chorób przenoszonych drogą płciową, • zdrowia psychicznego i uzależnień, • chorób sercowo-naczyniowych, • problemów z otyłością, • izolacji społecznej” . <p>Na domiar złego, co piąta osoba nieheteronormatywna w Polsce w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyła dyskryminacji ze strony pracowników ochrony zdrowia. W tym niechlubnym zestawieniu gorszy wynik od Polski uzyskały jedynie Węgry.</p> <p>Powyższe uzasadnia wprowadzenia konkretnych zapisów do programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski, które zaakcentują trudną sytuację osób nieheteronormatywnych w obszarze usług oraz ochrony zdrowia i wymuszają podejmowanie działań w tym obszarze.</p>	
31.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	154	2.1.5.7. Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym dzieci oraz osób najbardziej potrzebujących, w szczególności ze względu na takie cechy jak orientacja seksualna, tożsamość płciowa, płeć czy niepełnosprawność.	<p>Szczególna sytuacja osób LGBT w Polsce uzasadnia uwzględnianie tej grupy osób wprost w poszczególnych działaniach. Zwiększy to szanse na zaadresowanie potrzeb tej grupy w ramach finansowanych projektów. Wskazanie wprost na osoby LGBT+, może spowodować wzrost napływu wniosków, które będą zawierać rozwiązania skierowane do tej grupy lub uwzględniające jej szczególne potrzeby.</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Wskazana nazwa celu szczegółowego wynika z zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) i w</p>

						Niezwykle istotne jest wdrożenie konkretnych, sprecyzowanych działań, służących podnoszeniu wiedzy i świadomości mieszkańców województwa w obszarze aktywności społecznej i równego traktowania, także osób LGBT+. Osoby LGBT+ mogą unikać pełnego partycypowania w aktywnościach społecznych ze względu na obawę przed dyskryminacją i wykluczeniem.	tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania zgodności z ww. dokumentem.
32.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	161	2.1.6.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich, w tym uwzględnienie potrzeb osób szczególnie narażonych na wykluczenie i dyskryminację, zwłaszcza ze względu na takie cechy jak orientacja psychoseksualna, tożsamość płciowa, płeć czy niepełnosprawność.	<p>Szczególna sytuacja osób LGBT w Polsce uzasadnia uwzględnianie tej grupy osób wprost w poszczególnych działaniach. Zwiększy to szanse na zaadresowanie potrzeb tej grupy w ramach finansowanych projektów. Wskazanie wprost na osoby LGBT+, może spowodować wzrost napływu wniosków, które będą zawierać rozwiązania skierowane do tej grupy lub uwzględniające jej szczególne potrzeby.</p> <p>Dla osiągnięcia zintegrowanego i inkluzyjnego rozwoju społecznego konieczne jest podjęcie działań skierowanych bezpośrednio do grup narażonych na wykluczenie, takich jak osoby starsze, z niepełnosprawnościami, czy osoby nieheteronormatywne, niebinarne i transpłciowe i zachęcających je do partycypacji w przedmiotowych obszarach. Na wykluczenie osób LGBT+ ze wspólnot samorządowych przyczynia się w szczególności przyjęcie przez organy samorządowe dokumentów programowych o charakterze jawnie wykluczającym i stygmatyzującym osoby nieheteronormatywne. Uchwały samorządowe przyjęte w ciągu ostatnich dwóch lat na terenie Polski m.in. tytułują osoby LGBT+ dehumanizującym mianem "ideologii" lub "homopropagandy" oraz wskazują na związki heteroseksualne jako jedyną "właściwą" formę życia społecznego. Przedmiotowe uchwały nawołują też do ograniczania działalności organizacji, które prowadzą działania prorównościowe. Przeciwwagą dla dyskryminujących uchwał powinny być wyraźnie inkluzywne polityki samorządowe oraz uwzględnienie - również w programach regionalnych Funduszy Europejskich - projektów wyraźnie dedykowanych społeczności LGBT+.</p> <p>Co więcej, według statystyk, w ciągu ostatniego roku co czwarta badana osoba LGBT+ czuła się gorzej traktowana podczas wizyty w kawiarni, restauracji, czy klubie. Zjawiskiem powszechnym w miastach są również zachowania przemocowe wobec osób LGBT+. Przyczynia się to do powstawania barier w ich partycypacji w wydarzeniach z zakresu kultury i rozrywki. Stoi to w sprzeczności z celem jakim jest inkluzywny i zintegrowany rozwój społeczny. Wobec powyższego, należy uwzględnić</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Wskazana nazwa celu szczegółowego wynika z zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania zgodności z ww. dokumentem.</p>

						szczególne potrzeby marginalizowanych osób w planowaniu przedsięwzięć w adresowanym obszarze. W szczególności poprzez edukację antydyskryminacyjną, tworzenie miejsc przyjaznych osobom LGBT+ oraz podejmowanie działań w celu zwiększenia ich widoczności w sferze kultury, rozrywki, turystyki, etc. Ponadto uwzględnienie potrzeb osób z grup marginalizowanych powinno stanowić kryterium obecne przy planowaniu wszelkich działań w tym zakresie.	
33.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	168	2.1.6.2. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie	Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie, w tym uwzględnienie potrzeb osób szczególnie narażonych na wykluczenie i dyskryminację, zwłaszcza ze względu na takie cechy jak orientacja psychoseksualna, tożsamość płciowa, płeć czy niepełnosprawność.	<p>Szczególna sytuacja osób LGBT w Polsce uzasadnia uwzględnianie tej grupy osób wprost w poszczególnych działaniach. Zwiększy to szanse na zaadresowanie potrzeb tej grupy w ramach finansowanych projektów. Wskazanie wprost na osoby LGBT+, może spowodować wzrost napływu wniosków, które będą zawierać rozwiązania skierowane do tej grupy lub uwzględniające jej szczególne potrzeby.</p> <p>Dla osiągnięcia zintegrowanego i inkluzywnego rozwoju społecznego konieczne jest podjęcie działań skierowanych bezpośrednio do grup narażonych na wykluczenie, takich jak osoby starsze, z niepełnosprawnościami, czy osoby nieheteronormatywne, niebinarne i transpłciowe i zachęcających je do partycypacji w przedmiotowych obszarach. Na wykluczenie osób LGBT+ ze wspólnot samorządowych przyczynia się w szczególności przyjęcie przez organy samorządowe dokumentów programowych o charakterze jawnie wykluczającym i stygmatyzującym osoby nieheteronormatywne. Uchwały samorządowe przyjęte w ciągu ostatnich dwóch lat na terenie Polski m.in. tytułują osoby LGBT+ dehumanizującym mianem "ideologii" lub "homopropagandy" oraz wskazują na związki heteroseksualne jako jedyną "właściwą" formę życia społecznego. Przedmiotowe uchwały nawołują też do ograniczania działalności organizacji, które prowadzą działania prorównościowe. Przeciwwagą dla dyskryminujących uchwał powinny być wyraźnie inkluzywne polityki samorządowe oraz uwzględnienie - również w programach regionalnych Funduszy Europejskich - projektów wyraźnie dedykowanych społeczności LGBT+.</p> <p>Co więcej, według statystyk, w ciągu ostatniego roku co czwarta badana osoba LGBT+ czuła się gorzej traktowana podczas wizyty w kawiarni, restauracji, czy klubie. Zjawiskiem powszechnym w miastach są również zachowania przemocowe wobec osób LGBT+. Przyczynia się to do powstawania barier w ich partycypacji w wydarzeniach z zakresu kultury i rozrywki. Stoi to w sprzeczności z celem jakim jest inkluzywny i zintegrowany rozwój społeczny.</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Wskazana nazwa celu szczegółowego wynika z zapisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania zgodności z ww. dokumentem.</p>

						<p>Wobec powyższego, należy uwzględnić szczególne potrzeby marginalizowanych osób w planowaniu przedsięwzięć w adresowanym obszarze. W szczególności poprzez edukację antydyskryminacyjną, tworzenie miejsc przyjaznych osobom LGBT+ oraz podejmowanie działań w celu zwiększenia ich widoczności w sferze kultury, rozrywki, turystyki, etc. Ponadto uwzględnienie potrzeb osób z grup marginalizowanych powinno stanowić kryterium obecne przy planowaniu wszelkich działań w tym zakresie.</p>	
34.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	208-209	<p>Kryterium 1. Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie jak i trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w przypadku programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednik). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności weryfikujące stan faktyczny i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. W przypadku potwierdzenia naruszenia artykułów KPP, w zależności od charakteru sprawy, właściwa instytucja przekazuje zgłoszenie naruszenia do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania. IZ programu odpowiedzialna jest również za prowadzenie polityki informacyjnej w ww. obszarze.</p>	<p>Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie jak i trakcie realizacji projektów. IZ określa podstawy przygotowania oceny adekwatności artykułów KPP do tworzonych programów w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi, a analizy dokonują osoby przygotowane do wykładni i stosowania przepisów unijnych. IZ określa przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria i procedury wyboru operacji finansowanych z Funduszy Europejskich, w szczególności ze względu na takie cechy jak orientacja seksualna, tożsamość płciowa, płeć czy niepełnosprawność. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są bezpośrednio do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania (w przypadku programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednik). IZ programu odpowiedzialna jest również za prowadzenie polityki informacyjnej w ww. obszarze.</p>	<p>Po pierwsze, nie jest sprecyzowane, jakie będą podstawy przygotowania oceny adekwatności artykułów Karty praw podstawowych do tworzonych programów. Póki co nie została opracowana i przekazana do wglądu organizacjom pozarządowym metodologia dokonywania oceny, przesłanki stwierdzenia adekwatności konkretnych praw podstawowych do obszarów wspieranych przez dany program, a także profil zawodowy osób dokonujących oceny, w tym ich merytoryczne przygotowanie do dokonywania skomplikowanej analizy stosowności unijnych praw podstawowych oraz trudno ocenić, co zostanie zawarte w jej ostatecznej wersji.</p> <p>Zgodnie z zasadą wielopoziomowego zarządzania i podejściem oddolnym, państwo członkowskie angażuje podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie w proces przygotowywania, wdrażania i ewaluacji programów. Przedstawiona procedura dokonywania oceny adekwatności programów z Kartą praw podstawowych na żadnym etapie nie uwzględnia udziału społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Po okresie stałego wzrostu akceptacji dla osób nieheteroseksualnych w Polsce do 2017 roku, obecnie obserwowane jest załamanie tego trendu oraz wzrost niechęci oraz negatywnych postaw względem osób przynależących do społeczności LGBT+. Zjawisko to znajduje swoje odzwierciedlenie w badaniach Centrum Badania Opinii Społecznej (CBOS) oraz badaniu Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, gdzie 68% ankietowanych stwierdziło, że uprzedzenia i nietolerancja względem osób nieheteronormatywnych wzrosła w Polsce w ciągu ostatnich 5 lat.</p> <p>Źródłem spadku akceptacji dla osób LGBT+ należy upatrywać w następujących zjawiskach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojawienie się i upowszechnienie deklaracji anti-LGBT oraz „Samorządowej Karty Praw Rodziny”, • stygmatyzacja osób nieheteronormatywnych przez urzędników państwowych, 	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Za spełnienie kryteriów warunkowości odpowiedzialna jest strona rządowa do której przedmiotowe uwagi zostaną przekazane.</p>

					<ul style="list-style-type: none">• stygmatyzacja osób LGBT+ przez istotne instytucje społeczne,• luki prawne,• represyjne działania organów ścigania. <p>Ponadto Od 9 kwietnia 2020 roku funkcję Sekretarza Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej pełni Jacek Żalek. W czerwcu 2020 roku, w toku toczącej się w Polsce kampanii prezydenckiej, minister Żalek w ogólnokrajowej telewizji stwierdził, iż osoby LGBT+ "to nie są ludzie, to jest ideologia". W listopadzie 2020 roku Komisja Etyki Poselskiej ukarała ministra Żalka naganą za "obraźliwe słowa dotyczące osób LGBT". Biorąc pod uwagę stosunek ministra Żalka do osób nieheteronormatywnych, istnieją uzasadnione obawy, iż będzie on miał realny wpływ na dyskryminujące ukształtowanie programów finansowanych z Funduszy Europejskich i tym samym wykluczenie z nich potencjalnych beneficjentów będących osobami LGBT+ lub działającymi na ich rzecz. Wobec powyższych faktów, Ministerstwo ani podległy mu Rzecznik Funduszy Europejskich nie może również pełnić roli organu, który będzie rozpatrywał skargi na naruszenia Karty praw podstawowych przez instytucje pośredniczące w związku z wdrażaniem programów.</p> <p>Przez wzgląd na pociągające dokonanie samooceny stworzenia skutecznych mechanizmów służących zapewnieniu zgodności z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, wskazujemy warunki brzegowe, które powinny zostać spełnione, aby uznać, iż województwo wielkopolskie dopełniło swoich obowiązków wynikających z RWP:</p> <ol style="list-style-type: none">a) Wskazanie, które przepisy Karty praw podstawowych mają zastosowanie do obszarów wsparcia wskazanych w programie.b) Ustanowienie kwestii dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową osobnym punktem każdej dokonywanej oceny.c) Osobne badanie przestrzegania zasady równego traktowania osób LGBT+ w ramach rozpatrywania wniosków o dofinansowanie.d) Zaangażowanie podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie w proces przygotowywania kryteriów i procedur wyboru operacji finansowych przy pomocy funduszy europejskich.e) Uwzględnienie w wytycznych i instrukcjach dla beneficjentów, informacji o konieczności spełnienia horyzontalnego warunku podstawowego przestrzegania Karty praw podstawowych, w tym niedyskryminacji osób LGBT+.	
--	--	--	--	--	--	--

						<p>f) Zaangażowanie podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie w proces przygotowywania wytycznych i instrukcji dla beneficjentów.</p> <p>g) Zagwarantowanie rozpatrywania skarg na naruszenia Karty praw podstawowych przez bezstronne i niezależne organy.</p> <p>h) Opracowanie szkolenia nt. horyzontalnego warunku podstawowego w zakresie Karty praw podstawowych i jego obligatoryjne przeprowadzenie wśród wszystkich pracowników instytucji zarządzających i instytucji pośredniczących zaangażowanych w opracowywanie i wdrażanie programów finansowanych z funduszy europejskich, w tym osobne uwzględnienie w nim przesłanki orientacji seksualnej i tożsamości płciowej.</p>	
35.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	208-209	<p>Kryterium 2. Procedura uwzględnienia obowiązku IZ Programu w zakresie przygotowania rocznej zbiorczej informacji o wszystkich zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPP oraz skarg, w celu rozpatrzenia przez KM Programu. KM podejmuje decyzję o podjęciu właściwych działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków.</p>	<p>Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie jak i trakcie realizacji projektów. IZ określa podstawy przygotowania oceny adekwatności artykułów KPP do tworzonych programów w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi, a analizy dokonują osoby przygotowane do wykładni i stosowania przepisów unijnych. IZ określa przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria i procedury wyboru operacji finansowanych z Funduszy Europejskich, w szczególności ze względu na takie cechy jak orientacja seksualna, tożsamość płciowa, płeć czy niepełnosprawność.</p> <p>Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są bezpośrednio do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania (w przypadku programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednik). IZ programu odpowiedzialna jest również za prowadzenie polityki informacyjnej w ww. obszarze.</p>	<p>Po pierwsze, nie jest sprecyzowane, jakie będą podstawy przygotowania oceny adekwatności artykułów Karty praw podstawowych do tworzonych programów. Póki co nie została opracowana i przekazana do wglądu organizacjom pozarządowym metodologia dokonywania oceny, przesłanki stwierdzenia adekwatności konkretnych praw podstawowych do obszarów wspieranych przez dany program, a także profil zawodowy osób dokonujących oceny, w tym ich merytoryczne przygotowanie do dokonywania skomplikowanej analizy stosowności unijnych praw podstawowych oraz trudno ocenić, co zostanie zawarte w jej ostatecznej wersji.</p> <p>Zgodnie z zasadą wielopoziomowego zarządzania i podejściem oddolnym, państwo członkowskie angażuje podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie w proces przygotowywania, wdrażania i ewaluacji programów. Przedstawiona procedura dokonywania oceny adekwatności programów z Kartą praw podstawowych na żadnym etapie nie uwzględnia udziału społeczeństwa obywatelskiego.</p> <p>Po okresie stałego wzrostu akceptacji dla osób nieheteroseksualnych w Polsce do 2017 roku, obecnie obserwowane jest załamanie tego trendu oraz wzrost niechęci oraz negatywnych postaw względem osób przynależących do społeczności LGBT+. Zjawisko to znajduje swoje odzwierciedlenie w badaniach Centrum Badania Opinii Społecznej (CBOS) oraz badaniu Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej, gdzie 68% ankietowanych stwierdziło, że uprzedzenia i nietolerancja względem osób nieheteronormatywnych wzrosła w Polsce w ciągu ostatnich 5 lat.</p> <p>Źródłem spadku akceptacji dla osób LGBT+ należy upatrywać w następujących zjawiskach:</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Za spełnienie kryteriów warunkowości odpowiedzialna jest strona rządowa do której przedmiotowe uwagi zostaną przekazane.</p>

					<ul style="list-style-type: none">• pojawienie się i upowszechnienie deklaracji anty-LGBT oraz „Samorządowej Karty Praw Rodziny”,• stygmatyzacja osób nieheteronormatywnych przez urzędników państwowych,• stygmatyzacja osób LGBT+ przez istotne instytucje społeczne,• luki prawne,• represyjne działania organów ścigania. <p>Ponadto Od 9 kwietnia 2020 roku funkcję Sekretarza Stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej pełni Jacek Żalek. W czerwcu 2020 roku, w toku toczącej się w Polsce kampanii prezydenckiej, minister Żalek w ogólnokrajowej telewizji stwierdził, iż osoby LGBT+ „to nie są ludzie, to jest ideologia” . W listopadzie 2020 roku Komisja Etyki Poselskiej ukarała ministra Żalka naganą za „obraźliwe słowa dotyczące osób LGBT”. Biorąc pod uwagę stosunek ministra Żalka do osób nieheteronormatywnych, istnieją uzasadnione obawy, iż będzie on miał realny wpływ na dyskryminujące ukształtowanie programów finansowanych z Funduszy Europejskich i tym samym wykluczenie z nich potencjalnych beneficjentów będących osobami LGBT+ lub działającymi na ich rzecz. Wobec powyższych faktów, Ministerstwo ani podległy mu Rzecznik Funduszy Europejskich nie może również pełnić roli organu, który będzie rozpatrywał skargi na naruszenia Karty praw podstawowych przez instytucje pośredniczące w związku z wdrażaniem programów.</p> <p>Przez wzgląd na pobieżne dokonanie samooceny stworzenia skutecznych mechanizmów służących zapewnieniu zgodności z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, wskazujemy warunki brzegowe, które powinny zostać spełnione, aby uznać, iż województwo wielkopolskie dopełniło swoich obowiązków wynikających z RWP:</p> <ol style="list-style-type: none">a) Wskazanie, które przepisy Karty praw podstawowych mają zastosowanie do obszarów wsparcia wskazanych w programie.b) Ustanowienie kwestii dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową osobnym punktem każdej dokonywanej oceny.c) Osobne badanie przestrzegania zasady równego traktowania osób LGBT+ w ramach rozpatrywania wniosków o dofinansowanie.d) Zaangażowanie podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie w proces przygotowywania kryteriów i procedur wyboru operacji finansowych przy pomocy funduszy europejskich.e) Uwzględnienie w wytycznych i instrukcjach	
--	--	--	--	--	--	--

						<p>dla beneficjentów, informacji o konieczności spełnienia horyzontalnego warunku podstawowego przestrzegania Karty praw podstawowych, w tym niedyskryminacji osób LGBT+.</p> <p>f) Zaangażowanie podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie w proces przygotowywania wytycznych i instrukcji dla beneficjentów.</p> <p>g) Zagwarantowanie rozpatrywania skarg na naruszenia Karty praw podstawowych przez bezstronne i niezależne organy.</p> <p>h) Opracowanie szkolenia nt. horyzontalnego warunku podstawowego w zakresie Karty praw podstawowych i jego obligatoryjne przeprowadzenie wśród wszystkich pracowników instytucji zarządzających i instytucji pośredniczących zaangażowanych w opracowywanie i wdrażanie programów finansowanych z funduszy europejskich, w tym osobne uwzględnienie w nim przesłanki orientacji seksualnej i tożsamości płciowej.</p>	
36.	Kampania Przeciw Homofobii	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	208-209	<p>Kryterium 2. Procedura uwzględnienia obowiązków IZ Programu w zakresie przygotowania rocznej zbiorczej informacji o wszystkich zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPP oraz skarg, w celu rozpatrzenia przez KM Programu. KM podejmuje decyzję o podjęciu właściwych działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków.</p>	<p>Procedura uwzględnienia obowiązków IZ Programu w zakresie przygotowania rocznej zbiorczej informacji o wszystkich zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPP oraz skarg, w celu rozpatrzenia przez KM Programu. KM podejmuje decyzję o podjęciu właściwych działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków. Katalog podmiotów uprawnionych do kierowania skarg i zgłaszania podejrzeń o naruszenie przepisów Karty praw podstawowych jest szeroki i otwarty. Podmioty, wobec których istnieje podejrzenie naruszenia przepisów Karty praw podstawowych, obowiązkowo przedstawiają wyjaśnienia. Przesłanki obligatoryjnego podjęcia kontroli w związku ze zgłoszeniem naruszenia przepisów Karty praw podstawowych są precyzyjnie określone oraz wprowadzona jest możliwość przeprowadzenia kontroli samej instytucji zarządzającej. IZ przygotowuje uzasadnienia decyzji o stwierdzeniu braku naruszeń Karty praw podstawowych przez beneficjentów oraz podmioty wdrażające program regionalny. Zapewniona jest możliwość złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy w przypadku stwierdzenia braku naruszeń Karty praw podstawowych przez beneficjentów oraz podmioty wdrażające program regionalny. Zagwarantowana jest możliwość udziału i zabierania głosu w postępowaniach o naruszenie praw podstawowych przez organizacje pozarządowe, w zakresie ich celów statutowych na wniosek skarżącego. Skarżący jest pouczony o</p>	<p>Załącznik III RWP zobowiązuje państwa członkowskie do ustanowienia skutecznych mechanizmów zapewniających zgodność z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej, w tym opracowanie rozwiązań dotyczących zgłaszania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych z Funduszy Europejskich z Kartą praw podstawowych oraz skarg o nieprzestrzeganie Karty praw podstawowych złożonych zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi na mocy art. 69 ust. 7 RWP.</p> <p>W zaprezentowanym mechanizmie IZ nie precyzuje, jakie podmioty mogą występować ze skargą na naruszenie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w ramach działań (operacji), a także wdrażania programów krajowych i regionalnych. Wśród przykładów wskazani są uczestnicy projektów oraz ich beneficjenci, co stanowi zdecydowanie zbyt wąski katalog podmiotów. Aby zapewnić pełną kontrolę prawidłowego wydatkowania Funduszy Europejskich, IZ powinno wyraźnie zastrzec uprawnienia do składania skarg i zgłaszania podejrzeń osób fizycznych i prawnych, które nie otrzymały dofinansowania, organizacji pozarządowych zainteresowanych sposobem wydatkowania środków europejskich, a także wszelkich osób mogących być potencjalnie zainteresowanymi operacjami finansowanymi z Funduszy Europejskich oraz sposobem wdrażania programów przez administrację publiczną.</p> <p>IZ nie definiuje w przedstawionym mechanizmie trybu zgłaszania i rozpatrywania kierowanych skarg, poza wskazaniem formy, w której</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Za spełnienie kryteriów warunkowości odpowiedzialna jest strona rządowa do której przedmiotowe uwagi zostaną przekazane.</p>

				<p>możliwości zwrócenia się do właściwych organizacji pozarządowych z wnioskiem o przyłączenie się do postępowania skargowego. IZ zobowiązana jest do raportowania wszystkich skarg i podejrzeń zgłoszonych przez uprawnione podmioty. Opracowany jest mechanizm szkolenia i informowania o warunku podstawowym beneficjentów programu.</p>	<p>powinny one zostać przesłane. Biorąc pod uwagę przepis art. 14a ust. 9 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz. U. 2014 poz. 1146) oraz przepisy prawa powszechnie obowiązującego, rozumiemy, że podstawą proceduralną do rozpatrywania skarg będzie dział VIII ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 1960 Nr 30 poz. 168). W związku z powyższym zaleca się wyraźne wskazanie w mechanizmie właściwych przepisów ustawy, które będą miały zastosowanie do procedury zgłaszania podejrzeń o niezgodności operacji z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej.</p> <p>Wątpliwości KPH budzą następujące nieścisłości w mechanizmie opracowanym przez IZ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • IZ nie określa, czy przedstawienie wyjaśnień w przedmiocie naruszenia zobowiązań wynikających z Karty praw podstawowych przez beneficjenta, instytucję wdrażającą, pośredniczącą lub zarządzającą ma charakter obligatoryjny czy fakultatywny. KPH rekomenduje, aby przedstawienie wyjaśnień zawsze było obligatoryjnym elementem mechanizmu kontrolnego. • KPH zaleca, aby sprecyzowane zostały przesłanki obligatoryjnego podjęcia się kontroli oraz aby możliwość przeprowadzenia kontroli dotyczyły nie tylko beneficjentów oraz instytucji wykonujących zadania zlecone przez instytucję zarządzającą, ale również samej instytucji zarządzającej. • Mając na względzie wagę zagwarantowania przestrzegania praw fundamentalnych określonych w Karcie praw podstawowych, KPH zaleca nie tylko powiadomienie skarżącego o sposobie załatwienia sprawy, ale także uzasadnienia decyzji w przypadku stwierdzenia braku niezgodności z przepisami Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. W przypadku niestwierdzenia niezgodności z przepisami Karty praw podstawowych, skarżący powinien mieć również możliwość zawnioskowania o ponowne rozpatrzenie sprawy przez właściwy organ. • W opisanym mechanizmie IZ nie uwzględnia udziału organizacji reprezentujących społeczeństwo obywatelskie. Według KPH organizacje pozarządowe powinny mieć zagwarantowaną możliwość udziału i zabierania głosu w postępowaniu o naruszenie praw podstawowych leżących w zakresie ich celów statutowych na wniosek skarżącego. Skarżący powinien zostać pouczony o możliwości zwrócenia się do właściwych organizacji pozarządowych z wnioskiem o przyłączenie się do postępowania skargowego. 	
--	--	--	--	---	--	--

					<p>Instytucje zarządzające nie powinny ograniczać się jedynie do organizacji spotkań informacyjnych nt. horyzontalnego warunku podstawowego w zakresie Karty praw podstawowych, ale uczynić takie szkolenie obligatoryjnym dla każdego pracownika instytucji zarządzającej i instytucji pośredniczących zaangażowanych w opracowywanie i wdrażanie programów finansowanych z Funduszy Europejskich. Zakres takich szkoleń powinien zostać opracowany we współpracy z właściwymi partnerami społecznymi specjalizującymi się w ochronie praw i wolności, które mogą być naruszone w procesie opracowywania i wdrażania realizowanego programu. Kwestia niedyskryminacji, w tym zakazu dyskryminacji ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową, powinna być odrębnym i obligatoryjnym elementem takiego szkolenia.</p> <p>Ponadto, IZ powinno opracować i zaprezentować mechanizmy szkolenia i informowania o warunku podstawowym beneficjentów programu oraz określić sposób weryfikacji realizacji przez nich obowiązku informowania uczestników projektu o możliwości zgłaszania podejrzenia o niezgodności projektów (operacji) lub działań beneficjenta z Kartą praw podstawowych do instytucji zarządzającej lub pośredniczącej.</p>	
37.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	1-285	<p>W programie FEW21+ niewystarczającą uwagę poświęcono edukacji ekologicznej i klimatycznej. W związku z tym postulujemy dodanie do niego priorytetu "Edukacja ekologiczna", w którym zagadnienie to zostanie rozwinięte w sposób na jaki zasługuje, oraz zaproponowania katalogu najważniejszych interwencji w tym obszarze.</p>	<p>Flagowym celem najnowszej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej jest realizacja postanowień Europejskiego Zielonego Ładu. Zielona transformacja, ograniczenie o 55% emisji i ochrona bioróżnorodności, to przedsięwzięcia wymagające nie tylko wielkich nakładów środków - to też wielkie wyzwania społeczne. Żeby przeprowadzić Zieloną transformację potrzeba osób, które będą miały do tego odpowiednie kompetencje oraz odpowiednie społeczne otoczenie, które zaakceptuje nadchodzące wielkie zmiany. Żeby zapewnić dostęp do tzw. green skills (tak twardych jak i miękkich) potrzebny jest szereg działań, od szkoleń po społeczne kampanie aktywizacyjne oraz dostosowanie chociażby programu i kierunków studiów. Z drugiej strony, by zapewnić trwałość zmian, oraz dobre otoczenie dla nich, potrzebna jest powszechna, dostępna dla każdego edukacja klimatyczna i ekologiczna zapewniona m.in. przez szkolenia dla nauczycieli, zmianę podstawy programowej, prowadzenie dodatkowych zajęć, prelekcji w szkołach i publicznych instytucjach kulturalnych i oświatowych, czy przez kampanie społeczne i informacyjne.</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Edukacja klimatyczna została horyzontalnie ujęta w kilku celach polityki jako element projektu, a także jako odrębne projekty w celu szczegółowym (VII). Opis zostanie odpowiednio uzupełniony w ramach wskazanego celu szczegółowego.</p>
38.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	1-285	<p>Szkolenia dla decydentów, pracowników i pracowniczek administracji publicznej na temat mechanizmów działania kryzysu</p>	<p>W naszym przekonaniu płynącym ze znajomości naukowej wiedzy o zmianie klimatu, o zanieczyszczeniu środowiska oraz o kryzysie</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Wskazany zakres wsparcia może</p>

	Polska Zielona Sieć				klimatycznego i ekologicznego, niebezpieczeństw jakie oba ze sobą niosą oraz sposobów na z jednej strony zapobieganie ich pogorszeniu się a z drugiej na dostosowaniu się do ich konsekwencji, które już występują i będą nieuniknione w przyszłości.	bioróżnorodności, konieczność przeciwdziałania tym zjawiskom jest kwestią absolutnie niekontrowersyjną oraz niezależną od politycznych afiliacji. Naszym zdaniem niewystarczające działania administracji publicznej mające zapobiegać zmianom klimatu są spowodowane nie złą wolą urzędników i decydentów, a brakiem odpowiedniej wiedzy i zrozumienia kwestii ochrony klimatu i ochrony przyrody. Wiedza o kryzysie klimatycznym nie i nie była powszechnie przekazywana przez oświatę, więc z największym prawdopodobieństwem osoby, które w najbliższym czasie powinny planować i realizować zieloną transformację nie są w nią uzbrojone. Dlatego dla skuteczności planowanej transformacji kluczowym jest by osoby te jak najszybciej zyskały odpowiednią wiedzę, co umożliwić mogłyby postulowane przez nas szkolenia.	być realizowany w ramach cross-finansingu przy projektach realizowanych przez administrację publiczną, a także w ramach, zawierającego się w celu szczegółowego (II) w postaci szkoleń dot. kryzysu klimatycznego w ramach kompleksowych projektów.
39.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	1-285		"Edukacja klimatyczna dostępna dla wszystkich osób bez względu na wiek". - postulujemy, by program FEW2021+ zawierał szereg interwencji, które doprowadzą do realizacji tego hasła.	Edukacja klimatyczna musi być działaniem priorytetowym ze względu, na nagłą potrzebę zielonej transformacji oraz kryzys klimatycznym. Dostęp do wiedzy o powodach zmian klimatu, wynikających z nich zagrożeń dla ludzi i sposobach na dostosowanie się do nich oraz o tym jak zapobiegać pogłębianiu się tych zmian należy zapewnić jak największej liczbie osób i to jak najszybciej. Z jednej strony tylko to może zagwarantować poparcie dla głębokich zmian, które muszą nastąpić w najbliższej przyszłości. Z drugiej strony bezprecedensowość i rozmiar tych zmian sprawiają, że aby były one trwałe społeczeństwo społeczeństwo musi dobrze rozumieć mechanizmy powstawania zmian klimatu.	Uwaga uwzględniona Edukacja klimatyczna zostało horyzontalnie ujęta w kilku celach polityki jako element projektu, a także jako odrębne projekty w celu szczegółowym (VII). Opis zostanie odpowiednio uzupełniony w ramach wskazanego celu szczegółowego.
40.	osoba fizyczna	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)			Czy ZIT-y będą objęte "Inicjatywą JEREMIE"?		Brak możliwości uwzględnienia uwagi Nie jest możliwe objęcie ZIT-ów inicjatywą JEREMIE ze względu na zalecenia wskazane w projekcie Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027.
41.	DZF MFIPR	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	120,131,143	Uwaga ogólna	Należy pamiętać, że metodyki stawek jednostkowych należy załączyć jako załącznik do Programu.	Metodyki opracowane przez IK EFS powinny stanowić integralną część Programu podlegającą akceptacji przez KE.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
42.	DZF MFIPR	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	242	-	Opis w zakresie partnerstwa należy uzupełnić o informacje, jak zasada partnerstwa będzie stosowana przy wdrażaniu i monitorowaniu programu.	W obecnej wersji projektu programu FEW 2021+ są przedstawione tylko informacje w kontekście strategii i samego programu - ale dotyczą tylko etapu jego przygotowania.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
43.	DZF MFIPR	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	-	-	Uwzględnienie w programach regionalnych w perspektywie finansowej 2021-2027 kwestii dostępności, zarówno poprzez horyzontalne kryteria dostępności w każdej planowanej inwestycji, jak również zaplanowanie konkretnych działań (odrębne typy wsparcia, projekty) – służące realnej zmianie w kierunku poprawy dostępności.	Uzasadnieniem tej uwagi jest konieczność cywilizacyjna, wynikająca ze zmieniających się potrzeb społecznych, czy postępujących zmian demograficznych, z drugiej zaś element sprawiedliwego, solidarnego i odpowiedzialnego rozwoju społecznego, z myślą o przyszłych pokoleniach i użytkownikach przestrzeni publicznej. Istotne wydaje się zaprojektowanie takiego wsparcia wszędzie tam, gdzie mowa jest	Uwaga uwzględniona Kwestia dostępności została potraktowana w Programie horyzontalnie. Przy opisie działań finansowanych z EFRR jak i EFS+ wspominamy o konieczności dostosowywania obiektów do zróżnicowanych potrzeb osób

					o inwestycjach infrastrukturalnych, z których korzystać na co dzień będą mieszkańcy - w tym szczególnie tych związanych ze zdrowiem, transportem, edukacją czy wspomnianymi już kulturą i rekreacją. Z punktu widzenia trwałości zmian na rzecz dostępności, kluczowe jest także wdrożenie na szerszą skalę wypracowanych już i testowanych w bieżącej perspektywie modelowych rozwiązań i standardów dla funkcjonowania różnego typu podmiotów np. dostępnej szkoły, dostępnej placówki służby zdrowia, sądu czy parku narodowego. Opracowane ze środków EFS rozwiązania w tym zakresie, mogą i powinny być replikowane przy realizacji inwestycji ze środków programów krajowych i regionalnych. Jest to również uzasadnione koniecznością dostosowywania się wszystkich podmiotów publicznych do wymagań przepisów prawa, które wprowadziła ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, będąca instrumentem realnej zmiany rzeczywistości w kierunku poszanowania praw człowieka i godności wszystkich obywateli. Należy zatem tak planować programy regionalne, by uwzględniały one nie tylko horyzontalne wsparcie zasady niedyskryminacji (zgodność ze standardami dostępności dla polityki spójności) przez stosowanie odpowiednich kryteriów wyboru, ale też odrębne typy wsparcia czy indywidualne projekty dedykowane przedsięwzięciom służącym realnej zmianie w kierunku poprawy dostępności. Takie podwójne podejście (horyzontalne i dedykowane) zostanie również zaproponowane w nowych Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027. Celem takiego rozwiązania jest położenie silniejszego nacisku na zapewnienie w nowych programach możliwości organizacji konkursów w całości dedykowanych dostępności albo takich, w których przewidziano oddzielną pulę finansową dla projektów związanych z dostępnością. Jest to również wyraźny sygnał dla beneficjentów, że kwestie te powinny być traktowane szczególnie poważnie.	narażonych na wykluczenie, stosowaniu zasad projektowania uniwersalnego, wdrażaniu wypracowanych modeli tj. model dostępnej szkoły czy POZ+. Zapisy dotyczące wymogu dostępności będą uszczegółowione na etapie operacjonalizacji. Jeśli chodzi o kwestie osobnych konkursów dedykowanych kwestii dostępności, to planujemy traktować dostosowywanie obiektów jako element szerszego projektu.	
44.	DZF MFiPR	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)	-	-	Zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 w każdym programie „sposób odniesienia się w do zasady równości szans kobiet i mężczyzn powinien wynikać z analizy sytuacji społeczno-gospodarczej przygotowanej na potrzeby programu, z uwzględnieniem sytuacji kobiet i mężczyzn w obszarach, które będą podlegać wsparciu z danego funduszu. W treści programu powinien znaleźć się opis sposobu wdrażania	Tym samym rekomendowane jest w ramach diagnozy Programu wzięcie pod uwagę sytuacji kobiet i mężczyzn w różnych obszarach wsparcia Programu. W ramach zaś Działań na rzecz równości, integracji i niedyskryminacji powinna znaleźć się informacja o konkretnych działaniach z zakresu równości szans kobiet i mężczyzn, które będą podejmowane w ramach wsparcia w danym priorytecie.	Uwaga uwzględniona Analiza taka była przeprowadzona. Zostaną wprowadzone odpowiednie zapisy w treści Programu (tam gdzie jest to zasadne i konieczne biorąc pod uwagę realizowane działania) w ramach opracowanej w Programie strategii.

					równości szans kobiet i mężczyzn na każdym etapie jego realizacji".		
45.	MFIPR	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)		Części programu zatytułowane: Główne grupy docelowe, Powiązane rodzaje działań		Prosimy o weryfikację zapisów dot. głównych grup docelowych oraz rodzajów działań pod kątem zgodności z linią demarkacyjną. W przypadku, gdy w ramach negocjacji Kontraktu programowego uzgadniane są odstępstwa od linii demarkacyjnej prosimy o uwzględnienie w projekcie Programu (na przykład poprzez przypis) informacji, że będzie to możliwe o ile zostanie uzgodnione w Kontrakcie programowym. Poniżej wymieniono tylko kilka przykładów niezgodności z zapisami linii demarkacyjnej.	Uwaga uwzględniona Odniesienia IZ w zakresie głównych grup docelowych oraz rodzajów działań pod kątem zgodności z linią demarkacyjną zostały umieszczone przy uwagach dotyczących poszczególnych celów szczegółowych.
46.	MFIPR	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)		Główne grupy docelowe		Prosimy o weryfikację zapisów w zakresie głównych grup docelowych, gdyż obecne zapisy dotyczące niektórych celów szczegółowych nie uwzględniają istotnych grup docelowych. Poniżej wymieniono kilka przykładów.	Uwaga uwzględniona Odniesienia IZ w zakresie głównych grup docelowych zostały umieszczone przy uwagach dotyczących poszczególnych celów szczegółowych.
47.	Fundacja Lepsze Prawa Człowieka	Priorytet I GOSPODARKA	46 zd trzecie	W ramach projektów e-zdrowia wspierana będzie robotyzacja i zastosowanie sztucznej inteligencji jednostek ochrony zdrowia oraz wykorzystanie zasobów informatycznych do rozwoju medycyny precyzyjnej / spersonalizowanej i interceptywnej.	uzupełnienie zapisu o treść" z poszanowaniem praw osób z nich korzystających" tj. w nowym brzmieniu wskazane zdanie trzecie ze str 46 będzie brzmiało: W ramach projektów e-zdrowia wspierana będzie robotyzacja i zastosowanie sztucznej inteligencji jednostek ochrony zdrowia z poszanowaniem praw osób z nich korzystających oraz wykorzystanie zasobów informatycznych do rozwoju medycyny precyzyjnej / spersonalizowanej i interceptywnej.	W planowanym projekcie w obrębie gospodarki i e-zdrowia nie wystarczy samo zastosowanie robotyzacji i sztucznej inteligencji jako takiej. Niezbędne jest w tym zakresie jeszcze dwustronne działanie oznaczające poszanowanie praw osób korzystających z nowoczesnych dóbr i zastosowań medycyny w tym przypadku robotyzacji i sztucznej inteligencji wraz z poszanowaniem osób z nich korzystających w szczególności realizowanie zapisów ustawy z dnia 9 listopada 2009 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz zgoda jednych jak i drugich na daną interakcję w zakresie ww. zastosowań.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
48.	Graphcom Sp. z o.o.	Priorytet I GOSPODARKA	49	infrastruktura i nowoczesne zasobooszczędne technologie, sprzyjające zwiększeniu automatyzacji i robotyzacji w przedsiębiorstwie,	infrastruktura, oprogramowanie i nowoczesne zasobooszczędne technologie, sprzyjające zwiększeniu automatyzacji i robotyzacji w przedsiębiorstwie,	Oprócz zasobów fizycznych, MSP potrzebują rozwiązań informatycznych, które pozwolą lepiej wykorzystać potencjał intelektualny i infrastrukturę do osiągnięcia wyższego poziomu automatyzacji. Kluczowe wydają się być również: 1. możliwość sfinansowania pełnej inwestycji informatycznej: licencji na systemy ERP, usług wdrożeniowych, szkoleń i sprzętu IT, 2. możliwość sfinansowania oprogramowania w modelu chmurowym, 3. uproszczony sposób wnioskowania o środki i ich rozliczania.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone w Programie.
49.	Comarch SA	Priorytet I GOSPODARKA	49	...obszary wsparcia m.in.: - infrastruktura i nowoczesne zasobooszczędne technologie, sprzyjające zwiększeniu automatyzacji i robotyzacji w przedsiębiorstwie,	...obszary wsparcia m.in.: - infrastruktura, nowoczesne zasobooszczędne technologie i systemy informatyczne stacjonarne i chmurowe, sprzyjające zwiększeniu automatyzacji i robotyzacji w przedsiębiorstwie,	Systemy ERP można określić cyfrowym rdzeniem przedsiębiorstw ery Przemysłu 4.0. Dużym problemem w Polsce w przejściu sektora produkcyjnego do fazy Przemysł 4.0 są przestarzałe systemy ERP - większość z nich ma ponad 10 lat. Najlepszym rozwiązaniem są obecnie lekkie i elastyczne aplikacje ERP w modelu Software as a Service (SaaS), budowane z myślą o wymogach nowoczesnej produkcji i współpracy z infrastrukturą IoT, pozwalające na automatyzację i robotyzację procesów. Tworzone są na otwartych	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone w Programie.

						<p>architekturach, opartych o nowoczesne metody komunikacyjne (Web Service, szyfrowany WebSocket), dzięki czemu system ERP może otworzyć się na urządzenia mobilne oraz być kręgosłupem dla innych systemów tworząc platformę produkcyjną przedsiębiorstwa. Systemy ERP w modelu SaaS, czy też umożliwiające przetwarzanie w chmurze, są od samego początku projektowane do spełniania wymogów cyfrowej gospodarki. Dodatkowo bardzo szybko absorbują innowacje, które mogą decydować o przewadze konkurencyjnej użytkownika systemu, takie jak rozwiązania mobilne, media społecznościowe, zaawansowana analityka danych, IoT, bezpieczeństwo nowej generacji, sztuczna inteligencja (AI) czy druk 3D..</p> <p>Potrzeby inwestycyjne firm handlowych i usługowych, które chcą się rozwijać, również wykraczają poza podstawowe oprogramowanie do obsługi transakcji od strony handlowo-logistycznej i księgowej. Nowa generacja rozwiązań dla przedsiębiorstw to systemy ERP zapewniające automatyzację pracy dzięki rozwojowi sztucznej inteligencji (AI) oraz uczenia maszynowego, pozwalające firmom na realizację strategii Omnichannel czyli sprzedaży w wielu zintegrowanych kanałach. Nowoczesne oprogramowanie do zarządzania firmą (dostępne również w modelu chmurowym) pozwala na optymalizację procesów, dywersyfikację działalności, otwarcie się na nowe zagraniczne rynki oraz szybką reakcją na zmiany rynkowe.</p>	
50.	Comarch SA	Priorytet I GOSPODARKA	49	<p>...obszary wsparcia m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wsparcie wykorzystania i wdrażania przez przedsiębiorców wyników prac i usług B+R prowadzonych w jednostkach naukowo-badawczych (w tym m.in. uczelni, instytutów badawczych i instytutów PAN) 	<p>...obszary wsparcia m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wsparcie wykorzystania i wdrażania przez przedsiębiorców wyników prac i usług B+R prowadzonych w jednostkach naukowo-badawczych (w tym m.in. uczelni, instytutów badawczych i instytutów PAN) oraz innowacyjnych rozwiązań dostępnych na rynku. 	<p>Podniesienie innowacyjności (produktowej, procesowej, organizacyjnej) przedsiębiorstw może się opierać na już dostępnych rozwiązaniach o wysokim poziomie innowacyjności. Dla rosnącego sektora mikro i małych przedsiębiorstw o niskim potencjale innowacyjnym i ograniczonych zasobach pozwalających na prowadzenie własnej działalności B+R, skorzystanie z dostępnych rozwiązań informatycznych najnowszej generacji, zawierających elementy sztucznej inteligencji (AI), Internetu rzeczy (IoT) czy Business Intelligence (BI), to szansa na wprowadzenie innowacji w przedsiębiorstwie i wykorzystanie jej w procesach gospodarczych. Firmy produkcyjne, usługowe i handlowe mogą rozwijać nowe lub znacząco ulepszone produkty i procesy oraz prowadzić je szybko do obiegu gospodarczego w oparciu o innowacyjne oprogramowanie dostępne na polskim rynku, licencje w modelu stacjonarnym i w modelu Software as a Service (SaaS). Nie powinno ich zabraknąć w katalogu kosztów kwalifikowanych projektowanych działań skierowanych przede wszystkim do MŚP.</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Istniejące zapisy Programu nie wykluczają wsparcia innowacyjnych rozwiązań dostępnych na rynku.</p>

51.	Comarch SA	Priorytet I GOSPODARKA	49	Wsparcie w zakresie cyfryzacji obejmuje doradztwo dotyczące zastosowania technologii cyfrowych w przedsiębiorstwie, rozwój kompetencji cyfrowych, zakup i wytworzenie technologii wspierających prowadzenie działalności gospodarczej, w tym w postaci wartości niematerialnych i prawnych do rozwiązań IT (w formie licencji lub praw własności do technologii), Internetu rzeczy, interfejsów aplikacji, itd. służących transformacji cyfrowej w przedsiębiorstwie, wspierających wzajemne dzielenie się danymi przez przedsiębiorstwa, digitalizację procesów eksportowych.	Wsparcie w zakresie cyfryzacji obejmuje doradztwo dotyczące zastosowania technologii cyfrowych, rozwój kompetencji cyfrowych, zakup i wytworzenie technologii wspierających prowadzenie działalności gospodarczej, w tym w postaci wartości niematerialnych i prawnych do rozwiązań IT (w formie licencji lub praw własności do technologii), usług niezbędnych do wdrożenia technologii cyfrowych, Internetu rzeczy, interfejsów aplikacji, itd., służących transformacji cyfrowej w przedsiębiorstwie, wspierających wzajemne dzielenie się danymi przez przedsiębiorstwa, digitalizację procesów eksportowych.	Koszt zakupu samych licencji na oprogramowanie stanowi jedynie część kompletnej inwestycji IT, zdarza się, że mniejszą niż koszt usługi wdrożeniowej. W przypadku firm produkcyjnych, rozwiązanie musi zostać dostosowane do specyfiki danej produkcji. Kompletna usługa wdrożeniowa powinna obejmować następujące elementy: • analiza przedwdrożeniowa, • instalacja systemu, • konfiguracja, • migracja danych, • szkolenia pracowników, • asysta, • implementacje. Alternatywą dla oprogramowania stacjonarnego jest oprogramowanie w modelu chmurowym (SaaS) wymagające mniejszych nakładów na wdrożenie.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
52.	Ministerstwo Zdrowia	Priorytet I GOSPODARKA	44-45	W ramach CS wspierane będą projekty z zakresu rozwoju e-usług obejmujące m.in.: - rozwijanie zasobu związanego z monitoringiem i ochroną zdrowia, w tym w szczególności z podejściami w zakresie medycyny precyzyjnej / spersonalizowanej oraz interceptywnej	Sugerujemy rozwinięcie tego zapisu	Nie jest do końca jasne, jakie działania możliwe do realizacji kryją się pod tym rodzajem projektów. Należy również mieć na względzie, że priorytetem w zakresie e-zdrowia, zgodnie z dokumentem Zdrowie Przyszłość są określone e-usługi i dostosowanie podmiotów do tych wymogów.	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy nie wykluczają możliwości realizacji działań w podanym zakresie. Należy mieć na uwadze, że wytyczne do kwalifikowalności doprecyzują możliwości udzielenia wsparcia we wskazanym zakresie.
53.	Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska	Priorytet I GOSPODARKA	51	Główne grupy docelowe	dodać Stowarzyszenia JST, np. „JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia JST”	Rozszerzenie katalogu grup docelowych.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone w Programie.
54.	Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska	Priorytet I GOSPODARKA	56	Główne grupy docelowe	dodać Stowarzyszenie JST, np. „JST, ich związki i stowarzyszenia”	Rozszerzenie katalogu grup docelowych.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone w Programie.
55.	Starostwo Powiatowe w Wągrowcu	Priorytet I GOSPODARKA	44	2.1.1.2. Cel szczegółowy (ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych W ramach CS wspierane będą projekty z zakresu rozwoju e-usług obejmujące m.in.:...	Projekty zakładające doposażenie JST w niezbędny sprzęt służący do realizacji e-usług dla obywateli, jak i zapewnienie miejsc/stanowisk komputerowych dostępnych wyłącznie dla klientów urzędu	Brak możliwości realizacji projektów służących doposażeniu JST w sprzęt.	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy Programu nie wykluczają możliwości realizacji wskazanych działań. Mieszczą się one w zapisach Programu.
56.	Miejski Zakład Oczyszczania Sp. z o.o. w Lesznie	Priorytet I GOSPODARKA	51	„przedsiębiorstwa, w tym MŚP, „mid-caps”, „small mid-caps”, przedsiębiorstwa duże w ograniczonym zakresie”	„przedsiębiorstwa, w tym MŚP, „mid-caps”, „small mid-caps”, przedsiębiorstwa duże w zakresie wspierającym konkurencyjność i rozwój w danym regionie gospodarczym”	Stworzenie możliwości realizacji innowacyjnych zamierzeń inwestycyjnych, przeznaczonych dla przedsiębiorstw i osób fizycznych, wspierających konkurencyjność i rozwój gospodarczy w danym regionie gospodarczym poprzez dostosowanie się do wyzwań gospodarki, z wykorzystaniem OZE. W naszym przypadku, stworzenie optymalnych warunków w celu: - zapobieżenia wykluczeniu gospodarczemu przedsiębiorstw (również naszego – MZO Sp. z o.o. w Lesznie – dużego przedsiębiorstwa, obowiązki nałożone m.in. art. 35 ust. 2 oraz art. 86 pkt 3 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych – Dz.U. z 2018 r. poz. 317 z późn. zm.) oraz - wspierania konkurencyjności poprzez umożliwienie rozwoju transportu zero i	Uwaga nieuwzględniona Wskazany zakres wynika z konieczności współpracy dużych przedsiębiorstw z MŚP. Podstawową jest wsparcie MŚP.

						niskoemisyjnego głównie w strefie przemysłowej miasta Leszna w powiązaniu z dostępnością dla przedsiębiorstw i osób fizycznych z całego subregionu leszczyńskiego, jak również korzystających, m.in. z Transeuropejskiej Sieci Transportowej – TEN-T (droga ekspresowa S5) oraz drogi krajowej 12 i dróg wojewódzkich: 432, 323 i 309.	
57.	Starostwo Powiatowe w Wągrowcu	Priorytet I GOSPODARKA	96	1. 2.1.3.1. Cel szczegółowy (ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej	W zakresie infrastruktury drogowej interwencja będzie skoncentrowana na działaniach WYNIKAJĄCYCH Z NAJWIĘKSZYCH POTRZEB ZGŁASZANYCH PRZEZ LOKALNE SAMORZĄDY. WIELE DRÓG LOKALNYCH (POWIATOWYCH, GMINNYCH) JEST W ZŁYM STANIE TECHNICZNYM, A STANOWIĄ ONE WAŻNE SZLAKI KOMUNIKACYJNE MIESZKAŃCÓW.	Zwrócenie uwagi na stan dróg powiatowych, gminnych nie mających powiązań z siecią TEN-T.	Uwaga częściowo uwzględniona Ze względu na ograniczoną alokację nie przewiduje się wsparcia zaproponowanego zakresu interwencji w tym celu szczegółowym 3 (ii). Inwestycje w drogi lokalne będą możliwe do realizacji w ramach priorytetu Inicjatywy Lokalnej, odpowiadającemu Celowi Polityki 5. Dzięki szerokiemu zakresowi interwencji w tym priorytecie możliwe stanie się zaspokojenie faktycznych potrzeb społeczności lokalnych, pod warunkiem zawarcia stosownego projektu w strategii terytorialnej spełniającej przesłanki art. 29 rozporządzenia ogólnego.
58.	Starostwo Powiatowe w Wągrowcu	Priorytet I GOSPODARKA	110	Zapis w projekcie Programu Regionalnego: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027, do którego zgłaszane są uwagi: 1. Wsparcie infrastruktury ochrony zdrowia. Preferowane będzie wsparcie dla podmiotów, których działalność lecznicza i charakter świadczonych usług będzie wspierała i uzupełniała przejście do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności, w tym również opieki opartej na podstawowej opiece zdrowotnej (POZ) i ambulatoryjnej opiece specjalistycznej (AOS).	Preferowane będzie wsparcie dla podmiotów, których działalność lecznicza i charakter świadczonych usług będzie wspierała i uzupełniała przejście do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności, w tym również opieki opartej na podstawowej opiece zdrowotnej (POZ) i ambulatoryjnej opiece specjalistycznej (AOS). Jak i wsparcie podmiotów leczniczych realizujących usługi w zakresie świadczeń szpitalnych - wyposażenie w niezbędny sprzęt do prowadzenia specjalistycznych świadczeń medycznych.	Uwzględnienie wsparcia podmiotów leczniczych realizujących usługi w zakresie świadczeń szpitalnych - wyposażenie w niezbędny sprzęt do prowadzenia specjalistycznych świadczeń medycznych.	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy nie wykluczają wsparcia realizacji tego typu działań.
59.	Miejski Zakład Oczyszczania Sp. z o.o. w Lesznie	Priorytet I GOSPODARKA	49	„Cel szczegółowy (iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne”	„Cel szczegółowy (iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne i usługowe”	Stworzenie możliwości realizacji innowacyjnych zamierzeń inwestycyjnych w zakresie dystrybucji paliw alternatywnych (CNG, LNG, H2) oraz ładowania pojazdów elektrycznych przeznaczonych dla przedsiębiorstw i osób fizycznych, wspierających konkurencyjność i rozwój gospodarczy w danym regionie gospodarczym poprzez dostosowanie się do wyzwań gospodarki, z wykorzystaniem OZE oraz wysokosprawnej kogeneracji. W naszym przypadku, stworzenie optymalnych warunków w celu: - zapobieżenia wykluczeniu gospodarczemu przedsiębiorstw i osób fizycznych (również naszego – MZO Sp. z o.o. w Lesznie – dużego przedsiębiorstwa, obowiązki nałożone m.in. art. 35 ust. 2 oraz art. 86 pkt 3 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Nazwa celu szczegółowego wynika z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania zgodności z dokumentami.

						alternatywnych – Dz.U. z 2018 r. poz. 317 z późn. zm.) oraz - wspierania konkurencyjności poprzez umożliwienie rozwoju transportu zero i niskoemisyjnego głównie w strefie przemysłowej miasta Leszna w powiązaniu z dostępnością dla przedsiębiorstw i osób fizycznych z całego subregionu leszczyńskiego, jak również korzystających, m.in. z Transeuropejskiej Sieci Transportowej – TEN-T (droga ekspresowa S5) oraz drogi krajowej 12 i dróg wojewódzkich: 432, 323 i 309.	
60.	DC CENTRUM Sp. z o.o. - Instytucja Otoczenia Biznesu	Priorytet I GOSPODARKA	49	Wsparcie będzie mogło obejmować jeden, kilka lub wszystkie obszary wsparcia m.in.: infrastruktura i nowoczesne zasobooszczędne technologie, sprzyjające zwiększeniu automatyzacji i robotyzacji w przedsiębiorstwie, cyfryzacja , wdrożenie prac B+R , wsparcie wykorzystania i wdrażania przez przedsiębiorców wyników prac i usług B+R prowadzonych w jednostkach naukowo-badawczych (w tym m.in. uczelni, instytutów badawczych i instytutów PAN), rozwój niezbędnych kompetencji (jako element projektu), nowoczesna organizacja działalności przedsiębiorstw, w tym doradztwo dla MŚP, modele biznesowe (jako element projektu), usługi inkubacyjne dotyczące działalności na wczesnym etapie rozwoju, w tym wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości, internacjonalizacja i eksport produktów.	Uwzględnienie w ramach obszarów wsparcia inwestycji w infrastrukturę na potrzeby wdrażania innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych i marketingowych przez MŚP	Konieczne jest wsparcie przedsiębiorstw w zakresie wdrażania innowacji przekładających się na ich konkurencyjność i pozycję rynkową. W szczególności ważne jest udzielanie bezzwrotnego dofinansowania na zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, które dadzą możliwość wdrażania innowacji produktowych i procesowych.	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy nie wykluczają możliwości realizacji tego typu działań. Przewiduje się, aby wsparcie dla IOB było realizowane w formie dotacji. Planowany jest dalszy rozwój IF w postaci Jeremie III jako mechanizm wsparcia przedsiębiorców.
61.	DC CENTRUM Sp. z o.o. - Instytucja Otoczenia Biznesu	Priorytet I GOSPODARKA	52	Wsparcie przedsiębiorstw będzie realizowane przez instrumenty finansowe m.in. dłużne, gwarancje/poręczenia indywidualne i inne formy wskazane w analizie ex-ante w tym obszarze. Nie wyklucza możliwości łączenia form wsparcia (IF z elementem umorzenia) dla nowopowstałych firm oraz realizacji projektów kompleksowych. Wsparcie dla IOB i klastrów realizowane będzie w formie dotacji. Struktury klastrowe i IOB w regionie nadal są na niskim poziomie rozwoju, nie wykształciły trwałych mechanizmów finansowania swojej działalności. Generowanie przychodów lub oszczędności przez klastry i IOB nie są bezpośrednim efektem tego typu projektów. Klastry i IOB udzielają wsparcia, co do zasady non-profit, a zyski przekazują na cele statutowe. Są to główne powody, dla których IOB i klastry, szczególnie	Uwzględnienie w ramach wsparcia bezzwrotnych dotacji / pożyczek z możliwością umorzenia dla MŚP na cele wdrażania innowacji i prac B+R oraz cyfryzacji.	MŚP wykazują największe zapotrzebowanie na wsparcie w formie bezzwrotnych dotacji. Ich sytuacja finansowa najczęściej nie pozwala na samodzielne finansowanie inwestycji, a zaplanowane instrumenty finansowe tj. gwarancje i poręczenia czy instrumenty dłużne, nie będą wystarczającą zachętą do działalności innowacyjnej i tym samym zapewniania rozwoju gospodarczego regionu. Alternatywą dla bezzwrotnego dofinansowania mogą być częściowo umarzalne pożyczki – podstawą umorzenia może być osiągnięcie wskaźników w zakresie np. przychodów ze sprzedaży będących efektem projektu.	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy nie wykluczają możliwości realizacji działań w podanym zakresie. Szczegóły dotyczące produktów finansowych będą podane na etapie ich tworzenia w odpowiednim dokumencie operacyjnym.

				załączkowe i wzrostowe nie będą zainteresowane IF.			
62.	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Priorytet I GOSPODARKA	38	Inwestycje powinny uwzględniać infrastrukturę B+R, która powstała w ramach Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, w tym jej wykorzystanie i promocję.	Inwestycje powinny uwzględniać między innymi infrastrukturę B+R, która powstała w ramach Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej, w tym jej wykorzystanie i promocję.	Wprowadzenie tej zmiany umożliwi inwestycje w ważną dla Wielkopolski infrastrukturę B+R także spoza Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej.	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy Programu nie wykluczają wsparcia inwestycji w ramach infrastruktury B+R która powstała poza Polską Mapą Infrastruktury Badawczej.
63.	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Priorytet I GOSPODARKA	42	2.1.1.1.3. Tabela 2: Wskaźniki produktu	Dodanie wskaźnika i jednostki miary: uczelnie i szkoły wyższe objęte wsparciem	Uczelnie i szkoły wyższe biorące udział w tym typie konkursów będą ich beneficjentami także wpłyną na wskaźniki rezultatu i produktu.	Uwaga nieuwzględniona Udział uczelni i szkół wyższych wyrażony jest poprzez wskaźnik produktu: Organizacje badawcze uczestniczące we wspólnych projektach badawczych. Ponadto udział tych podmiotów będzie odzwierciedlony pośrednio w takich wskaźnikach, jak: Przedsiębiorstwa otrzymujące wsparcie niefinansowe - wskaźnik produktu Nominalna wartość sprzętu na potrzeby badań naukowych i innowacji - wskaźnik produktu Przedsiębiorstwa współpracujące z organizacjami badawczymi - wskaźnik produktu Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach - wskaźnik rezultatu Miejsca pracy dla naukowców utworzone we wspieranych jednostkach - wskaźnik rezultatu Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe) - wskaźnik rezultatu
64.	DZF MFIPR	Priorytet I GOSPODARKA	55	Proponowany zakres wsparcia w celu szczegółowym (iv) rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości, umożliwiający wspieranie z poziomu regionalnego innowacji społecznych, w tym wsparcie dla rozwoju ekosystemu innowacji społecznych.	„Prowadzony będzie proces przedsiębiorczego odkrywania (w tym weryfikacja i aktualizacja RIS, oddolna identyfikacja wyłaniających się potencjałów rozwojowych) oraz działania związane z monitoringiem i ewaluacją podejmowanych działań w obszarze inteligentnych specjalizacji, w tym innowacji społecznych. Realizowane będą działania zmierzające do zwiększenia zaangażowania regionalnych podmiotów we współpracę międzynarodową w obszarach RIS, w tym innowacji społecznych. Przewiduje się wsparcie tworzenia i włączania się w partnerstwa międzynarodowe. Przewiduje się wsparcie dla rozwoju ekosystemu innowacji społecznych. W tym celu wykorzystane zostaną różne narzędzia, m.in. pobudzanie współpracy międzyinstytucjonalnej, angażowanie środowiska akademickiego i naukowego	Proponowany zakres wsparcia obejmujący wspieranie innowacji społecznych, w tym rozwój ekosystemu innowacji społecznych, jest niezgodny z umową partnerstwa, w tym linią demarkacyjną oraz powiela typy operacji określone w programie krajowym FERS.	Uwaga nieuwzględniona W proponowanych zapisach Programu w podanym celu szczegółowym EFRR nie skupiamy się na wsparciu innowacji społecznych. Są one elementem systemu innowacji, który będzie wzmacniany w regionie w przyszłej perspektywie, na potrzebę czego dowodzą analizy.

					przez gospodarkę regionalną, wsparcie organizowania się środowiska innowatorów, podnoszenie kompetencji i umiejętności w zakresie eksperymentowania, budowanie świadomości i przychylności dla nowatorskich, specjalistycznych i skalowanych rozwiązań w obszarze kapitału ludzkiego i społecznego w przedsiębiorstwach. Działania w tym zakresie będą także wpływać na wzmacnianie równego dostępu do rynku pracy (w tym wydłużenia aktywności zawodowej i zapobiegania dezaktywacji, włączania osób z grup defaworyzowanych jak migranci, osoby z niepełnosprawnościami).”		
65.	DZF MFiPR	Priorytet I GOSPODARKA	40	Możliwość wspierania w ramach celu szczegółowego (i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii regionalnych innowacji społecznych, rozumianych „jako produkt bądź usługa służąca rozwiązaniu problemu społ. istotnego dla rozwoju regionu (...)”	„Wsparcie w ramach CS ukierunkowane jest w szczególności na regionalne i/lub podregionalne inteligentne specjalizacje określone w RIS 2030 oraz uzupełniająco na wyłaniające się specjalizacje wynikające z PPO, z wyłączeniem innowacyjnych działań społecznych”.	Zgodnie z umową partnerstwa, w tym z linią demarkacyjną, innowacyjne działania społeczne mogą być wspierane w ramach Celu Polityki 4 oraz na poziomie krajowym. W związku z tym proponowany w FEW zakres wsparcia jest niezgodny z umową partnerstwa.	Uwaga nieuwzględniona W proponowanych zapisach Programu w podanym celu szczegółowym EFRR nie skupiamy się na wsparciu innowacji społecznych. Są one elementem systemu innowacji, który będzie wzmacniany w regionie w przyszłej perspektywie, na potrzebę czego dowodzą analizy.
66.	MFiPR	Priorytet I GOSPODARKA	50	Powiązane rodzaje działań „Przewiduje się wsparcie w zakresie świadczenia usług proinnowacyjnych i prorozwojowych dla przedsiębiorstw, obejmujące m.in. inkubację technologiczną, w tym inkubację innowacji, akcelerację start-up.(...)”		Zwracamy uwagę, że projekty akceleracyjne będą realizowane na poziomie krajowym (FENG).	Uwaga uwzględniona Treść Programu zostanie zmodyfikowana.
67.	PCSS	Priorytet I GOSPODARKA	44	Poprawę jakości i dostępności e-usług i e-zasobów publicznych, w tym e-zdrowia, e-edukacji, e-kultury, danych przestrzennych	Rozwój i poprawę jakości i dostępności e-usług i e-zasobów publicznych, w tym e-zdrowia, e-edukacji, e-kultury, danych przestrzennych		Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
68.	PCSS	Priorytet I GOSPODARKA	44	rozwój infrastruktury informatycznej i aplikacji ISP, także cyfrowych zasobów o znacznym potencjale ponownego wykorzystania (np. w zakresie kultury i dziedzictwa) pozostających w dyspozycji podmiotów spoza sektora publicznego realizujących usługi publiczne	rozwój infrastruktury informatycznej i aplikacji ISP, także cyfrowych zasobów o znacznym potencjale ponownego wykorzystania (np. w zakresie nauki, kultury i dziedzictwa) pozostających w dyspozycji podmiotów spoza sektora publicznego realizujących usługi publiczne		Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
69.	PCSS	Priorytet I GOSPODARKA	44	Powiązane rodzaje działań	(dodanie nowego podpunktu) rozwój infrastruktury informatycznej, e-usług i cyfrowych zasobów w celu ich wykorzystania do podnoszenia poziomu świadomości zdrowotnej, aktywności i sprawności fizycznej oraz odporności na stres w kierunku osiągnięcia dobrostanu i wysokiej jakości życia		Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
70.	Związek Powiatów Polskich za pośrednictwem KWRiST	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA		2.1.3.1. Cel szczegółowy (ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym,	„Realizacja inwestycji drogowych poza siecią TEN-T dotyczyć będzie m.in. przedsięwzięć przyczyniających się do poprawy ich dostępności do sieci TEN-T, przejść granicznych, miejsc	W świetle ustaleń z prac nad projektem Umowy Partnerstwa finansowanie dla inwestycji „dostępowych” w ramach dróg lokalnych miało być dopuszczalne, a w naszej ocenie prócz dopuszczalności finansowanie tego typu jest po	Uwaga częściowo uwzględniona Inwestycje w drogi lokalne będą możliwe do realizacji w ramach priorytetu Inicjatywy Lokalne,

				<p>regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej</p> <p>„Realizacja inwestycji drogowych poza siecią TEN-T dotyczyć będzie m.in. przedsięwzięć przyczyniających się do poprawy ich dostępności do sieci TEN-T, przejść granicznych, miejsc inwestycyjnych, terminali intermodalnych, centrów logistycznych oraz innych gałęzi transportu. Rozwój sieci dróg wojewódzkich uwzględnia inwestycje na rzecz wyprowadzenia ruchu drogowego z miast, jak również służących rozwojowi transportu publicznego.”</p>	<p>inwestycyjnych, terminali intermodalnych, centrów logistycznych oraz innych gałęzi transportu. Rozwój sieci dróg wojewódzkich uwzględnia inwestycje na rzecz wyprowadzenia ruchu drogowego z miast, jak również służących rozwojowi transportu publicznego.”</p> <p>Prosimy o uszczegółowienie, czy zakres interwencji dotyczyć będzie również rozwoju dróg powiatowych?</p>	<p>prostu zasadne – choćby z uwagi na kilometrą dróg lokalnych.</p>	<p>odpowiadającemu Celowi Polityki 5. Dzięki szerokiemu zakresowi interwencji w tym priorytecie możliwe stanie się zaspokojenie faktycznych potrzeb społeczności lokalnych, pod warunkiem zawarcia stosownego projektu w strategii terytorialnej spełniającej przesłanki art. 29 rozporządzenia ogólnego. Główną przesłanką zawężenia interwencji jest znaczące zmniejszenie alokacji programu regionalnego dla Wielkopolski na lata 2021-2027 – która stanowi zaledwie 68% alokacji w porównaniu z perspektywą 2014-2020. W latach 2014-2020 na działania z tego zakresu przeznaczone zostały środki finansowe w kwocie 220 000 000 EUR, z czego na rozwój dróg lokalnych wydzielono kwotę w wysokości 33 000 000 EUR zgodnie z limitem określonym przez KE.</p> <p>W ramach FEW 2021+ planowana alokacja przeznaczona na inwestycje drogowe wyniesie zaledwie 130 000 000 EUR, z tego względu konieczne jest skoncentrowanie się na kluczowych aspektach, co tożsame jest z przyjętym modelem wsparcia wyłącznie dróg wojewódzkich.</p>
71.	Związek Powiatów Polskich za pośrednictwem KWRiST	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	<p>2.1.4.1. Cel szczegółowy (ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.</p>	<p>Wnosimy o uzupełnienie:</p> <p>a) zakresu interwencji poprzez dodanie fragmentu: „- stworzenie systemu potwierdzania i certyfikacji wiedzy zdobytej w sposób rozproszony, poza oficjalnym systemem edukacji”;</p> <p>b) oczekiwanych rezultatów poprzez dodanie fragmentu: „- zwiększenie dostępu do rynku pracy, dzięki możliwości potwierdzenia posiadanych umiejętności; - zwiększenie dostępu do zatrudnienia dzięki możliwości podnoszenia kwalifikacji i kompetencji w sposób rozproszony; - likwidacja barier w dostępie do zdobywania wykształcenia.”</p>	<p>Od lat postępuje proces, w którym część wiedzy faktycznie wykorzystywanej przez specjalistów zdobywa się w nie w ramach procesu edukacyjnego a w formach edukacji rozproszonej. Źródłem takiej nauki są nieoficjalne internetowe tutoriale, kanały tematyczne i portale branżowe. Można podać tu za przykład Stack Overflow, Udemy czy Youtube. Są to miejsca, w których specjaliści z danej dziedziny w ramach pomocy lub promocji siebie dzielą się posiadaną wiedzą z innymi. Do tej pory takie źródła były traktowane jak ciekawostka, jednak z biegiem czasu takie nieoficjalne kanały stają się coraz doskonalsze, i coraz bardziej przystępne, są bowiem naturalnie weryfikowane przez odbiorców. Te najprzydatniejsze zdobywają olbrzymią popularność. Dzięki naturalnej weryfikacji są one również coraz częściej nośnikiem rzeczywiście fachowej i aktualnej wiedzy. Umiejętność korzystania z Stack Overflow oraz posiadanie aktywnego konta, powoli staje się wymogiem dla osób ubiegających się o pracę</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Uwaga dotyczy celu szczegółowego finansowanego w ramach EFRR a więc inwestycji o charakterze infrastrukturalnym. Nie jest zatem możliwe w tym zakresie interwencji finansowanie działań, których zakres podstawowy dotyczy tworzenia systemu potwierdzania systemu i certyfikacji wiedzy. Ponadto działania o charakterze systemowym w tym zakresie należą do właściwości projektów o zasięgu ogólnokrajowym finansowanych z krajowych programów operacyjnych lub Krajowego Planu Odbudowy.</p>	

					<p>w branży programistycznej. Biorąc pod uwagę fakt, że wiedza zdobyta w szkole w większości wymaga sporego uzupełnienia zanim absolwent będzie zdolny do pracy należy rozpocząć wykorzystywanie metod, które naturalnie wykształtowały się w wyniku potrzeb rynku pracy. Są to metody niosące olbrzymie możliwości. Ponieważ jest to stosunkowo nowy i dotychczas niekontrolowany proces, boryka się z pewnymi brakami. Minusem takiego rozwiązania jest brak możliwości weryfikacji tak nabytej wiedzy. Rozwiązaniem tego problemu mogłoby być stworzenie obiektywnej metody certyfikacji umiejętności zdobytych poza oficjalnym systemem nauczania. Pozwoli to na wytworzenie właściwych metod nauki online i wspierania wiedzy zdobytej w szkole. Usystematyzowanie, określenie konkretnych wymogów dla osoby chcącej się certyfikować w danej kwalifikacji pozwoli na lepszą kontrolę treści i dopasowanie jej do oficjalnego programu nauczania. Natomiast certyfikacja nabytej wiedzy pozwoli na jej potwierdzenia w sposób niebudzący wątpliwości dla potencjalnych pracodawców. Rozwój takich możliwości zdobywania wiedzy i jej certyfikacji pozytywnie wpłynie na jakość posiadanego wykształcenia i na powiązanie faktycznie posiadanych umiejętności z zapotrzebowaniem rynku pracy, gdyż wiedza nabyta w sposób rozproszony jest zazwyczaj nabywana pod impulsem faktycznej potrzeby, w związku z wykonywaną pracą. Taka metoda zdobywania kwalifikacji miałaby też bardzo pozytywny wpływ na zdobywanie kwalifikacji przez osoby o utrudnionym dostępie do edukacji, osoby niepełnosprawne lub kobiety przebywające na urlopie wychowawczym, dla których udział w kursach, czy szkoleniach o odgórnie ustalonym harmonogramie jest niemożliwy.</p> <p>Wyższość metody rozproszonej nad obecnie funkcjonującym systemem nauki on-line polega na likwidacji ograniczeń, polegających na przywiązaniu osoby uczącej się do konkretnej placówki czy nauczycieli. Obecnie większość szkół oferujących nauczanie on-line nie posiada jeszcze wystarczającej bazy szkoleń w formie gotowych materiałów. Nauczanie odbywa się więc „na żywo”. Ucząc się w trybie rozproszonym można dostosować treść do prędkości uczenia się, likwidowane są bariery dostępności oraz możliwości finansowych.</p>		
72.	Ministerstwo Infrastruktury za pośrednictwem KWRiST	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	76	W odniesieniu do działań z zakresu gospodarowania ściekami preferowane będą przede wszystkim przedsięwzięcia w aglomeracjach od 2 000 do 10 000 RLM niespełniających wymogów tzw. dyrektywy ściekowej.	„W odniesieniu do działań z zakresu gospodarowania ściekami preferowane będą przede wszystkim przedsięwzięcia w aglomeracjach od 2 000 do 15 000 RLM niespełniających wymogów tzw. dyrektywy ściekowej.”	Zgodnie z założeniami założeń linii demarkacyjnej przedstawionej przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, w ramach polityki spójności na lata 2021-2027 wsparcie obejmuje inwestycje wodociągowo-kanalizacyjne wyłącznie w obszarze	Uwaga nieuwzględniona Zgodnie z zapisami projektu UP (wersja sierpień 2021 r.) zapisano: obszarze gospodarki wodno-ściekowej, w tym inwestycji w

						aglomeracji: FENiKS - inwestycje w aglomeracjach pow. 15 tys. (RLM), programy regionalne - inwestycje w aglomeracjach od 2 tys. do 15 tys. (RLM).	budowę, rozbudowę sieci kanalizacyjnej, planuje się wsparcie aglomeracji wyznaczonych w KPOŚK powyżej 10 tys. RLM na poziomie kraju, a pozostałe aglomeracje większe niż 2 tys. RLM – na poziomie programów regionalnych. Przytoczony w uwadze zapis FEW 2021+ jest zgodny z linią demarkacyjną (wersja z 4 lutego 2021 r.). Na chwilę obecną nie ma zatem podstaw do dokonania korekty w dokumencie. W przypadku poczynienia zmian w demarkacji możliwe będzie wprowadzenie postulowanej korekty.
73.	osoba fizyczna	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	inne	inne	Dofinansowanie sprzątnięcia terenów prywatnych, bądź firm prywatnych, na których znajdują się porzucone odpady.	Po zmianie przepisów prawnych w ostatnich latach dotyczących gospodarki odpadami, wiele firm i osób prywatnych boryka się z problemem porzuconych odpadów na swoich posesjach. Do tej pory takie dofinansowanie mogły otrzymać jedynie jednostki samorządu terytorialnego, właściciele posesji nie byli brani pod uwagę. Wiąże się z tym koszty załadunku, transportu oraz koszt utylizacji. Często są to całe hałdy odpadów, a koszty ogólne uporządkowania terenu to nawet kilkaset zł. Obawa przed sankcjami zmusza właścicieli posesji do ukrywania problemu.	Uwaga uwzględniona Możliwość ewentualnego wsparcia jako element kompleksowych projektów w gospodarce odpadami.
74.	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	73	Główne grupy docelowe: • OSP tylko w ramach KSRG, PSP, WOPR • JST i ich jednostki organizacyjne, związki JST, jednostki zależne od JST, posiadające osobowość prawną • państwowe jednostki organizacyjne, w tym państwowe jednostki budżetowe posiadające osobowość prawną • Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie • PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne • państwowe osoby prawne w rozumieniu art. 9 pkt. 14 ustawy o finansach publicznych	wnioskowane dodanie dodatkowej grupy docelowej: • Gminne Spółki Wodne oraz Związki Spółek Wodnych	Na str. 71 w 2.1.2.3.1. Interwencje w ramach funduszy- powiązane rodzaje działań, wyszczególniono: 2. Budowę, przebudowę lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków susz i powodzi 3. Wsparcie działań uzasadnionych adaptacją do zmian klimatu służących budowie i modernizacji infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia (...) w opisie działań natomiast wpisano: (...) Konieczne jest wdrożenie działań ograniczających zbyt szybki odpływ wód ze zlewni w postaci ochrony i odtwarzania naturalnych ekosystemów retencjonujących wodę (np. torfowiska, bagna, tereny podmokłe, stawy, starorzecza i oczka wodne, trwałe użytki zielone, intercepcja szaty roślinnej), a także wspierających inwestycje, dzięki którym możliwe będzie zwiększanie zasobów wód w zlewniach w obrębie kanałów i rowów melioracyjnych, a także wód podziemnych. Nie zakłada się wsparcia prac utrzymaniowych na rzekach i regulacji rzek. Przewiduje się wykluczenie budowy sztucznych zbiorników retencyjnych na ciekach wodnych. Wsparciem objęte zostaną również działania na rzecz prowadzenia	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do Programu.

						<p>zabiegów agrotechnicznych zwiększających retencję gleb i przeciwdziałających ich erozji. Powyższe materiały są spójne, jednak analizując aktualne uwarunkowania prawne oraz faktyczne możliwości podejmowania ww. prac w rolniczej przestrzeni produkcyjnej, jedynymi podmiotami mogącymi zrealizować zakładany zakres rzeczowy są rolnicy- właściciele gruntów lub działające w ich imieniu Gminne Spółki Wodne lub Związki Spółek Wodnych zrzeszające kilka Gminnych Spółek Wodnych. Wnioskowane dodanie dodatkowej grupy docelowej wprowadzi równowagę w działaniach przystosowujących do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, obejmując nimi również tereny wiejskie- tak istotne dla woj. wielkopolskiego na równi z terenami zurbanizowanymi (zielona infrastruktura) czy leśnymi. Gminne Spółki Wodne lub Związki Spółek Wodnych stanowią podmioty publiczne, które świadczą usługi interesu ogólnego i nie generują dochodu, a więc spełniają warunek planowanego wykorzystania instrumentu finansowego.</p>	
75.	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	74	2.1.2.3.2. Wskaźniki Tabela 2: Wskaźniki produktu oraz Tabela 3: Wskaźniki rezultatu	<p>Wskaźniki produktu i rezultatu nie są spójne z celami szczegółowymi działania opisanymi na str. 71 i 72 nie obejmują działań związanych ze wsparciem inwestycji, dzięki którym możliwe będzie zwiększanie zasobów wód w zlewniach w obrębie kanałów i rowów melioracyjnych, a także wód podziemnych oraz działań na rzecz prowadzenia zabiegów agrotechnicznych zwiększających retencję gleb i przeciwdziałających ich erozji.</p> <p>I. Wnioskuje się o wpisanie kolejnych wskaźników produktu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inwestycje w nowe lub zmodernizowane systemy zwiększania zasobów wód w zlewniach w obrębie kanałów i rowów melioracyjnych, a także wód podziemnych. 2. Inwestycje w nowe lub zmodernizowane działania na rzecz prowadzenia zabiegów agrotechnicznych zwiększających retencję gleb i przeciwdziałających ich erozji. <p>II. Wnioskuje się również o ponowną analizę zakładanych celów i jednostek miary, które są aktualnie bardzo zaniżone w stosunku do problemu, który mają niwelować.</p>	<p>W pkt. 2.1.2.3.2. Wskaźniki Tabela 2: Wskaźniki produktu oraz Tabela 3: Wskaźniki rezultatu wyszczególniono tylko część zakładanych celów szczegółowych działania. Wskaźniki produktu ograniczono praktycznie do trzech:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inwestycje w nowe lub zmodernizowane systemy monitorowania, gotowości, ostrzegania i reagowania w kontekście klęsk żywiołowych i katastrof w przypadku klęsk żywiołowych 2. Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu 3. Powierzchnia objęta środkami ochrony przed niekontrolowanymi pożarami. <p>Natomiast wskaźniki rezultatu ograniczono do dwóch:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej 2. Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed niekontrolowanymi pożarami. <p>Ww. zapisy są niespójne z celami szczegółowymi działania. Skutecznie ograniczają możliwość ubiegania się o środki finansowe wszystkich beneficjentów wymienionych w „Głównych grupach docelowych”, stawiając na uprzywilejowanej pozycji OSP, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne. Zgodnie z przyjętą nomenklaturą działania</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Wskaźniki nie ograniczają możliwości ubiegania się o środki finansowe - stanowią one jedynie miernik interwencji zaplanowanych w ramach danego działania.</p> <p>Wyszczególnione w ramach Celu szczegółowego 2 (IV) wskaźniki produktu i rezultatu stanowią katalog wskaźników oparty na wspólnej liście wskaźników produktu i rezultatu określonych w rozporządzeniach w sprawie EFRR/FS i FST, dlatego nie jest stwierdzenie, iż "wymienione wskaźniki są niespójne z celami szczegółowymi działania".</p> <p>Katalog wskaźników wpisanych do Programu stanowi podstawę do dalszych działań tzn. zostanie on uszczegółowiony i rozszerzony w momencie tworzenia dokumentów uszczegółwiających Program jak i przy ogłaszaniu naborów dla konkretnych działań; tak jak to było praktykowane w obecnej perspektywie finansowej.</p> <p>Podane w projekcie FEW 2021+</p>

						związane z „Zieloną infrastrukturą” odnoszą się głównie do miast i terenów zurbanizowanych w związku z czym wnioskuje się o rozszerzenie wskaźnika produktu o: 1. Inwestycje w nowe lub zmodernizowane systemy zwiększania zasobów wód w zlewniach w obrębie kanałów i rowów melioracyjnych, a także wód podziemnych. 2. Inwestycje w nowe lub zmodernizowane działania na rzecz prowadzenia zabiegów agrotechnicznych zwiększających retencję gleb i przeciwdziałających ich erozji.	wartości docelowe wskaźników są wstępną wersją zakładanych celów i będą one jeszcze poddawane dalszej weryfikacji.
76.	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	74	2.1.2.3.2. Wskaźniki Tabela 2: Wskaźniki produktu Kolumna: „Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu”	„Zielono-niebieska infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu”	Zakres interwencji będzie obejmować rozwój działań adaptacyjnych do zmian klimatu poprzez wsparcie rozwoju zielono-niebieskiej infrastruktury. Zatem wskaźnik produktu również powinien dotyczyć zielono-niebieskiej infrastruktury a nie wyłącznie zielonej.	Uwaga nieuwzględniona Wymieniony wskaźnik należy do zestawu wspólnych wskaźników określonych w rozporządzeniach w sprawie EFRR/FS i FST. Nie ma możliwości zmiany nazwy wskaźnika. W chwili obecnej definicja wskaźnika zakłada wsparcie zielono-niebieskiej infrastruktury pomimo ,iż nazwa na to nie wskazuje. DEFINICJA RCO26: Obszar zielonej infrastruktury nowo wybudowanej lub znacznie zmodernizowanej w celu poprawy przystosowania się do zmian klimatu, na przykład poprzez wzmocnienie ochrony przed powodzią i zapobieganie erozji gleby. Zielona infrastruktura zazwyczaj odnosi się do drzew, trawników, żywopłotów, parków, pól, lasów itp. Wskaźnik obejmuje również niebieską infrastrukturę taką jak elementy wodne, takie jak rzeki, kanały, stawy, tereny podmokłe, tereny zalewowe, urządzenia do uzdatniania wody itp.
77.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. z siedzibą w Kaliszu	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	76 -77	Grupy docelowe: - JST i ich związki i stowarzyszenia - podmioty świadczące usługi wodno - ściekowe w ramach obowiązków własnych gmin	- podmioty świadczące usługi wodno - ściekowe w ramach obowiązków własnych gmin, oraz spełniające status dużego przedsiębiorstwa.	Warto uszczegółowić zapis dotyczący podmiotów świadczących usługi wodno – ściekowe o status dużego przedsiębiorstwa jak również spółek prawa handlowego ze 100 % udziałem gminy.	Uwaga uwzględniona Zapis grup docelowych nie wyklucza dużych przedsiębiorstw.
78.	Miasto Konin	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	72	Mimo podejmowanych w regionie przedsięwzięć przeciwdziałających i niwelujących ekstremalne zjawiska pogodowe bardzo istotne jest dalsze wspieranie działań służących rozwojowi systemów ratownictwa, w tym doposażenia służb w odpowiedni i wysoce efektywny sprzęt dla jednostek odpowiedzialnych za prowadzenie akcji ratowniczych i usuwaniu skutków zjawisk katastrofalnych (w tym także Państwowej Straży Pożarnej). Należy usprawnić potencjał służb publicznych w ramach	Należy usprawnić potencjał służb publicznych w ramach rozwoju systemów monitoringu, prognozowania i ostrzegania środowiskowego, zwiększających bezpieczeństwo mieszkańców (np. wykorzystujące technologie dokładnej identyfikacji i mapowania obszarów zagrożeń), a także adekwatnego i skutecznego informowania mieszkańców o zagrożeniach środowiskowych i meteorologicznych.	Wprowadzony zapis wynika z potrzeby zwrócenia uwagi na bezpieczeństwo w miastach i gminach w zakresie wandalizmu czy innych niebezpiecznych sytuacji. Wprowadzenie takiego zapisu pozwoli zwiększyć bezpieczeństwo mieszkańców, poprzez odpowiednie działania tj. szkolenia, monitoring i system ostrzegania	Uwaga nieuwzględniona Przedstawiony w projekcie FEW zapis odnosi się do zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców i ich mienia w kontekście zagrożeń środowiskowych, a nie w kontekście monitorowania zachowań mieszkańców (monitoring uliczny), które nie zostało przewidziane do wsparcia w ramach przedmiotowego CS.

				rozwoju systemów monitoringu, prognozowania i ostrzegania środowiskowego (np. wykorzystujące technologie dokładnej identyfikacji i mapowania obszarów zagrożeń), a także adekwatnego i skutecznego informowania mieszkańców o zagrożeniach środowiskowych i meteorologicznych.			
79.	Miasto Konin	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	82	Ponadto, przedsięwzięcia planowane do realizacji mają na celu poprawę systemu gospodarowania odpadami na terenie województwa, w tym budowę (przebudowę i modernizację) zakładów oraz instalacji i urządzeń odzysku, unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne oraz niebezpiecznych, jak również kompleksowe oczyszczanie terenu z odpadów zawierających azbest wraz z zapewnieniem ich bezpiecznego unieszkodliwienia oraz kosztami odtworzeniowymi.	Ponadto, przedsięwzięcia planowane do realizacji mają na celu poprawę systemu gospodarowania odpadami na terenie województwa, w tym budowę (przebudowę i modernizację) zakładów oraz instalacji i urządzeń odzysku, zakup śmieciarek (w tym wodorowych) unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne oraz niebezpiecznych, jak również kompleksowe oczyszczanie terenu z odpadów zawierających azbest wraz z zapewnieniem ich bezpiecznego unieszkodliwienia oraz kosztami odtworzeniowymi.	Wprowadzona zmiana wyniku z rozszerzenia katalogu inwestycji w zakładach komunalnych zajmujących się odpadami, wynikająca z ogromnej wymiany zużytych już śmieciarek.	Uwaga uwzględniona Szczegółowy zakres wsparcia zostanie rozstrzygnięty na poziomie operacjonalizacji wsparcia, np. w Uszczegółowieniu Programu.
80.	Związek Komunalny Gmin "Czyste Miasto, Czysta Gmina"	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	80-85, 283-285		dodanie wskaźników adekwatnych do treści zamieszczonych poniżej w pkt 9 i rozszerzenie Aneksu 3: Wykaz planowanych operacji...	Niniejszym pismem Związek Komunalny Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina” zgłasza uwagi i wnioski do opracowywanego obecnie przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego projektu dokumentu pn. „Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027” (wersja robocza 1.0), które zostały sformułowane poniżej, w dalszej części niniejszego pisma. Jednym z najważniejszych zadań jednostek samorządu lokalnego, nie tylko w Polsce, ale i na całym świecie, jest dbałość o nasze środowisko oraz utrzymanie czystości i porządku, czego jednym z elementów jest prawidłowe prowadzenie gospodarki odpadami, ich przetwarzania w celu ponownego ich wykorzystania w możliwie największej ilości oraz ich unieszkodliwianie. W Polsce realizacja tych właśnie działań znajduje się na pierwszych pozycjach katalogu zadań własnych gminy określonych w art. 7 ustawy o samorządzie gminnym. Pokazuje to wagę dla nas wszystkich, skupionych w lokalnych wspólnotach samorządowych, zagadnień z zakresu ochrony środowiska i gospodarki komunalnej, w tym przede wszystkim gospodarki odpadami. Gminy Południowej Wielkopolski zrzeszone są w związku celowym dedykowanym gospodarce odpadami, którego podstawowym zadaniem jest zagospodarowanie odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gmin i miast członkowskich Związku oraz prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego sortowania odpadów, przede wszystkim u źródła - w naszych gospodarstwach domowych. To pierwsze, główne zadanie, realizowane jest poprzez eksploatację, zrealizowanej i oddanej do użytkowania w 2006r., instalacji do przetwarzania odpadów w Orlim Stawie na	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym sporządzony został na etapie przygotowania Stanowiska Zarządu Województwa Wielkopolskiego dotyczącego projektu Kontraktu Programowego dla Województwa Wielkopolskiego.

					<p>terenie gminy Ceków-Kolonia w powiecie kaliskim.</p> <p>Dla zapewnienia racjonalnej i ciągłej realizacji opisanego powyżej celu, Związek podejmuje działania modernizacyjne Zakładu Orli Staw, z uwagi na, z jednej strony dekapitalizację pracującego nieprzerwanie od 2006r. majątku trwałego i ruchomego Związku, z drugiej zaś z uwagi na stale zmieniające się regulacje prawne i wyzwania, które wymuszają na Związku myślenie o kolejnych, nowoczesnych przedsięwzięciach.</p> <p>Realizacja powyższych zamierzeń wymaga zgromadzenia niemałych środków finansowych, których nie jest w stanie Związek zebrać z opłat ponoszonych przez mieszkańców terenu obsługiwanych przez instalacje Związku. Konieczne zatem jest w tej mierze wsparcie zewnętrzne np. ze środków Unii Europejskiej. Zgłaszam zatem potrzebę zwiększenia nacisku w dokumentach strategicznych Województwa Wielkopolskiego na rozwiązaniu problemów gospodarki odpadami na terenie miast i gmin Związku oraz wnoszę aby w zapisach tych dokumentów (w diagnozie stanu oraz w zadaniach priorytetowych) znalazł się jeden z istotniejszych zakładów realizujących zadania własne gmin w zakresie gospodarki odpadami w Wielkopolsce, czyli Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Orli Staw”, którego właścicielem jest Związek Komunalny Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina”.</p> <p>Konkretyzując zatem wnioski Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina” wnoszę o uwzględnienie w opracowywanym dokumencie następujących zagadnień:</p> <ul style="list-style-type: none">• Uznanie za priorytetowe dla Wielkopolski wykonanie zadań inwestycyjnych w zakresie utrzymania i rozwoju instalacji eksploatowanych przez Związek Komunalny Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina” w Zakładzie Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych „Orli Staw”, na terenie gminy Ceków-Kolonia w powiecie kaliskim, celem zagwarantowania poprawnego funkcjonowania tych instalacji w przyszłości dla zapewnienia bezpieczeństwa sanitarnego kilkuset tysięcy populacji aglomeracji miejskiej Kalisza i gmin ościennych,• Uwzględnienie realizacji nowych instalacji służących poprawie warunków gospodarowania odpadami w gminach członkowskich Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina”, takich jak stacje przeładunkowe odpadów oraz punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych, co w znaczny sposób zmniejszy koszty funkcjonowania systemu gospodarki odpadami na terenie gmin członkowskich związku,• Uwzględnienie możliwości realizacji, w oparciu	
--	--	--	--	--	--	--

					<p>o wsparcie funduszy europejskich nowych przedsięwzięć dedykowanych gospodarce odpadami zarówno w zakresie przetwarzania odpadów, jak i recyklingu, co przyczyni się do właściwego, szybszego wykonania nałożonych na gminy obowiązków w zakresie uzyskania stosownych poziomów recyklingu w określonym czasie,</p> <p>• Wsparcie działań edukacyjnych dla gmin oraz Związku Komunalnego Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina” w zakresie prawidłowego sortowania odpadów, przede wszystkim u źródła - w naszych gospodarstwach domowych, ale również zwiększania świadomości o zagrożeniach środowiskowych wynikających ze stale rosnącej ilości odpadów oraz zdrowego stylu życia.</p> <p>Związek Komunalny Gmin „Czyste Miasto, Czysta Gmina” opracował dokument, który określa niezbędne zadania inwestycyjne, których realizacja gwarantuje poprawne funkcjonowanie instalacji Związku. Poniżej przedstawiam zatem do wykorzystania listę niezbędnych potrzeb inwestycyjnych naszego Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Orlim Stawie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Plac rozładunku i magazynowania ZSEiE wraz z wiatą 2. Place magazynowe niezadaszone 3. Rozbudowa magazynu odpadów niebezpiecznych wraz z boksami 4. Wiata magazynowania odpadów zbelowanych 5. Plac kompostowy z wiatą i boksami częściowo zadaszonymi 6. Kompostownia reaktorowa w konstrukcji żelbetowej 7. Hala produkcyjna sortowania, doczyszczania i magazynowania odpadów 8. Boksy magazynowe na odpady, częściowo zadaszone 9. Wiata dla pojazdów specjalistycznych (garaże) 10. Parking dla samochodów osobowych – rozbudowa 11. Place – miejsca dla kontenerów, pojemników, itp. 12. Drogi dojazdowe i place manewrowe 13. Zbiornik wody deszczowej i po oczyszczeniu 14. Zbiornik na odcieki 15. Monitoring wizyjny 16. Instalacja fotowoltaiczna na dachach obiektów 17. Stacja ładowania pojazdów elektrycznych 18. Linia do doczyszczania i konfekcjonowania kompostu 19. Linia doczyszczania szkła 20. Linia doczyszczania papieru <p>W mojej ocenie, w związku z powyższymi planami inwestycyjnymi, niezbędnymi do</p>	
--	--	--	--	--	---	--

					<p>realizacji w przyszłości dla prawidłowej eksploatacji ZUOK „Orli Staw”, w celu skorzystania z dofinansowania z Funduszy Europejskich dla Wielkopolski na lata 2021-2027 przez ZKG konieczne jest rozszerzenie zaproponowanych w przedmiotowym dokumencie wskaźników produktu i rezultatu o wskaźniki adekwatne do rodzajów ww. zamierzeń.</p> <p>Zgłaszam również, sądzę, że nie jako jedyny, kwestię potrzeby budowy na terenie Południowej Wielkopolski instalacji do wytwarzania ciepła i energii na bazie odpadów, w celu zminimalizowania kosztów związanych z zagospodarowaniem najbardziej kalorycznej, ale i problemowej frakcji odpadów komunalnych. Jest ona dla Związku już dziś dużym kosztem, a należy się spodziewać, że ten koszt będzie jeszcze większy. Posiadanie w niewielkiej odległości od instalacji w Orlim Stawie własnej instalacji tego typu pozwoliłoby na wytworzenie niekomercyjnego elementu systemu zarządzania odpadami komunalnymi na terenie Związku, a w ten sposób wytworzenie niezależności na rynku odpadami, pozwalającej na zahamowanie niekontrolowanego wzrostu kosztów w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych.</p> <p>Z drugiej zaś strony instalacja do termicznego przetwarzania odpadów w ciepło i energię pozwoliłaby na znaczne zmniejszenie ilości odpadów, które trafiają dzisiaj na składowisko, a co za tym idzie wyjście naprzeciw głosom przedstawicieli samorządu gminnego w Cekowie-Kolonii, który jest decydem co do dalszego rozwoju instalacji w Orlim Stawie. O pozytywnych efektach dla środowiska tego typu przedsięwzięcia, które wg najnowocześniejszych technologii, jest niemal w całości neutralne dla środowiska, nie należy chyba nikogo przekonywać.</p> <p>Moim zdaniem jest to priorytetowe zadanie, o charakterze strategicznym, niezwykle ważne nie tylko dla samorządu Kalisza, ale i dla wszystkich pozostałych samorządów Związku. Oraz również władz Województwa Wielkopolskiego.</p>		
81.	Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	61, 68		<p>Str. 61 - dopisać "Domy Pomocy Społecznej traktowane są jako MŚP";</p> <p>Str. 68 - dopisać "wsparcie doradców/ audytorów energetycznych dla JST".</p>	<p>Domy pomocy społecznej zostały pominięte w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027, jednak nie są przeznaczone do "wygaszania" lub "likwidacji" a zapotrzebowanie społeczności lokalnej Miasta Kalisza na całodobowe usługi opiekuńcze stale rośnie. Domy Pomocy Społecznej w większości powstały w latach 80-tych i infrastruktura techniczna - zasoby kadrowe, wymagają pilnej interwencji w ramach FEW2021+.</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Wskazane propozycje zawierają się już w zakresie grupy docelowej.</p>
82.	Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	62	Główne grupy docelowe.	<p>Dodać Stowarzyszenie JST, np. „JST i ich jednostki organizacyjne np. spółki komunalne, związki i stowarzyszenia JST”.</p>	<p>Rozszerzenie katalogu grup docelowych, tym bardziej, że „w ramach CS przewiduje się możliwość wsparcia ukierunkowanego terytorialnie, w tym z zastosowaniem narzędzi</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.</p>

						terytorialnych, np. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych”.	
83.	Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	73	Główne grupy docelowe	Dodać Stowarzyszenie JST, np. „JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia JST, jednostki zależne od JST posiadające osobowość prawną”.	Rozszerzenie katalogu grup docelowych, tym bardziej, że „w ramach CS przewiduje się możliwość wsparcia ukierunkowanego terytorialnie, w tym z zastosowaniem narzędzi terytorialnych, np. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych”.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
84.	Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	91	Powiązane rodzaje działań.	Propozycja zmiany zapisu „Kluczowe jest efektywne programowanie i wdrażanie założeń miejskiej polityki transportowej, z tego względu realizacja polityki transportowej winna bazować na dokumentach strategicznych, dla sukcesywnego zwiększania udziału mechanizmów planistycznych preferencje uzyskują działania wynikające z Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej” na „(..) preferencje uzyskują działania wynikające z Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej lub innych dokumentów z zakresu planowania transportu, funkcję takiego dokumentu może pełnić np. strategia ZIT.”	Ze względu na fakt, iż nadal dyskutowane są przez KE i stronę Polską różne warianty dotyczące obowiązkowości SUMP należy doprecyzować zapisy (rozszerzyć je). Zaproponowany zapis wynika z projektu Umowy partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce, gdzie jest mowa, że „Dla dużych miast wojewódzkich posiadanie SUMP będzie warunkiem w dostępie do środków, dla pozostałych miast niezbędne będzie wykazanie się dokumentem z zakresu planowania transportu. Funkcję takiego dokumentu może pełnić np. strategia ZIT. W ramach programów możliwe będzie uwzględnienie działań mających na celu wsparcie w przygotowaniu SUMP, na warunkach określonych w danym programie. Takie podejście do problemów obszarów funkcjonalnych ośrodków miejskich pozwala na strategiczne ujęcie mobilności w powiązaniu z innymi politykami miejskimi”.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
85.	Gmina Pępowo	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	66	Wykaz konkretnych terytoriów objętych wsparciem	Cel szczegółowy (II) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	„wspieranie energii odnawialnej...” Nie jest planowane wykorzystanie narzędzi terytorialnych. Nie jest to uzasadnione podejście, zwłaszcza kiedy zakres interwencji ma obejmować: „rozwój obszarów zrównoważonych energetycznie, wsparcie rozwoju energii rozproszonej opartej na lokalnych potencjałach, a w szczególności [...] wspólnot i spółdzielni energetycznych. Należy zatem rozważyć możliwość zastosowania narzędzi RLKS, jako kluczowych do podejmowania interwencji terytorialnych wynikających z LSR lub innych instrumentów terytorialnych. Małe gminy będą mogły uzyskać odpowiedni efekt skali poprzez współpracę terytorialną, obliczoną np. na tworzenie spółdzielni czy wspólnot energetycznych. Należy jednocześnie wskazać, że ważne staje się wsparcie etapu przygotowawczego na rzecz rozwiązań systemowych, specjalistycznego wsparcia doradczego (o czym wspomina się na str. 67). Powinno być możliwe wsparcie finansowe etapu prac koncepcyjno-projektowych, doradztwa specjalistycznego, ekspertyz np. na rzecz utworzenia spółdzielni energetycznych, wspólnot energetycznych, klastrów itp. Uzasadnienie: małe gminy mają ograniczony dostęp do wiedzy eksperckiej (gminy miejsko-wiejskie nie mają naturalnego zaplecza akademickiego), często brak specjalistycznej kadry i pracowników, zatem	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in. obszaru energii w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.

						należy również uwzględnić działania i wsparcie „miękkie” (być może na poziomie EFS).	
86.	Urząd Gminy	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	Str. 66	Wykaz konkretnych terytoriów objętych wsparciem	cel szczegółowy (II) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	„wspieranie energii odnawialnej...” Nie jest planowane wykorzystanie narzędzi terytorialnych. Nie jest to uzasadnione podejście, zwłaszcza kiedy zakres interwencji ma obejmować: „rozwój obszarów zrównoważonych energetycznie, wsparcie rozwoju energii rozproszonej opartej na lokalnych potencjałach, a w szczególności [...] wspólnot i spółdzielni energetycznych. Należy zatem rozważyć możliwość zastosowania narzędzi RLKS, jako kluczowych do podejmowania interwencji terytorialnych wynikających z LSR lub innych instrumentów terytorialnych. Małe gminy będą mogły uzyskać odpowiedni efekt skali poprzez współpracę terytorialną, obliczoną np. na tworzenie spółdzielni czy wspólnot energetycznych. Należy jednocześnie wskazać, że ważne staje się wsparcie etapu przygotowawczego na rzecz rozwiązań systemowych, specjalistycznego wsparcia doradczego (o czym wspomina się na str. 67). Powinno być możliwe wsparcie finansowe etapu prac koncepcyjno-projektowych, doradztwa specjalistycznego, ekspertyz np. na rzecz utworzenia spółdzielni energetycznych, wspólnot energetycznych, klastrów itp. Uzasadnienie: małe gminy mają ograniczony dostęp do wiedzy eksperckiej (gminy miejsko-wiejskie nie mają naturalnego zaplecza akademickiego), często brak specjalistycznej kadry i pracowników, zatem należy również uwzględnić działania i wsparcie „miękkie” (być może na poziomie EFS)	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in. obszaru energii w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
87.	Urząd Gminy	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	str 66-67	„wspieranie energii odnawialnej...”	„wspieranie energii odnawialnej...” Nie jest planowane wykorzystanie narzędzi terytorialnych. Nie jest to uzasadnione podejście, zwłaszcza kiedy zakres interwencji ma obejmować: „rozwój obszarów zrównoważonych energetycznie, wsparcie rozwoju energii rozproszonej opartej na lokalnych potencjałach, a w szczególności [...] wspólnot i spółdzielni energetycznych. Należy zatem rozważyć możliwość zastosowania narzędzi RLKS, jako kluczowych do podejmowania interwencji terytorialnych wynikających z LSR lub innych instrumentów terytorialnych. Małe gminy będą mogły uzyskać odpowiedni efekt skali poprzez współpracę terytorialną, obliczoną np. na tworzenie spółdzielni czy wspólnot energetycznych. Należy jednocześnie wskazać, że ważne staje się wsparcie etapu przygotowawczego na rzecz rozwiązań systemowych, specjalistycznego wsparcia doradczego (o czym wspomina się na str. 67). Powinno być możliwe wsparcie	„wspieranie przystosowania się do zmian klimatu...”. W celu uzyskania pożądanego efektu skali i synergii środowiskowej, zwłaszcza w działaniach odnoszących się do danej zlewni, postuluje się możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych, w tym RLKS. Przykład: problemy stosunków wodnych wskazanych w SRWW w Południowo-Zachodnim Obszarze Funkcjonalnym. SRL powinna wskazywać działania odnoszące się np. do rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, małej retencji, mikroretencji. Niektóre LGD w dotychczasowych działaniach i LSR-ach mają cele środowiskowe, w tym odnoszące się do poprawy retencji wodnej oraz rozwoju zieleni, a zatem są w stanie wykazać odpowiednie doświadczenie i know-how. Cel szczegółowy powinien zostać uzupełniony o działania i wsparcie etapów koncepcyjno-projektowych oraz eksperckich lub taka możliwość powinna wynikać ze zmodyfikowanego lub poszerzonego zakresu interwencji w celu szczegółowym wii „realizacja kompleksowych działań informacyjno - edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody”. W takiej sytuacji ten cel powinien również	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in. obszaru energii w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.

					finansowe etapu prac koncepcyjno-projektowych, doradztwa specjalistycznego, ekspertyz np. na rzecz utworzenia spółdzielni energetycznych, wspólnot energetycznych, klastrów itp. Uzasadnienie: małe gminy mają ograniczony dostęp do wiedzy eksperckiej (gminy miejsko-wiejskie nie mają naturalnego zaplecza akademickiego), często brak specjalistycznej kadry i pracowników, zatem należy również uwzględnić działania i wsparcie „miękkie” (być może na poziomie EFS)Zmiana: cel szczegółowy (iv) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	obejmować możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych.		
88.	Gmina Kościan	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	66	cel szczegółowy (ii)	cel szczegółowy (ii) z uwzględnieniem narzędzi terytorialnych	W celu szczegółowym (ii) („wspieranie energii odnawialnej...”) nie jest planowane wykorzystanie narzędzi terytorialnych. Nie jest to uzasadnione podejście, zwłaszcza kiedy zakres interwencji ma obejmować: rozwój obszarów zrównoważonych energetycznie, wsparcie rozwoju energii rozproszonej opartej na lokalnych potencjałach, a w szczególności [...] wspólnot i spółdzielni energetycznych. Należy zatem rozważyć możliwość zastosowania narzędzi RLKS, jako kluczowych do podejmowania interwencji terytorialnych wynikających z LSR lub innych instrumentów terytorialnych. Małe gminy będą mogły uzyskać odpowiedni efekt skali poprzez współpracę terytorialną, obliczoną np. na tworzenie spółdzielni czy wspólnot energetycznych. Należy jednocześnie wskazać, że ważne staje się wsparcie etapu przygotowawczego na rzecz rozwiązań systemowych. Powinno być możliwe wsparcie finansowe etapu prac koncepcyjno-projektowych, doradztwa specjalistycznego, ekspertyz np. na rzecz utworzenia spółdzielni energetycznych, wspólnot energetycznych, klastrów itp. Małe gminy mają ograniczony dostęp do wiedzy eksperckiej (nie mają naturalnego zaplecza akademickiego) oraz często borykają się z brakiem specjalistycznej kadry i pracowników, zatem należy również uwzględnić działania i wsparcie „miękkie”.		Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in. obszaru energii w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
89.	Gmina Pępowo	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	71	Wykaz konkretnych terytoriów objętych wsparciem	Zmiana: cel szczegółowy (iv) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	Uzasadnienie: iv „wspieranie przystosowania się do zmian klimatu...”. W celu uzyskania pożądanego efektu skali i synergii środowiskowej, zwłaszcza w działaniach odnoszących się do danej zlewni, postuluje się możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych, w tym RLKS. Przykład: problemy stosunków wodnych wskazanych w SRWW w Południowo-Zachodnim Obszarze Funkcjonalnym. SRL powinna wskazywać działania odnoszące się np. do rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, małej retencji, mikroretencji. Niektóre LGD w dotychczasowych działaniach i LSR-ach mają cele środowiskowe, w tym odnoszące się do poprawy retencji wodnej oraz rozwoju zieleni, a		Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in.. obszaru małej (mikro) retencji wodnej (adaptacyjności do zmian klimatu) oraz zielono-niebieskiej infrastruktury w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.

						zatem są w stanie wykazać odpowiednie doświadczenie i know-how. Cel szczegółowy powinien zostać uzupełniony o działania i wsparcie etapów koncepcyjno-projektowych oraz eksperckich lub taka możliwość powinna wynikać ze zmodyfikowanego lub poszerzonego zakresu interwencji w celu szczegółowym vii „realizacja kompleksowych działań informacyjno - edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody”. W takiej sytuacji ten cel powinien również obejmować możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych.	
90.	Gmina Kościan	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	71	cel szczegółowy (iv)	cel szczegółowy (iv) z uwzględnieniem narzędzi terytorialnych	W celu szczegółowym (iv) („wspieranie przystosowania się do zmian klimatu...”) w celu uzyskania pożądanego efektu i synergii środowiskowej, zwłaszcza w działaniach odnoszących się do danej zlewni, postuluje się możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych, w tym RLKS, np. do rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, małej retencji, mikroretencji. Niektóre LGD w dotychczasowych działaniach i LSR-ach realizowały cele środowiskowe, w tym odnoszące się do poprawy retencji wodnej oraz rozwoju zieleni. Mają zatem odpowiednie doświadczenie. Cel szczegółowy powinien zostać uzupełniony o działania i wsparcie etapów koncepcyjno-projektowych lub taka możliwość powinna wynikać ze zmodyfikowanego lub poszerzonego zakresu interwencji w celu szczegółowym vii „realizacja kompleksowych działań informacyjno - edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody”. W takiej sytuacji ten cel powinien również obejmować możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych.	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in.. obszaru małej (mikro) retencji wodnej (adaptacyjności do zmian klimatu) oraz zielono-niebieskiej infrastruktury w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
91.	Gmina Miejska Górk	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	66		cel szczegółowy (ii) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	ii „wspieranie energii odnawialnej...” Nie jest planowane wykorzystanie narzędzi terytorialnych. Nie jest to uzasadnione podejście, zwłaszcza kiedy zakres interwencji ma obejmować: „rozwój obszarów zrównoważonych energetycznie, wsparcie rozwoju energii rozproszonej opartej na lokalnych potencjałach, a w szczególności [...] wspólnot i spółdzielni energetycznych. Należy zatem rozważyć możliwość zastosowania narzędzi RLKS, jako kluczowych do podejmowania interwencji terytorialnych wynikających z LSR lub innych instrumentów terytorialnych. Małe gminy będą mogły uzyskać odpowiedni efekt skali poprzez współpracę terytorialną, obliczoną np. na tworzenie spółdzielni czy wspólnot energetycznych. Należy jednocześnie wskazać, że ważne staje się wsparcie etapu przygotowawczego na rzecz rozwiązań systemowych, specjalistycznego wsparcia doradczego (o czym wspomina się na str. 67). Powinno być możliwe wsparcie finansowe etapu prac koncepcyjno-projektowych, doradztwa specjalistycznego, ekspertyz np. na rzecz utworzenia spółdzielni energetycznych,	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in. obszaru energii w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.

						wspólnot energetycznych, klastrów itp. Uzasadnienie: małe gminy mają ograniczony dostęp do wiedzy eksperckiej (gminy miejsko-wiejskie nie mają naturalnego zaplecza akademickiego), często brak specjalistycznej kadry i pracowników, zatem należy również uwzględnić działania i wsparcie „miękkie” (być może na poziomie EFS).	
92.	Gmina Miejska Górka	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	71		cel szczegółowy (iv) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	Uzasadnienie: iv „wspieranie przystosowania się do zmian klimatu...”. W celu uzyskania pożądanego efektu skali i synergii środowiskowej, zwłaszcza w działaniach odnoszących się do danej zlewni, postuluje się możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych, w tym RLKS. Przykład: problemy stosunków wodnych wskazanych w SRWW w Południowo-Zachodnim Obszarze Funkcjonalnym. SRL powinna wskazywać działania odnoszące się np. do rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, małej retencji, mikroretencji. Niektóre LGD w dotychczasowych działaniach i LSR-ach mają cele środowiskowe, w tym odnoszące się do poprawy retencji wodnej oraz rozwoju zieleni, a zatem są w stanie wykazać odpowiednie doświadczenie i know-how. Cel szczegółowy powinien zostać uzupełniony o działania i wsparcie etapów koncepcyjno-projektowych oraz eksperckich lub taka możliwość powinna wynikać ze zmodyfikowanego lub poszerzonego zakresu interwencji w celu szczegółowym vii „realizacja kompleksowych działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody”. W takiej sytuacji ten cel powinien również obejmować możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych.	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in. obszaru małej (mikro) retencji wodnej (adaptacyjności do zmian klimatu) oraz zielono-niebieskiej infrastruktury w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
93.	Gmina Krobia	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	str. 66	Wykaz konkretnych terytoriów objętych wsparciem	Zmiana: cel szczegółowy (ii) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	Uzasadnienie: ii „wspieranie energii odnawialnej...”. Nie jest planowane wykorzystanie narzędzi terytorialnych. Nie jest to uzasadnione podejście, zwłaszcza kiedy zakres interwencji ma obejmować: „rozwój obszarów zrównoważonych energetycznie, wsparcie rozwoju energii rozproszonej opartej na lokalnych potencjałach, a w szczególności [...] wspólnot i spółdzielni energetycznych. Należy zatem rozważyć możliwość zastosowania narzędzi RLKS, jako kluczowych do podejmowania interwencji terytorialnych wynikających z LSR lub innych instrumentów terytorialnych. Małe gminy będą mogły uzyskać odpowiedni efekt skali poprzez współpracę terytorialną, obliczoną np. na tworzenie spółdzielni czy wspólnot energetycznych. Należy jednocześnie wskazać, że ważne staje się wsparcie etapu przygotowawczego na rzecz rozwiązań systemowych, specjalistycznego wsparcia doradczego (o czym wspomina się na str. 67). Powinno być możliwe wsparcie finansowe etapu prac koncepcyjno-projektowych, doradztwa specjalistycznego, ekspertyz np. na rzecz utworzenia spółdzielni	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in. obszaru energii w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.

						energetycznych, wspólnot energetycznych, klastrow itp. Uzasadnienie: małe gminy mają ograniczony dostęp do wiedzy eksperckiej (gminy miejsko-wiejskie nie mają naturalnego zaplecza akademickiego), często brak specjalistycznej kadry i pracowników, zatem należy również uwzględnić działania i wsparcie „miękkie” (być może na poziomie EFS).	
94.	Gmina Krobia	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	str. 71-75	Wykaz konkretnych terytoriów objętych wsparciem	Zmiana: cel szczegółowy (iv) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	Uzasadnienie: iv „wspieranie przystosowania się do zmian klimatu...”. W celu uzyskania pożądanego efektu skali i synergii środowiskowej, zwłaszcza w działaniach odnoszących się do danej zlewni, postuluje się możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych, w tym RLKS. Przykład: problemy stosunków wodnych wskazanych w SRWW w Południowo-Zachodnim Obszarze Funkcjonalnym. SRL powinna wskazywać działania odnoszące się np. do rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, małej retencji, mikroretencji. Niektóre LGD w dotychczasowych działaniach i LSR-ach mają cele środowiskowe, w tym odnoszące się do poprawy retencji wodnej oraz rozwoju zieleni, a zatem są w stanie wykazać odpowiednie doświadczenie i know-how. Cel szczegółowy powinien zostać uzupełniony o działania i wsparcie etapów koncepcyjno-projektowych oraz eksperckich lub taka możliwość powinna wynikać ze zmodyfikowanego lub poszerzonego zakresu interwencji w celu szczegółowym vii „realizacja kompleksowych działań informacyjno - edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody”. W takiej sytuacji ten cel powinien również obejmować możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych.	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in.. obszaru małej (mikro) retencji wodnej (adaptacyjności do zmian klimatu) oraz zielono-niebieskiej infrastruktury w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
95.	Miejski Zakład Oczyszczania Sp. z o.o. w Lesznie	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	60	„1. Poprawę efektywności gospodarowania energią w sektorze przedsiębiorstw wraz z instalacją OZE”	„1. Poprawę efektywności gospodarowania energią w sektorze przedsiębiorstw wraz z instalacją OZE, wysokosprawną kogeneracją oraz instalacjami hybrydowymi”	Stworzenie możliwości realizacji innowacyjnych zamierzeń inwestycyjnych w zakresie dystrybucji paliw alternatywnych (CNG, LNG, H2) oraz ładowania pojazdów elektrycznych, przeznaczonych dla przedsiębiorstw i osób fizycznych, wspierających konkurencyjność i rozwój gospodarczy w danym regionie gospodarczym poprzez dostosowanie się do wyzwań gospodarki, z wykorzystaniem OZE i magazynu energii oraz wysokosprawnej kogeneracji przetwarzającej odpad gazowy na energię elektryczną i ciepłą – energią elektryczną i ciepłą w całości wykorzystywane w miejscu ich wytworzenia lub przez lokalną społeczność energetyczną. W naszym przypadku, stworzenie optymalnych warunków w celu: - zapobieżenia wykluczeniu gospodarczemu przedsiębiorstw i osób fizycznych (również naszego – MZO Sp. z o.o. w Lesznie – dużego przedsiębiorstwa, obowiązki nałożone m.in. art. 35 ust. 2 oraz art. 86 pkt 3 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych – Dz.U. z 2018 r. poz. 317 z późn. zm.) oraz	Uwaga nieuwzględniona Wysokosprawna kogeneracja wspierana będzie z poziomu krajowego. Ponadto, instalacje hybrydowe składające się z kilku instalacji OZE zawierają się w wyrażeniu "wraz z instalacją OZE". Bezpośrednie wsparcie instalacji hybrydowych przewidziane jest do realizacji w ramach Celu szczegółowego OZE.

						- wspierania konkurencyjności poprzez umożliwienie rozwoju transportu zero i niskoemisyjnego głównie w strefie przemysłowej miasta Leszna w powiązaniu z dostępnością dla przedsiębiorstw i osób fizycznych z całego subregionu leszczyńskiego, jak również korzystających, m.in. z Transeuropejskiej Sieci Transportowej – TEN-T (droga ekspresowa S5) oraz drogi krajowej 12 i dróg wojewódzkich: 432, 323 i 309.	
96.	Gmina Krzywiń	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	68	Wykaz konkretnych terytoriów objętych wsparciem	Zmiana: cel szczegółowy (iv) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	Uzasadnienie: iv „wspieranie przystosowania się do zmian klimatu...”. W celu uzyskania pożądanego efektu skali i synergii środowiskowej, zwłaszcza w działaniach odnoszących się do danej zlewni, postuluje się możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych, w tym RLKS. Przykład: problemy stosunków wodnych wskazanych w SRWW w Południowo-Zachodnim Obszarze Funkcjonalnym. SRL powinna wskazywać działania odnoszące się np. do rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, małej retencji, mikroretencji. Niektóre LGD w dotychczasowych działaniach i LSR-ach mają cele środowiskowe, w tym odnoszące się do poprawy retencji wodnej oraz rozwoju zieleni, a zatem są w stanie wykazać odpowiednie doświadczenie i know-how. Cel szczegółowy powinien zostać uzupełniony o działania i wsparcie etapów koncepcyjno-projektowych oraz eksperckich lub taka możliwość powinna wynikać ze zmodyfikowanego lub poszerzonego zakresu interwencji w celu szczegółowym vii „realizacja kompleksowych działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody”. W takiej sytuacji ten cel powinien również obejmować możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych.	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in.. obszaru małej (mikro) retencji wodnej (adaptacyjności do zmian klimatu) oraz zielono-niebieskiej infrastruktury w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
97.	Gmina Rawicz	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	66	Wykaz konkretnych terytoriów objętych wsparciem	cel szczegółowy (ii) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	ii „wspieranie energii odnawialnej...” Nie jest planowane wykorzystanie narzędzi terytorialnych. Nie jest to uzasadnione podejście, zwłaszcza kiedy zakres interwencji ma obejmować: „rozwój obszarów zrównoważonych energetycznie, wsparcie rozwoju energii rozproszonej opartej na lokalnych potencjałach, a w szczególności [...] wspólnot i spółdzielni energetycznych. Należy zatem rozważyć możliwość zastosowania narzędzi RLKS, jako kluczowych do podejmowania interwencji terytorialnych wynikających z LSR lub innych instrumentów terytorialnych. Małe gminy będą mogły uzyskać odpowiedni efekt skali poprzez współpracę terytorialną, obliczoną np. na tworzenie spółdzielni czy wspólnot energetycznych. Należy jednocześnie wskazać, że ważne staje się wsparcie etapu przygotowawczego na rzecz rozwiązań systemowych, specjalistycznego wsparcia doradczego (o czym wspomina się na str. 67). Powinno być możliwe wsparcie finansowe etapu prac koncepcyjno-	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in. obszaru energii w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.

						projektowych, doradztwa specjalistycznego, ekspertyz np. na rzecz utworzenia spółdzielni energetycznych, wspólnot energetycznych, klastrów itp. Uzasadnienie: małe gminy mają ograniczony dostęp do wiedzy eksperckiej (gminy miejsko-wiejskie nie mają naturalnego zaplecza akademickiego), często brak specjalistycznej kadry i pracowników, zatem należy również uwzględnić działania i wsparcie „miękkie” (być może na poziomie EFS).	
98.	Urząd Miasta i Gminy Dolsk	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	Str. 66	Wykaz konkretnych terytoriów objętych wsparciem	cel szczegółowy (ii) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	„wspieranie energii odnawialnej...” Nie jest planowane wykorzystanie narzędzi terytorialnych. Nie jest to uzasadnione podejście, zwłaszcza kiedy zakres interwencji ma obejmować: „rozwój obszarów zrównoważonych energetycznie, wsparcie rozwoju energii rozproszonej opartej na lokalnych potencjałach, a w szczególności [...] wspólnot i spółdzielni energetycznych. Należy zatem rozważyć możliwość zastosowania narzędzi RLKS, jako kluczowych do podejmowania interwencji terytorialnych wynikających z LSR lub innych instrumentów terytorialnych. Małe gminy będą mogły uzyskać odpowiedni efekt skali poprzez współpracę terytorialną, obliczoną np. na tworzenie spółdzielni czy wspólnot energetycznych. Należy jednocześnie wskazać, że ważne staje się wsparcie etapu przygotowawczego na rzecz rozwiązań systemowych, specjalistycznego wsparcia doradczego (o czym wspomina się na str. 67). Powinno być możliwe wsparcie finansowe etapu prac koncepcyjno-projektowych, doradztwa specjalistycznego, ekspertyz np. na rzecz utworzenia spółdzielni energetycznych, wspólnot energetycznych, klastrów itp. Uzasadnienie: małe gminy mają ograniczony dostęp do wiedzy eksperckiej (gminy miejsko-wiejskie nie mają naturalnego zaplecza akademickiego), często brak specjalistycznej kadry i pracowników, zatem należy również uwzględnić działania i wsparcie „miękkie” (być może na poziomie EFS).	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in. obszaru energii w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
99.	Gmina Rawicz	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	66	Wykaz konkretnych terytoriów objętych wsparciem	cel szczegółowy (iv) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	iv „wspieranie przystosowania się do zmian klimatu...”. W celu uzyskania pożądanego efektu skali i synergii środowiskowej, zwłaszcza w działaniach odnoszących się do danej zlewni, postuluje się możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych, w tym RLKS. Przykład: problemy stosunków wodnych wskazanych w SRWW w Południowo-Zachodnim Obszarze Funkcjonalnym. SRL powinna wskazywać działania odnoszące się np. do rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, małej retencji, mikroretencji. Niektóre LGD w dotychczasowych działaniach i LSR-ach mają cele środowiskowe, w tym odnoszące się do poprawy retencji wodnej oraz rozwoju zieleni, a zatem są w stanie wykazać odpowiednie doświadczenie i know-how. Cel szczegółowy powinien zostać	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in. obszaru małej (mikro) retencji wodnej (adaptacyjności do zmian klimatu) oraz zielono-niebieskiej infrastruktury w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.

						uzupełniony o działania i wsparcie etapów koncepcyjno-projektowych oraz eksperckich lub taka możliwość powinna wynikać ze zmodyfikowanego lub poszerzonego zakresu interwencji w celu szczegółowym vii „realizacja kompleksowych działań informacyjno - edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody”. W takiej sytuacji ten cel powinien również obejmować możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych.	
100.	Urząd Miasta i Gminy Dolsk	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	str.66	Wykaz konkretnych terytoriów objętych wsparciem	cel szczegółowy (iv) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	iv „wspieranie przystosowania się do zmian klimatu...”. W celu uzyskania pożądanego efektu skali i synergii środowiskowej, zwłaszcza w działaniach odnoszących się do danej zlewni, postuluje się możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych, w tym RLKS. Przykład: problemy stosunków wodnych wskazanych w SRWW w Południowo-Zachodnim Obszarze Funkcjonalnym. SRL powinna wskazywać działania odnoszące się np. do rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, małej retencji, mikroretencji. Niektóre LGD w dotychczasowych działaniach i LSR-ach mają cele środowiskowe, w tym odnoszące się do poprawy retencji wodnej oraz rozwoju zieleni, a zatem są w stanie wykazać odpowiednie doświadczenie i know-how. Cel szczegółowy powinien zostać uzupełniony o działania i wsparcie etapów koncepcyjno-projektowych oraz eksperckich lub taka możliwość powinna wynikać ze zmodyfikowanego lub poszerzonego zakresu interwencji w celu szczegółowym vii „realizacja kompleksowych działań informacyjno - edukacyjnych w zakresie ochrony przyrody”. W takiej sytuacji ten cel powinien również obejmować możliwość zastosowania narzędzi terytorialnych.	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in.. obszaru małej (mikro) retencji wodnej (adaptacyjności do zmian klimatu) oraz zielono-niebieskiej infrastruktury w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
101.	Urząd Miejski w Ostrowie Wielkopolskim	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	64	Tabela 3 wskaźniki rezultatu	Proszę o dopisanie następujących wskaźników rezultatu: 1. Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej 2. Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej 3. Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów	Powyższe uzasadnione jest aktualnymi zapisami WRPO 2014-2020, gdzie uwzględnione są powyższe wskaźniki. Dla projektów obejmujących swoim zakresem głęboką termomodernizację budynków ww. wskaźniki w pełni obrazują przeprowadzoną inwestycję i są w stanie zapewnić sprawiedliwą ocenę uzyskania efektu ekologicznego.	Uwaga nieuwzględniona Zapisane w ramach FEW 2021+ wskaźniki dla celu szczegółowego 2 (i) stanowią katalog wskaźników oparty na wspólnej liście wskaźników produktu i rezultatu określonych w rozporządzeniach w sprawie EFRR/FS i FST. Wskaźniki wprowadzone do nowego programu są praktycznie tożsame ze wskaźnikami z WRPO 2014+ (zestaw został rozszerzony o wskaźnik IZ P01 Liczba przedsiębiorstw o lepszej efektywności energetycznej). Jednakże IZ WRPO pragnie podkreślić ,iż katalog wskaźników wpisanych do Programu stanowi podstawę do dalszych działań tzn. zostanie on uszczegółowiony i rozszerzony w momencie tworzenia

							dokumentów uszczegółwiających Program jak i przy ogłaszaniu naborów dla konkretnych działań; tak jak to było praktykowane w obecnej perspektywie finansowej. Zaproponowane w tym punkcie wskaźniki nie znajdują się w WRPO 2014+ ale w jego Uszczegółowieniu.
102.	inicjatywa Fala Renowacji	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	60	<p>2.1.2 Środowisko i energia</p> <p>2.1.2.1. Cel szczegółowy (i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych</p> <p>2. Poprawę efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą i/lub modernizacją źródeł ciepła, albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej i/lub chłodniczej</p>	2. Poprawę efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym uwzględniającą kompleksowe podejście do modernizacji energetycznej budynków rozumiane jako działania obejmujące: eliminację strat energii przez przegrody zewnętrzne, poprawę efektywności energetycznej systemów technicznych budynków (ogrzewania, chłodzenia, wentylacji, ciepłej wody użytkowej oraz oświetlenia), w tym poprzez zastosowanie rozwiązań cyfrowych oraz wymianę źródeł ciepła na wydajne i nieemisyjne.	Kompleksowa i głęboka modernizacja energetyczna budynków to szansa na rozwój gospodarczy i nowe miejsca pracy, stworzenie zrównoważonych zasobów budowlanych w zgodzie z gospodarką w obiegu zamkniętym, zmniejszenie problemu ubóstwa energetycznego, poprawę zdrowia i jakości życia oraz zmniejszenie negatywnego wpływu budynków na postępujące zmiany klimatu.	Uwaga uwzględniona Wskazane zapisy znajdują się w opisie zakresu wsparcia. Nie ma potrzeby rozwijania zakresu wsparcia w nazwie typu przedsięwzięcia.
103.	inicjatywa Fala Renowacji	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	92	<p>2.1.2.7. Cel szczegółowy (viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</p> <p>2.1.2.7.1. Interwencje w ramach funduszy</p> <p>Dekarbonizacja mobilności miejskiej uwzględnia wsparcie systemów ładowania i tankowania pojazdów zero- i nisko-emisyjnych taboru zbiorowego transportu publicznego oraz dla zaspokojenia potrzeb indywidualnych użytkowników</p>	Dekarbonizacja mobilności miejskiej uwzględnia wsparcie systemów ładowania i tankowania pojazdów zero- i nisko-emisyjnych taboru zbiorowego transportu publicznego oraz dla zaspokojenia potrzeb indywidualnych użytkowników	Planowana na 2022 r. rewizja Dyrektywy EPBD zawiera wśród swoich elementów m.in. propozycje dot. wspierania elektromobilności, które warto byłoby antycypować (w tym szczególnie jeśli chodzi o wzorcową rolę budynków publicznych, która to grupa została w lipcu 2021 w ramach założeń pakietu Fit-for-55 poszerzona).	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
104.	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	68	<p>Główne grupy docelowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • JST i ich jednostki organizacyjne, związki JST, jednostki zależne od JST posiadające osobowość prawną • odbiorcy projektów parasolowych/ koordynatorzy projektów parasolowych • państwowe jednostki organizacyjne, w tym państwowe jednostki budżetowe • przedsiębiorstwa, w tym MŚP, „mid-caps”, „small mid-caps”, przedsiębiorstwa duże • spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe • spółdzielnie i wspólnoty energetyczne • klastry energii • organizacje pozarządowe (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) • podmioty prawne kościołów i związków wyznaniowych • szkoły wyższe • spółki wodne (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) • podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym 	<p>Główne grupy docelowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • JST i ich jednostki organizacyjne, związki JST, jednostki zależne od JST posiadające osobowość prawną • odbiorcy projektów parasolowych/ koordynatorzy projektów parasolowych • państwowe jednostki organizacyjne, w tym państwowe jednostki budżetowe • przedsiębiorstwa, w tym MŚP, „mid-caps”, „small mid-caps”, przedsiębiorstwa duże • spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe • spółdzielnie i wspólnoty energetyczne • klastry energii • organizacje pozarządowe (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) • podmioty prawne kościołów i związków wyznaniowych • uczelnie i szkoły wyższe • spółki wodne (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) • podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym 	Zmiana ujednolicająca w stosunku do zapisów w innych priorytetach - dodanie nazwy uczelnie do szkoły wyższe. Efektywne zrealizowanie Priorytetu II Środowisko i Energia wymaga aktywnego udziału tych beneficjentów.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.

				<ul style="list-style-type: none"> • podmioty wdrażające instrumenty finansowe 	<ul style="list-style-type: none"> • podmioty wdrażające instrumenty finansowe 		
105.	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	88	<p>Główne grupy docelowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, jednostki zależne od JST posiadające osobowość prawną • państwowe jednostki organizacyjne, w tym państwowe jednostki budżetowe • podmioty zarządzające parkami krajobrazowymi, rezerwatami przyrody i obszarami Natura 2000 • organizacje pozarządowe (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) • szkoły wyższe • PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne • jednostki naukowo-badawcze (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) 	<p>Główne grupy docelowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia, jednostki zależne od JST posiadające osobowość prawną • państwowe jednostki organizacyjne, w tym państwowe jednostki budżetowe • podmioty zarządzające parkami krajobrazowymi, rezerwatami przyrody i obszarami Natura 2000 • organizacje pozarządowe (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) • uczelnie i szkoły wyższe • PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne • jednostki naukowo-badawcze (dotyczy podmiotów posiadających osobowość prawną) 	Zmiana ujednolicająca w stosunku do zapisów w innych priorytetach - dodanie nazwy uczelnie do szkoły wyższe. Efektywne zrealizowanie Priorytetu II Środowisko i Energia wymaga aktywnego udziału tych beneficjentów.	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.</p>
106.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	str. 72	Powiązane rodzaje działań „W przypadkach uzasadnionych adaptacją do zmian klimatu, interwencję (na terenach wyposażonych w system odbioru ścieków) należy skierować na inwestycje w infrastrukturę służącą do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia”	Należy zrezygnować z zapisu.	Wsparcie finansowe w ramach realizacji celu szczegółowego (iv) 2.1.2.3 powinno koncentrować się na działaniach adaptacyjnych do zmian klimatu, a nie stwarzać możliwość do zwiększania presji na zasoby wodne. Pozostawienie zapisu stworzy furtkę do wykorzystania ograniczonych środków finansowych na przedsięwzięcia, które stoją w sprzeczności z właściwą adaptacją do zmian klimatu i z katastrofą klimatyczną, torpedując także wysiłki na rzecz gospodarki obiegu zamkniętego.	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Wskazany zakres interwencji w FEW 2021+ dotyczy wsparcia adaptacyjności do zmian klimatu, dlatego działania te będą realizowane jako elementy kompleksowych projektów w przypadkach uzasadnionych adaptacyjnością do zmian klimatu. Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.</p>
107.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	str. 73	Główne grupy docelowe	Należy poszerzyć katalog potencjalnych beneficjentów programu o organizacje pozarządowe (wychodząc poza OSP).	Rodzaje działań wymienione w opisie celu szczegółowego (iv) 2.1.2.3 mogą być z powodzeniem realizowane przez organizacje pozarządowe (także w zakresie towarzyszącego projektom podnoszenia świadomości ekologicznej). Wykluczenie ich z katalogu beneficjentów zmniejszy różnorodność projektów i efektywność wdrażania programu, uzależniając je (poza wyjątkiem ustanowionym dla OSP) od potencjału jednostek administracji rządowej i samorządowej (i instytucji z nimi powiązanych). Doświadczenia ostatnich lat pokazują, że to właśnie organizacje pozarządowe są motorem wdrażania nowoczesnej, opartej o potencjał ekosystemów, adaptacji do zmian klimatu w miastach i poza nimi, oraz prowadzenia edukacji ekologicznej uwzględniającej zagadnienia związane z katastrofą klimatyczną.	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.</p>
108.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	str. 86	Powiązane rodzaje działań „utworzenia centrów ochrony i rozwoju bioróżnorodności (np. banki genowe, (eko)parki, ogrody botaniczne”	Należy zrezygnować z zapisów.	Wsparcie finansowe w ramach realizacji celu szczegółowego (iv) 2.1.2.6 powinno koncentrować się na ochronie różnorodności biologicznej i poprawie jakości powietrza. Ograniczone środki nie powinny być kierowane na „atrapy” działań pro przyrodniczych, ale na rzeczywistą ochronę terenów cennych	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Wskazany zakres wsparcia jest istotny dla zachowania i poprawy bioróżnorodności oraz jest zgodny z zapisami projektu Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027.</p>

						przyrodniczo, przywracanie właściwego stanu ochrony gatunkom i siedliskom.	
109.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	str. 86-99	zakres priorytetu, powiązane rodzaje działań	Należy rozważyć przypisanie oddzielnych priorytetów dla działań na rzecz poprawy różnorodności biologicznej oraz tych związanych z poprawą jakości powietrza.	Projekty dotyczące tak ważnych obszarów problemowych nie powinny z sobą konkurować o tę samą pulę środków (nawet w oddzielnych konkursach). Ich realizacja jest zbyt ważna.	Uwaga nieuwzględniona Poprawa jakości powietrza będzie efektem realizacji działań zaprogramowanych w ramach poszczególnych celów szczegółowych, w tym (I), (II), (IV) oraz (VII), w związku z czym nie ma konieczności wydzielenia dodatkowego priorytetu.
110.	Izba Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	62	Cel szczegółowy (i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych Główne grupy docelowe	Opisanie w projekcie FEW głównej grupy docelowej przedsiębiorców (bez określenia wielkości przedsiębiorstw) jest na tyle szerokie, że nie mamy uwag do tej propozycji. Rozumiejac jednak, że doprecyzowanie tej grupy nastąpi w dokumencie szczegółowym dla programu FEW, chcielibyśmy zwrócić uwagę na późniejsze zapisy szczegółowe dotyczące określenia beneficjenta i związanej z tym kwalifikowalności typów projektów w kontekście linii demarkacyjnej z programem FEnIKS.	Struktura przedsiębiorstw ciepłowniczych pod względem wielkości technicznych, jak i własności, jest bardzo różnorodna. W przeważającej większości przedsiębiorstwa działające na rynku ciepła komunalnego, bez względu na ich wielkość „techniczną”, są przedsiębiorstwami „dużymi”. Wynika to z definicji wielkości przedsiębiorstwa wg rozporządzenia GBER (Załącznik I do ROZPORZĄDZENIA KOMISJI (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.), gdzie przedsiębiorstwo nie może być uznane za małe lub średnie, jeżeli 25% lub więcej jego kapitału lub głosów jest kontrolowane bezpośrednio lub pośrednio, łącznie lub indywidualnie, przez jeden lub kilka podmiotów publicznych. W przypadku przedsiębiorstw ciepłowniczych ten warunek jest często spełniony poprzez udziały gmin, które są właścicielami większości podmiotów ciepłowniczych w Polsce, w szczególności tych o małej lub średniej mocy zainstalowanej (ale wg definicji GBER – duże przedsiębiorstwo). Zwracamy uwagę, że gdyby w szczegółowym opisie do FEW zostało zastosowane kryterium wielkości w stosunku do przedsiębiorstw komunalnych i przedsiębiorstw energetycznych, to wykluczone byłyby również przedsiębiorstwa o niedużej lub średniej mocy zainstalowanej, będące własnością gminy. Wnioskujemy o określenie w szczegółowym opisie FEW potencjalnych beneficjentów oraz kwalifikujących się do wsparcia typów projektów, zgodnie z podziałem interwencji pomiędzy poziomem regionalnym a krajowym według dokumentu pt. „Linia demarkacyjna - podział interwencji i zasad wdrażania krajowych i regionalnych programów operacyjnych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027” (Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, 4.02.2021 r.), czyli w oparciu o wielkość systemu ciepłowniczego/instalacji, a nie na podstawie kryterium wielkości przedsiębiorstwa. Dokument pt. „Linia demarkacyjna ...” został wypracowany w grupach roboczych oraz podczas spotkań z Instytucjami Zarządzającymi RPO w celu wsparcia programowania interwencji polityki spójności, a także w celu zabezpieczenia przed wykluczeniem niektórych	Uwaga uwzględniona Szczegółowy zakres interwencji zostanie wskazany na poziomie operacjonalizacji wsparcia, np. w Uszczegółowieniu Programu..

						rodzajów beneficjentów/typów projektów ze wsparcia w ramach funduszy europejskich. Zgodnie z podziałem interwencji projekty budowy/modernizacji systemów ciepłowniczych i chłodniczych (sieci) wraz z magazynami ciepła, które realizowane są w systemach ciepłowniczych o mocy do 5 MW mocy zamówionej, powinny być wspierane z poziomu regionalnego, natomiast o mocy zamówionej powyżej 5 MW – z poziomu krajowego (FEnIKS), bez względu na wielkość przedsiębiorstwa i strukturę własnościową. Zastosowanie innych kryteriów niż te, określone jako linia demarkacyjna, spowoduje, że całkowicie bez wsparcia (zarówno z poziomu regionalnego i krajowego) pozostać mogą niektóre rodzaje beneficjentów lub projekty, planowane na terenie Województwa Wielkopolskiego.	
111.	Izba Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	68	Cel szczegółowy (ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju Główne grupy docelowe	W projekcie FEW uwzględnienie w głównej grupie docelowej przedsiębiorstw, niezależnie od ich wielkości, jest na tyle szerokie, że nie mamy uwag do tej propozycji. Rozumiejac jednak, że doprecyzowanie tej grupy nastąpi w dokumencie szczegółowym dla programu FEW, chcielibyśmy zwrócić uwagę na późniejsze zapisy szczegółowe dotyczące określenie beneficjenta i związanej z tym kwalifikowalności typów projektów w kontekście linii demarkacyjnej z programem FEnIKS.	Struktura przedsiębiorstw ciepłowniczych pod względem wielkości technicznych, jak i własności, jest bardzo różnorodna. W przeważającej większości przedsiębiorstwa działające na rynku ciepła komunalnego, bez względu na ich wielkość „techniczną”, są przedsiębiorstwami „dużymi”. Wynika to z definicji wielkości przedsiębiorstwa wg rozporządzenia GBER (Załącznik I do ROZPORZĄDZENIA KOMISJI (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.), gdzie przedsiębiorstwo nie może być uznane za małe lub średnie, jeżeli 25% lub więcej jego kapitału lub głosów jest kontrolowane bezpośrednio lub pośrednio, łącznie lub indywidualnie, przez jeden lub kilka podmiotów publicznych. W przypadku przedsiębiorstw ciepłowniczych ten warunek jest często spełniony poprzez udziały gmin, które są właścicielami większości podmiotów ciepłowniczych w Polsce, w szczególności tych o małej lub średniej mocy zainstalowanej (ale wg definicji GBER – duże przedsiębiorstwo). Zwracamy uwagę, że gdyby kryterium wielkości zostało zastosowane w stosunku do przedsiębiorstw komunalnych i przedsiębiorstw energetycznych, to wykluczone byłyby również przedsiębiorstwa o niedużej lub średniej mocy zainstalowanej, będące własnością gminy. Wnioskujemy, aby określenie potencjalnych beneficjentów oraz kwalifikujących się do wsparcia typów projektów w szczegółowym opisie do programu FEW, było zgodne z podziałem interwencji pomiędzy poziomem regionalnym a krajowym według dokumentu pt. „Linia demarkacyjna - podział interwencji i zasad wdrażania krajowych i regionalnych programów operacyjnych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027” (Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, 4.02.2021 r.), czyli w oparciu o wielkość systemu ciepłowniczego/instalacji, a	Uwaga uwzględniona Szczegółowy zakres interwencji zostanie wskazany na poziomie operacjonalizacji wsparcia, np. w Uszczegółowieniu Programu.

						nie na podstawie kryterium wielkości przedsiębiorstwa. Dokument pt. „Linia demarkacyjna ...” został wypracowany w grupach roboczych oraz podczas spotkań z Instytucjami Zarządzającymi RPO w celu wsparcia programowania interwencji polityki spójności, a także w celu zabezpieczenia przed wykluczeniem niektórych rodzajów beneficjentów/typów projektów ze wsparcia w ramach funduszy europejskich.	
112.	Izba Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	60-62	Cel szczegółowy (i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych Powiązane rodzaje działań	Przyjmujemy z zadowoleniem uwzględnienie w zakresie interwencji działań polegających na budowie, rozbudowie lub modernizacji sieci ciepłowniczych i chłodniczych do stanu „efektywnego systemu ciepłowniczego i chłodniczego”. Nie mamy uwag do takiego określenia, natomiast rozumiejąc, że doprecyzowanie niektórych zapisów nastąpi w dokumencie szczegółowym dla programu FEW, chcielibyśmy zwrócić uwagę na późniejsze zapisy szczegółowe dotyczące wsparcia dla nieefektywnych systemów ciepłowniczych.	W projektach niektórych regionalnych programów pojawiają się zapisy ograniczające wsparcie budowy i modernizacji sieci ciepłowniczych tylko do systemów, które uzyskały już status efektywnych energetycznie, stąd chcielibyśmy zwrócić uwagę na ten problem. W naszej ocenie, ograniczanie wsparcia tylko do systemów efektywnych, nie ma już uzasadnienia w warunkach pomocy publicznej, z uwagi na interpretację Komisji Europejskiej, tj. artykułu 46 (Pomoc inwestycyjna na efektywne energetycznie systemy ciepłownicze i chłodnicze) rozporządzenia GBER (ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.), przedstawioną w Wytocznych KE dotyczących pomocy publicznej, gdzie stwierdzono, że „dozwolone jest wsparcie dla modernizacji sieci, nawet jeśli cały system ciepłowniczy nie jest jeszcze efektywny energetycznie, pod warunkiem, że inwestycje mające na celu budowę lub modernizację urządzeń wytwarzających energię ciepłą w celu uczynienia systemu "efektywnym energetycznie" zostaną zrealizowane (a prace rozpoczęte) w ciągu trzech lat od rozpoczęcia prac mających na celu modernizację sieci dystrybucyjnej”. Nowe podejście KE do tego zagadnienia zostało potwierdzone w projekcie dokumentu: Komunikat Komisji dot. wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią na 2022 r., w którym zapisano, że „jeżeli państwo członkowskie inwestuje w modernizację systemu ciepłowniczego i chłodniczego, nie spełniając przy tym normy efektywności energetycznej, musi zobowiązać się do rozpoczęcia prac służących spełnieniu tej normy w ciągu trzech lat od przeprowadzenia prac modernizacyjnych” (punkt 343, rozdział 4.10 Pomoc na systemy ciepłownicze lub chłodnicze). Podejście to znalazło również potwierdzenie w projekcie rozporządzenia zmieniającego GBER (zmieniony GBER ma wejść w życie na początku 2022 r.), gdzie zgodnie z art. 46 ust. 1a: "Pomoc przyznaje się wyłącznie na budowę lub modernizację systemów ciepłowniczych i chłodniczych, które są lub staną się efektywne energetycznie. Jeżeli w wyniku prac objętych pomocą system nie stanie się jeszcze efektywny	Uwaga uwzględniona Szczegółowy zakres interwencji zostanie wskazany na poziomie operacjonalizacji wsparcia, np. w Uszczegółowieniu Programu.

						energetycznie, dalsze modernizacje wymagane do osiągnięcia standardu efektywności energetycznej, muszą rozpocząć się w ciągu trzech lat od rozpoczęcia prac objętych pomocą."	
113.	Izba Gospodarcza Ciepłownictwo Polskie	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	62	Cel szczegółowy (i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych Głównie grupy docelowe	Proponujemy, aby w uszczegółowieniu programu FEW, w zakresie interwencji: „Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym wraz z instalacją urządzeń OZE ...”, uwzględnić projekty polegające na wymianie węzłów ciepłych w termomodernizowanych budynkach i dla tego wąskiego typu projektów, proponujemy poszerzyć listę beneficjentów o przedsiębiorstwa ciepłownicze, bez względu na ich wielkość i formę własności.	Nasza propozycja wynika z faktu, że w niektórych przypadkach wspólnoty lub spółdzielnie mieszkaniowe nie chcą być właścicielami węzłów ciepłych. W takich sytuacjach, brak przedsięwzięcia ciepłowniczych na liście beneficjentów, uniemożliwia pozyskanie przez te przedsiębiorstwa dofinansowania na wymianę węzłów.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
114.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	60	2. Poprawę efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą i/lub modernizacją źródeł ciepła, albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej i/lub chłodniczej	2. Poprawę efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą i/lub modernizacją źródeł ciepła, albo podłączeniem do EFEKTYWNEJ sieci ciepłowniczej i/lub chłodniczej	Ten podstawowy typ z projektów w zakresie redukcji emisji gazów winne mieć charakter TRWAŁY, i nie narażać aktywnych inwestorów na ponoszenie kolejnych kosztów, . Jednostki podłączone do NIEEFEKTYWNYCH sieci będą wkrótce obciążone dodatkowymi kosztami np, z regulacji EU_ETS	Uwaga uwzględniona Spełnienie warunku efektywnych sieci ciepłowniczych zostało wyraźnie podkreślone w opisie zakresu wsparcia. Brak konieczności rozbudowy nazwy typu przedsięwzięcia.
115.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	61	Wdrażanie nowych lub ulepszonych produktów i usług umożliwi m.in. redukcję zużycia energii elektrycznej, w tym u odbiorcy końcowego.	Wdrażanie nowych lub ulepszonych produktów i usług umożliwi m.in. redukcję zużycia energii elektrycznej u odbiorcy końcowego.	Oczywiste uproszczenie o ile nie zamierza się wspierać sektora wytwórców energii oraz handlujących nią. Wszyscy inni spełniają definicję odbiorcy końcowego energii	Uwaga nieuwzględniona Spadek kosztów produkcji energii po stronie producenta może przyczynić się do obniżenia kosztów energii po stronie odbiorcy końcowego.
116.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	62	Priorytetowo traktowane będą inwestycje w ciepło systemowe wytwarzane w oparciu o źródła odnawialne i uwzględnione w strategicznych planach/dokumentach JST.	Priorytetowo traktowane będą inwestycje w ciepło systemowe wytwarzane w oparciu o źródła odnawialne i uwzględnione w strategicznych planach/dokumentach JST.	Uwzględnienie w strategicznych planach/dokumentach JST zapewni samorządowi wpływ na lokalną politykę energetyczną i jej planowanie art18-20 ustawy Prawo energetyczne	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu i/lub na poziomie operacjonalizacji wsparcia, np. w Uszczegółowieniu Programu.
117.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	91	instalacje zasilania paliwami alternatywnymi oraz służące do dystrybucji nośników energii dla zero- i nisko-emisyjnego transportu nowej generacji wykorzystującego proekologiczne źródła napędu, takie jak np. energia elektryczna, wodór). Str. 91 Istotne jest racjonalne i spójne wykorzystanie wszystkich środków transportu, z uwzględnieniem transportu	Usunięcie słowa „wodór” oraz „wodorowy”	Jak przewidują analizy eksperckie, np. organizacji Transport&Environment (Transport&Environment, How to decarbonise European transport by 2050, Report, listopad 2018.) w sektorze transportu wodór będzie miał jedynie marginalne znaczenie dla zasilania pojazdów, tylko w wybranych branżach. Prawdopodobnie będą to jedynie ciężkie pojazdy drogowe oraz statki i samoloty. W pozostałych branżach transportu pojazdy nie	Uwaga nieuwzględniona Fundusze Unii Europejskiej umożliwiły wprowadzenie wielu nowoczesnych technologii transportu publicznego, w tym autobusów zasilanych biogazem, autobusów elektrycznych i autobusów na wodorowe ogniwa paliwowe. W ciągu ostatnich

			<p>zero- i nisko-emisyjnego obejmującego np. napęd elektryczny i wodorowy, - str. 92</p> <p>Dla osiągnięcia czystej, bezpiecznej i zintegrowanej mobilności zakłada się rozwój infrastruktury komunikacyjnej oraz synergii między systemami transportowymi i energetycznymi, takimi jak inteligentne stacje ładowania i tankowania (np. elektryczne i wodorowe), - str. 92</p>		<p>będą opłacalnie korzystały z zasilania wodorem, a więc inwestowanie z infrastrukturę zasilania wodorem pojazdów z transporcie lądowym powinno być realizowane w sposób ostrożny, aby nie generować aktywów osieroconych. W chwili obecnej nie ma ciężkich pojazdów drogowych na wodór, ani statków ani samolotów i prawdopodobnie do 2029 roku pojawią się jedynie ich prototypy, a zatem nie zajdzie konieczność masowego inwestowania w infrastrukturę ładowania pojazdów wodorem ze środków FEDW.</p>	<p>kilkunastu lat w kilku projektach oceniono praktyczny potencjał autobusów wodorowych. Jednym z pierwszych był projekt CUTE uruchomiony w 2001 roku, który później przekształcił się w HyFLEET:CUTE. W ramach tych dwóch projektów na drogi w 7 krajach europejskich, Perth (Australia) i Pekinie, wyjechało 33 autobusów na ogniwa paliwowe (Mercedes Citaro i MAN Lion's City H) i 14 pojazdów spalających paliwo wodorowe. W wyniku badań, do końca sierpnia 2015 r. testowane w ramach projektu CHIC autobusy wodorowe przejechały dokładnie 8 352 195 kilometrów. Całkowity czas jazdy wyniósł ponad 425 000 godzin, a każdy autobus jechał średnio prawie 8 000 godzin. Autobusy zużyły ponad 1000 ton wodoru, co odpowiada 4 milionom litrów oleju napędowego. Zidentyfikowano obszary, które należy zaadresować aby zwiększyć możliwość absorpcji przez miasta tej najczystszej technologii, m.in. zmniejszenie ceny wodoru, zwiększenie dostępności stacji ładowania. Do najważniejszych ostatnich i bieżących inicjatyw wspieranych przez KE należy program H2BusEurope, który obejmuje wdrożenie 1000 autobusów wodorowych i infrastruktury; projekty JIVE i JIVE 2, które zakładają uruchomienie prawie 300 autobusów elektrycznych na ogniwa paliwowe (FCEB) w 22 miastach w całej Europie do początku lat 2020; 3Emotion, polegający na rozmieszczeniu 21 nowych FCEB i dalszym wykorzystaniu ośmiu istniejących FCEB z wymaganą infrastrukturą tankowania; oraz MEHRLIN, polegający na instalacji siedmiu stacji tankowania wodoru (HRS). Inicjatywy te mają na celu przyspieszenie komercjalizacji FCEB poprzez wdrożenia na dużą skalę, ułatwienie opłacalności komercyjnej przewoźników autobusowych i zademonstrowanie finansowanego modelu biznesowego opartego na popycie dla HRS. Podczas gdy projekty JIVE mają na celu osiągnięcie maksymalnej ceny 625 000 euro za</p>
--	--	--	--	--	---	---

						<p>standardowy autobus z ogniwami paliwowymi.</p> <p>W sierpniu 2019 r. KE dokonała rewizji dyrektywy w sprawie ekologicznie czystych pojazdów, która wyznacza wiążące cele w zakresie zamówień publicznych na ekologiczne autobusy, w tym autobusy napędzane wodorem, do 2025 i 2030 r. Dyrektywa stanowi, że 50 proc. autobusów to autobusy o zerowej emisji, w tym autobusy napędzanych wodorem. Ponadto 27 maja 2020 r. KE wzmocniła swoją koncentrację na rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych, w tym technologii wodorowej. Oczekuje się, że uruchomienie projektów doliny wodorowej w Danii, Francji, Niemczech, Hiszpanii, Szwecji, Holandii, Norwegii i Wielkiej Brytanii będzie miało pozytywny wpływ na wprowadzenie autobusów napędzanych wodorem. 30 października 2020 r., firmy i organy rządowe w Holandii Północnej opublikowały plan inwestycji w wodór w Holandii Północnej, który obejmuje inwestycje o wartości 9 miliardów euro w obszarach takich jak infrastruktura gazowa i mobilność.</p> <p>Zestawienie przykładowych strategii i analiz. W każdej z nich transport publiczny odgrywa ważną rolę, przedstawiany jako pierwszy krok do masowej adaptacji wodoru:</p> <p>1. POLSKA STRATEGIA WODOROWA DO ROKU 2030 Z PERSPEKTYWĄ DO 2040 R. – wskaźnikami strategii m.in. są: 800-1000 autobusów wodorowych i min. 32 stacje tankowania wodorem do 2030 roku.</p> <p>2. Strategia w zakresie wodoru na rzecz Europy neutralnej dla klimatu – (strona 12) - Wodór jest także obiecującym wariantem w tych sektorach transportu, w których elektryfikacja następuje z trudnością. W pierwszej fazie wczesne przyjęcie rozwiązań wodorowych może dotyczyć stosowania na wewnętrzne potrzeby, np. w lokalnych autobusach miejskich, we flotach komercyjnych (np. taksówkach) lub w pewnych</p>
--	--	--	--	--	--	---

							częściach sieci kolejowej, w przypadku których elektryfikacja jest niewykonalna. Stacje tankowania wodoru mogą być w łatwy sposób zaopatrywane przez regionalne lub lokalne elektrolizery, ale ich rozmieszczenie będzie musiało opierać się na przejrzystej analizie popytu floty oraz różnych wymogów dotyczących pojazdów lekkich i ciężkich. 3. HYDROGEN ROADMAP EUROPE – (strona 45) - EXHIBIT 20: HYDROGEN TECHNOLOGY EXISTS AND IS READY FOR DEPLOYMENT – zgodnie z przedstawioną predykcją w 2025 r. nastąpi rynkowa akceptacja masowego wykorzystania autobusów, pociągów, ciężarówek, taksówek z wodorowym ogniwem paliwowym.
118.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	93	Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych Wsparcie realizowane będzie wyłącznie w formie dotacji. Grupę docelową stanowią podmioty publiczne, które świadczą usługi interesu ogólnego, nie generują dochodu. Nie jest możliwe i zasadne zaangażowanie prywatnego finansowania ani zastosowania zwrotnych form finansowania.	Sugerujemy otwarcie możliwości oferowania wsparcia poprzez zwrotne instrumenty finansowe.	Argumentem za takim otwarciem są następujące fakty: Wśród głównych grup docelowych w tym celu szczegółowym należą m.in. przedsiębiorstwa oraz podmioty działające na podstawie umowy o partnerstwie publiczno-prywatnym lub spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe. Część z tego typu organizacji działa dla osiągnięcia zysku i może nie być korzystnym dla efektywności wydatkowania środków UE przekazywanie im wsparcia wyłącznie w postaci dotacji. Wśród rodzajów wspieranych inicjatyw znajdują się m.in.: punkty ładowania lub tankowania pojazdów, systemy roweru miejskiego, wykorzystanie technologii cyfrowych – obecnie wiele tego typu inicjatyw realizowanych jest w formie komercyjnej (komercyjne platformy rozkładów jazdy, komercyjne stacje tankowania) lub półkomercyjnej (rower miejski) i rozsądne byłoby zaoferowanie tego typu działalności zwrotnych form wsparcia, aby utrzymać komercyjny charakter ich działalności. Warunkiem uzyskania dotacji przez tego typu komercyjne rodzaje działalności powinno być udowodnienie grantobiorcy, że oferuje usługę po cenie niższej, niż komercyjna lub oferuje przynajmniej część usługi w postaci darmowej.	Uwaga nieuwzględniona Realizacja wskazanego zakresu wsparcia w ramach instrumentów finansowych skutkować może wzrostem kosztów usług dla ich użytkowników. W przypadku wsparcia komercyjnego możliwa będzie pomoc publiczna, a także wsparcie przedsiębiorstw w ramach innych celów szczegółowych Programu.
119.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	94	Wskaźniki rezultatu – braki we wskaźnikach	Dodanie wskaźników rezultatu: Podział zadań przewozowych w transporcie pasażerskim w woj. Wielkopolskim lub największych miastach regionu (Poznań, Leszno, Piła, Kalisz, Konin). Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych z transportu pasażerskiego. (wartość sumaryczna dla zrealizowanych projektów)	Opis celu szczegółowego zawiera działania, które będą realizowały cele mierzone proponowanymi wskaźnikami. W szczególności należy wskazać na następujące zapisy: Podział zadań przewozowych: „Działania w ramach celu szczegółowego koncentrować będą się na idei proklimatycznej polityki transportowej oraz powinny być zgodne z koncepcją „do no significant harm” („nie czyni poważnych szkód”), służyć zmniejszeniu popytu na podróże	Uwaga częściowo uwzględniona Wymienione wskaźniki dla celu szczegółowego 2 (VIII) należą do zestawu wspólnych wskaźników rezultatu określonych w rozporządzeniach w sprawie EFRR/FS i FST. Rozszerzenie katalogu wskaźników będzie miało miejsce w momencie tworzenia

					Wskaźnik bezpieczeństwa ruchu drogowego, np. ilość ofiar wypadków drogowych na 1000 mieszkańców regionu lub wybranych największych miast regionu.	realizowane indywidualnym transportem samochodowym na rzecz zwiększenia udziału transportu zbiorowego przy wykorzystaniu środków transportu publicznego.” Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych: „dekarbonizacja mobilności miejskiej”, wszelkiego typu wzmianki o zakupie taboru zero- lub nisko-emisyjnego. Nie wyobrażamy sobie obniżenia emisyjności transport i jego transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej bez choćby próby pomiaru tego parametru dla realizowanych projektów, zwłaszcza iż cel szczegółowy znajduje się w priorytecie środowisko i energia. Bezpieczeństwo ruchu: „wyposażenie dróg i ulic w niezbędne obiekty i urządzenia drogowe służące bezpieczeństwu ruchu pojazdów transportu publicznego i innych uczestników ruchu”, „innych inicjatyw przyczyniających się do poprawy bezpieczeństwa” oraz inne wprowadzające element bezpieczeństwa do realizowanych celów priorytetu.	dokumentów uszczegółwiających Program jak i w przypadku ogłoszenia konkretnego naboru na dany rodzaj wsparcia- wskaźniki będą wtedy stanowiły odpowiednik miary zaplanowanych do wsparcia działań. Jednakże, z wymienionych w uwadze wskaźników IZ WRPO rozważy uzupełnienie wykazu w FEW 2021+ o wskaźnik dotyczący emisji gazów cieplarnianych, co zostanie rozpatrzone w ramach trwających prac nad Programem. Zaproponowane wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zadań przewozowych nie zostały uwzględnione na Wspólnej Liście Wskaźników Kluczowych zarówno wśród wskaźników KE jak i krajowych.
120.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	92	Elementem uzupełniającym zakres wsparcia (możliwym i zasadnym do współfinansowania) w ramach projektów będą działania wzmacniające adaptacyjność do zmian klimatu oraz sprzyjające neutralności klimatycznej, w tym w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury, efektywności energetycznej, a także wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.	Proponujemy uzupełnienie zapisu w następujący sposób: Elementem uzupełniającym zakres wsparcia (możliwym i zasadnym do współfinansowania) w ramach projektów będą działania wzmacniające adaptacyjność do zmian klimatu oraz sprzyjające neutralności klimatycznej, w tym w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury, efektywności energetycznej, a także wykorzystania energii z odnawialnych źródeł oraz edukacja w zakresie zrównoważonej mobilności i bezpieczeństwa ruchu.	W żadnym miejscu opisu celu szczegółowego nie pojawiła się wzmianka o możliwości uwzględnienia edukacji ekologicznej w realizowanych projektach, tymczasem dla wielu z nich będzie to istotny element warunkujący powodzenie przedsięwzięcia. Dotyczy to m.in. zachęty do korzystania z dróg rowerowych, systemów roweru miejskiego, transportu publicznego itp. oraz także edukacji w zakresie potrzebnych do realizacji celów klimatycznych inwestycji w np. buspasy lub inwestycji w zakresie bezpieczeństwa ruchu, które mogą być postrzegane jako niepożądane z punktu widzenia np. kierowców chcących osiągać jak największe prędkości podczas poruszania się po drogach.	Uwaga uwzględniona Działania informacyjno-promocyjne oraz edukacyjne wyróżnione zostały jako osobny typ projektu, w związku z czym zostaną one dodatkowo uwzględnione w opisie zakresu wsparcia.
121.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	97	Priorytetowo traktowane będą przedsięwzięcia polegające na przebudowie (modernizacji) dróg, w tym dróg poza siecią TEN-T służące połączeniu się z siecią TEN-T oraz zmniejszających natężenie ruchu w miastach - budowie obwodnic.	Proponuje się dopisanie zdania po powyżej wymienionym: „Inwestycje w obwodnice będą mogły być realizowane tylko jako projekty kompleksowe, obejmujące jednocześnie przystosowanie dróg odciążanych od ruchu tranzytowego do parametrów ruchu lokalnego i zwiększonych wymagań w zakresie bezpieczeństwa ruchu.”	Jak pokazuje praktyka, miasta lub gminy (zwłaszcza małe), które otrzymały obwodnicę, często pozostają same sobie z problemem przebudowy i dostosowania do nowoczesnych standardów i zmniejszonego ruchu drogowego odcinków dróg, którymi wcześniej odbywał się ruch tranzytowy. Brak takiej przebudowy może powodować odnowienie się ruchu do niepożądanego dużych wartości (ruch wzbudzony), a także spadek bezpieczeństwa ruchu, np. ze względu na przekroczenia prędkości na niedostosowanych do nowych warunków odcinków dróg. Dlatego zadane jest realizowane obwodnic w ramach projektów kompleksowych.	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Propozycja jest niezgodna z zapisami Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027.
122.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	98	Główne grupy docelowe	Proponujemy uzupełnienie grup docelowych co najmniej o następujące: - przedsiębiorstwa, w tym MŚP, „mid-caps”, „small mid-caps”, przedsiębiorstwa duże - organizacje pozarządowe, w tym w	W ramach opisu działań możliwych do sfinansowania w ramach tego priorytetu pojawiają się działania, które mogą skutecznie realizować proponowane do wpisania na listę grup docelowych podmioty. Są to np. działania z zakresu: edukacji i promocji (str. 97), które mogą	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.

					szczegółności zajmujące się promowaniem bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zrównoważonego rozwoju;	realizować organizacje pozarządowe, np. jako partnerzy innych organizacji w projektach infrastrukturalnych. Są to m.in. działania z zakresu doposażenia służb nadzoru i ratownictwa technicznego, która także mogą być realizowane przez organizacje pozarządowe lub przedsiębiorstwa. Są to m.in. rozwiązania cyfrowe zakładające wzrost efektywności, bezpieczeństwa i ergonomii funkcjonowania systemów transportowych, które w szczególności mogą być wdrażane przez przedsiębiorstwa prywatne, w tym na zasadach komercyjnych.	
123.	Fundacja Greenmind	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	72	Powiązane rodzaje działań „W przypadkach uzasadnionych adaptacją do zmian klimatu, interwencję (na terenach wyposażonych w system odbioru ścieków) należy skierować na inwestycje w infrastrukturę służącą do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia”	Należy zrezygnować z wsparcia dla nowych ujęć wody – wnosimy o wykreślenie zapisu.	Wsparcie finansowe w ramach realizacji celu szczegółowego (iv) 2.1.2.3 nie może prowadzić do zwiększenia poboru wód i presji na zasoby wodne. Musi koncentrować się na działaniach adaptacyjnych do zmian klimatu, w tym przede wszystkim do ograniczania ryzyka wystąpienia suszy i powodzi (ograniczanie przede wszystkim czynników zwiększających ryzyko), z wykorzystaniem – proponowanych w programie – rozwiązań opartych o potencjał ekosystemów (nature based solutions). Wsparcie nie może torpedować wysiłków priorytetu związanego z gospodarką obiegu zamkniętego i efektywnego korzystania z zasobów. Dodatkowo, dofinansowanie przedsięwzięć tego typu uszczupliłoby ograniczoną pulę środków EFRR, które powinny być przeznaczone na pilne działania adaptacyjne w regionie.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną zmodyfikowane w treści Programu.
124.	Fundacja Greenmind	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	73	Główne grupy docelowe	Należy poszerzyć katalog potencjalnych beneficjentów programu o organizacje pozarządowe (wychodząc poza OSP).	Rodzaje działań wymienione w opisie celu szczegółowego (iv) 2.1.2.3 mogą być z powodzeniem realizowane przez organizacje pozarządowe (także w zakresie towarzyszącego projektom podnoszenia świadomości ekologicznej). Wykluczenie organizacji społecznych (fundacji, stowarzyszeń i in.) z katalogu beneficjentów zmniejszy różnorodność projektów i efektywność wdrażania programu, zarówno w skali regionalnej, jak i lokalnej, uzależniając je (poza wyjątkiem ustanowionym dla OSP) od potencjału jednostek administracji rządowej i samorządowej (i instytucji z nimi powiązanych). Doświadczenia ostatnich lat pokazują, że to właśnie organizacje pozarządowe są motorem wdrażania nowoczesnej, opartej o potencjał ekosystemów, adaptacji do zmian klimatu w miastach i poza nimi, oraz prowadzenia edukacji ekologicznej uwzględniającej zagadnienia związane z katastrofą klimatyczną.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
125.	Fundacja Greenmind	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	86	Powiązane rodzaje działań „utworzenia centrów ochrony i rozwoju bioróżnorodności (np. banki genowe, (eko)parki, ogrody botaniczne)”	Należy zrezygnować z wsparcia dla tego typu przedsięwzięć w obszarze dedykowanym ochronie i poprawie różnorodności biologicznej – wnosimy o wykreślenie zapisów.	Wsparcie finansowe w ramach realizacji celu szczegółowego (iv) 2.1.2.6 powinno koncentrować się na ochronie różnorodności biologicznej i poprawie jakości powietrza (choć należałoby rozdzielić te dwa różne priorytety). Ograniczone środki powinny być kierowane na rzeczywistą ochronę terenów cennych przyrodniczo, przywracanie właściwego stanu	Uwaga nieuwzględniona Wskazany zakres wsparcia jest istotny dla zachowania i poprawy bioróżnorodności oraz jest zgodny z zapisami projektu Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027.

						ochrony gatunkom i siedliskom – wydawanie ich na tworzenie ekoparków, ogrodów botanicznych, a nawet banków genów nie przyczyni się do osiągnięcia celów unijnej Strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 tj. powiększenia sieci obszarów Natura 2000, realizacji planu odbudowy zasobów przyrodniczych.	
126.	Fundacja Greenmind	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	87	Powiązane rodzaje działań „W związku z pełnieniem przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych funkcji turystyczno-rekreacyjnych będą realizowane działania ograniczające negatywny wpływ człowieka na środowisko przyrodnicze w ramach rozwoju m.in. infrastruktury kanalizującej ruch turystyczny (np. tablice informacyjne, ścieżki historyczno-przyrodnicze, punkty widokowe) na terenach chronionych i cennych przyrodniczo. Ponadto interwencja dotyczyć będzie wzrostu efektywności działalności informacyjno-edukacyjnej (jako element projektu) wśród mieszkańców regionu, a także wsparcia rozwoju miejsc edukacji ekologicznej w wyniku ich sukcesywnej budowy, przebudowy i doposażenia.”	Wsparcie dla tego rodzaju przedsięwzięć należy uwzględnić w Priorytecie INFRASTRUKTURA DLA SPOŁECZEŃSTWA (wykreślić w pkt 2.1.2.6.1) lub dopuścić je w ograniczonym zakresie: jako element projektu, którego głównym celem jest ochrona gatunków i siedlisk, w tym odbudowa tych ostatnich. W tym drugim przypadku wskazanemu fragmentowi należy nadać brzmienie: W związku z pełnieniem przez obszary o wysokich walorach przyrodniczych funkcji turystyczno-rekreacyjnych w ramach projektów ochrony czynnej dopuszcza się, by elementem dofinansowanych projektów mogłyby być: 1. rozwój infrastruktury kanalizującej ruch turystyczny (np. tablice informacyjne, ścieżki historyczno-przyrodnicze, punkty widokowe) na terenach chronionych i cennych przyrodniczo, 2. działania informacyjno-edukacyjne skierowane do mieszkańców regionu, a także 3. wsparcie rozwoju miejsc edukacji ekologicznej (przebudowa i doposażenie), o ile są związane z obszarem realizacji projektu.	Pilność działań do podjęcia w odpowiedzi na kryzys ekologiczny związany z utratą różnorodności biologicznej nie pozwala na trwonienie środków finansowych na działania, które jako takie nie przyczyniają się do poprawy stanu gatunków i siedlisk (mogą te działania wspierać jedynie pośrednio, o ile działania „ochronne” są w ogóle prowadzone). Poprawka ma na celu skierowanie strumienia finansowego na działania realizujące cele unijnej Strategii na rzecz bioróżnorodności 2030 tj. powiększenia sieci obszarów Natura 2000, realizacji planu odbudowy zasobów przyrodniczych.	Uwaga nieuwzględniona Propozycja wprowadzenia ograniczenia wpłynęłaby na znaczne zawężenie zakresu interwencji realizowanych projektów.
127.	Fundacja Greenmind	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	86-88	zakres priorytetu, powiazane rodzaje działań	Należy przypisać oddzielne priorytety dla działań na rzecz poprawy różnorodności biologicznej oraz tych związanych z poprawą jakości powietrza.	Projekty dotyczące tak ważnych obszarów problemowych nie powinny z sobą konkurować o tę samą pulę środków (nawet w oddzielnych konkursach). Ich realizacja jest zbyt ważna.	Uwaga nieuwzględniona Poprawa jakości powietrza będzie efektem realizacji działań zaprogramowanych w ramach poszczególnych celów szczegółowych, w tym (I), (II), (IV) oraz (VII), w związku z czym nie ma konieczności wydzielenia dodatkowego priorytetu.
128.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	38	usługi proinnowacyjne i/lub prorozwojowe.	usługi proinnowacyjne i/lub prorozwojowe zwłaszcza związane z "zieloną" i cyfrową transformacją gospodarki.	Mega trendy związane z trwającą "Zieloną" i cyfrową transformacją gospodarki warte są zaadresowania by zapewnić trwały wzrost/rozwój gospodarki Wielkopolski	Uwaga uwzględniona Zapisy znajdą swoje odzwierciedlenie w opisie zakresu wsparcia w ramach celu szczegółowego.
129.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	60	Przejsie na zielone nośniki energii tj. źródła energii elektrycznej, ciepła oraz paliw gazowych (np. gazów odnawialnych, zdekarbonizowanych)	Przejsie na zielone nośniki energii tj. źródła energii elektrycznej, ciepła oraz paliwa z gazów odnawialnych-zdekarbonizowanych.	Niezbędne uściślenie. Dotychczasowe sformułowanie fałszywie łączyło paliwa gazowe z "zielonymi nośnikami". Nawet jeśli Wielkopolska jest zdeterminowana do "metanowej" gazyfikacji należy użyć spójnika LUB!! ale to przeczy DNSH	Uwaga częściowo uwzględniona Proponowana zmiana zapisu: „Przejsie na zielone nośniki energii tj. źródła energii elektrycznej, ciepła oraz paliwa z gazów odnawialnych-zdekarbonizowanych.”, również wydaje się być myląca i nieprecyzyjna. Definicja ta pomijać będzie biomasę i biogaz, który nie jest gazem zdekarbonizowanym,

							ponieważ zawiera w sobie cząsteczki węgla. Natomiast spalanie tego typu paliw nie wpływa na negatywny bilans CO2 w przyrodzie. "Zielone nośniki energii" zostaną zastąpione "nośnikami energii odnawialnej", które jest pojęciem stosowanym w statystyce publicznej, uwzględniając dodatkowo wodór i biogaz.
130.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	61	(m.in. docieplenie, modernizacja lub wymiana stolarki okiennej, modernizacja systemu ogrzewania, wentylacji, instalacja systemów pomiarowo-kontrolnych wraz z działaniami uzupełniającymi takimi jak elementy konstrukcyjno-budowlane).	(m.in. docieplenie, modernizacja lub wymiana stolarki okiennej, modernizacja systemu ogrzewania, wentylacji, instalacja systemów pomiarowo-kontrolnych).	Oczywiste konieczne uproszczenie o ile nie zamierza się stosować wytrychów -furtok niszczących system. Fraza "wraz z działaniami uzupełniającymi" rozmydla zapis a fraza "takimi jak elementy konstrukcyjno-budowlane" dopuszcza do systemu niewspółmiernie kosztowne elementy nie gwarantujące poprawę efektywności energetycznej.	Uwaga nieuwzględniona Ze względu na planowane zastosowanie instrumentów finansowych, zasadne jest realizowanie kompleksowych projektów w celu uatrakcyjnienia tego typu wsparcia.
131.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	62	Elementem uzupełniającym zakres wsparcia w ramach projektów będą działania wzmacniające adaptacyjność do zmian klimatu oraz sprzyjające neutralności klimatycznej, w tym w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury.	Elementem uzupełniającym zakres wsparcia w ramach projektów będą działania wzmacniające adaptacyjność do zmian klimatu oraz sprzyjające neutralności klimatycznej.	Uproszczenie zapisu. Zbędna fraza "zielono-niebieskiej infrastruktury" nie jest nigdzie wyjaśniona, wprowadza zamęt, tworzy zbędne furtki.	Uwaga nieuwzględniona Podkreślenie wsparcia zielono-niebieskiej infrastruktury jest istotne dla realizacji działań sprzyjających adaptacji do zmian klimatu. Zapisy Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021-2027 także podkreślają istotność realizacji wskazanego zakresu wsparcia.
132.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	62	W przypadkach uzasadnionych ograniczeniami w zakresach możliwości technicznych, opłacalności ekonomicznej przyłączenia do sieci ciepłowniczej, realizacji instalacji zasilanej z OZE oraz inwestycji w wymianę ww. instalacji w przedsiębiorstwach, wsparcie może zostać udzielone na inwestycje w paliwa gazowe.	W okresie przejściowym w przypadkach uzasadnionych ograniczeniami w zakresach możliwości technicznych, opłacalności ekonomicznej przyłączenia do sieci ciepłowniczej, realizacji instalacji zasilanej z OZE oraz inwestycji w wymianę ww. instalacji w przedsiębiorstwach, wsparcie z wykorzystaniem instrumentów finansowych może zostać udzielone na inwestycje w paliwa gazowe	Biorąc pod uwagę, iż ostatecznie inwestycje mogą być zakończone w roku 2030 wprowadzenie zapisu wskazującego na istnienie, "technologii przejściowych" -wspieranym w krótszym okresie przejściowym winno zostać wprost wyartykułowane w dokumencie. Ponadto, beneficjent winien być gotowy uwzględniać ryzyka finansowe związane z tymi "prostymi i znanymi obecnie" ale schyłkowymi technologiami, które nie realizują w pełni przyjętych już celów i zobowiązań.	Uwaga częściowo uwzględniona Kwestia zastosowania instrumentów finansowych zostanie rozważona na etapie konstruowania produktów finansowych.
133.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	66	„ (...) i gazach zdekarbonizowanych (m.in. wodór, biometan – preferowane będą rozwiązania zielone), które mogą być wykorzystane jako źródło energii w sektorach nie nadających się do elektryfikacji i ciepłownictwa”	Proponowane brzmienie zapisu: „ (...) i gazach zdekarbonizowanych (m.in. wodór, biometan – wspierane będą wyłącznie rozwiązania zielone oparte o zeroemisyjne źródła energii), które mogą być wykorzystane jako źródło energii w sektorach nie nadających się do elektryfikacji i ciepłownictwa”	Zapis należy doprecyzować, by całkowicie wykluczyć możliwość wsparcia dla produkcji gazów zdekarbonizowanych z wykorzystaniem energii pochodzącej ze źródeł emisyjnych.	Uwaga częściowo uwzględniona Zdaniem IZ nie jest zasadne wyłączenie i wskazanie preferencji dla źródeł zeroemisyjnych - wskazanie preferencji dla źródeł zeroemisyjnych będzie wystarczające.
134.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	67	„(...) Dywersyfikacja źródeł oraz potrzeba generowania energii w systemie rozproszonym, w tym w ramach działań parasolowych (obejmujących także społeczności energetyczne) uzasadnia rozwój wszelkich zielonych zasobów mocy.”	Dywersyfikacja źródeł oraz potrzeba generowania energii w systemie rozproszonym, w tym w ramach działań parasolowych (premiujących zwłaszcza społeczności energetyczne lub (szerzej) prosumentów zbiorowych) uzasadnia rozwój wszelkich zielonych zasobów mocy.	Zwracamy uwagę, iż w wydatkowaniu środków unijnych w perspektywie 2021-2027 powinniśmy przede wszystkim wspierać te gałęzie prosumeryzmu, które dopiero zaczynają się rozwijać w naszym kraju i na chwilę obecną nie mogą rozwijać się na zasadach rynkowych jak np. powstawanie społeczności i spółdzielni energetycznych, wykorzystanie energii z OZE przez spółdzielnie czy wspólnoty mieszkaniowe oraz inne typy prosumentów zbiorowych.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.

						<p>Gałąź prosumeryzmu indywidualnego rozwija się w naszym kraju od jakiegoś czasu dość prężnie, mając do dyspozycji różne formy wsparcia (np. program Mój Prąd czy ulga podatkowa) w związku z czym uważamy dodatkowe wsparcie dla tej grupy ze środków unijnych za niezasadne.</p>	
135.	osoba fizyczna	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA			<p>Które fundusze powinny wspierać edukację, rozwój zielonych kompetencji Wielkopolan? Czy fundusze centralne FERS, czy fundusze regionalne FEW? Jeśli FEW, to czy EFS czy EFRR?</p>		<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Na potrzeby ściślejszego powiązania szkolnictwa zawodowego z rynkiem pracy, w tym z inteligentnymi specjalizacjami określonymi na poziomie regionalnym oraz koniecznością transformacji gospodarki w kierunku zeroemisyjnym wyodrębnić się osobny typ działań, który będzie skierowany do szkół kształcenia zawodowego. W obszarze wzmocnienia szkolnictwa zawodowego planuje się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizację kompleksowych programów rozwoju szkół, obejmujących m.in. rozwój kompetencji kluczowych m.in dla rozwoju zielonych gałęzi gospodarki, cyfryzację edukacji, realizację działań społeczno-wychowawczych, Usługi rozwojowe dla pracowników (d) jak i dla osób dorosłych (g) chcących podnieść kwalifikacje odbywają się w ramach BUR – i jej oferty. <p>W Priorytecie II jako elementy projektów są działania edukacyjne w zakresie kwestii klimatycznych oraz ochrony zasobów.</p> <p>W programie krajowym FENIKS: 2.2.2 Cel szczegółowy 2.2 Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju znajduje się zapis: Elementem uzupełniającym projektu mogą być działania edukacyjno-informacyjne dotyczące zielonej energii.</p>
136.	MFIPR	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	61-62	<p>Powiązane rodzaje działań Brak odniesienia w Programie do minimalnego wymogu oszczędności energii, wskazanego w projekcie Umowy Partnerstwa.</p>	<p>Prosimy o uzupełnienie zapisów Programu o minimalny wymóg oszczędności energii, zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa.</p>		<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.</p>
137.	MFIPR	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	65	<p>Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji; Tabela 4: Wymiar 1- zakres interwencji</p>	<p>W dokumencie brak kodu interwencji dla przedsięwzięć w zakresie poprawy efektywności energetycznej</p>		<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Kody interwencji zostaną dostosowane do zakresu wsparcia.</p>

					przedsiębiorstw. Do weryfikacji i ewentualnego uzupełnienia.		
138.	osoba fizyczna	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA			W jaki sposób FEW 2021+ odpowiada na potrzebę prowadzenia szeroko pojętej edukacji klimatycznej i ekologicznej, niezbędnej dla skutecznego przeprowadzenia zielonej transformacji tak w regionie jak i kraju?		Uwaga uwzględniona Edukacja klimatyczna zostało horyzontalnie ujęta w kilku celach polityki jako element projektu, a także jako odrębne projekty w celu szczegółowym (VII). Opis zostanie odpowiednio uzupełniony w ramach wskazanego celu szczegółowego.
139.	Sejmik Województwa Wielkopolskiego	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA			W odniesieniu do możliwości finansowania wsparcia psychologicznego dla uczniów, czy planowane jest specjalne wsparcie dla szkół w kontekście działań pomocowych związanych z pandemią koronawirusa?		Brak możliwości uwzględnienia uwagi W perspektywie 21-27 kompleksowe wsparcie dla poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz rozszerzenie oferty tych poradni zaplanowane jest co do zasady ze środków krajowych. Niemniej jednak w ramach FEW w obszarze edukacji planuje się wspieranie projektów m.in. w zakresie wzmocnienia społeczno-wychowawczej funkcji szkoły, m.in. relacji szkoła-nauczyciele-rodzice-uczniowie i tworzenie warunków dla współpracy oraz realizacji działań społecznych, prozdrowotnych, proekologicznych i profilaktyczno-wychowawczych, poprawy dostępu do wsparcia edukacyjno-specjalistycznego (jako elementy programu rozwojowego, z wyłączeniem szkół uzyskujących wsparcie w tym samym zakresie z poziomu krajowego). W obecnej perspektywie finansowej wsparcie zdrowia psychicznego dzieci odbywało się poprzez tworzenie ŚCZP, natomiast na lata 21-27 obszar ten ma być dofinansowany ze środków krajowych.
140.	osoba fizyczna	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA			W przypadku projektów kanalizacyjnych, czy demarkacja na poziomie 15 tys. RLM stanowi granicę składnia wniosku o dofinansowanie w WRPO a np. POIS ?		Brak możliwości uwzględnienia uwagi Obecna wersja linii demarkacyjnej wskazuje na realizację z poziomu regionalnego projektów wodno-ściekowych dla aglomeracji od 2-10 tys. RLM. Natomiast zgodnie z informacjami przekazywanymi przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej Komisja Europejska nie zgadza się z takim podejściem i proponuje realizację na poziomie regionalnym projektów dla aglomeracji od 10-15 tys. RLM. Kwestia ta zostanie ostatecznie rozstrzygnięta na poziomie

							uzgodnień pomiędzy Ministerstwem Funduszy a Komisją Europejską, które znajdują swoje odzwierciedlenie w zapisach Umowy Partnerstwa.
141.	MFiPR	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	62-63	Główne grupy docelowe (...) · administracja rządowa zespolona i niezespolona · spółdzielnie mieszkaniowe		Wsparcie w obszarze poprawy efektywności energetycznej dla administracji rządowej i podległych jej jednostek organizacyjnych, a także dla spółdzielni mieszkaniowych planowane jest zgodnie z linią demarkacyjną z poziomu krajowego.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną zmodyfikowane w treści Programu.
142.	MFiPR	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	63	Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych „Wsparcie przedsiębiorstw (w szczególności do MŚP; nie wyklucza się wsparcia dużych przedsiębiorstw np. MidCap) będzie realizowane przez instrumenty finansowe.”		Wsparcie w obszarze poprawy efektywności energetycznej dla średnich i dużych przedsiębiorstw planowane jest zgodnie z linią demarkacyjną z poziomu krajowego.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną zmodyfikowane w treści Programu.
143.	MFiPR	Priorytet II ŚRODOWISKO I ENERGIA	76	Powiązane rodzaje działań „W odniesieniu do działań z zakresu gospodarowania ściekami preferowane będą przede wszystkim przedsięwzięcia w aglomeracjach od 2 000 do 10 000 RLM niespełniających wymogów tzw. dyrektywy ściekowej.”		Zapisy dotyczące zakresu wsparcia dla gospodarki wodno-ściekowej do weryfikacji po ustaleniu z Komisją Europejską ostatecznego zakresu wsparcia w tym obszarze z poziomu regionalnego.	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Po zakończeniu procesu negocjacji zakresu wsparcia z Komisją Europejską, wprowadzone zostaną zasadne zmiany w Programie.
144.	Wielkopolskie Centrum Logistyczne Konin-Stare Miasto S.A	Priorytet III TRANSPORT	49	Zakres interwencji będzie obejmować w szczególności: 1. Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki 2. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie IOB 3. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie klastrów. Potrzeba osiągnięcia neutralnej dla klimatu, zasobooszczędnej gospod., w tym cyfrowej wykorzystującej techniki uczenia maszynowego, sztucznej inteligencji, opartej na technologiach przyszłości (np. wykorzystujących wodór), biogospodarki, wymaga szerokiego spectrum wsparcia dla przedsiębiorców, zdolnych do konkurowania na rynkach krajowym i międzynarodowych. Wsparcie będzie mogło obejmować jeden, kilka lub wszystkie obszary wsparcia m.in.: - infrastruktura i nowoczesne zasobooszczędne technologie, sprzyjające zwiększeniu automatyzacji i robotyzacji w przedsiębiorstwie, - cyfryzacja - wdrożenie prac B+R - wsparcie wykorzystania i wdrażania przez przedsiębiorców wyników prac i usług B+R prowadzonych w jednostkach naukowo-badawczych (w tym m.in. uczelni, instytutów badawczych i instytutów PAN) - rozwój niezbędnych kompetencji (jako element projektu)	Zakres interwencji będzie obejmować w szczególności: 1. Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki 2. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie IOB 3. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie klastrów. Potrzeba osiągnięcia neutralnej dla klimatu, zasobooszczędnej gospod., w tym cyfrowej wykorzystującej techniki uczenia maszynowego, sztucznej inteligencji, opartej na technologiach przyszłości (np. wykorzystujących wodór), biogospodarki, wymaga szerokiego spectrum wsparcia dla przedsiębiorców, zdolnych do konkurowania na rynkach krajowym i międzynarodowych. Wsparcie będzie mogło obejmować jeden, kilka lub wszystkie obszary wsparcia m.in.: - infrastruktura i nowoczesne zasobooszczędne technologie, sprzyjające zwiększeniu automatyzacji i robotyzacji w przedsiębiorstwie, - cyfryzacja - wdrożenie prac B+R - wsparcie wykorzystania i wdrażania przez przedsiębiorców wyników prac i usług B+R prowadzonych w jednostkach naukowo-badawczych (w tym m.in. uczelni, instytutów badawczych i instytutów PAN) - rozwój niezbędnych kompetencji (jako element projektu)	Atutem lokalizacji terminalu intermodalnego jest położenie w pobliżu autostrady A2 oraz przebiegająca przez Konin linia kolejowa nr 3 należąca do VIII unijnego kolejowego korytarza towarowego (RFC-8) oraz przebiegający w pobliżu unijny kolejowy korytarz Bałtyk - Adriatyk (RFC-5). Bliskość autostrady A2 oraz dobre z nią połączenie poprzez węzeł w Modle Królewskiej oraz dobre skomunikowanie z Wielkopolskim Centrum Logistycznym Konin-Stare Miasto SA. realizującym usługi komplementarne do działalności terminalowej jest dodatkowym atutem. Z kolei od węzła w Modle są tylko 3 km do kolejnego węzła w Żdźarach, gdzie gmina Stare Miasto utworzyła strefę przemysłową o powierzchni 160 ha, która będzie generowała silne zapotrzebowania na usługi logistyczne, w tym usługi terminalowe, związane z dostawami ładunków skonteneryzowanych. Miasto Konin posiada w odległości 5 km od projektowanego terminala przygotowane tereny inwestycyjne. Z terenów kolejowych na stacji Konin wydzielono działkę gruntu o powierzchni 4,0 ha, z przeznaczeniem na budowę i uruchomienie terminala kontenerowego, przyległą do toru rozładunkowego o długości 450m pozwalającego na rozładunki pociągów blokowych z kontenerami. Miasto Konin przystąpiło do zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania przestrzennego, która umożliwi wniesienie 10 działek gruntu na powiększenie obszaru projektowanego Terminala. Opracowano szczegółowy Program Funkcjonalno-Użytkowy dla projektowanego	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Wsparcie elementów tego typu inwestycji może być realizowane w ramach Celu Polityki 1 jako wsparcie przedsiębiorców. Co do zasady, wsparcie rozwoju terminali będzie możliwe z poziomu krajowego.

				<p>- nowoczesna organizacja działalności przedsiębiorstw, w tym doradztwo dla MŚP, modele biznesowe (jako element projektu)</p> <p>- usługi inkubacyjne dotyczące działalności na wczesnym etapie rozwoju, w tym wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości</p> <p>- internacjonalizacja i eksport produktów. Działania mogą być realizowane w formie kompleksowych/modułowych projektów; nie wyklucza się realizacji projektów wspierających przedsiębiorstwa w węższym obszarze. Zakres projektu określa Wnioskodawca w zależności od zidentyfikowanych potrzeb</p>	<p>- nowoczesna organizacja działalności przedsiębiorstw, w tym doradztwo dla MŚP, modele biznesowe (jako element projektu)</p> <p>- usługi inkubacyjne dotyczące działalności na wczesnym etapie rozwoju, w tym wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości</p> <p>- internacjonalizacja i eksport produktów,</p> <p>- budowa terminali intermodalnych lub centrów logistycznych</p> <p>Działania mogą być realizowane w formie kompleksowych/modułowych projektów; nie wyklucza się realizacji projektów wspierających przedsiębiorstwa w węższym obszarze. Zakres projektu określa Wnioskodawca w zależności od zidentyfikowanych potrzeb.</p>	<p>Terminala i kosztorys wskaźnikowy inwestycji. Obecnie prowadzone są prace przygotowawcze do utworzenia spółki celowej, która będzie realizowała inwestycję.</p> <p>Budowa terminala intermodalnego w Koninie została zapisana, jako zadanie istotne w Strategii Rozwoju Transportu dla Województwa Wielkopolskiego, co stwarza możliwości korzystania z dofinansowania inwestycji ze środków UE.</p> <p>Projekt będzie miał pozytywny wpływ na politykę ochrony środowiska i zrównoważony rozwój. W ramach projektu podejmowane będą działania, które przyczynią się do rozwoju gospodarczego i społecznego regionu ze szczególnym poszanowaniem środowiska naturalnego. Realizacja projektu pozwoli zaspokoić potrzeby obecnego pokolenia bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie.</p> <p>Technologie stosowane w projekcie uwzględniają dobro środowiska naturalnego i nie ingerują w jego zasoby.</p> <p>Ponadto projekt jest komplementarny z Priorytetem TRANSPORT, gdzie przewidziana jest realizacja inwestycji drogowych poza siecią TEN-T dotycząca m.in. przedsięwzięć przyczyniających się do poprawy ich dostępności do sieci TEN-T, przejść granicznych, miejsc inwestycyjnych, terminali intermodalnych, centrów logistycznych oraz innych gałęzi transportu.</p>	
145.	Miasto Konin	Priorytet III TRANSPORT	96	<p>Rozwój sieci dróg wojewódzkich uwzględnia inwestycje na rzecz wyprowadzenia ruchu drogowego z miast, jak również służących rozwojowi transportu publicznego. Priorytetowo traktowane będą przedsięwzięcia polegające na przebudowie (modernizacji) dróg, w tym dróg poza siecią TEN-T służące połączeniu się z siecią TEN-T oraz zmniejszających natężenie ruchu w miastach - budowie obwodnic. Uwzględnia się realizację obiektów inżynierskich w celu poprawy przepustowości na kluczowych fragmentach dróg, mających na względzie potrzebę poprawy bezpieczeństwa ich użytkowników oraz zmniejszenia utrudnień w ruchu.</p>	<p>Rozwój sieci dróg wojewódzkich (w tym remont dróg wojewódzkich w granicach miasta na prawach powiatu) uwzględnia inwestycje na rzecz wyprowadzenia ruchu drogowego z miast, jak również służących rozwojowi transportu publicznego.</p>	<p>Dopisanie zdania "w tym remont dróg wojewódzkich w granicach miasta na prawach powiatu", uzasadnione jest brakiem dostępnych źródeł finansowych na inwestycje w drogi wojewódzkie znajdujące się w granicach miast na prawach powiatu. Koszty inwestycji dróg wojewódzkich jak również ich utrzymanie spoczywa na samorządach, które mają również do utrzymania inne kategorie dróg np. krajowe, powiatowe, gminne.</p>	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Ze względu na ograniczoną alokację nie przewiduje się wsparcia zaproponowanego zakresu interwencji w tym celu szczegółowym. Wskazany w uwadze zakres interwencji będzie możliwy do realizacji w ramach priorytetu Inicjatywy Lokalnej, odpowiadającemu Celowi Polityki 5. Szczegółowy zakres interwencji zostanie wskazany na poziomie operacjonalizacji wsparcia, np. w Uszczegółowieniu Programu.</p>
146.	Logit Tomasz J.Kowalewski i Wspólnicy Sp.J.	Priorytet III TRANSPORT	49	<p>Zakres interwencji będzie obejmować w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki 2. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie IOB 3. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie klastrów. <p>Potrzeba osiągnięcia neutralnej dla klimatu, zasobooszczędnej gospod., w</p>	<p>Zakres interwencji będzie obejmować w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie konkurencyjności i rozwoju przedsiębiorstw w dostosowaniu do wyzwań gospodarki 2. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie IOB 3. Rozwój przedsiębiorstw poprzez wsparcie klastrów. <p>Potrzeba osiągnięcia neutralnej dla klimatu, zasobooszczędnej gospod., w</p>	<p>Atutem lokalizacji terminalu intermodalnego jest położenie w pobliżu autostrady A2 oraz przebiegająca przez Konin linia kolejowa nr 3 należąca do VIII unijnego kolejowego korytarza towarowego (RFC-8) oraz przebiegający w pobliżu unijny kolejowy korytarz Bałtyk - Adriatyk (RFC-5). Na terenach inwestycyjnych gminy Stare Miasto znajduje się firma Logit Tomasz J. Kowalewski i Wspólnicy realizująca usługi operatora logistycznego, oferująca m.in. usługi transportowe, która dzięki budowie terminala</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Wsparcie elementów tego typu inwestycji może być realizowane w ramach Celu Polityki 1 jako wsparcie przedsiębiorców. Co do zasady, wsparcie rozwoju terminali będzie możliwe z poziomu krajowego.</p>

				<p>tym cyfrowej wykorzystującej techniki uczenia maszynowego, sztucznej inteligencji, opartej na technologiach przyszłości (np. wykorzystujących wodór), biogospodarki, wymaga szerokiego spectrum wsparcia dla przedsiębiorców, zdolnych do konkurencji na rynkach krajowym i międzynarodowych. Wsparcie będzie mogło obejmować jeden, kilka lub wszystkie obszary wsparcia m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - infrastruktura i nowoczesne zasobooszczędne technologie, sprzyjające zwiększeniu automatyzacji i robotyzacji w przedsiębiorstwie, - cyfryzacja - wdrożenie prac B+R - wsparcie wykorzystania i wdrażania przez przedsiębiorców wyników prac i usług B+R prowadzonych w jednostkach naukowo-badawczych (w tym m.in. uczelni, instytutów badawczych i instytutów PAN) - rozwój niezbędnych kompetencji (jako element projektu) - nowoczesna organizacja działalności przedsiębiorstw, w tym doradztwo dla MŚP, modele biznesowe (jako element projektu) - usługi inkubacyjne dotyczące działalności na wczesnym etapie rozwoju, w tym wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości - internacjonalizacja i eksport produktów. Działania mogą być realizowane w formie kompleksowych/modułowych projektów; nie wyklucza się realizacji projektów wspierających przedsiębiorstwa w węższym obszarze. Zakres projektu określa Wnioskodawca w zależności od zidentyfikowanych potrzeb. 	<p>tym cyfrowej wykorzystującej techniki uczenia maszynowego, sztucznej inteligencji, opartej na technologiach przyszłości (np. wykorzystujących wodór), biogospodarki, wymaga szerokiego spectrum wsparcia dla przedsiębiorców, zdolnych do konkurencji na rynkach krajowym i międzynarodowych. Wsparcie będzie mogło obejmować jeden, kilka lub wszystkie obszary wsparcia m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - infrastruktura i nowoczesne zasobooszczędne technologie, sprzyjające zwiększeniu automatyzacji i robotyzacji w przedsiębiorstwie, - cyfryzacja - wdrożenie prac B+R - wsparcie wykorzystania i wdrażania przez przedsiębiorców wyników prac i usług B+R prowadzonych w jednostkach naukowo-badawczych (w tym m.in. uczelni, instytutów badawczych i instytutów PAN) - rozwój niezbędnych kompetencji (jako element projektu) - nowoczesna organizacja działalności przedsiębiorstw, w tym doradztwo dla MŚP, modele biznesowe (jako element projektu) - usługi inkubacyjne dotyczące działalności na wczesnym etapie rozwoju, w tym wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości - internacjonalizacja i eksport produktów, - budowa terminali intermodalnych lub centrów logistycznych Działania mogą być realizowane w formie kompleksowych/modułowych projektów; nie wyklucza się realizacji projektów wspierających przedsiębiorstwa w węższym obszarze. Zakres projektu określa Wnioskodawca w zależności od zidentyfikowanych potrzeb. 	<p>intermodalnego widzi ogromny potencjał do rozwoju transportu intermodalnego w regionie, zwiększenia potencjału gospodarczego regionu oraz podniesienia atrakcyjności regionu dla potencjalnych przyszłych inwestorów.</p> <p>Z kolei od węzła w Modle są tylko 3 km do kolejnego węzła w Żdżarach, gdzie gmina Stare Miasto utworzyła strefę przemysłową o powierzchni 160 ha, która będzie generowała silne zapotrzebowania na usługi logistyczne, w tym usługi terminalowe, związane z dostawami ładunków skonteneryzowanych. Miasto Konin posiada w odległości 5 km od projektowanego terminala przygotowane tereny inwestycyjne. Budowa terminala intermodalnego w Koninie została zapisana, jako zadanie istotne w Strategii Rozwoju Transportu dla Województwa Wielkopolskiego, co stwarza możliwości korzystania z dofinansowania inwestycji ze środków UE.</p> <p>Projekt będzie miał pozytywny wpływ na politykę ochrony środowiska i zrównoważony rozwój. W ramach projektu podejmowane będą działania, które przyczynią się do rozwoju gospodarczego i społecznego regionu ze szczególnym poszanowaniem środowiska naturalnego. Realizacja projektu pozwoli zaspokoić potrzeby obecnego pokolenia bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie. Technologie stosowane w projekcie uwzględniają dobro środowiska naturalnego i nie ingerują w jego zasoby.</p> <p>Ponadto projekt jest komplementarny z Priorytetem TRANSPORT, gdzie przewidziana jest realizacja inwestycji drogowych poza siecią TEN-T dotycząca m.in. przedsięwzięć przyczyniających się do poprawy ich dostępności do sieci TEN-T, przejść granicznych, miejsc inwestycyjnych, terminali intermodalnych, centrów logistycznych oraz innych gałęzi transportu.</p>	
147.	Miejski Zakład Oczyszczania Sp. z o.o. w Lesznie	Priorytet III TRANSPORT	96	„5. Wsparcie dla rozwoju zrównoważonej mobilności”	„5. Wsparcie dla rozwoju zrównoważonej mobilności, w tym rozwoju lokalnej infrastruktury dla powszechnej dostępności do paliw alternatywnych (CNG, LNG, H2) oraz do niskoemisyjnych stacji/punktów ładowania pojazdów elektrycznych”	Stworzenie możliwości realizacji innowacyjnych zamierzeń inwestycyjnych w zakresie dystrybucji paliw alternatywnych (CNG, LNG, H2) oraz ładowania pojazdów elektrycznych, przeznaczonych dla przedsiębiorstw i osób fizycznych, wspierających konkurencyjność i zero i niskoemisyjny rozwój gospodarczy w danym regionie poprzez dostosowanie się do wyzwań gospodarki, z wykorzystaniem OZE i magazynu energii oraz wysokosprawnej kogeneracji przetwarzającej odpad gazowy na energię elektryczną i ciepłą o obiegu zamkniętym – energia elektryczna i ciepła w całości wykorzystywane w miejscu ich wytworzenia lub przez lokalną społeczność energetyczną.	Uwaga uwzględniona Proponowane zapisy znajdują swoje odzwierciedlenie w treści zakresu wsparcia.
W naszym przypadku, stworzenie optymalnych warunków w celu:							

						<p>- zapobieżenia wykluczeniu gospodarczemu przedsiębiorstw i osób fizycznych (również naszego – MZO Sp. z o.o. w Lesznie – dużego przedsiębiorstwa, obowiązki nałożone m.in. art. 35 ust. 2 oraz art. 86 pkt 3 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych – Dz.U. z 2018 r. poz. 317 z późn. zm.) oraz</p> <p>- wspierania konkurencyjności poprzez umożliwienie rozwoju transportu zero i niskoemisyjnego głównie w strefie przemysłowej miasta Leszna w powiązaniu z dostępnością dla przedsiębiorstw i osób fizycznych z całego subregionu leszczyńskiego, jak również korzystających, m.in. z Transeuropejskiej Sieci Transportowej – TEN-T (droga ekspresowa S5) oraz drogi krajowej 12 i dróg wojewódzkich: 432, 323 i 309.</p>	
148.	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Priorytet III TRANSPORT	98	<p>Główne grupy docelowe § JST (w tym jednostki organizacyjne JST np. spółki komunalne), ich związki i stowarzyszenia § jednostki zależne od JST, posiadające osobowość prawną § podmioty zarządzające liniami kolejowymi i nieruchomościami kolejowymi, § operatorzy wykonujący zadania z zakresu wojewódzkich przewozów pasażerskich zlecone przez Marszałka Województwa</p>	<p>Główne grupy docelowe § JST (w tym jednostki organizacyjne JST np. spółki komunalne), ich związki i stowarzyszenia § jednostki zależne od JST, posiadające osobowość prawną § podmioty zarządzające liniami kolejowymi i nieruchomościami kolejowymi, § operatorzy wykonujący zadania z zakresu wojewódzkich przewozów pasażerskich zlecone przez Marszałka Województwa § uczelnie i szkoły wyższe</p>	<p>Gospodarka oparta na wiedzy bazuje na rozwiązaniach przygotowanych przez naukowców, w zakresie transportu także, dlatego uważamy za zasadne dodanie też uczelni i szkół wyższych do grupy beneficjentów.</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Brak zasadności uwzględnienia uczelni i szkół wyższych w katalogu beneficjentów w tym celu szczegółowym. Zaproponowany typ beneficjenta nie koresponduje z przewidzianym zakresem interwencji. Wskazana w uwadze gospodarka oparta na wiedzy, w tym w zakresie transportu i rozwiązania na potrzeby zielonej gospodarki, z uwzględnieniem B+R przewidziane są w Celu Polityki 1.</p>
149.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet III TRANSPORT	97	<p>Dofinansowanie otrzymają także projekty służące rozwojowi linii kolejowych, w tym umożliwiające przyłączenie liniowej infrastruktury kolejowej do sieci TEN-T, poprawiające bezpieczeństwo kolei; zwiększające przepustowość przez budowę oraz rozbudowę infrastrukturalnych elementów liniowych i punktowych, modernizację, rehabilitację i rewitalizację linii kolejowych, modernizację bocznic kolejowych.</p>	<p>Proponujemy dodanie na końcu zdania: „elektryfikację odcinków linii kolejowych”.</p>	<p>Elektryfikacja jest szczególnym rodzajem działania w perspektywie finansowej 2021-2027, ponieważ przyczynia się do obniżenia emisyjności środka transportu, jakim jest kolej. W obrębie województwa wielkopolskiego wciąż czynne są linie kolejowe, po których kursują wyłącznie pociągi spalinowe, np. Piła-Krzyż, okolice Wolsztyna i należy działać na rzecz wprowadzenia także kolei elektrycznej, w domyśle bezemisyjnej.</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone w Programie.</p>
150.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet III TRANSPORT	99	<p>Wskaźniki rezultatu – braki we wskaźnikach</p>	<p>Dodanie wskaźników rezultatu: Podział zadań przewozowych w transporcie pasażerskim w woj. Wielkopolskim pomiędzy transport kolejowy i drogowy. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych z transportu pasażerskiego. (wartość sumaryczna dla zrealizowanych projektów) Wskaźnik bezpieczeństwa ruchu drogowego, np. ilość ofiar wypadków drogowych na 1000 mieszkańców regionu.</p>	<p>Opis celu szczegółowego zawiera działania, które będą realizowały cele mierzone proponowanymi wskaźnikami. W szczególności należy wskazać na następujące zapisy: Podział zadań przewozowych: „wsparcie dla rozwoju zrównoważonej mobilności” – w tym przypadku należy oczekiwać wzrostu roli kolei w województwie. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych: „zwiększenie dynamiki dekarbonizacji”, wszelkiego typu wzmianki o zakupie taboru zasilanego elektrycznie lub paliwami alternatywnymi. Nie wyobrażamy sobie obniżenia emisyjności transportu i jego transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej bez choćby próby pomiaru tego parametru dla realizowanych projektów dla</p>	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Wymienione w programie wskaźniki dla celu szczegółowego należą do zestawu wspólnych wskaźników rezultatu określonych w rozporządzeniach w sprawie EFRR/FS i FST. Rozszerzenie katalogu wskaźników będzie miało miejsce w momencie tworzenia dokumentów uszczegółwiających Program jak i w przypadku ogłoszenia konkretnego naboru na dany rodzaj wsparcia- wskaźniki będą wtedy stanowiły odpowiednik miary zaplanowanych do wsparcia działań.</p>

						konkursów, w których oferowane będzie wsparcie dla taboru niskoemisyjnego lub zeroemisyjnego lub innych przyczyniających się do promocji transportu bezemisyjnego. Bezpieczeństwo ruchu: „Uwzględnia się realizację obiektów inżynierskich w celu poprawy przepustowości na kluczowych fragmentach dróg, mających na względzie potrzebę poprawy bezpieczeństwa ich użytkowników oraz zmniejszenia utrudnień w ruchu”.	Zaproponowane wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz zadań przewozowych nie zostały uwzględnione na Wspólnej Liście Wskaźników Kluczowych zarówno wśród wskaźników KE jak i krajowych. IZ WRPO rozważy uzupełnienie wykazu w FEW 2021+ o wskaźnik dotyczący emisji gazów cieplarnianych, co zostanie rozpatrzone w ramach trwających prac nad Programem.
151.	osoba fizyczna	Priorytet III TRANSPORT			Czy w ramach nowego programu będzie możliwa budowa/przebudowa dróg wojewódzkich w tym budowa obwodnic miast?		Brak możliwości uwzględnienia uwagi Tak, budowa/przebudowa dróg wojewódzkich, w tym budowa obwodnicy miast będzie możliwa w ramach FEW 2021+
152.	MFIPR	Priorytet III TRANSPORT	98	Główne grupy docelowe	Proponuje się dodanie jako grupy docelowej użytkowników infrastruktury transportowej.	Wskazane w projekcie FEW 2021+ podmioty mogą być beneficjentami Programu, dlatego proponujemy wskazanie jako grupy docelowej użytkowników infrastruktury transportowej.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone w Programie.
153.	MFIPR	Priorytet III TRANSPORT	97	Powiązane rodzaje działań „Priorytetowo traktowane będą przedsięwzięcia polegające na przebudowie (modernizacji) dróg, w tym dróg poza siecią TEN-T (...)”	Prosimy o usunięcie „w tym dróg poza siecią TEN-T”	W ramach programu regionalnego inwestycje drogowe będą dotyczyć wyłącznie dróg poza siecią TEN-T, a wyrażenie „w tym dróg poza siecią TEN-T” sugeruje, iż wsparcie w ramach FEW 2021+ będzie mogło dotyczyć także dróg w ramach TEN-T.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną usunięte z Programu.
154.	MFIPR	Priorytet III TRANSPORT	96	Powiązane rodzaje działań 3. Rozwój kolei aglomeracyjnej 4. Zakup/modernizację taboru kolejowego do świadczenia przewozów o charakterze aglomeracyjnym/regionalnym (...)	Prosimy o usunięcie zapisów dot. kolei aglomeracyjnej	Zgodnie z linią demarkacyjną kolei aglomeracyjna (miejska) będzie wspierana z poziomu krajowego.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną usunięte z Programu.
155.	MFIPR	Priorytet III TRANSPORT	97	Powiązane rodzaje działań Brak zapisów o dostosowaniu dróg do nacisku 11,5 tony na oś	Prosimy o uwzględnienie zapisu, iż realizowane inwestycje zapewnią dostosowanie nośności dróg do nacisku 11,5 t na oś.	Zapis dot. dostosowania nośności dróg do nacisku 11,5 t na oś został na wniosek Komisji Europejskiej wprowadzony w programach na lata 2014-2020. Analogiczny zapis powinien być uwzględniony także w programach na lata 2021-2027.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone w Programie.
156.	DZF MFIPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	156	Cel szczegółowy 4 (I) <i>Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci. Dopuszczana jest możliwość tworzenia innowacyjnych modeli usług.</i>	„ Nie wyklucza się tworzenia innowacyjnych modeli usług i wdrażania przetestowanych modeli wypracowanych m.in. w projektach Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu”.	W związku z tym, że uwaga (zgłoszona wcześniej w trybie roboczym) jest zdaniem IZ FEW niezrozumiała, przedstawiamy dodatkowe uzasadnienie uwagi. IK UP podtrzymuje stanowisko, zgodnie z którym tworzenie innowacyjnych modeli usług to działania z zakresu innowacji i eksperymentów społecznych. Tego typu działania (mikro i makro innowacje społeczne, w tym eksperymenty społeczne) są możliwe do realizacji jedynie z na poziomie krajowym. O ile wdrażanie przetestowanych modeli wypracowanych m.in. przez ROPS w Poznaniu nie budzi wątpliwości i jest rekomendowane przez IK UP do wdrażania na poziomie regionalnym, to tworzenie innowacyjnych modeli usług jest niezgodne z zapisami UP, w tym linii demarkacyjnej, w zakresie innowacyjnych działań społecznych	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.

						(projekty zmierzające do opracowania innowacyjnych modeli usług, eksperymenty społeczne) możliwych do realizacji tylko z poziomu krajowego.	
157.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	149	Cel szczegółowy 4 (k) Zwiększenie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej Dopuszczana jest możliwość tworzenia innowacyjnych modeli usług.	„Nie wyklucza się tworzenia innowacyjnych modeli usług i wdrażania przetestowanych modeli wypracowanych m.in. w projektach Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu”.	IK UP podtrzymuje stanowisko, zgodnie z którym tworzenie innowacyjnych modeli usług to działania z zakresu innowacji i eksperymentów społecznych. Tego typu działania (mikro i makro innowacje społeczne, w tym eksperymenty społeczne) są możliwe do realizacji jedynie z na poziomie krajowym. O ile wdrażanie przetestowanych modeli wypracowanych m.in. przez ROPS w Poznaniu nie budzi wątpliwości i jest rekomendowane przez IK UP do wdrażania na poziomie regionalnym, to tworzenie innowacyjnych modeli usług jest niezgodne z zapisami UP, w tym linii demarkacyjnej, w zakresie innowacyjnych działań społecznych (projekty zmierzające do opracowania innowacyjnych modeli usług, eksperymenty społeczne) możliwych do realizacji tylko z poziomu krajowego.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
158.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	108	"2.1.4. INFRASTRUKTURA DLA SPOŁECZEŃSTWA (EFRR) 2.1.4. 2.Cel szczegółowy (iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne. 2.1.4.2.2. Wskaźniki "	"Dodać dodatkowy wskaźnik. Obecnie proponowane wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa (wynikające wyłącznie z WLWK) są niewystarczające by mierzyć postępy w tym zakresie. " Propozycja zapisu: Liczba nowoutworzonych (wybudowanych lub zaadaptowanych) mieszkań społecznych. Przez mieszkania społeczne należy rozumieć: 1) mieszkania chronione, 2) mieszkania wspomagane oraz inne formy mieszkań z usługami, 3) mieszkania w ramach najmu społecznego, w tym oferowane przez społeczne agencje najmu. Nowoutworzone oznacza zbudowane albo zaadoptowane z już istniejących zasobów mieszkaniowych i nie mieszkaniowych (np. szkół, sklepów, magazynów itd.)	Mieszkalnictwo jest kluczowym obszarem interwencji do tego by powiodła się deinstytucjonalizacja. Bardzo ważne jest mierzenie postępów w tym zakresie, wydaje się, że wskaźniki europejski z rozporządzeń (przeniesione do WLWK) są zbyt skomplikowane i nie dają pełnego i jednoznacznego obrazu zmiany społecznej w obszarze mieszkalnictwa społecznego	Uwaga częściowo uwzględniona Wskazane w ramach FEW 2021+ wskaźniki dla celu szczegółowego są oparte na wspólnej liście wskaźników produktu i rezultatu (WLWK). Wskaźniki na WLWK obejmują wskaźniki komisyjne przyjęte rozporządzeniem a także jako uzupełnienie wskaźniki krajowe przygotowane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. IZ WRPO pragnie podkreślić, że w Programie należy stosować przede wszystkim wskaźniki zaproponowane przez KE i ewentualnie uzupełnić listę o wskaźniki krajowe (pochodzące z WLWK). Szczegółowe opisanie interwencji poprzez wskaźniki, może być dokonane w Uszczegółowieniu Programu na dalszych etapach prac, w tym poprzez zastosowanie wskaźników specyficznych spoza listy WLWK.
159.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	106	Zrezygnować z zapisów dotyczących lokali socjalnych, zamiast tego umożliwić rozwój mieszkań wspomaganych.	"Dodatkowo wspierana będzie przebudowa, remont i wyposażenie infrastruktury zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania wspomagane, a także powstawanie nowej infrastruktury na cele mieszkalnictwa wspomaganego."	Lokale socjalne z zasobów mieszkaniowych gminy są istotnym narzędziem polityki mieszkaniowej, ale nie służą realizacji celów polityki społecznej (co do zasady nie świadczy się w takich mieszkaniach usług społecznych). Ze względu na potrzebę zapewnienia komplementarności ze środkami EFS ważne są inwestycje w mieszkania wspomagane lub inne formy mieszkań z usługami.	Uwaga uwzględniona Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi programowania zakresu wsparcia w ramach EFS+ możliwa będzie realizacja działań mających na celu wspieranie tworzenia, rozwoju dopasowania infrastruktury na potrzeby różnych form mieszkaniowych, w tym zarówno mieszkań wspomaganych, jak i w ramach najmu socjalnego.

160.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	147	"2.1.5.6. Cel szczegółowy (k) 2.1.5.6.1. Interwencje w ramach funduszy "	"Proponuje dodać w zakresie interwencji pkt. : Wdrażanie Regionalnego Planu Deinstytucjonalizacji lub dodać zapis ""Szczegółowy zakres interwencji w zakresie usług społecznych będzie wynikał z Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji". "Proponuje dodać w zakresie interwencji pkt. : Wdrażanie Regionalnego Planu Deinstytucjonalizacji lub dodać zapis ""Szczegółowy zakres interwencji w zakresie usług społecznych będzie wynikał z Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji opracowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej."	"W odniesieniu do opisu celów interwencji we wskazanym celu szczegółowym należałoby wskazać także planowanie i realizację usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej o Regionalny Plan Deinstytucjonalizacji (RPDI). RPDI jest partycypacyjnie tworzony przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz przez niego ewaluowany. Ważna jest współpraca IZ z ROPS w zakresie przygotowania Planu.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
161.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	154	"2.1.5.7. Cel szczegółowy (l) 2.1.5.7.1. Interwencje w ramach funduszy "	"Proponuje dodać w zakresie interwencji pkt. : Wdrażanie Regionalnego Planu Deinstytucjonalizacji lub dodać zapis ""Szczegółowy zakres interwencji w zakresie usług społecznych będzie wynikał z Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji opracowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.""	"W odniesieniu do opisu celów interwencji we wskazanym celu szczegółowym należałoby wskazać także planowanie i realizację usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej o Regionalny Plan Deinstytucjonalizacji (RPDI). RPDI jest partycypacyjnie tworzony przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz przez niego ewaluowany. Ważna jest współpraca IZ z ROPS w zakresie przygotowania Planu.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
162.	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	147	„Powiązane rodzaje działań Wspierane będą usługi profilaktyczne (m.in. doradztwo, poradnictwo, usługi terapeutyczne i rehabilitacyjne, usługi aktywizujące) świadczone w bezpiecznych i niestigmatyzujących miejscach, w tym m.in. dziennych domach, ośrodkach wsparcia, domach sąsiedzkich.”	„Proponujemy dodać gospodarstwa opiekuńcze, które wprowadzają nowoczesne usługi społeczne na obszarach wiejskich. Wspierane będą usługi profilaktyczne (m.in. doradztwo, poradnictwo, usługi terapeutyczne i rehabilitacyjne, usługi aktywizujące) świadczone w bezpiecznych i niestigmatyzujących miejscach, w tym m.in. dziennych domach, ośrodkach wsparcia, domach sąsiedzkich oraz gospodarstwach opiekuńczych, które wprowadzają nowoczesne usługi społeczne na obszarach wiejskich.”	Gospodarstwa opiekuńcze mogą świadczyć zróżnicowane usługi społeczne, począwszy od podstawowego wsparcia dla seniorów poprzez bardziej zaawansowane usługi kierowane do dzieci z problemami edukacyjnymi oraz osób niepełnosprawnych, opuszczających zakłady penitencjarne, wymagających aktywizacji zawodowej, zmagających się z uzależnieniami, czy chorych, dlatego warto promować taką formę nowoczesnych usług społecznych na obszarach wiejskich.	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy programu nie wykluczają realizacji postulowanego zakresu wsparcia w formie gospodarstw opiekuńczych.
163.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	105	Opis zakresu wsparcia w celu szczegółowym (iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne	„Przewiduje się budowę kompleksowej nowoczesnej przestrzeni do projektowania otwartych rozwiązań społecznych, w tym innowacji, które zaangażuje wielkopolskie samorządy, instytucje pomocy i integracji społecznej, partnerów społecznych, biznesowych i instytucjonalnych (w tym społeczność naukową) oraz społeczność lokalną do wspólnego wypracowania rozwiązań istotnych problemów społecznych lub organizacyjnych, usług i produktów społecznych w partnerstwie publiczno-społeczno-obywatelskim. Działania te będą komplementarne i skoordynowane ze wsparciem w zakresie opracowywania i testowania innowacyjnych działań społecznych realizowanych z udziałem	Prosimy o ponowną analizę zakresu tego typu wsparcia, w sytuacji gdy innowacyjne działania społeczne mogą być realizowane tylko z poziomu krajowego (FERS). Informacja o zakresie wsparcia w obszarze innowacyjnych działań społecznych (niezależnie od stosowanego w FEW nazewnictwa, np. otwarte rozwiązania społeczne lub prototypowanie usług społecznych) powinna zawierać propozycje skoordynowania działań polegających na budowie nowoczesnej przestrzeni do projektowania innowacji ze wsparciem w zakresie innowacyjnych działań społecznych w FERS.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.

					podmiotów z Wielkopolski w programie krajowym FERS.”		
164.	osoba fizyczna	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	155	„Przewiduje się także tworzenie centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług przy współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.”	„Przewiduje się także tworzenie centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług przy współpracy z podmiotami, instytucjami, przedsiębiorstwami z różnych branż, z sektora publicznego, prywatnego, z osobami fizycznymi i prawnymi.”	<p>Tworzenie centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług powinien się odbywać przy współpracy z różnorodnymi podmiotami funkcjonującymi w polskiej gospodarce, co będzie odzwierciedlać i realizować istotę tworzenia i funkcjonowania CUS-ów realizując przy tym m.in. „zasadę współpracy”, o której mowa w Art. 14 ustawy z dn. 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.</p> <p>Zmiana ta jest zasadna również z powodu różnorodności usług społecznych, które może świadczyć CUS w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej. A są to usługi/ działania z następujących zakresów: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej (źr. art. 2, ust. 1. ww. ustawy).</p> <p>Biorąc pod uwagę powyższe należy rozszerzyć katalog podmiotów/ organizacji preferowanych przy współpracy w tworzeniu i rozwoju Centrów Usług Społecznych.</p>	Uwaga uwzględniona Przewiduje się rozwój Centrów Usług Społecznych we współpracy z podmiotami wskazanymi w ustawie CUS.
165.	Związek Powiatów Polskich za pośrednictwem KWRiST	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO			„W przypadku projektów szlaków tematycznych i produktów turystycznych powinny być one realizowane na obszarze jednego regionu, wykraczające poza obszar pojedynczego powiatu.” Prosimy o doprecyzowanie, czy konieczne będzie, aby zakres projektów wykraczał poza obszar pojedynczego powiatu?	Słowo „powinny” może być różnie rozumiane.	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Wskazany zakres interwencji oraz demarkacji wynika z zapisów UP oraz linii demarkacyjnej i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania brzmienia dokumentów.
166.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	108	1. Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych	1. Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych „mieszkań społecznych” 2. Proponujemy dodać wskaźnik w brzmieniu: „Roczna liczba osób z niepełnosprawnościami, które skorzystały z zdeinstytucjonalizowanych usług”	1. Uzasadnienie tożsame z uzasadnieniem z pkt.1 w uwagach powyżej 2. Wskaźnik dodany analogicznie do wskaźnika produktu mierzącego efekty oddziaływania Programu w obszarze usług społeczno-mieszkaniowych, w grupie o szczególnych potrzebach (osoby z niepełnosprawnościami)	Uwaga częściowo uwzględniona Wskazane w ramach FEW 2021+ wskaźniki dla celu szczegółowego są oparte na wspólnej liście wskaźników produktu i rezultatu (WLWK). Wskaźniki na WLWK obejmują wskaźniki komisyjne przyjęte rozporządzeniem a także jako uzupełnienie wskaźniki krajowe przygotowane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. IZ WRPO pragnie podkreślić, że w Programie należy stosować przede wszystkim wskaźniki zaproponowane przez KE i ewentualnie uzupełnić listę o

							wskaźniki krajowe (pochodzące z WLWK). Szczegółowe opisanie interwencji poprzez wskaźniki, może być dokonane w Uszczegółowieniu Programu na dalszych etapach prac, w tym poprzez zastosowanie wskaźników specyficznych spoza listy WLWK.
167.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	106	<p>1. Działaniem możliwym do realizacji będzie również przekształcanie istniejących placówek całodobowych m.in. w podmioty świadczące usługi środowiskowe.</p> <p>2. Będzie komplementarne z działaniami podejmowanymi ze środków EFS+ w zakresie promowania integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz dostępu do wysokiej jakości usług.</p>	<p>1. Działaniem możliwym do realizacji będzie również przekształcanie istniejących placówek całodobowych m.in. w podmioty świadczące usługi środowiskowe”, oraz rozwój spersonalizowanych usług społeczno-mieszkaniowych dla grup wrażliwych”</p> <p>2. Będzie komplementarne z działaniami podejmowanymi ze środków EFS+ w zakresie promowania integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz dostępu do wysokiej jakości usług „społecznych i mieszkaniowych”.</p>	<p>1. Skoro cel szczegółowy w swojej treści odnosi się do zapewnienia dostępu do usług mieszkaniowych i usług społecznych, niezbędne jest rozwinięcie i doprecyzowanie sposobów w jaki ma to być zrealizowane. Zważywszy na konieczność deinstytucjonalizacji usług społecznych i przechodzenia do wsparcia w społeczności lokalnej, niezbędne jest stworzenie adekwatnego, dostępnego zasobu mieszkań z usługami (mieszkań wspomaganych, mieszkań chronionych, innych rozwiązań integrujących wsparcie mieszkaniowe i usługi), z którego korzystać będą beneficjenci wsparcia. W tym kontekście należy również odnotować potencjał najmu społecznego, z uwzględnieniem nowego rozwiązania w polskim porządku prawnym, jakim są społeczne agencje najmu (por. ustawa o niektórych formach popierania budownictwa społecznego). Działania takie muszą więc być wyszczególnione jako typy przedsięwzięć, których wsparcie jest planowane.</p> <p>1. Proponujemy doprecyzowanie zapisu z punktu 2 i jednoznaczne wskazanie usług społecznych i mieszkaniowych jako kluczowych instrumentów włączania grup wrażliwych w procesy społeczno- gospodarcze (EFRR) i przyczyniających się do integracji społecznej osób i grup (EFS+) . Proponowane brzmienie zapisu jest zgodne z kierunkami zmian określonymi w Priorytetach programu 2.1.4. i 2.1.5 jak również horyzontalną zasadą deinstytucjonalizacji usług.</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>W ramach usług społecznych mieszczą się zarówno usługi społeczne i mieszkaniowe, o czym mowa zarówno w celu szczegółowym EFRR, jak i EFS+.</p>
168.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	151	<p>1. Liczba osób bezdomnych lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, objętych wsparciem w programie</p>	<p>1. Liczba osób bezdomnych lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, objętych „zintegrowanymi działaniami obejmującymi usługi mieszkaniowe i usługi społeczne”</p> <p>2. Postulujemy dodanie nowego wskaźnika produktu: „Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych mieszkań społecznych (przez mieszkania społeczne należy rozumieć: (i) mieszkania wspomagane (treningowe i wspierane), (ii) mieszkania chronione, (iii) inne formy mieszkań z usługami oraz (iv) mieszkania w ramach najmu społecznego, w tym oferowane przez społeczne agencje najmu.”</p>	<p>1. Proponujemy doprecyzowanie wskaźnika produktu, aby możliwa była weryfikacja stopnia zaspokojenia priorytetowych potrzeb osób bezdomnych i wykluczonych mieszkaniowo tzn. zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych połączonych z usługami społecznymi. Wskaźnik w zaproponowanym brzmieniu będzie również weryfikował stopień realizacji zasady deinstytucjonalizacji usług.</p> <p>2. Postulujemy dodanie wskaźnika produktu korespondujących z zakładanym rozwojem mieszkalnictwa społecznego. Dla zapewnienia wdrażania działań na rzecz przejścia do wsparcia zdeinstytucjonalizowanego i świadczenia usług w społeczności lokalnej konieczne jest mierzenie i weryfikowanie przyrostu liczby użytkowników mieszkań społecznych. Proponowany wskaźnik jest więc potrzebny i uzasadniony w świetle Celu szczegółowego 2.1.5.6.(k)</p>	<p>Uwaga nieuwzględniona</p> <p>Wskaźnik dotyczy wszystkich form wsparcia udzielonych przedstawicielom danej grupy docelowej, nie ma potrzeby uszczegóławiania.</p>

169.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	148	<p>1. Podejmowane będą działania związane z tworzeniem i funkcjonowaniem mieszkań ze wsparciem, takich jak: chronione, wspomagane, treningowe oraz inne rozwiązania łączące zapewnienie schronienia/mieszkania z dodatkowym wsparciem społecznym dla osób zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym i w kryzysie bezdomności, w tym m.in. z usługami opiekuńczymi, asystenckimi, specjalistycznymi, terapeutycznymi.</p> <p>2. Nie wyklucza się wdrażania modeli takich jak „Najpierw mieszkanie”.</p>	<p>1. Podejmowane będą działania związane z tworzeniem, „modernizacją” i funkcjonowaniem mieszkań „społecznych przez które należy rozumieć: (i) mieszkalnictwo wspomagane (treningowe i wspierane), (ii) mieszkalnictwo chronione, (iii) inne formy mieszkań z usługami oraz (iv) mieszkania w ramach najmu społecznego, w tym oferowane przez społeczne agencje najmu, jak również (2) mieszkalnictwa adaptowalnego.” łączące zapewnienie „mieszkania” z dodatkowym wsparciem społecznym „dla osób bezdomnych, wykluczonych mieszkaniowo i zagrożonych tymi zjawiskami”, w tym m.in. z usługami opiekuńczymi, asystenckimi, specjalistycznymi, terapeutycznymi.</p> <p>2. Proponujemy nadanie brzmienia: Nie wyklucza się wdrażania modeli „wsparcia osób doświadczających bezdomności, poprzez zwiększenie zasobów mieszkalnictwa społecznego łączącego usługi mieszkaniowe z usługami społecznymi takie jak: (i) mieszkalnictwo wspomagane (treningowe i wspierane), (ii) mieszkalnictwo chronione, (iii) inne formy mieszkań z usługami oraz (iv) mieszkania w ramach najmu społecznego, w tym oferowane przez społeczne agencje najmu W ramach zapewnienia dostępu do mieszkań dla osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością zgodnych z wytycznymi deinstytucjonalizacji są planowane prace modernizacyjne oraz tworzenie nowych mieszkań społecznych. Ponadto planuje się wdrażanie innowacji społecznej w zakresie działań podejmowanych w celu wychodzenia z bezdomności, która oparta jest na idei Najpierw Mieszkanie.”</p>	<p>[punkty: 1, 2] Wsparcie osób doświadczających bezdomności w ramach celu szczegółowego 2.1.5.6.(k) powinno być oparte na rozwiązaniach mieszkaniowych, które są skuteczniejsze w wychodzeniu z kryzysu bezdomności. Bardzo cenne i niewątpliwie słuszne jest uwzględnienie w ramach celu rozwiązań z zakresu mieszkań chronionych, wspomaganych, treningowych oraz metody Najpierw Mieszkanie. Niemniej jednak wskazujemy, że nie wyczerpują one dostępnego katalogu różnorodnych, innowacyjnych instrumentów mieszkaniowych dla różnych grup odbiorców i mogą zawężyć praktyczne korzystanie ze wszystkich dostępnych rozwiązań i modeli mieszkaniowych. Najpierw Mieszkanie jest to metoda dla określonej grupy osób doświadczających bezdomności – przebywających długotrwale w przestrzeni publicznej, często zmagających się również z innymi problemami (w tym problemami zdrowia psychicznego). Postulujemy zatem rozszerzenie planowanych działań również o inne formy wsparcia mieszkaniowego – mieszkania adaptowalne, co-housing czy mieszkania w najmie społecznym (w tym SAN). Dzięki temu możliwe będzie prowadzenie działań adresowanych do różnych osób doświadczających bezdomności i stworzenie odpowiedniego systemu odpowiadającego na zróżnicowane potrzeby i sytuację tych osób. Zwracamy uwagę, że w KPPUiWS w działaniu 2.2 „Opracowanie i wdrożenie rozwiązań na rzecz przejścia ze wsparcia instytucjonalnego do wsparcia w formie mieszkaniowej” wskazano m.in. następujące działania: „rozwój i wspieranie różnych form mieszkalnictwa jako narzędzi dedykowanych rozwiązywaniu kryzysu bezdomności”, „opracowanie i wdrożenie rozwiązań mieszkaniowych dla osób zagrożonych bezdomnością oraz wychodzących z kryzysu bezdomności, wymagających wsparcia” (m.in. poprzez „rozwój usług mieszkalnictwa powiązanych ze wsparciem dla osób zagrożonych bezdomnością i osób bezdomnych o szczególnych potrzebach, zwłaszcza spowodowanych stanem zdrowia lub wiekiem”) i jako osobny punkt „Rozwój programów przeciwdziałania bezdomności opartych na modelu „Najpierw mieszkanie” („Housing First”)”. W tym działaniu uwzględniono też najem społeczny oraz społeczne agencje najmu (SAN), co potwierdza przydatność i celowość wykorzystania SAN dla deinstytucjonalizacji usług społecznych adresowanych do osób doświadczających bezdomności. Ponadto proponujemy zrezygnowanie z łączenia pojęć schronienie/ mieszkanie. Schronienie</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Obecne zapisy Programu umożliwiają realizację postulowanego zakresu wsparcia.</p>
------	--------------------------------------	----------------------------	-----	---	--	---	---

						określa okresowy pobyt (np. w instytucji) nie gwarantujący stabilności mieszkaniowej i tytułu prawnego. Zgodnie z zasadą deinstytucjonalizacji jak również celem 2.1.5.6.(k) jest zwiększanie dostępu do przystępnych cenowo, samodzielnych mieszkań, w godnych i stabilnych warunkach, nie zaś rozwijanie instytucjonalnych form pobytu/ schronienia w ośrodkach czy schroniskach.	
170.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	108	<p>1. Pojemność nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych</p> <p>2. Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>1. Pojemność nowych lub zmodernizowanych mieszkań „społecznych”. „Przez mieszkanie społeczne należy rozumieć: 1) mieszkania chronione, 2) mieszkania wspomagane oraz inne formy mieszkań z usługami, 3) mieszkania w ramach najmu społecznego (w tym w ofercie społecznych agencji najmu)”</p> <p>2. „Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych mieszkań i obiektów dostosowanych architektonicznie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami”</p>	<p>1. Lokale socjalne z zasobów mieszkaniowych gminy są istotnym narzędziem polityki mieszkaniowej, ale nie służą realizacji celów polityki społecznej (co do zasady nie świadczy się w takich mieszkaniach usług społecznych). Natomiast mieszkalnictwo społeczne, a w szczególności społeczne agencje najmu (nowe rozwiązanie w polskim systemie prawnym) mogą być wykorzystane w taki sposób – modelowo społeczna agencja najmu (SAN) powinna świadczyć zintegrowane wsparcie obejmujące wsparcie mieszkaniowe oraz dodatkowe usługi społeczne, a ustawowe SAN mogą świadczyć usługi na rzecz najemców na zasadach ogólnych. W takim kontekście SAN zostały uwzględnione w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, w Priorytecie 2 „Przeciwdziałanie bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu” w działaniu 2.2 „Opracowanie i wdrożenie rozwiązań na rzecz przejścia ze wsparcia instytucjonalnego do wsparcia w formie mieszkaniowej”. Potwierdza to przydatność i celowość wykorzystania SAN dla deinstytucjonalizacji usług społecznych.</p> <p>2. Zaproponowany wskaźnik powinien mierzyć przede wszystkim nowoutworzone/ lub zmodernizowane mieszkania, w tym mieszkania społeczne, które zostały zaadaptowane i wyposażone na potrzeby osób z niepełnosprawnościami, umożliwiając im niezależne zamieszkiwanie. Wobec koniecznej deinstytucjonalizacji należy nadać priorytet działaniom rozwijającym usługi świadczone w społeczności lokalnej, dopuszczając inwestycje w obiekty w uzasadnionych przypadkach oraz z zastrzeżeniem niepowstawania nowych obiektów sprzecznych z ideą deinstytucjonalizacji.</p>	<p>Uwaga częściowo uwzględniona</p> <p>Wskazane w ramach FEW 2021+ wskaźniki dla celu szczegółowego są oparte na wspólnej liście wskaźników produktu i rezultatu (WLWK). Wskaźniki na WLWK obejmują wskaźniki komisyjne przyjęte rozporządzeniem a także jako uzupełnienie wskaźniki krajowe przygotowane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.</p> <p>IZ WRPO pragnie podkreślić, że w Programie należy stosować przede wszystkim wskaźniki zaproponowane przez KE i ewentualnie uzupełnić listę o wskaźniki krajowe (pochodzące z WLWK). Szczegółowe opisanie interwencji poprzez wskaźniki, może być dokonane w Uszczegółowieniu Programu na dalszych etapach prac, w tym poprzez zastosowanie wskaźników specyficznych spoza listy WLWK.</p>
171.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	155	<p>1. Ponadto niezbędne jest zapewnienie usług w zakresie mieszkalnictwa ze wsparciem, w tym szczególnie dla rodzin w kryzysie, osób opuszczających pieczę zastępczą i placówki w systemie przeciwdziałania przemocy. Usługi będą łączyć zapewnienie schronienia/mieszkania z dodatkowym wsparciem społecznym dla osób zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, w tym m.in. z usługami</p>	<p>1. Ponadto niezbędne jest zapewnienie usług w zakresie mieszkalnictwa „społecznego”, w tym szczególnie dla rodzin w kryzysie, osób opuszczających pieczę zastępczą i „różnego rodzaju ośrodki oraz” placówki w systemie przeciwdziałania przemocy. Usługi będą łączyć zapewnienie mieszkania z dodatkowym wsparciem społecznym dla osób zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, w tym m.in. z usługami opiekuńczymi, asystenckimi,</p>	<p>1. Zakładamy, że należy dążyć do sytuacji, w której każda osoba lub rodzina opuszczająca ośrodek, pieczę zastępczą lub inne placówki (np. MOW), będzie mogła od razu zamieszkać w mieszkaniu społecznym, a osoby wymagające intensywnego wsparcia w mieszkaniu społecznym wspomagany lub chroniony, korzystając z intensywnego treningu samodzielności i adekwatnego wsparcia. Jest to skuteczny sposób zapewnienia możliwości integracji społecznej lub reintegracji społeczno-zawodowej, dokończenia edukacji lub podjęcia</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Obecne zapisy Programu umożliwiają realizację postulowanego zakresu wsparcia.</p>

				opiekuńczymi, asystenckimi, specjalistycznymi, terapeutycznymi.	specjalistycznymi, terapeutycznymi. Jako następny w kolejności proponujemy dodać akapit o treści: „Zostaną podjęte działania dla znaczącego zwiększenia zasobu mieszkań społecznych, w tym w szczególności mieszkań wspomaganych i chronionych dla usamodzielniającej się młodzieży, aby osoby zaraz po opuszczeniu pieczy zastępczej lub innych placówek mogły skorzystać z zintegrowanego wsparcia społeczno-mieszkaniowego”.	pracy, ustabilizowania sytuacji finansowej. Jest to również skuteczne narzędzie przeciwdziałania popadaniu takich osób w różne kryzysy życiowe prowadzące często do bezdomności. Ponadto proponujemy zrezygnowanie z łączenia pojęć schronienie/ mieszkanie. Schronienie określa okresowy pobyt (np. w instytucji) nie gwarantujący stabilności mieszkaniowej i tytułu prawnego. Zgodnie z zasadą deinstytucjonalizacji jak również z Celem 2.1.5.6.(k) jest zwiększanie dostępu do przystępnych cenowo, samodzielnych mieszkań, w godnych i stabilnych warunkach, nie zaś rozwijanie instytucjonalnych form pobytu/ schronienia w ośrodkach czy schroniskach.	
172.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	159		1. Postulujemy dodanie nowego wskaźnika rezultatu: „Liczba nowoutworzonych (wybudowanych lub zaadaptowanych) mieszkań społecznych, tj. mieszkań chronionych, mieszkań wspomaganych oraz innych form mieszkań z usługami, a także mieszkań w ramach najmu społecznego, w tym oferowanych przez społeczne agencje najmu.”	1. Postulujemy dodanie wskaźników produktu i rezultatu korespondujących z rozwojem mieszkalnictwa społecznego (obejmującego różne typy mieszkań z usługami, tj. mieszkania wspomagane, mieszkania chronione oraz najem społeczny, w tym SAN). Dla zapewnienia wdrażania działań na rzecz przejścia do wsparcia zdeinstytucjonalizowanego i świadczenia usług w społeczności lokalnej konieczne jest mierzenie i weryfikowanie przyrostu liczby mieszkań z usługami (mieszkań społecznych) i liczby ich użytkowników. Proponowany wskaźnik jest więc potrzebny i uzasadniony w świetle Celu szczegółowego 2.1.5.7. (l)	Uwaga częściowo uwzględniona Wskazane w ramach FEW 2021+ wskaźniki dla celu szczegółowego są oparte na wspólnej liście wskaźników produktu i rezultatu (WLWK). Wskaźniki na WLWK obejmują wskaźniki komisyjne przyjęte rozporządzeniem a także jako uzupełnienie wskaźniki krajowe przygotowane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. IZ WRPO pragnie podkreślić, że w Programie należy stosować przede wszystkim wskaźniki zaproponowane przez KE i ewentualnie uzupełnić listę o wskaźniki krajowe (pochodzące z WLWK). Szczegółowe opisanie interwencji poprzez wskaźniki, może być dokonane w Uszczegółowieniu Programu na dalszych etapach prac, w tym poprzez zastosowanie wskaźników specyficznych spoza listy WLWK.
173.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	152		1. Postulujemy dodanie nowego wskaźnika rezultatu: „Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia o zintegrowane usługi społeczno-mieszkaniowe lub podmioty podniosły jakość oferowanych zintegrowanych usług społeczno-mieszkaniowych”. 2. Postulujemy dodanie nowego wskaźnika rezultatu: „Pojemność nowych lub zmodernizowanych mieszkań społecznych (przez mieszkania społeczne należy rozumieć: (i) mieszkania wspomagane (treningowe i wspierane), (ii) mieszkania chronione, (iii) inne formy mieszkań z usługami oraz (iv) mieszkania w ramach najmu społecznego, w tym oferowane przez społeczne agencje najmu.”	1. Postulujemy dodanie wskaźnika rezultatu mierzącego i weryfikującego przyrost podmiotów, które rozszerzyły lub podniosły jakość usług w obszarze zintegrowanych usług społeczno-mieszkaniowych. Jest to istotna dana wskazująca skalę i tempo profesjonalizacji usług społeczno-mieszkaniowych realizowanych zgodnie z zasadą deinstytucjonalizacji. 2. Postulujemy dodanie wskaźnika rezultatu, mierzącego i weryfikującego przyrost liczby mieszkań z usługami (mieszkań społecznych). Dla zapewnienia wdrażania działań na rzecz przejścia do wsparcia zdeinstytucjonalizowanego i świadczenia usług w społeczności lokalnej konieczne jest monitorowanie przyrostu liczby nowych i zmodernizowanych mieszkań społecznych. Proponowany wskaźnik jest więc potrzebny i	Uwaga częściowo uwzględniona Wskazane w ramach FEW 2021+ wskaźniki dla celu szczegółowego są oparte na wspólnej liście wskaźników produktu i rezultatu (WLWK). Wskaźniki na WLWK obejmują wskaźniki komisyjne przyjęte rozporządzeniem a także jako uzupełnienie wskaźniki krajowe przygotowane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. IZ WRPO pragnie podkreślić, że w Programie należy stosować przede wszystkim wskaźniki zaproponowane przez KE i ewentualnie uzupełnić listę o wskaźniki krajowe (pochodzące z

						uzasadniony w świetle Celu szczegółowego 2.1.5.6.(k)	WLWK). Szczegółowe opisanie interwencji poprzez wskaźniki, może być dokonane w Uszczegółowieniu Programu na dalszych etapach prac, w tym poprzez zastosowanie wskaźników specyficznych spoza listy WLWK.
174.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	159		1. Proponujemy dodanie nowego wskaźnika produktu: „Liczba osób bezdomnych lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, objętych wsparciem w mieszkaniach społecznych w programie.”	1. Postulujemy dodanie wskaźników produktu i rezultatu korespondujących z rozwojem mieszkalnictwa społecznego (obejmującego różne typy mieszkań z usługami, tj. mieszkania wspomagane, mieszkania chronione oraz najem społeczny, w tym SAN). Dla zapewnienia wdrażania działań na rzecz przejścia do wsparcia zdeinstytucjonalizowanego i świadczenia usług w społeczności lokalnej konieczne jest mierzenie i weryfikowanie przyrostu liczby mieszkań z usługami (mieszkań społecznych) i liczby ich użytkowników. Proponowany wskaźnik jest więc potrzebny i uzasadniony w świetle Celu szczegółowego 2.1.5.7. (l)	Uwaga częściowo uwzględniona Wskazane w ramach FEW 2021+ wskaźniki dla celu szczegółowego są oparte na wspólnej liście wskaźników produktu i rezultatu (WLWK). Wskaźniki na WLWK obejmują wskaźniki komisyjne przyjęte rozporządzeniem a także jako uzupełnienie wskaźniki krajowe przygotowane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. IZ WRPO pragnie podkreślić, że w Programie należy stosować przede wszystkim wskaźniki zaproponowane przez KE i ewentualnie uzupełnić listę o wskaźniki krajowe (pochodzące z WLWK). Szczegółowe opisanie interwencji poprzez wskaźniki, może być dokonane w Uszczegółowieniu Programu na dalszych etapach prac, w tym poprzez zastosowanie wskaźników specyficznych spoza listy WLWK.
175.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	106	1. W zakresie rozwoju mieszkalnictwa uwagę zwraca, że największych trudności w pozyskaniu mieszkania mają osoby opuszczające pieczę zastępczą, placówki penitencjarne, (w tym MOW, MOS, więzienia), ofiary przemocy domowej, ubodzy, migranci, osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby z niepełnosprawnością, osoby starsze – osoby dla których mieszkalnictwo chronione, treningowe i wspierane oraz inne jego formy są skutecznymi narzędziami zapobiegania wykluczeniu społecznemu. 2. W ramach CS wspierane będą remonty, przebudowa i wyposażenie infrastruktury zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania o charakterze wspomaganym, wsparcie remontów i modernizacji mieszkań adaptowalnych, dzięki którym osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu będą mogły pozostać w swoim miejscu zamieszkania. 3. Dodatkowo wspierana będzie przebudowa, remont i wyposażenie infrastruktury zdegradowanych budynków	1. W zakresie rozwoju mieszkalnictwa uwagę zwraca, że największych trudności w pozyskaniu mieszkania mają osoby opuszczające pieczę zastępczą, placówki penitencjarne, (w tym MOW, MOS, więzienia), ofiary przemocy domowej, ubodzy, migranci, osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby z niepełnosprawnością, osoby starsze, „osoby bezdomne (szczególnie osoby długotrwale bezdomne, przebywające w przestrzeni publicznej)” – osoby dla których mieszkalnictwo „społeczne rozumiane jako: 1) mieszkania chronione, 2) mieszkania wspomagane oraz inne formy mieszkań z usługami, 3) mieszkania w ramach najmu społecznego (w tym w ofercie społecznych agencji najmu) jak również (2) mieszkalnictwo adaptowalne” są skutecznymi narzędziami zapobiegania wykluczeniu społecznemu. 2. W ramach CS wspierane będą remonty, przebudowa i wyposażenie infrastruktury zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji „na mieszkania	1. Mimo, że Cel szczegółowy 2.1.4.2. (iii) dotyczy m.in. wspierania osób zagrożonych bezdomnością, to niemal nie zaplanowano działań z tego obszaru. Zapobieganie bezdomności poprzez adekwatne działania kierowane do osób narażonych na doświadczenie kryzysu jest działaniem uzasadnionym społecznie i ekonomicznie, którego nie powinno zabraknąć w FEW21-27. Postulujemy znaczące rozszerzenie działań w zakresie mieszkalnictwa społecznego kierowanego do osób zagrożonych bezdomnością, jak również do osób opuszczających pieczę zastępczą, placówek penitencjarnych, (w tym MOW, MOS, więzienia), ofiar przemocy domowej, osób ubogich, migrantów, osób z zaburzeniami psychicznymi, osób z niepełnosprawnością, osób starszych. Podkreślamy, że działania w obszarze wsparcia w mieszkalnictwie społecznym (w tym w najmie społecznym) również są formą przeciwdziałania bezdomności – umożliwienie zamieszkania w dostępnym cenowo mieszkaniu i skorzystania ze wsparcia może skutecznie zapobiegać popadaniu w zadłużenie, eksmisji, a w	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy Programu umożliwiają realizację postulowanego zakresu wsparcia. Propozycja zostanie uwzględniona biorąc pod uwagę obecne zapisy.

				<p>w celu ich adaptacji na mieszkania socjalne, a także powstawanie nowej infrastruktury na cele mieszkaniowe. Istotne jest wspieranie rozwoju lokali socjalnych, w szczególności w ramach najmu socjalnego.</p> <p>4. Możliwe będzie tworzenie, rozwój i dostosowanie zasobów mieszkaniowych na potrzeby rodzinnych form pieczy zastępczej, jak również dla młodzieży usamodzielnianej z pieczy zastępczej i różnego rodzaju placówek, w tym MOW i zakładów poprawczych.</p>	<p>społeczne, jak również” wsparcie remontów i modernizacji mieszkań adaptowalnych, dzięki którym osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu będą mogły pozostać w swoim miejscu zamieszkania.</p> <p>3. Dodatkowo wspierane będzie powstawanie „nowej infrastruktury na cele mieszkaniowe. Istotne jest wspieranie rozwoju mieszkań społecznych, w szczególności w ramach najmu społecznego”.</p> <p>4. Możliwe będzie tworzenie, rozwój i dostosowanie zasobów mieszkaniowych, „w szczególności mieszkań społecznych”, na potrzeby rodzinnych form pieczy zastępczej, jak również dla młodzieży usamodzielnianej z pieczy zastępczej i różnego rodzaju placówek, w tym MOW i zakładów poprawczych.</p>	<p>konsekwencji potencjalnej bezdomności.</p> <p>[punkty 2,3,4] Proponujemy stosowanie pojęcia mieszkania społeczne jako najbardziej pojemne i definiujące szeroki i różnorodny katalog instrumentów mieszkaniowych dla różnych grup odbiorców, w tym szczególnie dla grup wrażliwych (wykluczonych, defaworyzowanych, zagrożonych ubóstwem i marginalizacją). Dzięki temu będzie możliwe świadczenie spersonalizowanych usług mieszkaniowych oraz zintegrowanych usług społeczno-mieszkaniowych, bez konieczności wymieniaania przy każdej z grup odbiorców konkretnego rodzaju wsparcia mieszkaniowego np. osoby bezdomne, migranci, osoby starsze mogą w równym stopniu kwalifikować się do pomocy w formie mieszkań wspomaganych jak i do SAN, Housing First lub mieszkań chronionych. Ponadto proponujemy odejście od pojęcia lokali socjalnych (komunalny zasób gminy) i najmu socjalnego na rzecz mieszkań społecznych i najmu społecznego. Lokale socjalne z zasobów mieszkaniowych gminy są istotnym narzędziem polityki mieszkaniowej, ale nie służą realizacji celów polityki społecznej (co do zasady nie świadczy się w takich mieszkaniach usług społecznych). Natomiast mieszkalnictwo społeczne, a w szczególności społeczne agencje najmu mogą być wykorzystane w taki sposób – modelowo społeczna agencja najmu (SAN) powinna świadczyć zintegrowane wsparcie obejmujące wsparcie mieszkaniowe oraz dodatkowe usługi społeczne, a ustawowe SAN mogą świadczyć usługi na rzecz najemców na zasadach ogólnych. W takim kontekście SAN zostały uwzględnione w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, w Priorytecie 2 „Przeciwdziałanie bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu” w działaniu 2.2 „Opracowanie i wdrożenie rozwiązań na rzecz przejścia ze wsparcia instytucjonalnego do wsparcia w formie mieszkaniowej”. Potwierdza to przydatność i celowość wykorzystania SAN dla deinstytucjonalizacji usług społecznych. Ze względu na szeroki zakres inwestycji (remonty, budowa, modernizacja, adaptacja) oraz przyjęte wskaźniki produktu konieczna jest odpowiednia alokacja środków w Priorytecie 2.1.4., w szczególności w celu szczegółowym (iii)</p>	
176.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	105	<p>2.1.4.2.1. Interwencje w ramach funduszy Zakres interwencji będzie obejmować w szczególności:</p> <p>2. Rozwój mieszkalnictwa o charakterze wspomaganym, lokale/mieszkania w ramach najmu socjalnego</p>	<p>2.1.4.2.1. Interwencje w ramach funduszy Zakres interwencji będzie obejmować w szczególności:</p> <p>2. Rozwój mieszkalnictwa „społecznego rozumianego jako:</p> <p>1) mieszkania chronione,</p>	<p>Proponujemy przyjęcie pojęcia mieszkalnictwa społecznego wraz ze wskazaniem otwartego katalogu rozwiązań mieszczących się w tym pojęciu. Zważywszy na powstające różnorodne, innowacyjne formy wsparcia mieszkaniowego dla różnych grup odbiorców, warto uwzględnić te działania w FEW21-27. Dopuszczenie jedynie</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Obecne zapisy Programu umożliwiają realizację postulowanego zakresu wsparcia. Propozycja zostanie uwzględniona biorąc pod uwagę obecne zapisy.</p>

					<p>2) mieszkania wspomagane oraz inne formy mieszkań z usługami, 3) mieszkania w ramach najmu społecznego (w tym w ofercie społecznych agencji najmu)”</p>	<p>mieszkań chronionych i wspomaganych może ograniczać potencjał wykorzystania Programu dla efektywnego wsparcia beneficjentów. Elastyczny katalog rozwiązań mieszkaniowych oraz zintegrowanych usług społeczno-mieszkaniowych jest zgodny z rekomendacjami MFiPR.</p> <p>Ponadto, proponujemy uzupełnienie wyliczenia usług, które są planowane w nowej perspektywie budżetowej, poprzez uwzględnienie nowego rozwiązania z obszaru mieszkalnictwa i wsparcia społecznego – społecznych agencji najmu (SAN) oraz szerszej formuły – najmu społecznego. Rozwiązania te umożliwiają świadczenie zintegrowanego wsparcia obejmującego wsparcie mieszkaniowe oraz usługi społeczne. SAN zostały wprowadzone do polskiego porządku prawnego w lipcu 2021 roku (ustawa o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego). Włączenie SAN do wskazanego powyżej celu jest w pełni uzasadnione ponieważ: (i) SAN jest rozwiązaniem odpowiadającym na potrzeby osób ubogich, niezamożnych, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, które mają trudności z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych oraz potrzebują wsparcia w innych obszarach oraz (ii) jest instrumentem zdeinstytucjonalizowanego świadczenia usług społecznych dla grup o szczególnych potrzebach.</p> <p>Po pierwsze, SAN może oferować zintegrowane wsparcie w obszarze mieszkaniowym, zatrudnienia oraz usług społecznych. Rozwiązanie to umożliwia skuteczną poprawę jakości życia osób korzystających z oferty SAN w różnych obszarach – zarówno mieszkaniowym, jak i społecznym oraz zatrudnienia . SAN działa na podstawie umowy z gminą (może być prowadzony przez organizację pozarządową lub spółkę komunalną) jako pośrednik pomiędzy właścicielami mieszkań dzierżawcami mieszkań na rzecz SAN, a najemcami mieszkań wskazanymi przez gminę. Najemcy muszą spełniać kryteria określone w uchwale rady gminy.</p> <p>Warto zwrócić uwagę, że SAN jest rozwiązaniem elastycznym i szerokim, które może być dedykowane różnym grupom odbiorców – zarówno osobom doświadczającym bezdomności, jak i seniorom, usamodzielniającym się młodym dorosłym, cudzoziemcom, samotnym rodzicom czy innym grupom wymagającym wsparcia w postaci mieszkania i dodatkowych usług. Gmina będzie determinowała w uchwale rady gminy do kogo będzie skierowana oferta SAN. Dodatkowo, na zasadach ogólnych, SAN będzie mógł świadczyć dodatkowe usługi na rzecz</p>
--	--	--	--	--	--	---

						<p>najemców. Umożliwi to gminom (często) w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi wielowymiarowe wspieranie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem.</p> <p>Po drugie, SAN zostały uwzględnione w KPPUiWS w działaniu 2.2 „Opracowanie i wdrożenie rozwiązań na rzecz przejścia ze wsparcia instytucjonalnego do wsparcia w formie mieszkaniowej”. Potwierdza to przydatność i celowość wykorzystania SAN dla deinstytucjonalizacji usług społecznych.</p> <p>Zatem uwzględnienie SAN w FEW2021-2027, szczególnie w Priorytetach 2.1.4. i 2.1.5. będzie w pełni uzasadnione, szczególnie w kontekście planowanego wsparcia deinstytucjonalizacji w tym zakresie. Narzędzie to wpisuje się w cel związany ze wspieraniem włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne.</p> <p>Postulujemy więc włączenie SAN do katalogu możliwych działań przede wszystkim w Priorytetach 2.1.4. i 2.1.5.</p> <p>Ponadto warto wymienić mieszkania adaptowalne dzięki którym osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (np. seniorzy, osoby chore) mogą w większym stopniu we własnym zakresie zaspokajać te potrzeby będąc bardziej niezależnymi. Dzięki temu zakres dodatkowego wsparcia może być mniejszy (mniej godzin, rzadziej), a w niektórych przypadkach takie wsparcie może nie być potrzebne. Dla przykładu, odpowiednie dostosowanie łazienki czy kuchni może umożliwić samodzielne zadbanie o higienę czy przygotowanie posiłków. Dzięki dostosowaniu mieszkania (w tym również zakupowi środków trwałych) osoby te mogą pozostać w swoim środowisku, w swoim mieszkaniu, a jednocześnie nie ma potrzeby ponoszenia wydatków na usługi dla tych osób lub skala wydatków jest niższa. Takie działania są bardziej efektywne finansowo. W takich wypadkach również inwestycje w mieszkaniach prywatnych będą uzasadnione (warto zastosować odpowiednie środki zapewniające trwałość).</p>	
177.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	121	Dotyczy wskaźnika produktu pn. Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	Brak propozycji zmiany zapisu, ponieważ uwaga ma charakter porządkowy.	<p>Należy pamiętać, że dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej będą udzielane głównie przez PUP. Jeżeli natomiast dotacji na założenie działalności gospodarczej będą udzielały wyłącznie PUP, to wówczas nie jest zasadne zastosowanie wskaźnika odrębnego dla środków na podjęcie działalności gospodarczej.</p> <p>Wskaźnik może ew. pozostać w takiej sytuacji</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Ze względu na porządkowy charakter uwagi nie wpływa ona na zmiany zapisów w Programie.</p>

						bez wartości docelowej (podlegać monitorowaniu).	
178.	Urząd Gminy	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	str 107	„Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych”	CEL szczeg. VI	„wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych”. Postuluje się wdrożenie mechanizmu RLKS w sytuacji wskazania odpowiednich działań w ramach LSR tworzonych przez LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki mają potencjał do oddziaływania terytorialnego, ponadgminnego, trójsektorowego, łączącego zasoby wielu gmin i podmiotów, w oparciu o zdiagnozowane w strategiach potencjały endogeniczne. Jednocześnie interwencja terytorialna pozwoli uzyskać odpowiedni efekt synergii i oddziaływanie na rozwój lokalny.	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki przewiduje się do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
179.	Gmina Miejska Górką	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	114		cel szczegółowy (vi)	„wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych”. Postuluje się wdrożenie mechanizmu RLKS w sytuacji wskazania odpowiednich działań w ramach LSR tworzonych przez LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki mają potencjał do oddziaływania terytorialnego, ponadgminnego, trójsektorowego, łączącego zasoby wielu gmin i podmiotów, w oparciu o zdiagnozowane w strategiach potencjały endogeniczne. Jednocześnie interwencja terytorialna pozwoli uzyskać odpowiedni efekt synergii i oddziaływanie na rozwój lokalny.	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki przewiduje się do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
180.	Urząd Miasta i Gminy Dolsk	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	Str. 66	Cel Polityki 4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych”	cel szczegółowy (vi)	Uzasadnienie: „wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych”. Postuluje się wdrożenie mechanizmu RLKS w sytuacji wskazania odpowiednich działań w ramach LSR tworzonych przez LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki mają potencjał do oddziaływania terytorialnego, ponadgminnego, trójsektorowego, łączącego zasoby wielu gmin i podmiotów, w oparciu o zdiagnozowane w strategiach potencjały endogeniczne. Jednocześnie interwencja terytorialna pozwoli uzyskać odpowiedni efekt synergii i oddziaływanie na rozwój lokalny.	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki przewiduje się do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
181.	Gmina Rawicz	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	30	Cel Polityki 4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych”	cel szczegółowy (vi)	„wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych”. Postuluje się wdrożenie mechanizmu RLKS w sytuacji wskazania odpowiednich działań w ramach LSR tworzonych przez LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki mają potencjał do oddziaływania terytorialnego, ponadgminnego, trójsektorowego, łączącego zasoby wielu gmin i podmiotów, w oparciu o zdiagnozowane w strategiach potencjały endogeniczne. Jednocześnie interwencja terytorialna pozwoli uzyskać odpowiedni efekt synergii i oddziaływanie na rozwój lokalny.	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki przewiduje się do realizacji w ramach Celu Polityki 5.

182.	osoba fizyczna	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO			Czy szkoły zawodowe tj. ZSM im. KEN będą mogły aplikować samodzielnie po projekty wspierające rozwój przedsiębiorczości i podnoszenia kompetencji oraz rozwój umiejętności?		Brak możliwości uwzględnienia uwagi Wnioskodawcą jest organ prowadzący daną jednostkę.
183.	osoba fizyczna	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO			Czy to oznacza, że realizując projekty jako NGO w ramach EFS dla regionalnej społeczności wkład własny Beneficjenta będzie musiał stanowić minimum 30% kosztów projektu?		Brak możliwości uwzględnienia uwagi Tak. Jednocześnie przy realizacji niektórych typów działań wystąpi współfinansowanie z budżetu państwa - w takim przypadku wkład własny będzie mniejszy niż 30%.
184.	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	101	Dla poprawy dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych, istotne są działania podejmowane na wszystkich poziomach edukacji/kształcenia w regionie – od wczesnej edukacji po kształcenie ustawiczne, obejmujące inwestycje infrastrukturalne wraz z niezbędnym wyposażeniem, w tym wyposażeniem w nowoczesny sprzęt ICT/ TIK oraz powiązanie rozwoju infrastruktury edukacyjnej z potrzebami wielkopolskiego rynku pracy, w tym z inteligentnymi specjalizacjami określonymi na poziomie regionalnym. Inwestycje te obejmują przede wszystkim: inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół ogólnych oraz zawodowych, centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne, m.in.: budowa, rozbudowa, nadbudowa i wyposażenia w bazę dydaktyczną oraz przyszkolną infrastrukturę sportową nowych obiektów, a także przebudowa, adaptacja, modernizacja, remont i wyposażenie w bazę dydaktyczną oraz przyszkolną.	Dla poprawy dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych, istotne są działania podejmowane na wszystkich poziomach edukacji/kształcenia w regionie – od wczesnej edukacji poprzez szkoły średnie i uczelnie po kształcenie ustawiczne, obejmujące inwestycje infrastrukturalne wraz z niezbędnym wyposażeniem, w tym wyposażeniem w nowoczesny sprzęt ICT/ TIK oraz powiązanie rozwoju infrastruktury edukacyjnej z potrzebami wielkopolskiego rynku pracy, w tym z inteligentnymi specjalizacjami określonymi na poziomie regionalnym. Inwestycje te obejmują przede wszystkim: inwestycje w infrastrukturę edukacyjną i szkoleniową szkół ogólnych oraz zawodowych, uczelni, centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne, m.in.: budowa, rozbudowa, nadbudowa i wyposażenia w bazę dydaktyczną oraz przyszkolną infrastrukturę sportową nowych obiektów, a także przebudowa, adaptacja, modernizacja, remont i wyposażenie w bazę dydaktyczną oraz przyszkolną.	Zgodnie z zapisem "Dla poprawy dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych, istotne są działania podejmowane na wszystkich poziomach edukacji/kształcenia w regionie" we wszystkich poziomach kształcenia mieści się także kształcenie przez uczelnie i szkoły wyższe. Rozwój regionu zależy także od wysokiego poziomu kształcenia wyższego odbywającego się w dobrze wyposażonych pomieszczeniach.	Uwaga nieuwzględniona Nie przewidujemy wsparcia infrastruktury szkół wyższych. Ze względu na ograniczoną alokację w Programie nie przewiduje się wsparcia dla infrastruktury dydaktycznej szkół wyższych w Celu Polityki 4. Wsparcie bezpośrednie w zakresie B+R przewiduje się w Celu Polityki 1, a także pośrednio w ramach takich działań jak termomodernizacja w Celu Polityki 2, czy rewitalizacja w Celu Polityki 5.
185.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	151	„Przewiduje się możliwość realizacji projektów międzynarodowych.”	Do ustalenia	Proszę o zwrócenie uwagi, czy zapis nie narusza postanowień Umowy Partnerstwa w zakresie realizacji współpracy transnarodowej na poziomie krajowym w ramach CP4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym”.	Uwaga uwzględniona Na tym etapie odpowiednie zapisy w treści Programu zostaną zmodyfikowane/usunięte.
186.	Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	138	Główne grupy docelowe.	Dodać Stowarzyszenie JST, np. „JST i ich jednostki organizacyjne, związki i stowarzyszenia JST, jednostki zależne od JST posiadające osobowość prawną”.	Rozszerzenie katalogu grup docelowych.	Uwaga nieuwzględniona Brak uzasadnienia dla rozszerzenia istniejącego katalogu.
187.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	151-152	"2.1.5.6. Cel szczegółowy (k) 2.1.5.6.2. Wskaźniki "	Dodanie wskaźnika "liczba opiekunów faktycznych objętych wsparciem w programie" propozycja zapisu: liczba opiekunów faktycznych objętych wsparciem w programie	Rodziny i opiekunowie osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu praktycznie nie mają dostępu do usług, które ułatwiałyby opiekę. Zaproponowaliśmy dodanie zapisów w tym zakresie, dlatego dla zapewnienia spójności konieczne jest również dodanie wskaźnika dotyczącego tej grupy osób. To pozwoli monitorować skalę działań dla tej grupy.	Uwaga nieuwzględniona Postulowany zapis w postaci wskaźnika odnoszącego się do wsparcia opiekunów faktycznych już znajduje się w obecnych zapisach.

188.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	154	"2.1.5.7. Cel szczegółowy (I) 2.1.5.7.1. Interwencje w ramach funduszy"	Doprecyzować, że nie będą powstawały nowe miejsca w placówkach całodobowych długookresowego pobytu dla dzieci (a więc żadne placówki opiekuńczo-wychowawcze inne niż typu rodzinnego, żadne Interwencyjne ośrodki preadopcyjne czy regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne) albo jeszcze inne placówki całodobowe nie mające charakteru krótkookresowego/turnusowego. Konieczna jest jednoznaczność zapisów. Np. Przewiduje się tworzenie nowych miejsc świadczenia usług dla dzieci, młodzieży i rodzin oraz z zakresu przeciwdziałania przemocy (w tym usług poradniczych i terapeutycznych) o charakterze rodzinnym, dziennym lub środowiskowym. Usługi całodobowe będą także rozwijane, ale wyłącznie w formułach pobytu krótkookresowego/turnusowego oraz z poszanowaniem zasad dotyczących deinstytucjonalizacji.	"Ze względu na horyzontalną zasadę deinstytucjonalizacji, środki europejskie mogą być przeznaczane wyłącznie na infrastrukturę placówek świadczących usługi w społeczności lokalnej, a więc z poszanowaniem zasad indywidualizacji wsparcia, zapewnienia osobom kontroli nad swoim życiem i decyzjami, które ich dotyczą, pierwszeństwa indywidualnych potrzeb mieszkańców przed wymaganiami organizacyjnymi – w co nie wpisują się placówki długoterminowego wsparcia całodobowego.	Uwaga uwzględniona W Programie znajdują się zapisy dotyczące respektowania zasady deinstytucjonalizacji (deinstytucjonalizacja jest traktowana horyzontalnie).
189.	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	102	Główne grupy docelowe § JST, ich związki i stowarzyszenia oraz jednostki organizacyjne, jednostki zależne od JST posiadające osobowość prawną § szkoły i placówki systemu oświaty realizujące kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne i ich organa prowadzące § organizacje pozarządowe	Główne grupy docelowe § JST, ich związki i stowarzyszenia oraz jednostki organizacyjne, jednostki zależne od JST posiadające osobowość prawną § szkoły, uczelnie, szkoły wyższe i placówki systemu oświaty realizujące kształcenie ogólne, zawodowe i ustawiczne i ich organa prowadzące § organizacje pozarządowe	Zgodnie z zapisem "Dla poprawy dostępu do wysokiej jakości usług edukacyjnych, istotne są działania podejmowane na wszystkich poziomach edukacji/kształcenia w regionie" na wszystkich poziomach kształcenia, zatem konieczne jest także uwzględnienie kształcenie przez uczelnie i szkoły wyższe, których rola w rozwoju regionu jest bardzo duża i także wymagają wsparcia.	Uwaga nieuwzględniona Nie przewidujemy wsparcia w infrastrukturę szkół wyższych. Ze względu na ograniczoną alokację w Programie nie przewiduje się wsparcia dla infrastruktury dydaktycznej szkół wyższych w Celu Polityki 4. Wsparcie bezpośrednie w zakresie B+R przewiduje się w Celu Polityki 1, a także pośrednio w ramach takich działań jak termomodernizacja w Celu Polityki 2, czy rewitalizacja w Celu Polityki 5.
190.	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	132	Główne grupy docelowe Beneficjenci: § przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz inne formy wychowania przedszkolnego (w tym specjalne, integracyjne) i ich organy prowadzące § szkoły i placówki systemu oświaty i ich organy prowadzące § szkoły i placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie zawodowe i ustawiczne i ich organy prowadzące § Centra Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego i inne podmioty realizujące zadania CKZiU i ich organy prowadzące organizacje pozarządowe § JST (w tym wszystkie jednostki organizacyjne JST np. spółki komunalne, szkoły, instytucje kultury, szpitale), ich	Główne grupy docelowe § przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz inne formy wychowania przedszkolnego (w tym specjalne, integracyjne) i ich organy prowadzące § szkoły i placówki systemu oświaty i ich organy prowadzące § szkoły i placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie zawodowe i ustawiczne i ich organy prowadzące § uczelnie i szkoły wyższe § Centra Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego i inne podmioty realizujące zadania CKZiU i ich organy prowadzące organizacje pozarządowe § JST (w tym wszystkie jednostki organizacyjne JST np. spółki komunalne, szkoły, instytucje kultury, szpitale), ich	Dla osiągnięcia rezultatów tego priorytetu udział uczelni i szkół wyższych będzie nieodzowny. Dlatego prosimy o dokonanie zmiany rozszerzającej wśród beneficjentów.	Uwaga uwzględniona Katalog zostanie rozszerzony w taki sposób, aby nie wykluczyć podmiotów zainteresowanych realizacją działań w tym celu szczegółowym.

191.	Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	110-111	<p>związki i stowarzyszenia § LGD.</p> <p>Jednym z problemów w regionie jest nierównomierne rozłożenie zasobów oraz nieprzystosowana do współczesnych wymagań oraz adaptacji do zmian klimatu infrastruktura budynków, jak również stałe i cykliczne zapotrzebowanie na nowoczesny sprzęt medyczny. W wielu wypadkach konieczne jest dokończenie procesów inwestycyjnych rozpoczętych w perspektywie finansowej 2014-2020. W zakresie sprzętu i aparatury medycznej, z jednej strony konieczne jest zwiększenie efektywności wykorzystania posiadanych zasobów, z drugiej – coraz większym problemem staje się potrzeba zapewnienia nowocześniejszego sprzętu tak, aby zapewniać wysoki standard badań diagnostycznych oraz nowoczesne metody leczenia mieszkańcom regionu. W ramach CS wspierane będą inwestycje:</p> <p>dostosowania podmiotów leczniczych do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami, wyrównywania różnic geograficznych w dostępie do opieki zdrowotnej, m.in. poprzez wspieranie inwestycji infrastrukturalnych, przyczyniające się do rozwoju i modernizacji zasobów infrastruktury zdrowia, w tym w szczególności w sprzęt i aparaturę medyczną, w zgodzie z mapą potrzeb zdrowotnych oraz regionalnymi planami transformacji w obszarze zdrowia, a także w zakresie adaptacji do zmian klimatu.</p> <p>Wsparcie infrastrukturalne przyczyni się do poprawy warunków oraz zwiększenia potencjału opieki szpitalnej zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami w tym zakresie w regionie, jak również, gdy identyfikuje się inwestycje wynikające z nieodpowiedniego stanu infrastruktury. Preferowane będzie wsparcie dla podmiotów, których działalność lecznicza i charakter świadczonych usług będzie wspierała i uzupełniała przejście do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności, w tym również opieki opartej na podstawowej opiece zdrowotnej (POZ) i ambulatoryjnej opiece specjalistycznej (AOS).</p> <p>Wszystkie podejmowane inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia, w szczególności w zakresie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej będą miały na celu</p>	<p>związki i stowarzyszenia § LGD.</p> <p>Jednym z problemów w regionie jest nierównomierne rozłożenie zasobów oraz nieprzystosowana do współczesnych wymagań oraz adaptacji do zmian klimatu infrastruktura budynków, jak również stałe i cykliczne zapotrzebowanie na nowoczesny sprzęt medyczny. W wielu wypadkach konieczne jest dokończenie procesów inwestycyjnych rozpoczętych w perspektywie finansowej 2014-2020. W zakresie sprzętu i aparatury medycznej, z jednej strony konieczne jest zwiększenie efektywności wykorzystania posiadanych zasobów, z drugiej – coraz większym problemem staje się potrzeba zapewnienia nowocześniejszego sprzętu tak, aby zapewniać wysoki standard badań diagnostycznych oraz nowoczesne metody leczenia mieszkańcom regionu. W ramach CS wspierane będą inwestycje: dostosowania podmiotów leczniczych do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami, dostosowania podmiotów leczniczych, w tym także w lecznictwie szpitalnym w zakresie onkologii, kardiologii, neurologii, psychiatrii, pediatrii, ginekologii i neonatologii bez zwiększania liczby łóżek; wyrównywania różnic geograficznych w dostępie do opieki zdrowotnej, m.in. poprzez wspieranie inwestycji infrastrukturalnych, przyczyniające się do rozwoju i modernizacji zasobów infrastruktury zdrowia, w tym w szczególności w sprzęt i aparaturę medyczną, w zgodzie z mapą potrzeb zdrowotnych oraz regionalnymi planami transformacji w obszarze zdrowia, a także w zakresie adaptacji do zmian klimatu.</p> <p>Wsparcie infrastrukturalne przyczyni się do poprawy warunków oraz zwiększenia potencjału opieki szpitalnej zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami w tym zakresie w regionie, jak również, gdy identyfikuje się inwestycje wynikające z nieodpowiedniego stanu infrastruktury. Preferowane będzie wsparcie dla podmiotów realizujących świadczenia wysokospecjalistyczne w regionie, w szczególności łączących świadczenia udzielane w rodzaju leczenia szpitalnego z świadczeniami udzielanymi w trybie jednego dnia oraz trybie ambulatoryjnym, a także dla podmiotów, których działalność lecznicza i charakter świadczonych usług będzie wspierała i</p>	<p>Zgodnie z Mapą potrzeb zdrowotnych na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2026 r. na podstawie danych z lat 1999, 2010 i 2019 stwierdzono, że najbardziej istotnymi problemami zdrowotnymi w Polsce były: choroba niedokrwienna serca, udar i nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzeli i płuc, a także cukrzyca oraz nowotwór złośliwy jelita grubego. Szczegółowa analiza problemów zdrowotnych odpowiedzialnych za największą liczbę zgonów w Polsce wykazała, że w przeciągu 20 lat powodowały je przede wszystkim choroby układu krążenia- choroba niedokrwienna serca, udar oraz kardiomiopatie i zapalenie mięśnia sercowego. Nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzeli i płuc oraz nowotwór złośliwy jelita grubego i odbytnicy były łącznie przyczyną ok. 12% zgonów w 2019 r. Od 1999 r. odsetek ten wzrósł o około 2 punkty procentowe. Choroba Alzheimera i inne choroby otępienne odpowiadały za ponad dwukrotnie większą liczbę zgonów w 2019 r. w porównaniu do 1999 r. Stały udział w liczbie zgonów (ok. 8,5%) miały choroby układu oddechowego (przewlekła obturacyjna choroba płuc – 10,2 tys. w 2019 r. oraz zakażenia dolnych dróg oddechowych – 11,9 tys. w 2019 r.), marskość wątroby i inne przewlekłe choroby wątroby oraz samookaleczenia.</p> <p>Powyższe dane wskazują na wzrastającą z roku na rok liczbę pacjentów, która wymagać będzie wysokospecjalistycznej opieki zdrowotnej. Konieczne jest zatem wsparcie podmiotów leczniczych (w tym szpitali ponadregionalnych), które zapewniają taką opiekę, zarówno w zakresie działań infrastrukturalnych, jak i zakupu nowoczesnej aparatury i wyposażenia. Modernizacja infrastruktury powinna zakładać podniesienie jakości i bezpieczeństwa leczenia, modernizację na rzecz bezpieczeństwa epidemiologicznego (szczególnie ważne dla podmiotów szpitalnych), remonty infrastruktury związane ze zmniejszeniem występowania zakażeń szpitalnych, doposażenie w nowoczesny sprzęt (dziś często wyeksploatowany). Należy przy tym zaznaczyć, że potencjalne zmiany liczby łóżek winny odnosić się wprost do Mapy potrzeb zdrowotnych (nie należy zakładać zwiększania liczby łóżek szpitalnych). Optymalizacja lecznictwa szpitalnego w połączeniu z rozwojem AOS, w tym zabiegów w trybie jednego dnia, przyczyni się do skrócenia czasu oczekiwania na udzielanie świadczeń zdrowotnych.</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Zapisy zostaną zmienione zgodnie z propozycją w części strategicznej Programu.</p>
------	--	----------------------------	---------	---	---	--	--

				<p>dostosowanie systemu ochrony zdrowia do aktualnych trendów demograficznych, w tym w obszarze opieki nad matką i dzieckiem, neonatologii oraz innych dziedzin zajmujących się leczeniem dzieci, trendów epidemiologicznych, zapewnienie równego dostępu i wysokiej jakości opieki, jak również poprawę zdolności reagowania w sytuacjach kryzysowych związanych m.in ze skutkami nasilającego się kryzysu klimatycznego.</p> <p>Preferowane będą projekty zakładające zastosowanie rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych), uwzględniające elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu i łagodzeniu ich skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura), GOZ oraz kwestie poprawy dostępności do budynków/obiektów/przestrzeni publicznych zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Z uwagi na stopniowy proces dekapitalizacji stanu infrastruktury zdrowotnej, konieczna będzie cykliczna realizacja działań obejmujących prace modernizacyjne w celu dostosowania do zmieniających się zarówno potrzeb zdrowotnych, jak i wymogów technologicznych. Interwencja EFRR będzie uwzględniać specyfikę regionalną i odnosić się do zdiagnozowanych deficytów i potrzeb, uwzględniając osiągnięcia perspektywy finansowej 2014-2020 zarówno w odniesieniu do wytworzonych zasobów jak i wypracowanych rozwiązań - dla uzyskania efektu synergii i spójności interwencji oraz uwzględnienia długofalowych uwarunkowań, w tym demograficznych i ekonomicznych. Wsparcie będzie realizowało cele Europejskiego Filaru Praw Socjalnych w zakresie poprawy dostępu do ochrony zdrowia. Będzie komplementarne z działaniami podejmowanymi ze środków EFS+ w zakresie promowania zdrowego starzenia się i dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych. Wsparcie ochrony zdrowia realizowane w ramach CP4 będzie komplementarne z interwencją w ramach CP1.</p>	<p>uzupełniała przejście do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności, w tym również opieki opartej na podstawowej opiece zdrowotnej (POZ) i ambulatoryjnej opiece specjalistycznej (AOS).</p> <p>Wszystkie podejmowane inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia, będą miały na celu dostosowanie systemu ochrony zdrowia do aktualnych trendów demograficznych, w tym w obszarze opieki nad matką i dzieckiem, neonatologii oraz innych dziedzin zajmujących się leczeniem dzieci, jak również w zakresie onkologii, kardiologii, chorób naczyń, neurologii, psychiatrii; trendów epidemiologicznych, zapewnienie równego dostępu i wysokiej jakości opieki, jak również poprawę zdolności reagowania w sytuacjach kryzysowych związanych m.in ze skutkami nasilającego się kryzysu klimatycznego.</p> <p>Preferowane będą projekty zakładające zastosowanie rozwiązań w zakresie efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych), uwzględniające elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu i łagodzeniu ich skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura), GOZ oraz kwestie poprawy dostępności do budynków/obiektów/przestrzeni publicznych zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Z uwagi na stopniowy proces dekapitalizacji stanu infrastruktury zdrowotnej, konieczna będzie cykliczna realizacja działań obejmujących prace modernizacyjne w celu dostosowania do zmieniających się zarówno potrzeb zdrowotnych, jak i wymogów technologicznych. Interwencja EFRR będzie uwzględniać specyfikę regionalną i odnosić się do zdiagnozowanych deficytów i potrzeb, uwzględniając osiągnięcia perspektywy finansowej 2014-2020 zarówno w odniesieniu do wytworzonych zasobów jak i wypracowanych rozwiązań - dla uzyskania efektu synergii i spójności interwencji oraz uwzględnienia długofalowych uwarunkowań, w tym demograficznych i ekonomicznych. Wsparcie będzie realizowało cele Europejskiego Filaru Praw Socjalnych w zakresie poprawy dostępu do ochrony zdrowia. Będzie komplementarne z działaniami podejmowanymi ze środków EFS+ w zakresie promowania zdrowego</p>		
--	--	--	--	---	--	--	--

					starzenia się i dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych. Wsparcie ochrony zdrowia realizowane w ramach CP4 będzie komplementarne z interwencją w ramach CP1.		
192.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	125 i 148	„Będzie możliwe realizowanie nowych RPZ (pozytywnie zaopiniowanych przez AOTMiT) lub korzystanie z już wypracowanych RPZ (w tym realizowanych w ramach WRPO 2014+) lub z repozytorium AOTMiT jeżeli będą dotyczyły one chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu.”	Jeśli w toku dalszych prac programowych nad tworzeniem RPZ dla konkretnych obszarów wsparcia zidentyfikują Państwo potrzebę wykorzystania form uproszczonych, to niezależnie czy były dotychczas wdrażane, właściwa dokumentacja (metodyka) powinna zostać zaktualizowana i przedłożona do opinii IK UP EFS+, następnie IA.	Rekomendacja do ewentualnego wykorzystania na dalszym etapie programowania	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Do rozważenia na późniejszym etapie.
193.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	154	Cel szczegółowy 4 (I) <i>Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci</i>	MFiPR zwraca uwagę, że w przypadku planowania wsparcia skierowanego do cudzoziemców powinno ono być realizowane w ramach osobnego celu szczegółowego i), przeznaczonego wspieraniu integracji obywateli państw trzecich.	Wsparcie dotyczące migrantów powinno być zgodne z linią demarkacyjną i być zaplanowane w ramach celu szczegółowego i).	Uwaga nieuwzględniona Zgodnie z projektem raportu końcowego z badania ewaluacyjnego pt. " Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych", ewaluator wyraził opinię, iż „ nie ma konieczności wyodrębniania działania ukierunkowanego wyłącznie na pomoc migrantom i Romom. Z uwagi na wysokość alokacji oraz sytuację społeczno-gospodarczą w regionie w ocenie Zespołu Badawczego wystarczające będzie wspieranie tych grup poprzez działania w innych celach szczegółowych niż (i) oraz (j)”.
194.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	159	brak	Należy dodać wskaźnik rezultatu monitorujący efekty wsparcia integracyjnego: Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu (osoby)	Brak wskaźnika monitorującego efekty wsparcia integracyjnego. Zgodność z WLWK 2021.	Uwaga uwzględniona Zapisy zostaną uzupełnione o postulowany wskaźnik.
195.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	137-138	W programie przewidziano wsparcie w zakresie rozwoju kadr medycznych i niemedycznych dla regionu.	Należy usunąć ten typ interwencji.	Wsparcie doskonalenia zawodowego kadr medycznych w obszarach istotnych z punktu widzenia funkcjonowania ochrony zdrowia może być udzielane w Programach Regionalnych wyłącznie jako element projektu (np. w zakresie profilaktyki czy deinstytucjonalizacji usług zdrowotnych). Wsparcie tego rodzaju musi być niezbędne do zrealizowania całości zaplanowanej interwencji (projektu) i nie może obejmować kształcenia specjalizacyjnego kadr medycznych. Natomiast w celu szczegółowym g) w obszarze zdrowia w Programach Regionalnych na lata 2021-2027 co do zasady nie mogą być wspierane działania w obszarze wsparcia kadr medycznych i kadr związanych z ochroną zdrowia.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.

196.	DZF MFIPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	131	“W obszarze wzmocnienia szkolnictwa zawodowego planuje się m.in.: (...) - wyposażenie, doposażenie w sprzęt lub materiały dydaktyczne, w tym TIK”	Należy zapewnić, iż nie pokrywa się to z działaniami MEiN planowanymi m.in. w ramach KPO .	Uniknięcie podwójnego finansowania podobnych działań.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy mówiące o unikaniu podwójnego finansowania pojawiają się w opisie działań.
197.	DZF MFIPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	148	Cel szczegółowy 4 (k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej Wątpliwości budzi proponowany zapis, zgodnie z którym możliwe będzie wsparcie w zakresie „wdrażania zmian/innowacji w zakresie sposobu organizacji świadczonego wsparcia (np. wprowadzania nowej organizacji usług, nowych usług specjalistycznych) (...)”.	O ile wdrażanie przetestowanych modeli wypracowanych m.in. przez ROPS w Poznaniu nie budzi wątpliwości i jest rekomendowane przez IK UP do wdrażania na poziomie regionalnym, to tworzenie innowacyjnych modeli usług jest niezgodne z zapisami UP, w tym linii demarkacyjnej, w zakresie innowacyjnych działań społecznych (projekty zmierzające do opracowania innowacyjnych modeli usług, eksperymenty społeczne) możliwych do realizacji tylko z poziomu krajowego. Taki zakres wsparcia obejmujący również tworzenie innowacyjnych modeli usług sugeruje proponowany zapis FEW.	Prosimy o ponowną weryfikację zgodności zapisów z umową partnerstwa, w tym linią demarkacyjną lub doprecyzowanie obecnych zapisów.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu. Treść Programu zostanie odpowiednio zmodyfikowana (odpowiednie zapisy usunięte).
198.	DZF MFIPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	155	Cel szczegółowy 4 (l) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci Wątpliwości budzi proponowany zapis, zgodnie z którym możliwe będzie wsparcie w zakresie wdrażania „zmian/innowacji w zakresie sposobu organizacji świadczonego wsparcia (np. wprowadzania nowej organizacji usług, nowych usług specjalistycznych) (...)”.	O ile wdrażanie przetestowanych modeli wypracowanych m.in. przez ROPS w Poznaniu nie budzi wątpliwości i jest rekomendowane przez IK UP do wdrażania na poziomie regionalnym, to tworzenie innowacyjnych modeli usług jest niezgodne z zapisami UP, w tym linii demarkacyjnej, w zakresie innowacyjnych działań społecznych (projekty zmierzające do opracowania innowacyjnych modeli usług, eksperymenty społeczne) możliwych do realizacji tylko z poziomu krajowego. Taki zakres wsparcia obejmujący również tworzenie innowacyjnych modeli usług sugeruje proponowany zapis FEW.	Prosimy o ponowną weryfikację zgodności zapisów z umową partnerstwa, w tym linią demarkacyjną lub doprecyzowanie obecnych zapisów.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
199.	Czepczyński Family Foundation CFF	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	130	Poprawa dostępności i umożliwienie ukończenia dobrej jakości edukacji to wyzwanie na wszystkich jej poziomach. Istotną będzie poprawa dostępu do dobrej jakości edukacji przedszkolnej – rozwijanie przedszkoli jako miejsc stworzonych na potrzeby holistycznego podejścia do dziecka, do jego rozwoju i indywidualnych potrzeb, tworzenie nowych miejsc przedszkolnych, w szczególności na obszarach, gdzie występują deficyty i potrzeby w tym zakresie, utrzymanie miejsc przedszkolnych, oferowanie zajęć dodatkowych, zajęć o charakterze kompensacyjnym i wyrównującym szanse dzieci, rozwijanie kompetencji kadr, zwiększenie dostępu do specjalistów w zakresie wczesnej diagnozy (w tym psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej, zaburzeń SI). Poprawa jakości edukacji we wszystkich typach szkół, w tym szkołach kształcenia	Poprawa dostępności i umożliwienie ukończenia dobrej jakości edukacji to wyzwanie na wszystkich jej poziomach. Istotną będzie poprawa dostępu do dobrej jakości edukacji przedszkolnej – rozwijanie przedszkoli jako miejsc stworzonych na potrzeby holistycznego podejścia do dziecka, do jego rozwoju i indywidualnych potrzeb, tworzenie nowych miejsc przedszkolnych, w szczególności na obszarach, gdzie występują deficyty i potrzeby w tym zakresie, utrzymanie miejsc przedszkolnych, oferowanie zajęć dodatkowych, zajęć o charakterze kompensacyjnym i wyrównującym szanse dzieci, rozwijanie kompetencji kadr, zwiększenie dostępu do specjalistów w zakresie wczesnej diagnozy (w tym psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej, zaburzeń SI). Poprawa jakości edukacji we wszystkich typach szkół, w tym szkołach kształcenia	Badania oraz doświadczenia naszej Fundacji pokazują, że rozpoczęcie edukacji finansowej przez dzieci w wieku wczesnoszkolnym pozwala na skuteczne rozwinięcie umiejętności kluczowych potrzebnych w życiu dorosłym oraz na rynku pracy. Edukacja finansowa wspiera także walkę z wykluczeniem finansowym oraz wzmocnia konkurencyjność regionów w wymiarze długoterminowym. Badania prowadzone przez Narodowy Bank Polski wskazują na niską wiedzę o finansach i przedsiębiorczości Polaków. Równocześnie zdecydowana większość respondentów wskazuje, że wiedza ta powinna być przekazywana przez szkoły.	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy programu nie wykluczają realizacji postulowanego zakresu wsparcia w formie edukacji finansowej.

				<p>zawodowego i na każdym jej poziomie powinna uwzględniać wymagania stawiane przez nowoczesną gospodarkę i potrzeby rynku pracy. Dlatego podniesienie jakości edukacji będzie realizowane w ramach kompleksowych programów rozwojowych szkół, obejmujących m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój kompetencji kluczowych, w tym innowacyjnych, kreatywnych, przedsiębiorczych, cyfrowych, w obszarze sztucznej inteligencji (uzupełniająco/poszerzająco względem projektów krajowych) - cyfryzację edukacji - realizację działań społeczno-wychowawczych. 	<p>zawodowego i na każdym jej poziomie powinna uwzględniać wymagania stawiane przez nowoczesną gospodarkę i potrzeby rynku pracy. Dlatego podniesienie jakości edukacji będzie realizowane w ramach kompleksowych programów rozwojowych szkół, obejmujących m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój kompetencji kluczowych, w tym innowacyjnych, kreatywnych, przedsiębiorczych i finansowych, cyfrowych, w obszarze sztucznej inteligencji (uzupełniająco/poszerzająco względem projektów krajowych) - cyfryzację edukacji - realizację działań społeczno-wychowawczych. <p>Przewiduje się realizację już na poziomie edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej edukacji finansowej, co pozwoli na skuteczne rozwinięcie umiejętności kluczowych potrzebnych w życiu dorosłym oraz na rynku pracy.</p>		
200.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	108	2.1.4.2.3. Indykatory podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji .	Postulujemy zwiększenie wydatków na mieszkalnictwo - 2 mln euro to jest zdecydowanie za mała kwota, by dokonać zmiany systemowej i rzeczywistej deinstytucjonalizacji. Co najmniej należałoby zrównać kwotę przeznaczoną na mieszkalnictwo z kwotą przeznaczoną na wsparcie pozostałej infrastruktury służącej usługom społecznym.	Potrzeby społeczne.	Uwaga częściowo uwzględniona W zależności od przebiegu negocjacji z KE dot. ochrony zdrowia i kultury, kwota może być zwiększona.
201.	osoba fizyczna	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO			Poszerzenie katalogu beneficjentów działań w obszarze kompleksowej aktywizacji osób bezrobotnych (w tym dotacji na samozatrudnienie) o instytucje rynku pracy i organizacje pozarządowe		Uwaga częściowo uwzględniona Wsparcie skierowane do osób bezrobotnych w świetle obecnych zapisów projektu Umowy Partnerstwa oraz Linii Demarkacyjnej przewidziane jest w trybie pozakonkursowym dla powiatowych urzędów pracy jako realizatorów usług. Niemniej aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo jest możliwa w ramach celu szczegółowego (h).
202.	osoba fizyczna	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	120	Beneficjenci: § powiatowe urzędy pracy § ochotnicze hufce pracy § Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu	Poszerzenie katalogu beneficjentów działań w obszarze kompleksowej aktywizacji osób bezrobotnych (w tym dotacji na samozatrudnienie) o instytucje rynku pracy i organizacje pozarządowe.	Instytucje rynku pracy i organizacje pozarządowe, które w ramach obecnej perspektywy z powodzeniem wspierały osoby pozostające bez zatrudnienia w projektach z Działania 6.2, Poddziałania 6.3.1 WRPO czy projektach 1.2.1 POWER, powinny mieć możliwość kontynuowania tych działań także w perspektywie 2021-2027. Wiele tego rodzaju podmiotów zdobyło bogate doświadczenia, wypracowało szereg rozwiązań mogących zwiększyć efektywność realizowanego wsparcia, zaangażowało wykwalifikowaną kadrę do realizacji zadań z zakresu aktywizacji osób	Uwaga częściowo uwzględniona Wsparcie skierowane do osób bezrobotnych w świetle obecnych zapisów projektu Umowy Partnerstwa oraz Linii Demarkacyjnej przewidziane jest w trybie pozakonkursowym dla powiatowych urzędów pracy jako realizatorów usług. Niemniej aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz biernych

						bezrobotnych, a mimo posiadanych zasobów, wiedzy, kompetencji i doświadczenia zostaje w tym momencie pozbawione możliwości ubiegania się o dofinansowanie.	zawodowo jest możliwa w ramach celu szczegółowego (h).
203.	Urząd Miasta Leszna /Centrum Informacji Turystycznej	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	114/115	W przypadku projektów szlaków tematycznych i produktów turystycznych powinny być one realizowane na obszarze jednego regionu, wykraczające poza obszar pojedynczego powiatu.	Projekty szlaków tematycznych i produktów turystycznych powinny być realizowane na obszarze jednego regionu, angażując podmioty z więcej niż jednego powiatu.	Produktem turystycznym może być impreza organizowana w konkretnej lokalizacji, czyli na terenie jednego powiatu. Natomiast w jej organizację zaangażowanych jest wiele powiatów wielu partnerów z różnych powiatów i de facto jest to produkt turystyczny więcej niż jednego powiatu.	Uwaga nieuwzględniona Wskazany zakres interwencji oraz demarkacji wynika z zapisów projektu Umowy Partnerstwa oraz linii demarkacyjnej i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania brzmienia dokumentów. Możliwe jest uszczegółowienie na etapie ustalania kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie.
204.	MFIPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	115	Główne grupy docelowe	Proponuje się dodanie jako grupy docelowej np. mieszkańców województwa wielkopolskiego.	Wskazane w projekcie FEW 2021+ podmioty mogą być beneficjentami Programu, dlatego proponujemy wskazanie jako grupa docelowa również np. „mieszkańcy województwa wielkopolskiego”.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
205.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	148	"2.1.5.6. Cel szczegółowy (k) 2.1.5.6.1. Interwencje w ramach funduszy "	Proponuje się o uzupełnienie formy wsparcia mieszkaniowe w postaci społecznych agencji najmu . Propozycja zapisu: Podejmowane będą działania związane z tworzeniem i funkcjonowaniem mieszkań ze wsparciem, takich jak: chronione, wspomagane, treningowe oraz inne rozwiązania łączące zapewnienie schronienia/mieszkania z dodatkowym wsparciem społecznym dla osób zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym i w kryzysie bezdomności m.in. takie jak społeczne agencje najmu.	Wprowadzenie rozwiązania w postaci społecznych agencji najmu daje szansę na zpewnienie dostępnego cenowo mieszkania (po zakończeniu korzystania z mieszkania wspomaganego) i możliwości dalszego korzystania z usług w potrzebnym zakresie. SAN umożliwia wynajmowanie mieszkań osobom, które znajdują się w trudniejszej sytuacji życiowej i nie mogą sobie pozwolić na samodzielny najem lub zakup mieszkania. Działania te są w nurcie DI.	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy Programu umożliwiają realizację postulowanego zakresu wsparcia.
206.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	147-148	"2.1.5.6. Cel szczegółowy (k) 2.1.5.6.1. Interwencje w ramach funduszy "	Proponuje się uzupełnienie możliwości świadczenia usług asystenckich także w dla osób w kryzysie bezdomności oraz także w mieszkaniach, nie tylko w placówkach. Propozycja zapisu: Rozwijane będą usługi świadczone przez asystentów (m.in. asystentów OzN, osób starszych, osób w kryzysie bezdomności procesów usamodzielniania m.in. osób opuszczających placówki penitencjarne, asystentów zdrowienia, streetworkerów) oraz prowadzone programy wczesnego usamodzielniania mieszkańców placówek, m.in. treningi i warsztaty samodzielności prowadzone w placówkach, mieszkaniach, przygotowywanie programów usamodzielniania, zapewniania wsparcia asystentów/opiekunów usamodzielniania.	Warto zadbać o maksymalnie kompleksowe opisy możliwych form wsparcia i grup odbiorców.	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy Programu umożliwiają realizację postulowanego zakresu wsparcia.
207.	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	105	Powiązane rodzaje działań „W ramach CS wspierana będzie budowa, remont, przebudowa, rozbudowa, nadbudowa, adaptacja, wyposażenie infrastruktury społecznej powiązanej z	Proponujemy dodać do wymienianych instytucji gospodarstwa opiekuńcze. „W ramach CS wspierana będzie budowa, remont, przebudowa, rozbudowa, nadbudowa, adaptacja, wyposażenie	Gospodarstwo opiekuńcze można zdefiniować jako realizowaną w ramach gospodarstwa prowadzącego działalność rolniczą formę wsparcia w zakresie opieki i integracji społecznej na rzecz osób i rodzin w celu	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy Programu nie wykluczają realizacji

				procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług, m.in.: miejsc świadczenia usług profilaktycznych, ośrodków wsparcia, rodzinnych domów pomocy, dziennych domów opieki medycznej, placówek wsparcia dziennego, placówek reintegracyjnych, realizujących usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (m.in. CIS, KIS, ZAZ,WTZ, ŚDS), organizujących usługi społeczne i realizujących pracę socjalną (OPS, CUS, PCPR), związanych ze wsparciem pieczy zastępczej, rodzinnej (np. rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka i rodziny adopcyjne) i instytucjonalnej (m.in. placówki opiekuńczo-wychowawcze, opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne), przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie (m.in. OIK, SOW) oraz wsparciem osób w kryzysie bezdomności.”	infrastruktury społecznej powiązanej z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług, m.in.: miejsc świadczenia usług profilaktycznych, ośrodków wsparcia, rodzinnych domów pomocy, dziennych domów opieki medycznej, placówek wsparcia dziennego, placówek reintegracyjnych, realizujących usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (m.in. CIS, KIS, ZAZ,WTZ, ŚDS), organizujących usługi społeczne i realizujących pracę socjalną (OPS, CUS, PCPR), związanych ze wsparciem pieczy zastępczej, rodzinnej (np. rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka i rodziny adopcyjne) i instytucjonalnej (m.in. placówki opiekuńczo-wychowawcze, opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne), przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie (m.in. OIK, SOW) oraz wsparciem osób w kryzysie bezdomności, a także gospodarstwa opiekuńcze.”	poprawienia ich funkcjonowania. Gospodarstwa te to połączenie działalności rolniczej z działalnością społeczną w wyodrębnionych czterech obszarach: • zajęcia reedukacyjne i terapeutyczne; • integracja poprzez pracę i włączanie społeczne; • działania pedagogiczne; • usługi opiekuńcze. Gospodarstwo opiekuńcze może doskonale wspierać istniejące już formy wsparcia społecznego.	postulowanego zakresu wsparcia w formie gospodarstw opiekuńczych.
208.	Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Poznaniu	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	114	„Główne grupy docelowe • JST i ich jednostki organizacyjne oraz utworzone przez nie podmioty • związki i stowarzyszenia JST • państwowe jednostki budżetowe • podmioty ekonomii społecznej • organizacje pozarządowe • wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej lub oświatowej oraz Lasy Państwowe”	Proponujemy dodać do wymienianych instytucji koła gospodyń wiejskich, ochotniczą straż pożarną oraz inne organizacje wiejskie działające na rzecz promocji tradycji, kultury i turystyki na obszarach wiejskich „Główne grupy docelowe • JST i ich jednostki organizacyjne oraz utworzone przez nie podmioty • związki i stowarzyszenia JST • państwowe jednostki budżetowe • podmioty ekonomii społecznej • organizacje pozarządowe • wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej lub oświatowej oraz Lasy Państwowe • koła gospodyń wiejskich, ochotnicza straż pożarna oraz inne organizacje wiejskie działające na rzecz promocji tradycji, kultury i turystyki na obszarach wiejskich.”	Zachowanie i promocja dziedzictwa kulturowego wsi oraz turystyki wiejskiej jest bardzo istotna. Mocno jest zakorzeniona na wsi chęć pamięci i propagowania dziedzictwa kulturowego, dlatego warto te instytucje dodać do grupy docelowej.	Uwaga uwzględniona Istniejący zapis nie wyklucza realizacji działań przez zaproponowane grupy. Wsparcie działań na terenach wiejskich będzie możliwe przede wszystkim poprzez realizację instrumentu RLKS oraz Innych Instrumentów Terytorialnych.
209.	MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	114	Powiązane rodzaje działań 3. Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej (m.in. szkoły artystyczne, uczelnie artystyczne, teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury), (...)	Prosimy o przeformułowanie zapisu, aby nie uwzględniał szkół artystycznych (państwowych i samorządowych) i państwowych uczelni artystycznych.	Zgodnie z linią demarkacyjną szkoły artystyczne (państwowe i samorządowe) i państwowe uczelnie artystyczne są planowane do wsparcia wyłącznie z poziomu krajowego.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
210.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	154	Cel szczegółowy 4 (l) <i>Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci</i>	Prosimy o przeniesienie wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności z celów szczegółowych h) i k) do celu szczegółowego l) zgodnie z rekomendacją zawartą w dokumencie	Cel szczegółowy l) jest bardziej nastawiony na integrację społeczną grup w najtrudniejszej sytuacji niż cs h), stąd bardziej odpowiada zakresowi i profilowi grupy docelowej. W zaktualizowanej linii demarkacyjnej ta grupa	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.

					Włączenie społeczne w Programach Regionalnych. Rekomendacje Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej z 21 lipca 2021. Usługi dla osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych wykluczeniem mieszkaniowym, w tym: - wsparcie usług środowiskowych skierowanych do osób w kryzysie bezdomności, - wsparcie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych i wspomaganych oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe dla osób w kryzysie bezdomności w tym programu „Najpierw mieszkanie”. Dodanie wskaźnika monitorującego wsparcie dla osób bezdomnych: Liczba osób bezdomnych lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, objętych wsparciem w programie (osoby)	odbiorców wsparcia będzie zakwalifikowana właśnie do cs I). Wg obecnych zapisów pojawia się ona w podobnym zakresie w dwóch celach szczegółowych, co wprowadza zamieszanie i nie wykorzystuje możliwości stworzonych przez cs I), który ma służyć uczestnikom w najcięższej sytuacji.	
211.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	148	Zakres interwencji: „Rozwijany będzie dostęp do wysokiej jakości usług specjalistycznych i interwencyjnych dla osób doświadczających różnego rodzaju kryzysów (np. choroby, kryzysu psychicznego, zadłużenia, utraty pracy) w postaci usług interwencji kryzysowej, terapeutycznych, poradnictwa specjalistycznego, mediacji.”	Prosimy o przeniesienie wsparcia z zakresu usług interwencji kryzysowej do celu szczegółowego I).	Zgodnie z rekomendacją zawartą w dokumencie <i>Włączenie społeczne w Programach Regionalnych. Rekomendacje Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej z 21 lipca 2021.</i>	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
212.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	148	Zakres interwencji: „(...) wdrażania planów deinstytucjonalizacji w instytucjach, w tym udogodnień przestrzennych (dostosowywanie przestrzeni do potrzeb mieszkańców, umożliwianie personalizacji przestrzeni)(...)”.	Prosimy o usunięcie/przeformułowanie zapisów dotyczących wprowadzania „udogodnień przestrzennych”. Wskazane zapisy mogą prowadzić do wzmocnienia potencjału instytucjonalnego placówek, a tym samym są sprzeczne z ideą deinstytucjonalizacji. Podobna uwaga dotyczy analogicznych działań zaplanowanych w ramach CS (I) (str. 155).	Zgodnie z dokumentem Włączenie społeczne w Programach Regionalnych. Rekomendacje Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej z 21 lipca 2021, wsparcie procesu deinstytucjonalizacji placówek całodobowych o charakterze długoterminowym, może polegać na na realizowaniu (w oparciu o posiadane zasoby) działań poza dotychczasowymi zadaniami, w tym m.in form wsparcia dziennego, środowiskowego, wsparcia wytchnieniowego, mieszkalnictwa wspomagane, oraz jako element działań przygotowanie, uzyskanie i zmianie kompetencji pracowników placówek w działaniach poza placówkami.	Uwaga nieuwzględniona Proponowane zapisy nie negują zasady deinstytucjonalizacji, akcentują personalizację usług świadczonych w placówkach.
213.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	140	-	Proszę o dodanie wskaźnika: <i>Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje cyfrowe po opuszczeniu programu</i>	Zgodność z WLWK – wskaźnik jest adekwatny do planowanej w FEW interwencji.	Uwaga uwzględniona Wskaźnik będzie monitorowany bez określania wartości docelowej.
214.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	130-131	“Kontynuowany będzie projekt Cyfrowej Szkoły Wielkopolsk@ 2030, obejmujący m.in. rozbudowę portalu edukacyjnego, wewnątrzszkolnych sieci LAN, wyposażenie szkół w sprzęt TIK, szkolenia nauczycieli w zakresie e-kompetencji, szkolenia on-line i zajęcia pozalekcyjne dla uczniów ukierunkowanych na podnoszenie kompetencji informatycznych.”	Proszę o doprecyzowanie zapisów związanych z projektem Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@ 2030 przy uwzględnieniu następujących uwag: 1. proszę wskazać regionalne uwarunkowania uzasadniające realizację projektu w zaplanowanym kształcie; 2. w odniesieniu do szkoleń w zakresie e-kompetencji proszę o wyjaśnienie czym będą się one różnić od tego, co jest realizowane w projekcie	Zgodnie ze zgłoszonymi uwagami w kolumnie obok.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone w Programie tam gdzie jest to możliwe i uzasadnione. Zostaną wprowadzone zapisy zapewniające, iż interwencja przewidziana na poziomie krajowym nie pokrywa się z działaniami przewidzianymi na poziomie regionalnym.

					<p>Fundacji Orange „Lekcja: Enter” lub projekcie ORE „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”.</p> <p>3. w odniesieniu do szkoleń on-line, nie jest jasne czy będą tworzone nowe e-materiały. Jeżeli tak, należy zapewnić, iż nie pokrywają się one z tym co jest przygotowywane przez MEiN (Departament Podręczników i Programów Nauczania MEiN).</p> <p>4. W odniesieniu do wyposażenia szkół w sprzęt należy zapewnić, iż nie pokrywa się to z działaniami MEiN planowanymi m.in. w ramach KPO .</p>		
215.	Czepczyński Family Foundation CFF	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	132	<p>Prowadzone będą działania na rzecz edukacji włączającej przez zapewnienie m.in. odpowiedniego wyposażenia (w tym wykorzystanie modeli wypracowanych na poziomie krajowym w tym zakresie jak np. Przestrzeń dostępnej szkoły), podnoszenie kompetencji kadr, usług asystenckich dla uczniów i innych sprzyjających zwiększaniu udziału dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w tym wynikającymi z niepełnosprawności w edukacji ogólnodostępnej (w tym w przedszkolach) w miejscu zamieszkania. Ponadto wspierane będą zajęcia specjalistyczne na rzecz dzieci i uczniów z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin w środowisku przedszkolnym, szkolnym i pozaszkolnym. Podejmowane będą działania na rzecz upowszechnienia poradnictwa edukacyjnego i doradztwa zawodowego już na poziomie szkół podstawowych (w tym także preorientacji zawodowej) i zwiększenie jakości doradztwa zawodowego przez m.in. wsparcie indywidualne w zakresie doradztwa zawodowego dla uczniów, podnoszenie kompetencji doradców zawodowych.</p>	<p>Prowadzone będą działania na rzecz edukacji włączającej przez zapewnienie m.in. odpowiedniego wyposażenia (w tym wykorzystanie modeli wypracowanych na poziomie krajowym w tym zakresie jak np. Przestrzeń dostępnej szkoły), podnoszenie kompetencji kadr, usług asystenckich dla uczniów i innych sprzyjających zwiększaniu udziału dzieci ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi, w tym wynikającymi z niepełnosprawności w edukacji ogólnodostępnej (w tym w przedszkolach) w miejscu zamieszkania. Ponadto wspierane będą zajęcia specjalistyczne na rzecz dzieci i uczniów z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin w środowisku przedszkolnym, szkolnym i pozaszkolnym. Istotne jest eliminowanie barier mentalnych i walka ze stereotypami dotyczącymi dzieci z niepełnosprawnościami, co poprawi jakość i komfort ich edukacji a także przyczyni się do budowania postaw obywatelskich wśród przedszkolaków. Działanie to wymaga zarówno szkoleń i pomocy naukowych dla kadry pedagogicznej jak i materiałów dydaktycznych dostosowanych do potrzeb i rozwoju dzieci. Podejmowane będą działania na rzecz upowszechnienia poradnictwa edukacyjnego i doradztwa zawodowego już na poziomie szkół podstawowych (w tym także preorientacji zawodowej) i zwiększenie jakości doradztwa zawodowego przez m.in. wsparcie indywidualne w zakresie doradztwa zawodowego dla uczniów, podnoszenie kompetencji doradców zawodowych.</p>	<p>Coraz więcej dzieci z niepełnosprawnościami oraz zdiagnozowanymi dysfunkcjami i chorobami uczy się w tradycyjnych szkołach. To wymaga nie tylko dostosowania oferty edukacyjnej i umiejętności oraz wiedzy nauczycieli do ich potrzeb. Istnieje ogromna potrzeba kreowania odpowiednich postaw wśród dzieci w pełni sprawnych, co w przyszłości przełoży się na postawy obywatelskie oraz umiejętność funkcjonowania w zróżnicowanym społeczeństwie. Kluczowa jest walka ze stereotypami oraz uczenie dzieci, że pomimo różnych niepełnosprawności wszyscy jesteśmy tacy sami. Edukacja włączająca to nie tylko wzrost wiedzy i świadomości uczniów, ale także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci z niepełnosprawnościami przez ich rówieśników.</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Zapisy Programu zostaną dostosowane zgodnie z zaproponowanym poszerzeniem zakresu wsparcia.</p>
216.	Młodzieżowy Strajk	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	130	.- cyfryzację edukacji	.- cyfryzację edukacji oraz wprowadzenie aspektów dot. zmian klimatycznych	Uczący się , winni poznać wyzwania i cele przyszłości, a nie tylko techniki w niej przydatne.	<p>Uwaga uwzględniona</p>

	Klimatyczny i Polska Zielona Sieć				wymagania stawiane przez nowoczesną, coraz bardziej zieloną gospodarkę i potrzeby rynku pracy(...)		Obecne zapisy nie ograniczają realizacji takiej formy wsparcia .
217.	DZF MFIPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	143	Główne grupy docelowe: obywatele państw trzecich, migranci, członkowie grup marginalizowanych, w tym Romowie	Przeniesienie wsparcia dla obywateli państw trzecich do celu szczegółowego i)	MFIPR zwraca uwagę, że wsparcie w zakresie integracji społeczno-zawodowej dla obywateli państw trzecich jest przewidziane w ramach celu szczegółowego i), zatem jeżeli planują Państwo działania skierowane do tej grupy to należy je przewidzieć w osobnym celu	Uwaga nieuwzględniona Zgodnie z projektem raportu końcowego z badania ewaluacyjnego pt. " Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych", ewaluator wyraził opinię, iż „ nie ma konieczności wyodrębniania działania ukierunkowanego wyłącznie na pomoc migrantom i Romom. Z uwagi na wysokość alokacji oraz sytuację społeczno-gospodarczą w regionie w ocenie Zespołu Badawczego wystarczające będzie wspieranie tych grup poprzez działania w innych celach szczegółowych niż (i) oraz (j)”.
218.	Urząd Miejski w Ostrowie Wielkopolskim	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	114	Rodzaje działań Zakres interwencji	Punkt 7 Rozwój i tworzenie miejsc wypoczynku i rekreacji na terenach miejskich	Minimalizacja efektu wyspy ciepła na terenach miejskich.	Uwaga uwzględniona Zapisy Programu nie wykluczają realizacji postulowanego typu działania, szczególności w ramach celu szczegółowego 2 (iv).
219.	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów w Orzechowie	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	114	Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej (m.in. szkoły artystyczne, uczelnie artystyczne, teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury), w tym wspieranie zaplecza dla utrzymania niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz rzemiosła i dawnych zawodów	Rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności kulturalnej ważnej dla edukacji i aktywności kulturalnej (m.in. szkoły artystyczne, uczelnie artystyczne, teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury), w tym wspieranie zaplecza dla utrzymania niematerialnego dziedzictwa kulturowego w rozumieniu ratyfikowanej przez Polskę Konwencji UNESCO z 2003 roku.	Wprowadzenie zapisu o możliwości uzyskania wsparcia tylko dla niematerialnego dziedzictwa wpisanego na krajową listę ograniczyć się tylko do wpisanych do tej pory: tradycji kulturowych Biskupizny, tradycji weselnych z Szamotuł i okolic, tradycji dudziarskich w Wielkopolsce, plecionkarstwa w Polsce (obejmującym także wielkopolskie tradycje plecionkarskie) oraz tradycje kulturowe Bambrów Poznańskich. Poza możliwością wsparcia pozostanie jeszcze bardzo wiele cennych, wymagających udokumentowania i zachowania przejawów niematerialnego dziedzictwa Wielkopolski, że wymienię tylko: kulturę chazacką (Pakosław i okolica) , ochweśnicką (Ślesin, Skulsk), snutkę golińską (Golina koło Jarocina), czy kultywowaną w Pile i okolicy kulturę górali czadeckich.	Uwaga nieuwzględniona Wskazany zakres interwencji oraz demarkacji wynika z zapisów projektu Umowy Partnerstwa oraz linii demarkacyjnej i w tym zakresie regiony są zobligowane do przestrzegania brzmienia dokumentów. Możliwe jest uszczegółowienie na etapie ustalania kryteriów oceny wniosków o dofinansowanie.
220.	Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	105, 110		Str. 105, 110 - dopisać "domy pomocy społecznej"	Domy Pomocy Społecznej zostały pominięte w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021 - 2027, jednak nie są przeznaczone do "wygaszania" lub "likwidacji", a zapotrzebowanie społeczności lokalnej Miasta Kalisza na całodobowe usługi opiekuńcze stale rośnie.	Uwaga uwzględniona Zapisy Programu nie wykluczają realizacji działań w zakresie poprawy dostępu i jakości usług placówek zapewniających całodobową opiekę OZN, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku. Nie ma potrzeby zmiany obecnych zapisów.

221.	Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	124, 138		Str. 124, 138 - dopisać "kadra pomocy społecznej i NGO".	Str. 124 - Interwencja programu nie obejmuje Domów Pomocy Społecznej. Str. 138 - grupa docelowa nie obejmuje Domów Pomocy Społecznej.	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy nie wykluczają objęcia działaniami w ramach celu szczegółowego (d) oraz (g) kadry pomocy społecznej i NGO.
222.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	130	Poprawa jakości edukacji we wszystkich typach szkół, w tym szkołach kształcenia zawodowego i na każdym jej poziomie powinna uwzględniać wymagania stawiane przez nowoczesną gospodarkę i potrzeby rynku pracy(...)	Poprawa jakości edukacji we wszystkich typach szkół, w tym szkołach kształcenia zawodowego i na każdym jej poziomie powinna uwzględniać wymagania stawiane przez nowoczesną, coraz bardziej zieloną gospodarkę i potrzeby rynku pracy(...)	Mega trendy związane z trwającą "Zieloną" i cyfrową transformacją gospodarki warte są zaadresowania by zapewnić trwałą wzrost/rozwój gospodarki Wielkopolski i nowych, przydatnych w przyszłości kwalifikacji Wielkopolan.	Uwaga uwzględniona Zapisy programu zostaną dostosowane zgodnie z postulowaną propozycją.
223.	Ministerstwo Zdrowia	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	137	4. Rozwój kadr medycznych i niemedycznych dla regionu.	Sugerujemy usunięcie zapisów odnoszących się do wparcia kadr medycznych	Zapis jest niezgodny z linią demarkacyjną, zgodnie z którą wsparcie kadr medycznych zarezerwowane jest dla poziomu centralnego. Ministerstwo Zdrowia zgłaszało taką uwagę na wcześniejszym etapie prac nad projektem programu. W przypadku uzyskania zgody na działania w zakresie wsparcia kadr medycznych, konieczne jest doprecyzowanie, jakie wsparcie dla kadr jest planowane. Pozostawienie ogólnych zapisów może wpłynąć na powielanie się wsparcia	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
224.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	148	Zakres interwencji „(...) Podejmowane będą działania związane z tworzeniem i funkcjonowaniem mieszkań ze wsparciem, takich jak: chronione, wspomagane, treningowe (...)”.	Sugerujemy wykreślenie mieszkań treningowych.	Mieszkania treningowe są jednym z rodzajów mieszkań chronionych oraz wspomaganych, a więc są zawarte już w tym katalogu.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
225.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	105	Szczególnie istotne będzie wspieranie opieki nad osobami starszymi oraz dotkniętymi chorobami i zaburzeniami psychicznymi.	Szczególnie istotne będzie wspieranie opieki nad osobami starszymi oraz dotkniętymi chorobami i zaburzeniami psychicznymi „jak również nad osobami bezdomnymi”	1. Zapobieganie bezdomności poprzez adekwatne działania kierowane do osób narażonych na doświadczenie kryzysu jest działaniem uzasadnionym społecznie i ekonomicznie, którego nie powinno zabraknąć w FEW21-27. Postulujemy zdecydowane wsparcie i promowanie działań kierowanych do osób zagrożonych bezdomnością, poprzez wprowadzenie otwartego katalogu działań i przykładowe wyliczenie z uwzględnieniem treści KPPUiWS. Postulujemy szczególne uwzględnienie również działań na rzecz integracji społecznej osób doświadczających bezdomności lub zagrożonych bezdomnością. Jest to grupa wyjątkowo wymagająca integracji społecznej.	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy Programu nie wykluczają realizacji postulowanego zakresu wsparcia.
226.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	137.138	W tym celu wdrażany będzie model „Ścieżki poprawy umiejętności” (upskilling pathways), w którym istotne są identyfikacja i uznanie posiadanych umiejętności oraz określenie potrzeb edukacyjnych i dalsze kształcenie/szkolenie celem rozwijania umiejętności/kompetencji lub zdobycia nowych, w tym cyfrowych.	W tym celu wdrażany będzie model „Ścieżki poprawy umiejętności” (upskilling pathways), w którym istotne są identyfikacja i uznanie posiadanych umiejętności oraz określenie potrzeb edukacyjnych i dalsze kształcenie/szkolenie celem rozwijania umiejętności/kompetencji lub zdobycia nowych, w tym cyfrowych, lub tych związanych z zieloną transformacją gospodarki. (albo krócej zieloną gospodarką ze str 119 dokumentu)	Rozwijania nowych umiejętności/kompetencji związanych z zieloną transformacją gospodarki przez Wielkopolan, umożliwi szybszą i sprawniejszą transformację lokalnej zielonej gospodarki do której odniesienia znajdują się na str 119 i kolejnych niniejszego dokumentu).	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy Programu nie wykluczają realizacji postulowanego zakresu wsparcia, szczególnie w działaniach służących realizacji usług rozwojowych. Model „Ścieżki poprawy umiejętności” (upskilling pathways) koncentruje się na rozwijaniu kompetencji podstawowych.

227.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	137	Zmiany w gospodarce wynikające z rozwoju technologii i rodzące się nowe potrzeby rynku pracy (...)	Zmiany w gospodarce wynikające z rozwoju technologii i zachodzącej "zielonej" i cyfrowej transformacji oraz rodzące się nowe potrzeby rynku pracy (...)	Mega trendy związane z trwającą "Zieloną" i cyfrową transformacją gospodarki warte są zaadresowania by zapewnić trwałe wzrost/rozwój gospodarki Wielkopolski i nowych, przydatnych w przyszłości kwalifikacji Wielkopolan.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
228.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	154	"2.1.5.7. Cel szczegółowy (I) 2.1.5.7.1. Interwencje w ramach funduszy "	Typ operacji 2 zmienić cudzoziemców na obywateli państw trzecich lub ewentualnie cudzoziemców mających trudności z integracją społeczną lub zawodową. propozycja zapisu: 2. Wsparcie obywateli państw trzecich	Ważne jest zapewnienie koncentracji na grupach najbardziej potrzebujących wsparcia.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
229.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	155	"2.1.5.7. Cel szczegółowy (I) 2.1.5.7.1. Interwencje w ramach funduszy "	uporządkować pojęciowo opis typu operacji 2. Pojawiają się migranci, cudzoziemcy, obywatele państw trzecich. Każda z tych kategorii znaczy trochę coś innego, więc warto to uporządkować. Proponujemy posługiwać się pojęciem obywatele państw trzecich.	uporządkować pojęciowo opis typu operacji 2. Pojawiają się migranci, cudzoziemcy, obywatele państw trzecich. Każda z tych kategorii znaczy trochę coś innego, więc warto to uporządkować. Proponujemy posługiwać się pojęciem obywatele państw trzecich	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
230.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	155	"2.1.5.7. Cel szczegółowy (I) 2.1.5.7.1. Interwencje w ramach funduszy "	Uzupełnić formy wsparcia o usamodzielnianie za pomocą mieszkań wspomaganych. propozycja zapisu: Prowadzone będą programy wczesnego usamodzielniania mieszkańców placówek – treningi i warsztaty samodzielności prowadzone w placówkach oraz mieszkaniach wspomaganych lub innych formach mieszkaniowych, przygotowywanie programów usamodzielniania, zapewniania wsparcia asystentów/opiekunów usamodzielniania.	Ważne wsparcie w procesie usamodzielniania.	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy programu nie wykluczają realizacji postulowanego zakresu wsparcia.
231.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	106	W zakresie rozwoju mieszkalnictwa uwagę zwraca, że największych trudności w pozyskaniu mieszkania mają osoby opuszczające pieczę zastępczą, placówki penitencjarne, (w tym MOW, MOS, więzienia), ofiary przemocy domowej, ubodzy, migranci, osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby z niepełnosprawnością, osoby starsze – osoby dla których mieszkalnictwo chronione, treningowe i wspierane oraz inne jego formy są skutecznymi narzędziami zapobiegania wykluczeniu społecznemu.	Uzupełnić grupy wsparcia o osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym. W zakresie rozwoju mieszkalnictwa uwagę zwraca, że największych trudności w pozyskaniu mieszkania mają osoby opuszczające pieczę zastępczą, placówki penitencjarne, (w tym MOW, MOS, więzienia), ofiary przemocy domowej, ubodzy, migranci, osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby z niepełnosprawnością, osoby starsze, osoby w kryzysie bezdomności – osoby dla których mieszkalnictwo chronione, treningowe i wspierane oraz inne jego formy są skutecznymi narzędziami zapobiegania wykluczeniu społecznemu.	Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym to jedna z grup o najtrudniejszym dostępie do mieszkań i szczególnie potrzebująca mieszkalnictwa wspomagane.	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy Programu nie wykluczają realizacji postulowanego zakresu wsparcia.
232.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	142	2.1.5.5. Cel szczegółowy (h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji 2.1.5.5.1. Interwencje w ramach funduszy	Uzupełnić katalog form wsparcia aktywizacyjnego o instrumenty związane z poprawą warunków mieszkaniowych oraz z zapewnieniem dostępu do kultury i rekreacji. Propozycja zapisu: W ramach CS realizowane będą projekty z zakresu integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej osób, rodzin/grup/środowisk zagrożonych	Proponujemy rozszerzenie katalogu instrumentów aktywnej integracji w celu umożliwienia podmiotom pomagającym jak najbardziej kompleksowego wsparcia dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Nie oznacza to że instrumenty te będą wykorzystywane w odniesieniu do każdej osoby, ale tam gdzie warunki mieszkaniowe są faktyczną barierą w aktywizacji lub mogą w znaczący sposób poprawić funkcjonowanie	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.

					ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz biernych zawodowo, m.in. przez wykorzystanie instrumentów aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, mieszkaniowej oraz rekreacyjno-kulturalnej, a także działania o charakterze środowiskowym.	rodziny (tak jak Państwo słusznie zapisali w programie wsparcie aktywizacyjne często musi być kierowane do całych rodzin i uwzględnić różne aspekty ich funkcjonowania, by wsparcia powrotu na rynek pracy jednej z osób w rodzinie było skuteczne). Z kolei instrumenty rekreacyjno-kulturalne mogą mieć charakter silnie więziotwórczy zwłaszcza w rodzinach (rodzice-dzieci, rodzeństwo itp lub w społecznościach)	
233.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	147	"2.1.5.6. Cel szczegółowy (k) 2.1.5.6.1. Interwencje w ramach funduszy "	Uzupełnić opis o osoby w kryzysie bezdomności. Zapis: Wsparcie uzyskują projekty z zakresu rozwoju usług społecznych na rzecz osób z kategorii wysokiego ryzyka socjalnego, seniorów, OzN, migrantów, osób w kryzysie bezdomności oraz innych osób wymagających wsparcia oraz ich otoczenie. Wspierane będą usługi profilaktyczne (m.in. doradztwo, poradnictwo, usługi terapeutyczne i rehabilitacyjne, usługi aktywizujące) świadczone w bezpiecznych i niestygmatyzujących miejscach, w tym m.in. dziennych domach, ośrodkach wsparcia, domach sąsiedzkich.	Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym to jedna z grup o najtrudniejszym dostępie do mieszkań i szczególnie potrzebująca mieszkalnictwa wspomagane.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu. Wsparcie to zostanie przeniesione do celu szczegółowego (L).
234.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	147	"2.1.5.6. Cel szczegółowy (k) 2.1.5.6.1. Interwencje w ramach funduszy "	Uzupełnić opis pkt 1 (pod typami operacji) o działania na rzecz wsparcia rodzin opiekujących się osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Np. Realizowane będą projekty mające na celu budowę systemu wsparcia środowiskowego dla rodzin i opiekunów osób, które potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w tym w szczególności seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób przewlekle lub ciężko chorych). Rozwijane będą m.in. usługi opieki wytchnieniowej, a także usługi poradnictwa (w szczególności psychologicznego, prawnego, opiekuńczo-pielęgnacyjnego, architektonicznego), prowadzone będą szkolenia i grup samopomocowe dla rodzin i opiekunów. Wspierany będzie rozwój mieszkalnictwa adaptowalnego oraz wypożyczalnie sprzętu. Podejmowane będą działania mające na celu poprawę dostępu do informacji o usługach dla rodzin i opiekunów osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.	Obecnie w Polsce obowiązki opiekuńcze spoczywają przede wszystkim na rodzinach osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami. System pomocy społecznej pomaga najczęściej osobom samotnym, które nie mogą dostać pomocy od swoich rodzin. Ze względu na presję demograficzną, a więc i zwiększającą się liczbę rodzin opiekujących się bliskimi, konieczne jest budowanie systemu wsparcia dla tych rodzin. W przeciwnym razie osoby te będą wypadały z rynku pracy lub w znaczący sposób ubożały (ze względu na konieczność płacenia za opiekę na rynku prywatnym).	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy nie ograniczają realizacji postulowanego typu wsparcia.
235.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	147	"2.1.5.6. Cel szczegółowy (k) 2.1.5.6.1. Interwencje w ramach funduszy "	Uzupełnić typ działań 1 o usługi dla rodzin i opiekunów faktycznych. Poprawę dostępu i jakości usług społecznych, w tym usług opiekuńczych i asystenckich oraz usług dla rodzin i opiekunów	Obecnie w Polsce obowiązki opiekuńcze spoczywają przede wszystkim na rodzinach osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami. System pomocy społecznej pomaga najczęściej osobom samotnym, które nie mogą dostać pomocy od	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy nie ograniczają realizacji postulowanego typu wsparcia.

					faktycznych, szkolenie kadr oraz tworzenie lub rozwój CUS.	swoich rodzin. Ze względu na presję demograficzną, a więc i zwiększającą się liczbę rodzin opiekujących się bliskimi, konieczne jest budowanie systemu wsparcia dla tych rodzin. W przeciwnym razie osoby te będą wypadały z rynku pracy lub w znaczący sposób ubożały (ze względu na konieczność płacenia za opiekę na rynku prywatnym).	
236.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	147	"2.1.5.6. Cel szczegółowy (k) 2.1.5.6.1. Interwencje w ramach funduszy "	Uzupełnić typ działań 2 dotyczący mieszkalnictwa o społeczne agencje najmu. propozycja zapisu: 2. Zwiększenie dostępu i jakości usług mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego oraz dostosowanie mieszkań do potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, rozwój społecznych agencji najmu	Wprowadzenie rozwiązania w postaci społecznych agencji najmu daje szansę na zapewnienie dostępnego cenowo mieszkania (po zakończeniu korzystania z mieszkania wspomaganego) i możliwości dalszego korzystania z usług w potrzebnym zakresie. SAN umożliwi wynajmowanie mieszkań osobom, które znajdują się w trudniejszej sytuacji życiowej i nie mogą sobie pozwolić na samodzielny najem lub zakup mieszkania. Działania te są w nurcie DI.	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy nie ograniczają realizacji postulowanego typu wsparcia.
237.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	108	"2.1.4. INFRASTRUKTURA DLA SPOŁECZEŃSTWA (EFRR) 2.1.4. 2.Cel szczegółowy (iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne. 2.1.4.2.2. Wskaźniki "	Uzupełnić wskaźniki o dodatkowy wskaźnik dotyczący dostosowania mieszkań do potrzeb seniorów i osób z niepełnosprawnościami (mieszkania adaptowalne). Propozycja zapisu: Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych mieszkań dostosowanych architektonicznie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami lub seniorów w dostosowanych obiektach. Wskaźnik mierzy liczbę mieszkań, które wewnątrz zostały zaadaptowane i wyposażone na potrzeby osób z niepełnosprawnościami lub seniorów, umożliwiając im niezależne zamieszkiwanie	Wskaźnik ten jest potrzebny po to żebyśmy mogli ocenić na ile interwencja EFRR wsparła mieszkania wspomagane a na ile pozwoliła na dostosowania mieszkań do potrzeb użytkowników, dając im szansę na pozostanie w społeczności lokalnej bez konieczności opieki ze strony osób trzecich albo przy ograniczonej skali korzystania z tej opieki. To ze względu na wyzwania demograficzne jest niezwykle ważny rodzaj działań, o którym Państwo wspominają w zakresie wsparcia, a pomijają na etapie mierzenia.	Uwaga częściowo uwzględniona Wskazane w ramach FEW 2021+ wskaźniki dla celu szczegółowego są oparte na wspólnej liście wskaźników produktu i rezultatu (WLWK). Wskaźniki na WLWK obejmują wskaźniki komisyjne przyjęte rozporządzeniem a także jako uzupełnienie wskaźniki krajowe przygotowane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. IZ WRPO pragnie podkreślić, że w Programie należy stosować przede wszystkim wskaźniki zaproponowane przez KE i ewentualnie uzupełnić listę o wskaźniki krajowe (pochodzące z WLWK). Szczegółowe opisanie interwencji poprzez wskaźniki, może być dokonane w Uszczegółowieniu Programu na dalszych etapach prac, w tym poprzez zastosowanie wskaźników specyficznych spoza listy WLWK.
238.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	142	2.1.5.5. Cel szczegółowy (h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji 2.1.5.5.1. Interwencje w ramach funduszy.	Uzupełnić zakres wsparcia świadczonego w ramach OWES o wsparcie finansowe na reintegrację prowadzoną w PS. Kompleksowe projekty Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) ukierunkowane na tworzenie lub utrzymanie miejsc pracy w PS mogą zakładać realizację m.in. animację w środowiskach lokalnych, świadczenie usług inkubacyjnych, szczególnie odpowiadających na wyzwania związane z deinstytucjonalizacją i zrównoważonym rozwojem (w tym w gospodarce o obiegu zamkniętym i odnawialnych źródłach energii, zazieleniania przestrzeni	Wsparcie finansowe na reintegrację to nowy rodzaj wsparcia, możliwy do realizacji zgodnie z rekomendacjami MFiPR dot. FE na włączenie społeczne w regionach, a także postulowany przez PS.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.

					publicznej, gospodarce srebrnej i białej), wsparcie finansowe na zatrudnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz na reintegrację prowadzoną w PS.		
239.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	142	Cel szczegółowy (h) <i>Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji</i>	W dokumencie Włączenie społeczne w Programach Regionalnych. Rekomendacje Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej z 21 lipca 2021 wskazano w obszarze ekonomii jako jedno z działań. wsparcie realizacji indywidualnego procesu reintegracji. Sugerujemy, by zaznaczyć takie wsparcie w opisie działań dla ekonomii społecznej.	Ze względu na to, że zaproponowana przez MFiPR formuła wsparcia jest nowym narzędziem, warto ten element zaznaczyć w treści opisu działań w obszarze ekonomii społecznej.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
240.	Institut Badań Edukacyjnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	131	W obszarze wzmocnienia szkolnictwa zawodowego planuje się m.in.: - realizację kompleksowych programów rozwoju szkół, obejmujących m.in. rozwój kompetencji kluczowych m.in dla rozwoju zielonych gałęzi gospodarki, cyfryzację edukacji, realizację działań społeczno-wychowawczych, - przygotowanie kadr kształcenia zawodowego, szkolenia branżowe dla nauczycieli kształcenia zawodowego u pracodawców, - wsparcie w przygotowaniu do egzaminu zawodowego, - rozwój staży i praktyk uczniowskich u pracodawców dla uczniów techników i branżowych szkół I stopnia niebędących młodocianymi pracownikami; uczniowie będą mogli zdobywać wiedzę i doświadczenie w rzeczywistym środowisku pracy, - oferta zajęć specjalistycznych w laboratoriach, - wyposażenie, doposażenie w sprzęt lub materiały dydaktyczne, w tym TIK - wzmocnienie współpracy szkół z pracodawcami, - wsparcie placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne (CKU i CKZ) w zakresie walidacji uczenia się nieformalnego (recognition of prior learning).	W obszarze wzmocnienia szkolnictwa zawodowego planuje się m.in.: - realizację kompleksowych programów rozwoju szkół, obejmujących m.in. rozwój kompetencji kluczowych m.in dla rozwoju zielonych gałęzi gospodarki, cyfryzację edukacji, realizację działań społeczno-wychowawczych, - przygotowanie kadr kształcenia zawodowego, szkolenia branżowe dla nauczycieli kształcenia zawodowego u pracodawców, - wsparcie w przygotowaniu do egzaminu zawodowego, - rozwój staży i praktyk uczniowskich u pracodawców dla uczniów techników i branżowych szkół I stopnia niebędących młodocianymi pracownikami; uczniowie będą mogli zdobywać wiedzę i doświadczenie w rzeczywistym środowisku pracy, - oferta zajęć specjalistycznych w laboratoriach, - wyposażenie, doposażenie w sprzęt lub materiały dydaktyczne, w tym TIK - wzmocnienie współpracy szkół z pracodawcami, - wsparcie placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne (CKU i CKZ) w zakresie walidacji uczenia się nieformalnego (recognition of prior learning), w tym przygotowanie do walidacji prowadzących do uzyskiwania kwalifikacji rynkowych dostępnych w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji, zgodnie z ustawą o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji.	Wprowadzone w znowelizowanej ustawie o prawie oświatowym przepisy (art. 122a) umożliwiające uzyskiwanie kwalifikacji rynkowych włączonych do ZSK otwierają nowe możliwości łączenia edukacji i rynku pracy. Wspomniany przepis umożliwia uczniom jednokrotne nieodpłatne przystąpienie do walidacji i certyfikacji kwalifikacji rynkowej na podstawie umowy zawartej przez szkołę z Instytucją Certyfikującą (IC). Mimo istniejących podstaw prawnych BRAK mechanizmu finansowania tego procesu, dlatego pomimo dużego zainteresowania ze strony dyrektorów szkół zawodowych (branżowych) nie jest możliwe zawarcie umowy z IC bez zewnętrznego finansowania. W związku z tym istnieje potrzeba zabezpieczenia środków na walidację i certyfikację dla uczniów, którzy w procesie kształcenia zostali przygotowani do potwierdzenia kompetencji (efektów kształcenia/uczenia się) i nabycia kwalifikacji rynkowej. Szczególnie ma to znaczenie dla kwalifikacji rynkowych niwelujących lokalne luki kompetencyjne (kwalifikacje wynikające z potrzeb wielkopolskich pracodawców) i realnie zwiększających szanse młodych osób na płynne wejście na rynek pracy (z kwalifikacjami rynkowymi stanowiącymi odpowiedź na potrzeby pracodawców) po zakończeniu edukacji formalnej.	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.
241.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	142	-	W opisie działań proponujemy dodać informację o uzupełniającej kategorii osób, które będą mogły być wspierane w cs h), tj. osoby wykluczone komunikacyjnie, oraz o dodatkowych działaniach, które będą mogły być finansowane, tj. instrumenty związane z poprawą warunków mieszkaniowych oraz poprawą kompetencji w zakresie	Zgodność z rekomendacją zawartą w dokumencie <i>Włączenie społeczne w Programach Regionalnych. Rekomendacje Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej z 21 lipca 2021.</i>	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.

					spędzania czasu wolnego i rekreacji oraz uczestnictwa w kulturze.		
242.	Institut Badań Edukacyjnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	124	<p>W ramach CS przewiduje się realizację działań adaptacyjnych, do których należą w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usługi doradcze i szkoleniowe, m.in. w zakresie działalności przedsiębiorstwa, poprawy jakości zarządzania, wykorzystania nowych technologii, w tym w powiązaniu z niską/zerową emisyjnością lub GOZ, zarządzania różnorodnością i wiekiem, rozwoju przedsiębiorstw w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji, - rozwój kompetencji i kwalifikacji osób pracujących w przedsiębiorstwach oraz u innych pracodawców, możliwość przekwalifikowania, w szczególności poprzez usługi szkoleniowe dostosowane do potrzeb pracodawcy. 	<p>W ramach CS przewiduje się realizację działań adaptacyjnych, do których należą w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usługi doradcze i szkoleniowe, m.in. w zakresie działalności przedsiębiorstwa, poprawy jakości zarządzania, wykorzystania nowych technologii, w tym w powiązaniu z niską/zerową emisyjnością lub GOZ, zarządzania różnorodnością i wiekiem, rozwoju przedsiębiorstw w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji, - rozwój kompetencji i kwalifikacji osób pracujących w przedsiębiorstwach oraz u innych pracodawców, możliwość przekwalifikowania, w szczególności poprzez usługi szkoleniowe dostosowane do potrzeb pracodawcy, a także możliwość zdobywania kwalifikacji rynkowych ZSK poprzez potwierdzanie efektów uczenia się w drodze walidacji (w tym kwalifikacji rynkowych ZSK znajdujących się w BUR). 	<p>Ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (ZSK) z dnia 22 grudnia 2015 roku wprowadziła w sposób formalny nową kategorię kwalifikacji zwanych rynkowymi. Zgodnie z brzmieniem Ustawy terminem tym określa się kwalifikacje nieuregulowane przepisami prawa, których nadawanie odbywa się na zasadzie swobody działalności gospodarczej. Jak sama definicja wskazuje, kwalifikacje te funkcjonują w polskim systemie kształcenia pozaformalnego, jednak dotychczas nie były w żaden sposób regulowane, a ich zakres merytoryczny, jakość i sposób weryfikowania był wyznaczany przez różnego rodzaju podmioty gospodarcze m.in. firmy szkoleniowe, instytucje zajmujące się certyfikowaniem, pracodawców czy stowarzyszenia branżowe. Jednocześnie kwalifikacje te cechuje największa dynamika zmian w zakresie dostosowywania się do potrzeb rynku pracy, przemian gospodarki. Z chwilą wejścia w życie Ustawy niejako dostrzeżono ich szczególną rolę w kontekście uczenia się przez całe życie (lifelong learning – LLL), nadając im status prawny i miejsce w systemie obok kwalifikacji nadawanych w systemie oświaty i szkolnictwa wyższego (pełnych i częściowych) oraz kwalifikacji uregulowanych (ustanowionych odrębnymi przepisami, których nadawanie odbywa się na zasadach określonych w tych przepisach). Z tego też powodu wspieranie uczenia się przez całe życie, a w szczególności stwarzanie elastycznych możliwości podnoszenia i nabywania kwalifikacji nie może obejść się bez promocji i upowszechniania rozwiązań ZSK, w szczególności kwalifikacji rynkowych. Ciągły przyrost tych kwalifikacji w systemie jest warunkiem koniecznym powodzenia wdrażanego od 2015 roku rozwiązania, a przede wszystkim jego praktycznej użyteczności. Z tego też powodu wspieranie lokalnych inicjatyw podejmowanych przez organizacje branżowe i pracodawców w zakresie opisu i włączania kolejnych kwalifikacji do systemu jest bardzo zasadne i oczekiwane przez te środowiska, zwłaszcza w zakresie możliwości sfinansowania prac nad opisem (pracy ekspertów merytorycznych), a także środków na organizację walidacji itp. Wspieranie pracodawców w przygotowywaniu opisów kwalifikacji rynkowych oraz włączanie kwalifikacji rynkowych do ZSK jest także zgodne z rekomendowanymi kierunkami działania zawartymi w Zintegrowanej Strategii Umiejętności (k. dz. 20.5). Ponadto kierunek promowania rozwiązań wynikających z Ustawy o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji jest</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.</p>

						stopniowo wdrażany przez PARP w zakresie dostępnych usług w Bazie Usług Rozwojowych.	
243.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	142	2.1.5.5. Cel szczegółowy (h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji 2.1.5.5.1. Interwencje w ramach funduszy	Warto rozważyć dodanie do katalogu osób wspieranych osoby ze społeczności romskiej, ponieważ nie wyodrębniono celu (j). Zwrócić uwagę na tę grupę w opisie interwencji. Można też rozważyć realizację wsparcia dla tej grupy w celu (l), chociaż rekomendacji MFIPR wskazują jako właściwy cel (h).	Warto rozważyć dodanie do katalogu osób wspieranych osoby ze społeczności romskiej, ponieważ nie wyodrębniono celu (j). Zwrócić uwagę na tę grupę w opisie interwencji. Można też rozważyć realizację wsparcia dla tej grupy w celu (l), chociaż rekomendacji MFIPR wskazują jako właściwy cel (h).	Uwaga nieuwzględniona W obecnych zapisach znajduje się wskazanie społeczności romskiej jako adresata wsparcia (w celu szczegółowym (h)).
244.	osoba fizyczna	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO			Wielkopolska ma najniższy wskaźnik bezrobocia, w związku z tym, czy na poprawę wskaźnika muszą być przeznaczone tak duże środki? Może warto przesunąć część tych środków na inne cele w ramach tej samej grupy pn. "Społeczeństwo".		Uwaga częściowo uwzględniona Zakres wsparcia zostanie określony w ramach Funduszu Pracy w wyniku negocjacji z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej
245.	Miasto Konin	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	115-116	Wsparcie obejmować będzie m.in.: - realizację projektów uzupełniających się, łączących elementy infrastrukturalne z miękkimi, uwzględniających aspekt środowiskowy, w tym włączenie zielonych elementów np. systemy odzysku wody deszczowej, realizujących cele Agendy 2030, pozyskiwanie energii z OZE, łączenia aspektów kulturowych projektów z ochroną środowiska w otoczeniu obiektu, - dostosowanie instytucji kultury do nowych funkcji edukacyjnych i kulturalnych np. nowoczesny sprzęt, rozwijanie usług i aplikacji cyfrowych, rozwój kompetencji kadr instytucji kultury np. menadżerskich, cyfrowych, prośrodowiskowych - projekty realizujące plany strategiczne instytucji, umożliwiające stworzenie warunków do ich długookresowego rozwoju, - zróżnicowaną ofertę kulturalną i edukacyjną, odpowiadającą na potrzeby różnych odbiorców lub pozwalające na różnorodne wykorzystanie wspieranej infrastruktury. W przypadku projektów szlaków tematycznych i produktów turystycznych powinny być one realizowane na obszarze jednego regionu, wykraczające poza obszar pojedynczego powiatu.	Wsparcie obejmować będzie m.in.: ochrona zabytków (nieruchomych).....W przypadku projektów szlaków tematycznych i produktów turystycznych powinny być one realizowane na obszarze jednego regionu, wykraczające poza obszar pojedynczego powiatu np. rozwój szlaku wodnego Wielka Pętla Wielkopolski	Wprowadzona zmiana wynika z założeń strategicznych Miasta Konina – Nowa Ścieżka Rozwoju oraz potrzeba otwarcia regionu pokopalnianego na turystów, dlatego tak ważnym elementem wsparcia z środków unijnych jest ochrona zabytków (Nieruchomych) i wsparcie szlaku wodnego Wielka Pętla Wielkopolski.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
246.	Instytut Badań Edukacyjnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	120	Wsparcie oparte będzie na instrumentach i usługach wymienionych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.	Wsparcie oparte będzie na instrumentach i usługach wymienionych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz na rozwiązaniach wynikających ze Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (w szczególności na możliwościach zdobywania kwalifikacji rynkowych poprzez walidację i certyfikowanie).	Wskazanie na kwalifikacje rynkowe funkcjonujące w ZSK pozwoli na zwiększenie zainteresowania ich nabywaniem. Kwalifikacje rynkowe stanowią ważną grupę kwalifikacji w polskim systemie kwalifikacji. Kwalifikacje te pochodzą bezpośrednio z rynku i są włączane do systemu często z inicjatywy i na wniosek pracodawców. Z tego też powodu ich użyteczność dla rynku pracy powinna być akcentowana i zauważana. Dzięki zapisom w Prawie Oświatowym możliwe jest przygotowanie uczniów szkół zawodowych (branżowych) do walidacji tych kwalifikacji w trakcie trwania nauki,	Uwaga uwzględniona Zgłoszona propozycja zostanie uwzględniona w zapisach Programu.

						zasadne jest zatem wspieranie projektów , które będą umożliwiały ich nabywanie.	
247.	DZF MFIPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	142	„Nie wyklucza się aktywizacji społeczno-zawodowej członków społeczności marginalizowanych takich jak Romowie, jeżeli badania potwierdzą potrzebę szczególnego ukierunkowania działań dla tej grupy osób (...)”	Wspieranie społeczności romskiej w ramach odrębnego celu szczegółowego – j).	Ze względu na zbliżającą się do 1000 osób populację Romów na terenie województwa wielkopolskiego (950 os. wg danych Centralnej Rady Romów w Polsce), prosimy o rozważenie wprowadzenia wyodrębnionego celu szczegółowego skierowanego na wsparcie społeczności romskiej – cel szczegółowy j) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie. Wskaźniki sugerowane dla tego celu szczegółowego: Liczba osób należących do mniejszości, w tym społeczności marginalizowanych takich jak Romowie, objętych wsparciem w programie (osoby) Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (osoby) Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (osoby) Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu (osoby) Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu programu (osoby)	Uwaga nieuwzględniona Zgodnie z projektem raportu końcowego z badania ewaluacyjnego pt. ” Analiza potrzeb w zakresie inwestycji i form wsparcia dla WRPO 2021+, w tym w zakresie możliwości wykorzystania instrumentów finansowych”, ewaluator wyraził opinię, iż „ nie ma konieczności wyodrębniania działania ukierunkowanego wyłącznie na pomoc migrantom i Romom. Z uwagi na wysokość alokacji oraz sytuację społeczno-gospodarczą w regionie w ocenie Zespołu Badawczego wystarczające będzie wspieranie tych grup poprzez działania w innych celach szczegółowych niż (i) oraz (j)”.
248.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	147	"2.1.5.6. Cel szczegółowy (k) 2.1.5.6.1. Interwencje w ramach funduszy "	Wszędzie, gdzie mowa o usługach całodobowych konieczne jest wskazywanie, że będą to formy całodobowe środowiskowe lub krótkookresowe. W przeciwnym razie wsparcie nie jest zgodne z nurtem DI, „Ogólnoeuropejskimi Wytycznymi w zakresie przejścia od opieki instytucjonalnej do usług w społeczności lokalnej”, a także prawem międzynarodowym, w tym z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych. propozycja zapisu: Usługi opiekuńcze będą świadczone w formach środowiskowych, w tym całodobowych o charakterze pobytu krótkookresowego.	Konieczna jest zgodność z nurtem DI, „Ogólnoeuropejskimi Wytycznymi w zakresie przejścia od opieki instytucjonalnej do usług w społeczności lokalnej”, a także prawem międzynarodowym, w tym z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych	Uwaga uwzględniona W Programie znajdują się zapisy dotyczące respektowania zasady deinstytucjonalizacji (deinstytucjonalizacja jest traktowana horyzontalnie).
249.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	105	"2.1.4. INFRASTRUKTURA DLA SPOŁECZEŃSTWA (EFRR) 2.1.4. 2.Cel szczegółowy (iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne. 2.1.4.2.1. Interwencje w ramach funduszy"	Zamienić najem socjalny na najem społeczny. Rozwój mieszkalnictwa o charakterze wspomagany, mieszkania w ramach najmu socjalnego.	Lokale socjalne z zasobów mieszkaniowych gminy są istotnym narzędziem polityki mieszkaniowej, ale nie służą realizacji celów polityki społecznej (co do zasady nie świadczy się w takich mieszkaniach usług społecznych). Natomiast mieszkalnictwo społeczne, a w szczególności społeczne agencje najmu (nowe rozwiązanie w polskim systemie prawnym) mogą być wykorzystane w taki sposób - modelowo społeczna agencja najmu (SAN) powinna świadczyć zintegrowane wsparcie obejmujące wsparcie mieszkaniowe oraz dodatkowe usługi społeczne, a ustawowe SAN mogą świadczyć usługi na rzecz najemców na zasadach ogólnych. W takim kontekście SAN zostały uwzględnione w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone w Programie.

						Spolecznemu. Aktualizacja 2021-2027, w Priorytecie 2 „Przeciwdziałanie bezdomności i wykluczeniu mieszkaniowemu” w działaniu 2.2 „Opracowanie i wdrożenie rozwiązań na rzecz przejścia ze wsparcia instytucjonalnego do wsparcia w formie mieszkaniowej”. Potwierdza to przydatność i celowość wykorzystania SAN dla deinstytucjonalizacji usług społecznych.	
250.	Gmina Pępowo	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	114	Cel Polityki 4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych”	Zmiana: cel szczegółowy (vi)	Uzasadnienie: „wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych”. Postuluje się wdrożenie mechanizmu RLKS w sytuacji wskazania odpowiednich działań w ramach LSR tworzonych przez LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki mają potencjał do oddziaływania terytorialnego, ponadgminnego, trójsektorowego, łączącego zasoby wielu gmin i podmiotów, w oparciu o zdiagnozowane w strategiach potencjały endogeniczne. Jednocześnie interwencja terytorialna pozwoli uzyskać odpowiedni efekt synergii i oddziaływanie na rozwój lokalny.	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki przewiduje się do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
251.	Gmina Krzywiń	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	80	Cel Polityki 4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych”	Zmiana: cel szczegółowy (vi)	Uzasadnienie: „wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych”. Postuluje się wdrożenie mechanizmu RLKS w sytuacji wskazania odpowiednich działań w ramach LSR tworzonych przez LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki mają potencjał do oddziaływania terytorialnego, ponadgminnego, trójsektorowego, łączącego zasoby wielu gmin i podmiotów, w oparciu o zdiagnozowane w strategiach potencjały endogeniczne. Jednocześnie interwencja terytorialna pozwoli uzyskać odpowiedni efekt synergii i oddziaływanie na rozwój lokalny.	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki przewiduje się do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
252.	Gmina Krobia	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	str. 114-118	Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych	Zmiana: cel szczegółowy (vi), wprowadzenie mechanizmu RLKS	Uzasadnienie: „wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych”. Postuluje się wdrożenie mechanizmu RLKS w sytuacji wskazania odpowiednich działań w ramach LSR tworzonych przez LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki mają potencjał do oddziaływania terytorialnego, ponadgminnego, trójsektorowego, łączącego zasoby wielu gmin i podmiotów, w oparciu o zdiagnozowane w strategiach potencjały endogeniczne. Jednocześnie interwencja terytorialna pozwoli uzyskać odpowiedni efekt synergii i oddziaływanie na rozwój lokalny.	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD. Działania z zakresu kultury i turystyki przewiduje się do realizacji w ramach Celu Polityki 5.
253.	DZF MFiPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	138	Zapis dot. działalności LOWE:	Zwracam uwagę, że w programie krajowym FERS mają powstać Kluby Rozwoju Cyfrowego – lokalne ośrodki aktywizacji cyfrowej mieszkańców każdej gminy w Polsce. Należy zapewnić, że działalność LOWE i KRC nie będzie się nakładać.	Uniknięcie podwójnego finansowania podobnych działań	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy mówiące o unikaniu podwójnego finansowania pojawią się w opisie działań.

254.	DZF MFIPR	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	124	zakres interwencji	Zwracamy uwagę na konieczność podjęcia działań zapobiegających podwójnemu finansowaniu tych samych wydatków w obszarze elastycznych form zatrudnienia (KPO-PR) oraz niskiej emisyjności/GOZ (FERS-PR). Sugerujemy wskazanie odpowiednich zapisów w PR zapewniających, że dany podmiot nie otrzyma identycznego wsparcia na poziomie regionalnym i krajowym.	uwaga ogólna	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy mówiące o unikaniu podwójnego finansowania pojawią się w opisie działań.
255.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	145	2.1.5.5. Cel szczegółowy (h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji 2.1.5.5.1. Interwencje w ramach funduszy	Zwracamy uwagę na wartość docelową wskaźnika "Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu" (EECR03). W obecnej perspektywie przy wąskim definiowaniu kwalifikacji wskaźnik ten był barierą uniemożliwiającą pomaganie i aktywizowanie dostosowane do potencjału i potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jeżeli kwalifikacje będą nadal definiowane w wąski sposób, proponujemy jeszcze raz przeanalizować czy wykonanie wskaźnika na tak wysokim poziomie będzie realne.	Zwracamy uwagę na wartość docelową wskaźnika "Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu" (EECR03). W obecnej perspektywie przy wąskim definiowaniu kwalifikacji wskaźnik ten był barierą uniemożliwiającą pomaganie i aktywizowanie dostosowane do potencjału i potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jeżeli kwalifikacje będą nadal definiowane w wąski sposób, proponujemy jeszcze raz przeanalizować czy wykonanie wskaźnika na tak wysokim poziomie będzie realne.	Uwaga uwzględniona IZ FEW dokona analizy wartości docelowej wskaźnika i ewentualnie dostosuje zapisy w Programie.
256.	Wielkopolska Sieć LGD	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	126	Beneficjenci: LGD	LGD - interwencja wdrażana w formule bezpośredniej RLKS	Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Zarząd Województwa w Wielkopolsce wdrażany będzie RLKS w formule bezpośredniej. Dodanie tego zapisu będzie jednoznaczne która z interwencji będzie objęta tą formułą.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
257.	Wielkopolska Sieć LGD	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	132	Beneficjenci: LGD	LGD - interwencja wdrażana w formule bezpośredniej RLKS	Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Zarząd Województwa w Wielkopolsce wdrażany będzie RLKS w formule bezpośredniej. Dodanie tego zapisu będzie jednoznaczne która z interwencji będzie objęta tą formułą.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
258.	Wielkopolska Sieć LGD	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	138	Beneficjenci: LGD	LGD - interwencja wdrażana w formule bezpośredniej RLKS	Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Zarząd Województwa w Wielkopolsce wdrażany będzie RLKS w formule bezpośredniej. Dodanie tego zapisu będzie jednoznaczne która z interwencji będzie objęta tą formułą.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
259.	Wielkopolska Sieć LGD	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	156	Wspierane będą działania służące wzmocnieniu więzi społecznych, międzypokoleniowych, budowaniu wspólnot sąsiedzkich.	Dodanie zdania - "Planuje się ożywianie świetlic wiejskich poprzez wsparcie animatorów i opiekunów świetlic".	W ramach funduszu EFRROW na obszarach wiejskich wybudowano lub wyremontowano dużo świetlic wiejskich. Niestety często nie spełniają one swojej funkcji integracyjnej i animacyjnej, z powodu braku środków na organizację działań i utrzymanie animatora lub opiekuna kultury. Podkreślenie świetlic wiejskich ma związek z podejściem RLKS	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
260.	Wielkopolska Sieć LGD	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	157	Beneficjenci: LGD	LGD - interwencja wdrażana w formule bezpośredniej RLKS	Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Zarząd województwa w Wielkopolsce wdrażany będzie RLKS w formule bezpośredniej. Dodanie tego zapisu będzie jednoznaczne która z interwencji będzie objęta tą formułą.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
261.	Wielkopolska Sieć LGD	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	169	Wsparcie dla instrumentu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność realizowane będzie przez LGD poprzez (...)	Wsparcie dla instrumentu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność realizowane będzie przez LGD, poprzez wdrażanie opracowanych na poziomie lokalnym strategii rozwoju (spełniające wymogi wynikające z art. 32 rozporządzenia ogólnego). Dostrzega się konieczność zaktywizowania społeczności	Doprecyzowanie zapisów.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.

					lokalnych uwzględniając lokalne potrzeby o potencjały, co przyczyni się do podejmowania działań rozwojowych. W związku z powyższym zasadne jest zastosowanie Instrumentu Terytorialnego Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność w formule bezpośredniej.		
262.	Wielkopolska Sieć LGD	Priorytet IV SPOŁECZEŃSTWO	170	Warunkiem udzielenia wsparcia w zakresie rewitalizacji będzie gminny program rewitalizacji obrazujący zapotrzebowanie interesariuszy rewitalizacji w tym przedmiocie.	Dodanie zdania - gminny program rewitalizacji nie będzie wymagany w przypadku realizacji rewitalizacji poprzez RLKS.	Programy rewitalizacyjne realizowane ze środków LGD, ze względu na szacowane budżety LGD, mogą być projektami małej skali, niemniej ważnymi dla społeczności. Proponujemy skorzystać ze sprawdzonych w woj. Podlaskim rozwiązań.	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Zgodnie z zapisami projektu Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 w ramach Celu Polityki 5 mogą być realizowane projekty rewitalizacyjne – zgodne z Gminnymi Programami Rewitalizacji opracowanych na podstawie ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. pod warunkiem spełnienia wymogów wynikających z art. 29 rozporządzenia ogólnego. W ramach RLKS będą realizowane projekty wynikające ze Strategii Rozwoju Lokalnego.
263.	Miasto Konin	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	163	Zakres interwencji obejmuje realizację kompleksowych działań na rzecz lokalnej społeczności i gospodarki, ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone na podstawie gminnych programów rewitalizacji.	Zakres interwencji obejmuje realizację kompleksowych działań na rzecz lokalnej społeczności i gospodarki, ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone na podstawie gminnych programów rewitalizacji lub Lokalnych Programów Rewitalizacji.	Wprowadzony zapis „na podstawie gminnych programów rewitalizacji” ogranicza katalog gmin, które mogą starać się o wsparcie. Ponadto przyjmując modelowe rozwiązanie polegające na przygotowaniu Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Konina na lata 2016-2023, samorząd zakładał możliwość starania się na wskazane inwestycje o środki z Unii Europejskiej. Wprowadzenie takiego zapisu narazi gminy na niepotrzebne wydatki, gdyż każda JST posiada jakiś plan lub program rewitalizacji.	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Zgodnie z zapisami projektu Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 wsparcie programów rewitalizacyjnych możliwe będzie jedynie na podstawie gminnych programów rewitalizacji (GPR) pełniących funkcję strategii IIT.
264.	Gmina Rychwał	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	165	Podstawą realizacji instrumentów terytorialnych będą strategie ponadlokalne/terytorialne/plany działań oraz, w przypadku działań rewitalizacyjnych, Gminne Programy Rewitalizacji (opracowane zgodnie z ustawą o rewitalizacji)	Podstawą realizacji instrumentów terytorialnych będą strategie ponadlokalne/terytorialne/plany działań oraz, w przypadku działań rewitalizacyjnych, Programy Rewitalizacji.	Warunkiem udzielenia wsparcia w ramach Celu szczegółowego (ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie, będzie gminny program rewitalizacji. Wiele gmin w Wielkopolsce, dzięki dotacjom z UMWW, opracowało lokalne programy rewitalizacji, które wciąż są aktualne i obowiązujące. Warunek posiadania gminnego programu rewitalizacji, sprawi, że nie będzie możliwości wykorzystania lokalnych programów rewitalizacji, co wydaje się być nieekonomiczne, gdyż wymusi na samorządach zlecenie opracowywania nowych dokumentów, podczas gdy dysponują jeszcze aktualnymi lokalnymi programami, które pełnią tę samą funkcję.	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Zgodnie z zapisami projektu Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 wsparcie programów rewitalizacyjnych możliwe będzie jedynie na podstawie gminnych programów rewitalizacji (GPR) pełniących funkcję strategii IIT.

265.	Urząd Gminy	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	str 161	„Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych”.	cel szczegółowy (I)	Mechanizm RLKS został wskazany w odniesieniu do celu ii (obszary wiejskie). Zgłasza się postulat objęcia mechanizmem RLKS również celu szczegółowego i (obszary miejskie), w sytuacji ich przynależności do obszarów LGD i powiązania działaniami ujętymi w LSR. Na obszarach LGD i w realizacji LSR miasta powiatowe pełnią ważną funkcję lokalnych biegunów rozwoju, dlatego działania interwencyjne nie powinny ich wykluczać. Łączenie potencjałów obszarów wiejskich wraz z przyległymi miastami pozwolą uzyskać pożądaną efekt synergii i oddziaływania	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy nie wykluczają możliwości realizacji projektów dla gmin miejsko-wiejskich w celu szczegółowym (i).
266.	Gmina Pępowo	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	161	Cel Polityki 5 " Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych".	Zmiana: cel szczegółowy (i)	Uzasadnienie: Mechanizm RLKS został wskazany w odniesieniu do celu ii (obszary wiejskie). Zgłasza się postulat objęcia mechanizmem RLKS również celu szczegółowego i (obszary miejskie), w sytuacji ich przynależności do obszarów LGD i powiązania działaniami ujętymi w LSR. Na obszarach LGD i w realizacji LSR miasta powiatowe pełnią ważną funkcję lokalnych biegunów rozwoju, dlatego działania interwencyjne nie powinny ich wykluczać. Łączenie potencjałów obszarów wiejskich wraz z przyległymi miastami pozwolą uzyskać pożądaną efekt synergii i oddziaływania.	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy nie wykluczają możliwości realizacji projektów dla gmin miejsko-wiejskich w celu szczegółowym (i).
267.	Powiat Piłski - Lider „Partnerstwa dla rozwoju Krajny”	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	161-173	Uwaga o charakterze ogólnym do części 2.1.6 Inicjatywy Lokalne	Propozycja zmiany dotyczy rozszerzenia możliwości wsparcia finansowego projektów wynikających ze strategii terytorialnych wypracowanych w ramach Pilotażu Centrum Wsparcia Doradczego, a co za tym idzie zmianę w zakresie pozostałych części programu np. wskazania konkretnych terytoriów (4 partnerstwa CWD na terenie Wielkopolski); w zakresie wskaźników produktu i rezultatu np. Liczba ludności zamieszkującej obszary zmarginalizowane objęte wsparciem (osoby), główne grupy docelowe - dopisać Partnerstwa CWD (działające np. w formie stowarzyszeń); indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (proponujemy kwoty wsparcia).	Z uwagi na ograniczoną liczbę znaków w poz. 2 wpisano Powiat Piłski, natomiast uwaga zgłaszana jest przez Powiat Piłski, Powiat Złotowski, Gmina Białośliwie, Gmina Łobżenica, Gmina Miasteczko Krajeńskie, Gmina Wyrzysk, Miasto i Gmina Wysoka, Gmina Lipka i Gmina Zakrzewo – tworzące „Partnerstwo dla rozwoju Krajny” powołane w ramach Pilotażu Centrum Wsparcia Doradczego. Pilotaż CWD jest inicjatywą Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Zgodnie z wytycznymi MFIPR (zasadami wyboru partnerstw): „przedsięwzięcia wypracowane w ramach pilotażu CWD powinny mieć preferencyjny dostęp do źródeł finansowania polityki spójności UE na lata 2021-2027, w tym w ramach regionalnych i krajowych programów operacyjnych. Pożądane jest odzwierciedlenie tego założenia w architekturze tych programów” oraz „zakłada się również, że pakiety projektów mogą uzyskać finansowanie w ramach innych funduszy będących w dyspozycji Ministra, m.in. w formule porozumienia terytorialnego”. Przedstawiciele naszego Partnerstwa mają świadomość, że wsparcie w zakresie programu regionalnego to nie główne i jedyne źródło wsparcia inicjatyw wypracowanych w ramach CWD. Niemniej konsultacje nowego programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021 + są okazją do dialogu dotyczącego wdrożenia wytycznych CWD w strukturę programu regionalnego. Mamy także świadomość, że Wielkopolska dysponuje mniejszą alokacją środków w stosunku do	Uwaga częściowo uwzględniona Wobec ograniczonej alokacji w Programie, potencjalną formułę wsparcia dla przedstawionych propozycji projektów należy rozpatrywać w pierwszej kolejności w kontekście programów krajowych, fakultatywnie w ramach FEW 2021+ (przewiduje się punkty preferencyjne w ramach konkursów ogólnych). Ostateczna formuła preferencji dla tego typu inicjatyw będzie przedmiotem prac programowych na kolejnych etapach operacjonalizacji FEW 2021+ np. w Uszczegółowieniu Programu, kryteriów wyboru projektów (kompetencja w przyszłości należąca do Komitetu Monitorującego FEW 2021+). Partnerstwa CWD zawierają się w przedstawionym zakresie potencjalnych grup docelowych. Wskazane w ramach FEW 2021+ wskaźniki dla celu szczegółowego są oparte na wspólnej liście wskaźników produktu i rezultatu (WLWK). Wskaźniki na WLWK obejmują wskaźniki komisyjne przyjęte rozporządzeniem a także

						<p>poprzednich perspektyw finansowych. Pragniemy jednak zauważyć, iż wzrost PKB w Wielkopolsce dotyczy głównie obszarów miejskich, od lat wspieranych dzięki środkom unijnym. W perspektywie unijnej 2014-2020 obszary objęte ZIT, OSI czy RLKS otrzymały duże wsparcie, które przyczyniło się do rozwoju tych obszarów. Dlatego prosimy o uwzględnienie tego argumentu i dedykowanie wsparcia finansowego (nie tylko preferencji w postaci dodatkowych punktów) dla obszarów zmarginalizowanych (w tym na obszarach miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich) objętych pilotażem CWD. Realne wsparcie finansowe tych obszarów przyczyni się do zrównoważonego rozwoju terytorialnego i zmniejszenia różnic w rozwoju społeczno-gospodarczym pomiędzy obszarami wspieranymi od lat w ramach instrumentów terytorialnych a obszarami zmarginalizowanymi. Partnerstwa CWD przygotowały propozycje projektów strategicznych, projektów partnerskich, które mają szansę realnie przełożyć się na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej z uwagi na efekt skali. Część z tych projektów partnerskich ma charakter rewitalizacyjny, dlatego prosimy także o dostosowanie kryteriów wyboru operacji do specyfiki projektów partnerskich wypracowanych w ramach CWD (np. odstępianie od uwzględnienia projektów rewitalizacyjnych realizowanych przez kilka samorządów lokalnych w Gminnych Programach Rewitalizacji każdej z gmin osobno).</p>	<p>jako uzupełnienie wskaźniki krajowe przygotowane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. IZ WRPO pragnie podkreślić, że w Programie należy stosować przede wszystkim wskaźniki zaproponowane przez KE i ewentualnie uzupełnić listę o wskaźniki krajowe (pochodzące z WLWK). Szczegółowe opisanie interwencji poprzez wskaźniki, może być dokonane w Uszczegółowieniu Programu na dalszych etapach prac, w tym poprzez zastosowanie wskaźników specyficznych spoza listy WLWK.</p>
268.	Gmina Miejska Górk	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	161		cel szczegółowy (i)	<p>Mechanizm RLKS został wskazany w odniesieniu do celu ii (obszary wiejskie). Zgłasza się postulat objęcia mechanizmem RLKS również celu szczegółowego i (obszary miejskie), w sytuacji ich przynależności do obszarów LGD i powiązania działaniami ujętymi w LSR. Na obszarach LGD i w realizacji LSR miasta powiatowe pełnią ważną funkcję lokalnych biegunów rozwoju, dlatego działania interwencyjne nie powinny ich wykluczać. Łączenie potencjałów obszarów wiejskich wraz z przyległymi miastami pozwolą uzyskać pożądaną efekt synergii i oddziaływania.</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Istniejące zapisy nie wykluczają możliwości realizacji projektów dla gmin miejsko-wiejskich w celu szczegółowym (i).</p>
269.	Starostwo Powiatowe w Wągrowcu	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	162	<p>2.1.6.1.1. Interwencje w ramach funduszy</p> <p>Powiązane rodzaje działań Zakres interwencji będzie obejmować w szczególności: 1. Przywrócenie utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach m.in. przez kompleksowe wsparcie rewitalizacyjne gmin</p> <p>162 2. Wzmocnienie rozwoju społeczno-</p>	<p>2.1.6.1.1. Interwencje w ramach funduszy</p> <p>Powiązane rodzaje działań Zakres interwencji będzie obejmować w szczególności: 1. Przywrócenie utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach m.in. przez kompleksowe wsparcie rewitalizacyjne gmin</p> <p>162 2. Wzmocnienie rozwoju społeczno-</p>	<p>Uwzględnienie strategii terytorialnych opracowanych przez partnerstwa JST w ramach projektu Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego.</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.</p>

				gospodarczego i środowiskowego zgodnego z treścią strategii lokalnych/terytorialnych 3. Wsparcie dla instrumentów terytorialnych (ZIT, IIT2) oraz mechanizmu porozumienia terytorialnego	gospodarczego i środowiskowego zgodnego z treścią strategii lokalnych/terytorialnych, w tym strategii partnerstw biorących udział w projekcie Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego. 3. Wsparcie dla instrumentów terytorialnych (ZIT, IIT2) oraz mechanizmu porozumienia terytorialnego		
270.	Gmina Krzywiń	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	90	Cel Polityki 5 „Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych”.	Zmiana: cel szczegółowy (i)	Uzasadnienie: Mechanizm RLKS został wskazany w odniesieniu do celu ii (obszary wiejskie). Zgłasza się postulat objęcia mechanizmem RLKS również celu szczegółowego i (obszary miejskie), w sytuacji ich przynależności do obszarów LGD i powiązania działaniami ujętymi w LSR. Na obszarach LGD i w realizacji LSR miasta powiatowe pełnią ważną funkcję lokalnych biegunów rozwoju, dlatego działania interwencyjne nie powinny ich wykluczać. Łączenie potencjałów obszarów wiejskich wraz z przyległymi miastami pozwolą uzyskać pożądaną synergii i oddziaływania.	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy nie wykluczają możliwości realizacji projektów dla gmin miejsko-wiejskich w celu szczegółowym (i).
271.	Gmina Krobia	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	str. 161-173	Cel Polityki 5 „Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych”.	Zmiana: cel szczegółowy (i), objęcie mechanizmem RLKS miast	Uzasadnienie: Mechanizm RLKS został wskazany w odniesieniu do celu ii (obszary wiejskie). Zgłasza się postulat objęcia mechanizmem RLKS również celu szczegółowego i (obszary miejskie), w sytuacji ich przynależności do obszarów LGD i powiązania działaniami ujętymi w LSR. Na obszarach LGD i w realizacji LSR miasta powiatowe pełnią ważną funkcję lokalnych biegunów rozwoju, dlatego działania interwencyjne nie powinny ich wykluczać. Łączenie potencjałów obszarów wiejskich wraz z przyległymi miastami pozwolą uzyskać pożądaną synergii i oddziaływania.	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy nie wykluczają możliwości realizacji projektów dla gmin miejsko-wiejskich w celu szczegółowym (i).
272.	Miejski Zakład Oczyszczania Sp. z o.o. w Lesznie	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	162	„2. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego i środowiskowego zgodnego z treścią strategii lokalnych/terytorialnych”	„2. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego i środowiskowego zgodnego z treścią strategii lokalnych/terytorialnych, z uwzględnieniem rozwoju zero i niskoemisyjnej elektromobilności oraz powszechnej i lokalnej dostępności do paliw alternatywnych”	Stworzenie możliwości realizacji innowacyjnych zamierzeń inwestycyjnych w zakresie dystrybucji paliw alternatywnych (CNG, LNG, H2) oraz ładowania pojazdów elektrycznych, przeznaczonych dla przedsiębiorstw i osób fizycznych, wspierających konkurencyjność i zero i niskoemisyjny rozwój gospodarczy w danym regionie poprzez dostosowanie się do wyzwań gospodarki, z wykorzystaniem OZE i magazynu energii oraz wysokosprawnej kogeneracji przetwarzającej odpad gazowy na energię elektryczną i ciepłą o obiegu zamkniętym – energia elektryczna i ciepła w całości wykorzystywane w miejscu ich wytworzenia lub przez lokalną społeczność energetyczną. W naszym przypadku, stworzenie optymalnych warunków w celu: - zapobieżenia wykluczeniu gospodarczemu przedsiębiorstw i osób fizycznych (również naszego – MZO Sp. z o.o. w Lesznie – dużego przedsiębiorstwa, obowiązki nałożone m.in. art. 35 ust. 2 oraz art. 86 pkt 3 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.

						alternatywnych – Dz.U. z 2018 r. poz. 317 z późn. zm.) oraz - wspierania konkurencyjności poprzez umożliwienie rozwoju transportu zero i niskoemisyjnego głównie w strefie przemysłowej miasta Leszna w powiązaniu z dostępnością dla przedsiębiorstw i osób fizycznych z całego subregionu leszczyńskiego, jak również korzystających, m.in. z Transeuropejskiej Sieci Transportowej – TEN-T (droga ekspresowa S5) oraz drogi krajowej 12 i dróg wojewódzkich: 432, 323 i 309.	
273.	Urząd Miasta i Gminy Dolsk	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	70	Cel Polityki 5 „Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych”.	Zmiana: cel szczegółowy (i)	Uzasadnienie: Mechanizm RLKS został wskazany w odniesieniu do celu ii (obszary wiejskie). Zgłasza się postulat objęcia mechanizmem RLKS również celu szczegółowego i (obszary miejskie), w sytuacji ich przynależności do obszarów LGD i powiązania działaniami ujętymi w LSR. Na obszarach LGD i w realizacji LSR miasta powiatowe pełnią ważną funkcję lokalnych biegunów rozwoju, dlatego działania interwencyjne nie powinny ich wykluczać. Łączenie potencjałów obszarów wiejskich wraz z przyległymi miastami pozwolą uzyskać pożądaną efekt synergii i oddziaływania.	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy nie wykluczają możliwości realizacji projektów dla gmin miejsko-wiejskich w celu szczegółowym (i).
274.	Gmina Rawicz	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	34	Cel Polityki 5 „Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych”.	cel szczegółowy (i)	Mechanizm RLKS został wskazany w odniesieniu do celu ii (obszary wiejskie). Zgłasza się postulat objęcia mechanizmem RLKS również celu szczegółowego i (obszary miejskie), w sytuacji ich przynależności do obszarów LGD i powiązania działaniami ujętymi w LSR. Na obszarach LGD i w realizacji LSR miasta powiatowe pełnią ważną funkcję lokalnych biegunów rozwoju, dlatego działania interwencyjne nie powinny ich wykluczać. Łączenie potencjałów obszarów wiejskich wraz z przyległymi miastami pozwolą uzyskać pożądaną efekt synergii i oddziaływania.	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy nie wykluczają możliwości realizacji projektów dla gmin miejsko-wiejskich w celu szczegółowym (i).
275.	Urząd Miasta Leszna /Wydział Promocji i Rozwoju	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	172	Bezwrotna forma pomocy zaadresowana zostanie na działania w obszarze kultury i turystyki, które ze względu na specyfikę nie są w stanie zapewnić samowystarczalności finansowej, a za ich wsparciem przemawiają względy pozaekonomiczne.	Bezwrotna forma pomocy zaadresowana zostanie na działania w obszarze kultury i turystyki, które ze względu na specyfikę nie są w stanie zapewnić samowystarczalności finansowej, a za ich wsparciem przemawiają względy pozaekonomiczne. Bezwrotnym wsparciem będą również objęte działania rewitalizacyjne realizowane przez podmioty publiczne.	Działania rewitalizacyjne podejmowane przez podmioty publiczne nie zapewniają samowystarczalności finansowej, Taka jest ich specyfika, podobnie jak wskazywane działania w obszarze kultury i turystyki, dlatego również powinny być objęte wsparciem bezwrotnym.	Uwaga nieuwzględniona Podejście zaproponowane w Programie w zakresie działań rewitalizacyjnych jest zgodne z zaleceniami KE. Wsparcie w obszarze rewitalizacji w Programie jest ujednoczone - obszar ten będzie wspierany z wykorzystaniem instrumentów finansowych z możliwością umorzenia pożyczek. Ostateczne rozstrzygnięcia w tym zakresie będą uzależnione od wyników negocjacji z KE.
276.	powiat złotowski	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE	161-173	Uwaga o charakterze ogólnym do części 2.1.6 Inicjatywy Lokalne	Propozycja zmiany dotyczy rozszerzenia możliwości wsparcia finansowego projektów wynikających ze strategii terytorialnych wypracowanych w ramach Pilotażu Centrum Wsparcia Doradczego (Powiat Złotowski jest członkiem Partnerstwa dla rozwoju Kraju) oraz	Pilotaż CWD jest inicjatywą Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Zgodnie z wytycznymi MFIPR (zasadami wyboru partnerstw): „przedsięwzięcia wypracowane w ramach pilotażu CWD powinny mieć preferencyjny dostęp do źródeł finansowania polityki spójności UE na lata 2021-2027, w tym	Uwaga częściowo uwzględniona Wobec ograniczonej alokacji w Programie, potencjalną formułę wsparcia dla przedstawionych propozycji projektów należy rozpatrywać w pierwszej kolejności

				<p>zmianę w zakresie pozostałych części programu np. wskazania konkretnych terytoriów (4 partnerstwa CWD na terenie Wielkopolski) – są to obszary zagrożone marginalizacją; w zakresie wskaźników produktu i rezultatu np. Liczba ludności zamieszkującej obszary zmarginalizowane objęte wsparciem (osoby), główne grupy docelowe - dopisać Partnerstwa CWD (działające np. w formie stowarzyszeń); indykatywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji (propozycja kwoty wsparcia).</p>	<p>w ramach regionalnych i krajowych programów operacyjnych. Pożądane jest odzwierciedlenie tego założenia w architekturze tych programów” oraz „zakłada się również, że pakiety projektów mogą uzyskać finansowanie w ramach innych funduszy będących w dyspozycji Ministra, m.in. w formule porozumienia terytorialnego”. Przedstawiciele naszego Partnerstwa mają świadomość, że wsparcie w zakresie programu regionalnego to nie główne i jedyne źródło wsparcie inicjatyw wypracowanych w ramach CWD. Niemniej konsultacje nowego programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021 + są okazją do dialogu dotyczącego wdrożenia wytycznych CWD w strukturę programu regionalnego. Mamy także świadomość, że Wielkopolska dysponuje mniejszą alokacją środków w stosunku do poprzednich perspektyw finansowych. Pragniemy jednak zauważyć, iż wzrost PKB w Wielkopolsce dotyczy głównie obszarów miejskich, od lat wspieranych dzięki środkom unijnym. W perspektywie unijnej 2014-2020 obszary objęte ZIT, OSI czy RLKS otrzymały duże wsparcie, które przyczyniło się do rozwoju tych obszarów. Dlatego prosimy o uwzględnienie tego argumentu i dedykowanie wsparcia finansowego (nie tylko preferencji w postaci dodatkowych punktów) dla obszarów zmarginalizowanych (w tym na obszarach miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich) objętych pilotażem CWD. Realne wsparcie finansowe tych obszarów przyczyni się do zrównoważonego rozwoju terytorialnego i zmniejszenia różnic w rozwoju społeczno-gospodarczym pomiędzy obszarami wspieranymi od lat w ramach instrumentów terytorialnych a obszarami zmarginalizowanymi. Partnerstwa CWD przygotowały propozycje projektów strategicznych, projektów partnerskich, które mają szansę realnie przełożyć się na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej z uwagi na efekt skali. Część z tych projektów partnerskich ma charakter rewitalizacyjny, dlatego prosimy także o dostosowanie kryteriów wyboru operacji do specyfiki projektów partnerskich wypracowanych w ramach CWD (np. odstępianie od uwzględnienia projektów rewitalizacyjnych realizowanych przez kilka samorządów lokalnych w Gminnych Programach Rewitalizacji każdej z gmin osobno).</p>	<p>w kontekście programów krajowych, fakultatywnie w ramach FEW 2021+ (przewiduje się punkty preferencyjne w ramach konkursów ogólnych). Ostateczna formuła preferencji dla tego typu inicjatyw będzie przedmiotem prac programowych na kolejnych etapach operacjonalizacji FEW 2021+ np. w Uszczegółowieniu Programu, kryteriów wyboru projektów (kompetencja w przyszłości należąca do Komitetu Monitorującego FEW 2021+).</p> <p>Partnerstwa CWD zawierają się w przedstawionym zakresie potencjalnych grup docelowych.</p> <p>Wskazane w ramach FEW 2021+ wskaźniki dla celu szczegółowego są oparte na wspólnej liście wskaźników produktu i rezultatu (WLWK). Wskaźniki na WLWK obejmują wskaźniki komisyjne przyjęte rozporządzeniem a także jako uzupełnienie wskaźniki krajowe przygotowane przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. IZ WRPO pragnie podkreślić, że w Programie należy stosować przede wszystkim wskaźniki zaproponowane przez KE i ewentualnie uzupełnić listę o wskaźniki krajowe (pochodzące z WLWK). Szczegółowe opisanie interwencji poprzez wskaźniki, może być dokonane w Uszczegółowieniu Programu na dalszych etapach prac, w tym poprzez zastosowanie wskaźników specyficznych spoza listy WLWK.</p>
277.	osoba fizyczna	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE			<p>Czy w przypadku projektów mobilności będzie wymagany SUMP?</p>	<p>Brak możliwości uwzględnienia uwagi</p> <p>Brak możliwości jednoznacznego rozstrzygnięcia ze względu na wciąż trwające negocjacje zapisów Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027.</p>

278.	Starostwo Powiatowe w Pile	Priorytet V INICJATYWY LOKALNE			Czy wsparcie dla projektów CWD na zasadzie preferencji oznacza wyodrębnienie puli środków dla tych projektów czy raczej dodatkowe punkty premiujące?		Uwaga uwzględniona W ramach wsparcia dla projektów CWD przewiduje się preferencje punktowe w ramach konkursów ogólnych.
279.	Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski	Priorytet VI SPRAWIEDLIWA TRANSFORMACJA	161	Przywrócenie utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach m.in. przez kompleksowe wsparcie rewitalizacyjne gmin	Przywrócenie utraconych funkcji społeczno-gospodarczych na zdegradowanych obszarach w tym przemysłowych i powojkowych m.in. przez kompleksowe wsparcie rewitalizacyjne gmin	Umożliwienie realizacji projektów na terenach o dużym nagromadzeniu negatywnych zjawisk społecznych w tym na terenach przemysłowych i powojkowych.	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy nie wykluczają możliwości wsparcia wskazanych terenów. Propozycja zapisu zawiera się już we wskazanym zakresie wsparcia, który zostanie uściślony na poziomie operacjonalizacji wsparcia, np. w Uszczegółowieniu Programu.
280.	DZF MFIPR	Priorytet VI SPRAWIEDLIWA TRANSFORMACJA	175	„Istotne będzie także wsparcie rozwoju edukacji przedszkolnej oraz zapewnienie wysokiej jakości usług opieki nad dziećmi do lat 3. Wsparcie infrastrukturalne będzie polegało na modernizacji istniejącej bazy placówek edukacyjnych i szkoleniowych.”	Prosimy o usunięcie informacji dot. wsparcia opieki nad dziećmi do lat 3. „Istotne będzie także wsparcie rozwoju edukacji przedszkolnej oraz zapewnienie wysokiej jakości usług opieki nad dziećmi do lat 3. Wsparcie infrastrukturalne będzie polegało na modernizacji istniejącej bazy placówek edukacyjnych i szkoleniowych.”	Zgodnie z linią demarkacyjną wsparcie w zakresie zapewnienia wysokiej jakości usług opieki nad dziećmi do lat 3 będzie realizowane z poziomu krajowego programu FERS oraz w KPO w zakresie infrastruktury.	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Uwaga odnosi się do zapisów TPST a nie FEW 2021+. Zostanie ona przekazana do odpowiednich organów i przeanalizowana.
281.	MFIPR	Priorytet VI SPRAWIEDLIWA TRANSFORMACJA		Zapisy dotyczące CP 6 i FST.		Projekt programu FEW 2021+ uwzględni priorytet z zakresu CP 6 i FST, co jest niezgodne z zapisami projektu Umowy Partnerstwa. Zgodnie z projektem Umowy Partnerstwa, FST ma być wdrażany w ramach programu krajowego ze zidentyfikowanymi "osiami terytorialnymi", dedykowanymi danemu województwu, gdzie Instytucją Pośredniczącą danej osi terytorialnej jest Urząd Marszałkowski, a Instytucją Zarządzającą jest MFIPR.	Brak możliwości uwzględnienia uwagi Rozstrzygnięcie wskazanej kwestii uzależnione jest od wyników trwających negocjacji z Komisją Europejską.
282.	Miasto Konin	Priorytety dotyczące pomocy technicznej	186-187	Doświadczenia z wdrażania poprzednich okresów programowania wskazują, że dla sprawnego i efektywnego wykorzystania środków w ramach Programu niezbędne jest utrzymanie odpowiedniego potencjału instytucjonalnego, kadrowego i organizacyjnego IZ oraz pozostałych instytucji działających w strukturze Programu, a także zapewnienie widoczności polityki spójności poprzez komunikację o Programie.	Doświadczenia z wdrażania poprzednich okresów programowania wskazują, że dla sprawnego i efektywnego wykorzystania środków w ramach Programu niezbędne jest utrzymanie odpowiedniego potencjału instytucjonalnego, kadrowego i organizacyjnego IZ oraz pozostałych instytucji działających w strukturze Programu (w tym ZIT), a także zapewnienie widoczności polityki spójności poprzez komunikację o Programie.	Wprowadzona zmian wynika z potrzeby finansowania powołanej instytucji, która odpowiedzialna będzie za wdrażanie zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz przygotowanie Strategii ZIT wskazującej projekty zintegrowane.	Uwaga nieuwzględniona Decyzja o nieprzyznawaniu ZIT funkcji IP jest zaleceniem horyzontalnym na poziomie kraju i wynika z licznych ewaluacji oraz wniosków i doświadczeń z wdrażania perspektywy 2014-2020. Nie ma konieczności wydzielania dodatkowej instytucji na potrzeby redystrybucji środków. IZ zapewni udział ZIT w wyborze projektów. W przypadku instrumentu ZIT funkcja IP nie sprawdziła się, okazując się bowiem tylko niepotrzebnym dublowaniem funkcji w systemie i wydłużaniem procedur wyboru projektów, co przedkładało się również na wolniejsze tempo osiągania wymaganych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej wskaźników dotyczących kontraktacji i płatności, co z kolei przełożyło się na konieczność opracowywania

							<p>Planów Naprawczych dla ZIT. Związki ZIT pomimo deklaracji odpowiedniego potencjału instytucjonalnego na etapie desygnacji nie uniosły roli IP, stając się jedynie dystrybutorem dostępnych środków w ramach dedykowanych konkursów dla podmiotów z wyznaczonego obszaru funkcjonalnego. Co więcej znakomita większość projektów składanych w ten sposób przez podmioty uprawnione do wsparcia w ramach ZIT były przedsięwzięciami punktowymi, niemającymi w pełni ponadlokalnego charakteru i z powodzeniem mogły aplikować o środki w konkursach w puli ogólnej programu. W modelu ZIT który będzie funkcjonował po 2021 roku, przy mniejszej alokacji środków dla ZIT realizowanych będzie zaledwie kilka zintegrowanych, ponadlokalnych projektów wskazanych w strategii, więc brak jest uzasadnienia do udziału IP ZIT w systemie redystrybucji środków. W programowanym FEW 2021+ jest znacznie mniej środków niż w perspektywie 2014-2020, tym bardziej niezasadne byłoby utrzymywanie w wyżej przedstawionym kontekście co najmniej sześciu IP ZIT. Zdjęcie z ZIT roli IP jest dla struktur ZIT dużym obciążeniem administracyjnym i jednocześnie wyniesieniem Związku ZIT z roli instytucji wdrożeniowej programu do roli głównego inicjatora i koordynatora rozwoju danego obszaru funkcjonalnego. Należy podkreślić, że rozwiązania na poziomie krajowym pozwalają na utrzymanie realnego wpływu władz lokalnych na wybór projektów - będzie on zapewniony zgodnie z zapisami projektu Umowy Partnerstwa co najmniej na poziomie listy projektów sformułowanych w strategii. Ponadto jeśli pozwolą na to przepisy, to rozważamy udział ZIT we właściwych KOP co wykracza poza minimalne wskazania Ministerstwa w tym zakresie. Podsumowując, z racji wyżej przytoczonych argumentów wyznaczanie dla Związków ZIT</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

							funkcji IP w ramach wdrażania programu regionalnego jest niezasadne. Co więcej w świetle wymogów jakie będą obowiązywały we wdrażaniu ZIT w perspektywie 2021-2027 nie ma nawet takiej potrzeby.
283.	Powiat Pilecki/Powiatowy Urząd Pracy w Pile	Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami	249-254	Sposób pomiaru wskaźnika - osoby, które w okresie do 4 tygodni od zakończenia udziału w projekcie podjęły zatrudnienie (łącznie z podejmującymi działalność gospodarczą).	Propozycja zmiany zgodnie z uzasadnieniem w pkt.9	Dokumentem potwierdzającym realizację wskaźnika będzie raport z SI SYRIUSZ na podstawie danych z ZUS (str.252). Wskazano także, że stawka jednostkowa wynosi 13 375, 59 zł. Wyliczona zostanie na podstawie średniej efektywności kosztowej podstawowych form aktywizacji zawodowej na poziomie kraju za lata 2015-2019. Założono jej indeksację o wzrost zasiłku i przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce, przy czym wprowadzenie indeksacji uzależnione będzie od dostępnych środków oraz może obejmować okres od stycznia roku następnego. W opinii PUP w Pile zapisy te można różnie interpretować np. w taki sposób, że urząd pracy otrzyma środki wyłącznie na osoby, które podjęły zatrudnienie w okresie 4 tygodni od zakończenia udziału w projekcie. Taki sposób finansowania wymaga wprowadzenia zmian w przepisach prawa tj. w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w zakresie np. staży, bowiem aktualnie nie ma wymogu ustawowego zatrudniania osób bezrobotnych po stażu. Zatem należałoby zobowiązać Organizatora stażu do zatrudnienia po stażu, a w przypadku niewywiązania się z tego warunku - do zwrotu kosztów poniesionych przez urząd pracy. Ponadto nie wskazano z jakich środków urząd pracy będzie pokrywał koszty, które nie zostaną zrefundowane (za osoby, które nie zostały zatrudnione po zakończeniu udziału w projekcie). Powyższe założenia stwarzają również zagrożenia w zakresie: braku możliwości ujęcia wszystkich osób podejmujących zatrudnienie we wskaźniku np. w przypadku podjęcia pracy za granicą lub zgłoszenia przez pracodawcę do ubezpieczeń społecznych w późniejszym terminie oraz w sytuacji, gdy wypłata wynagrodzenia, a tym samym składek do ubezpieczeń społecznych jest przesunięta w czasie. Ponadto uzależnienie indeksacji stawki jednostkowej od dostępnych środków i wprowadzenie jej z opóźnieniem nie gwarantuje, iż stawka jednostkowa będzie rzeczywistą kwotą doprowadzenia do zatrudnienia.	Uwaga nieuwzględniona Zastosowana w Programie metodyka pomiaru wskaźnika jest zgodna z wytycznymi ministerialnymi w tym zakresie. Jest to stawka za doprowadzenie do zatrudnienia. Wliczając jej wysokość brano pod uwagę, że nie wszystkie osoby zostaną zaktywizowane. Jest ona wyższa niż koszt działań aktywizacyjnych. Należy podkreślić, że przyjęta metodyka była przedmiotem konsultacji z publicznymi instytucjami rynku pracy.
284.	DZF MFiPR	Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania	Rozdz. nr 8 dot. uproszczonych metod rozliczania wydatków (od s. 246)	Uzupełnienie w każdej z poszczególnych metodyk informacji właściwych dla programu (tab. z części A oraz pkt. 1.12)	Nie dotyczy	Ponawiamy wcześniej zgłoszoną uwagę, że załączone do programu metodyki IZ powinna stosownie uzupełnić, wskazując szacunkowe środki, które zostaną przeznaczone na poszczególne formy wsparcia.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.

		niewiązanego z kosztami					
285.	DZF MFIPR	Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niewiązanego z kosztami	277	1.12 Łączna kwota (krajowa i unijna) oczekiwanej na tej podstawie refundacji od Komisji	Zamiast zapisu „do wypełnienia przez każdą IZ RPO” należy wpisać szacowaną kwotę.	Przekazany przez IK EFS wzór metodyki należy dostosować poprzez wpisanie danych dotyczących swojego programu.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
286.	Ministerstwo Infrastruktury za pośrednictwem KWRiST	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	17	Dyrektywa Rady z 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych oraz Dyrektywa ściekowa (91/271/EWG)	„Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych”.	Obie dyrektywy wskazane w dokumencie to de facto jeden i ten sam dokument, tj. tzw. dyrektywa ściekowa. W związku z tym należy ujednolicić zapis poprzez odwołanie się do nazwy dyrektywy w jej pełnym brzmieniu.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
287.	Ministerstwo Infrastruktury za pośrednictwem KWRiST	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	17	Brak wskazania „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” jako kluczowego dokumentu na poziomie krajowym.	„Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu”	Program działań jest kluczowym dokumentem w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
288.	Ministerstwo Infrastruktury za pośrednictwem KWRiST	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	17	Brak wskazania wojewódzkiego programu ochrony środowiska jako dokumentu kluczowego na poziomie regionalnym	„Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030”.	Wiele zadań realizowanych z wykorzystaniem funduszy europejskich wykazanych jest w ramach programu ochrony środowiska. Dotyczy to m.in. kwestii związanych z gospodarką wodno-ściekową. W związku z tym w ramach kluczowych dokumentów na poziomie regionalnym powinien zostać ujęty również Poś woj. wielkopolskiego.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
289.	Ministerstwo Infrastruktury za pośrednictwem KWRiST	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	24-25		W ramach celu szczegółowego (v) Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej brak jest informacji dot. sytuacji aglomeracji ściekowych i problemów z ich dostosowaniem do wymagań dyrektywy ściekowej.	Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji KPOŚK za rok 2019 na obszarze województwa wielkopolskiego istnieje 176 aglomeracji, z czego jedynie 42 z nich spełniają wszystkie 3 warunki dyrektywy ściekowej. Należy podkreślić, iż zgodnie z Traktatem Akcesyjnym wszystkie aglomeracje powinny zostać dostosowane do warunków dyrektywy ściekowej do końca 2015 r. Niedostosowanie aglomeracji może skutkować ujęciem ich przez Komisję Europejską w toczącym się postępowaniu formalnym, które może zostać skierowane do Trybunału Sprawiedliwości UE i w przypadku zapadnięcia wyroku, skutkować nałożeniem na Polskę wysokich kar finansowych.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
290.	Dom Pomocy Społecznej w Kaliszu	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	28, 30, 32		Str. 28, 30 - dopisać "domy pomocy społecznej"; Str. 30 - dopisać "oraz osoby przebywające w całodobowych jednostkach pomocy społecznej"; Str. 32 - dopisać "oraz pracowników JST";	Domy pomocy społecznej zostały pominięte w programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027, jednak nie są przeznaczone do "wygaszenia" lub "likwidacji" a zapotrzebowanie społeczności lokalnej Miasta Kalisza na całodobowe usługi opiekuńcze stale rośnie. Domy Pomocy Społecznej w większości powstały w latach 80-tych i infrastruktura techniczna - zasoby kadrowe, wymagają pilnej interwencji w ramach FEW2021+.	Uwaga uwzględniona Wskazane propozycje zawierają się już w zakresie grupy docelowej w ramach poszczególnych celów szczegółowych.
291.	Stowarzyszenie Aglomeracja Kalisko-Ostrowska	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania	19	„W celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych planuje się odstąpienie od powierzenia Związkom ZIT roli Instytucji Pośredniczących”.	Sugestia niezręczności z powierzenia Związkom ZIT roli Instytucji Pośredniczących.	Związki ZIT posiadają bogate doświadczenia z wdrażania perspektywy finansowej 2014-2020 dotyczące m.in. przygotowania propozycji kryteriów wyboru projektów, przeprowadzania	Uwaga nieuwzględniona Decyzja o nieprzyznawaniu ZIT funkcji IP jest zaleceniem

		podejmowane w ramach polityki				<p>naborów wniosków o dofinansowanie projektów, oceny projektów, w tym doświadczenie związane z funkcjonowaniem Komisji Oceny Projektów, monitorowania i sprawozdawczości, dlatego też należałoby wykorzystać to doświadczenie i kontynuować współpracę w tym zakresie. W tym samym punkcie nieco wyżej pisze się o „zapewnieniu stabilizacji kadr administracji publicznej”.</p>	<p>horyzontalnym na poziomie kraju i wynika z licznych ewaluacji oraz wniosków i doświadczeń z wdrażania perspektywy 2014-2020. Nie ma konieczności wydzielenia dodatkowej instytucji na potrzeby redystrybucji środków. IZ zapewni udział ZIT w wyborze projektów. W przypadku instrumentu ZIT funkcją IP nie sprawdziła się, okazując się bowiem tylko niepotrzebnym dublowaniem funkcji w systemie i wydłużaniem procedur wyboru projektów, co przedkładało się również na wolniejsze tempo osiągania wymaganych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej wskaźników dotyczących kontraktacji i płatności, co z kolei przełożyło się na konieczność opracowywania Planów Naprawczych dla ZIT. Związki ZIT pomimo deklaracji odpowiedniego potencjału instytucjonalnego na etapie desygnacji nie uniosły roli IP, stając się jedynie dystrybutorem dostępnych środków w ramach dedykowanych konkursów dla podmiotów z wyznaczonego obszaru funkcjonalnego. Co więcej znakomita większość projektów składanych w ten sposób przez podmioty uprawnione do wsparcia w ramach ZIT były przedsięwzięciami punktowymi, niemającymi w pełni ponadlokalnego charakteru i z powodzeniem mogły aplikować o środki w konkursach w puli ogólnej programu. W modelu ZIT który będzie funkcjonował po 2021 roku, przy mniejszej alokacji środków dla ZIT realizowanych będzie zaledwie kilka zintegrowanych, ponadlokalnych projektów wskazanych w strategii, więc brak jest uzasadnienia do udziału IP ZIT w systemie redystrybucji środków. W programowanym FEW 2021+ jest znacznie mniej środków niż w perspektywie 2014-2020, tym bardziej niezasadne byłoby utrzymywanie w wyżej przedstawionym kontekście co najmniej sześciu IP ZIT. Zdjęcie z ZIT roli IP jest dla struktur ZIT dużym obciążeniem administracyjnym i jednocześnie wyniesieniem Związku ZIT z roli</p>
--	--	-------------------------------	--	--	--	---	---

							instytucji wdrożeniowej programu do roli głównego inicjatora i koordynatora rozwoju danego obszaru funkcjonalnego. Należy podkreślić, że rozwiązania na poziomie krajowym pozwalają na utrzymanie realnego wpływu władz lokalnych na wybór projektów - będzie on zapewniony zgodnie z zapisami projektu Umowy Partnerstwa co najmniej na poziomie listy projektów sformułowanych w strategii. Ponadto jeśli pozwolą na to przepisy, to rozważamy udział ZIT we właściwych KOP co wykracza poza minimalne wskazania Ministerstwa w tym zakresie. Podsumowując, z racji wyżej przytoczonych argumentów wyznaczanie dla Związków ZIT funkcji IP w ramach wdrażania programu regionalnego jest niezasadne. Co więcej w świetle wymogów jakie będą obowiązywały we wdrażaniu ZIT w perspektywie 2021-2027 nie ma nawet takiej potrzeby.
292.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	11	1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, ubóstwu i marginalizacji oraz aktywne wsparcie osób, które ich doświadczają przez rozwój usług społecznych	1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, ubóstwu i marginalizacji oraz aktywne wsparcie osób, które ich doświadczają przez rozwój usług społecznych „i usług mieszkaniowych oraz zintegrowanego wsparcia społeczno-mieszkaniowego świadczonego zgodnie z horyzontalną zasadą deinstytucjonalizacji”.	1. Proponujemy dodać w zapisie obok usług społecznych również usługi mieszkaniowe i zintegrowane usługi społeczno-mieszkaniowe jako komplementarne działania w przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, ubóstwu i marginalizacji. Propozycja zapisu jest zgodna z krajowymi ramami strategicznymi polityki na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa zawartymi m.in. w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030” (KPPUiWS), horyzontalną zasadą deinstytucjonalizacji usług jak również z rekomendacjami MFiPR . Ponadto poszerzenie usług również o usługi mieszkaniowe oraz kompleksowe, zintegrowane wsparcie dla grup narażonych na wykluczenie społeczne, ubóstwo i marginalizację jest zgodne z kierunkami zmian przyjętymi w Priorytetach programu, w szczególności w 2.1.4. oraz w 2.1.5.	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy nie wykluczają możliwości realizacji postulowanego zakresu wsparcia.
293.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	15	1. Zaistniała pilna potrzeba modernizacji ośrodków, zapewnienia mieszkań chronionych, wspomaganych, opieki wychnieniowej, ośrodków psychoprofilaktyki, świetlic środowiskowych. Ponadto rekomendowane jest skoordynowanie różnych usług kierowanych do tego samego uczestnika – wsparcie powinno być bardziej kompleksowe w stosunku do oferowanego w WRPO 2014+.	1. Zaistniała pilna potrzeba zapewnienia „(i) nowych i zmodernizowanych 1) mieszkań społecznych rozumianych jako 1) mieszkania chronione, 2) mieszkania wspomagane oraz inne formy mieszkań z usługami, 3) mieszkania w ramach najmu społecznego (w tym w ofercie społecznych agencji najmu) jak również (2) mieszkalnictwa adaptowalnego” ,	Proponujemy przyjęcie pojęcia mieszkalnictwa społecznego wraz ze wskazaniem otwartego katalogu rozwiązań mieszczących się w tym pojęciu. Zważywszy na powstające różnorodne, innowacyjne formy wsparcia mieszkaniowego dla różnych grup odbiorców, warto uwzględnić te działania w FEW21-27. Dopuszczenie jedynie mieszkań chronionych i wspomaganych może ograniczać potencjał wykorzystania Programu dla efektywnego wsparcia beneficjentów. Elastyczny katalog rozwiązań mieszkaniowych	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy nie wykluczają możliwości realizacji postulowanego zakresu wsparcia. Zapisy zostaną zmienione zgodnie z propozycją.

				<p>„(ii)opieki wychowawczej, „(iii) ośrodków psychoprofilaktyki, „(iv)” świetlic środowiskowych „oraz modernizacji ośrodków”. Ponadto rekomendowane jest skoordynowanie różnych usług kierowanych do tego samego uczestnika, „w tym zintegrowanie działań obejmujących usługi mieszkaniowe i społeczne” – wsparcie powinno być bardziej kompleksowe w stosunku do oferowanego w WRPO 2014+.</p>	<p>oraz zintegrowanych usług społeczno-mieszkaniowych jest zgodny z rekomendacjami MFiPR.</p> <p>Ponadto, proponujemy uzupełnienie wyliczenia usług, które są planowane w nowej perspektywie budżetowej, poprzez uwzględnienie nowego rozwiązania z obszaru mieszkalnictwa i wsparcia społecznego – społecznych agencji najmu (SAN) oraz szerszej formuły – najmu społecznego. Rozwiązania te umożliwiają świadczenie zintegrowanego wsparcia obejmującego wsparcie mieszkaniowe oraz usługi społeczne. SAN zostały wprowadzone do polskiego porządku prawnego w lipcu 2021 roku (ustawa o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego). Włączenie SAN do wskazanego powyżej celu jest w pełni uzasadnione ponieważ: (i) SAN jest rozwiązaniem odpowiadającym na potrzeby osób ubogich, niezamożnych, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, które mają trudności z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych oraz potrzebują wsparcia w innych obszarach oraz (ii) jest instrumentem zdeinstytucjonalizowanego świadczenia usług społecznych dla grup o szczególnych potrzebach.</p> <p>Po pierwsze, SAN może oferować zintegrowane wsparcie w obszarze mieszkaniowym, zatrudnienia oraz usług społecznych. Rozwiązanie to umożliwia skuteczną poprawę jakości życia osób korzystających z oferty SAN w różnych obszarach – zarówno mieszkaniowym, jak i społecznym oraz zatrudnienia . SAN działa na podstawie umowy z gminą (może być prowadzony przez organizację pozarządową lub spółkę komunalną) jako pośrednik pomiędzy właścicielami mieszkań dzierżawcami mieszkań na rzecz SAN, a najemcami mieszkań wskazanymi przez gminę. Najemcy muszą spełniać kryteria określone w uchwale rady gminy.</p> <p>Warto zwrócić uwagę, że SAN jest rozwiązaniem elastycznym i szerokim, które może być dedykowane różnym grupom odbiorców – zarówno osobom doświadczającym bezdomności, jak i seniorom, usamodzielniającym się młodym dorosłym, cudzoziemcom, samotnym rodzicom czy innym grupom wymagającym wsparcia w postaci mieszkania i dodatkowych usług. Gmina będzie determinowała w uchwale rady gminy do kogo będzie skierowana oferta SAN. Dodatkowo, na zasadach ogólnych, SAN będzie mógł świadczyć dodatkowe usługi na rzecz najemców. Umożliwi to gminom (często) w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi wielowymiarowe wspieranie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem.</p>	
--	--	--	--	---	---	--

						<p>Po drugie, SAN zostały uwzględnione w KPPUiWS w działaniu 2.2 „Opracowanie i wdrożenie rozwiązań na rzecz przejścia ze wsparcia instytucjonalnego do wsparcia w formie mieszkaniowej”. Potwierdza to przydatność i celowość wykorzystania SAN dla deinstytucjonalizacji usług społecznych. Zatem uwzględnienie SAN w FEW2021-2027, szczególnie w Priorytetach 2.1.4. i 2.1.5. będzie w pełni uzasadnione, szczególnie w kontekście planowanego wsparcia deinstytucjonalizacji w tym zakresie. Narzędzie to wpisuje się w cel związany ze wspieraniem włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne. Postulujemy więc włączenie SAN do katalogu możliwych działań przede wszystkim w Priorytetach 2.1.4. i 2.1.5. Ponadto warto wymienić mieszkania adaptowalne dzięki którym osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (np. seniorzy, osoby chore) mogą w większym stopniu we własnym zakresie zaspokajać te potrzeby będąc bardziej niezależnymi. Dzięki temu zakres dodatkowego wsparcia może być mniejszy (mniej godzin, rzadziej), a w niektórych przypadkach takie wsparcie może nie być potrzebne. Dla przykładu, odpowiednie dostosowanie łazienki czy kuchni może umożliwiać samodzielne zadbanie o higienę czy przygotowanie posiłków. Dzięki dostosowaniu mieszkania (w tym również zakupowi środków trwałych) osoby te mogą pozostać w swoim środowisku, w swoim mieszkaniu, a jednocześnie nie ma potrzeby ponoszenia wydatków na usługi dla tych osób lub skala wydatków jest niższa. Takie działania są bardziej efektywne finansowo. W takich wypadkach również inwestycje w mieszkaniach prywatnych będą uzasadnione (warto zastosować odpowiednie środki zapewniające trwałość).</p>	
294.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	29	1. Wyzwaniem w tym obszarze pozostaje jakościowy i ilościowy rozwój infrastruktury społecznej i ich wyposażenie. Obok poprawy dostępności do infrastruktury lokalnej, wsparcie powinny uzyskać inwestycje poprawiające jakość usług, wykorzystujące nowoczesne, innowacyjne rozwiązania, np. tworzenie przestrzeni do zintegrowanych usług, przestrzeni modułowych.	1. Proponujemy poszerzenie wyzwań w obszarze 4(iii) o rozwój gospodarki mieszkaniowej, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkalnictwa społecznego rozumianego jako: 1) mieszkania chronione, 2) mieszkania wspomagane oraz inne formy mieszkań z usługami, 3) mieszkania w ramach najmu społecznego (w tym w ofercie społecznych agencji najmu) jak również (2) mieszkalnictwa adaptowalnego, oraz wsparcie zintegrowanych usług społeczno-mieszkaniowych.	Proponujemy przyjęcie pojęcia mieszkalnictwa społecznego wraz ze wskazaniem otwartego katalogu rozwiązań mieszczących się w tym pojęciu. Zważywszy na powstające różnorodne, innowacyjne formy wsparcia mieszkaniowego dla różnych grup odbiorców, warto uwzględnić te działania w FEW21-27. Dopuszczenie jedynie mieszkań chronionych i wspomaganych może ograniczać potencjał wykorzystania Programu dla efektywnego wsparcia beneficjentów. Elastyczny katalog rozwiązań mieszkaniowych oraz zintegrowanych usług społeczno-mieszkaniowych jest zgodny z rekomendacjami MFiPR.	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy nie wykluczają możliwości realizacji postulowanego zakresu wsparcia. Zapisy zostaną zmienione zgodnie z propozycją.

				<p>Proponujemy w brzmieniu: Wyzwaniem w tym obszarze pozostaje jakościowy i ilościowy „rozwój gospodarki mieszkaniowej” oraz infrastruktury społecznej i ich wyposażenie. Obok poprawy dostępności do mieszkalnictwa społecznego, infrastruktury lokalnej, wsparcie powinny uzyskać inwestycje poprawiające jakość usług, wykorzystujące nowoczesne, innowacyjne rozwiązania, np. tworzenie przestrzeni do zintegrowanych usług, „w tym usług społeczno-mieszkaniowych”, przestrzeni modułowych.</p>	<p>Ponadto, proponujemy uzupełnienie wyliczenia usług, które są planowane w nowej perspektywie budżetowej, poprzez uwzględnienie nowego rozwiązania z obszaru mieszkalnictwa i wsparcia społecznego – społecznych agencji najmu (SAN) oraz szerszej formuły – najmu społecznego. Rozwiązania te umożliwiają świadczenie zintegrowanego wsparcia obejmującego wsparcie mieszkaniowe oraz usługi społeczne. SAN zostały wprowadzone do polskiego porządku prawnego w lipcu 2021 roku (ustawa o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego). Włączenie SAN do wskazanego powyżej celu jest w pełni uzasadnione ponieważ: (i) SAN jest rozwiązaniem odpowiadającym na potrzeby osób ubogich, niezamożnych, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, które mają trudności z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych oraz potrzebują wsparcia w innych obszarach oraz (ii) jest instrumentem zdeinstytucjonalizowanego świadczenia usług społecznych dla grup o szczególnych potrzebach.</p> <p>Po pierwsze, SAN może oferować zintegrowane wsparcie w obszarze mieszkaniowym, zatrudnienia oraz usług społecznych. Rozwiązanie to umożliwia skuteczną poprawę jakości życia osób korzystających z oferty SAN w różnych obszarach – zarówno mieszkaniowym, jak i społecznym oraz zatrudnienia . SAN działa na podstawie umowy z gminą (może być prowadzony przez organizację pozarządową lub spółkę komunalną) jako pośrednik pomiędzy właścicielami mieszkań dzierżawcami mieszkań na rzecz SAN, a najemcami mieszkań wskazanymi przez gminę. Najemcy muszą spełniać kryteria określone w uchwale rady gminy.</p> <p>Warto zwrócić uwagę, że SAN jest rozwiązaniem elastycznym i szerokim, które może być dedykowane różnym grupom odbiorców – zarówno osobom doświadczającym bezdomności, jak i seniorom, usamodzielniającym się młodym dorosłym, cudzoziemcom, samotnym rodzicom czy innym grupom wymagającym wsparcia w postaci mieszkania i dodatkowych usług. Gmina będzie determinowała w uchwale rady gminy do kogo będzie skierowana oferta SAN. Dodatkowo, na zasadach ogólnych, SAN będzie mógł świadczyć dodatkowe usługi na rzecz najemców. Umożliwi to gminom (często) w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi wielowymiarowe wspieranie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem.</p> <p>Po drugie, SAN zostały uwzględnione w KPPUiWS w działaniu 2.2 „Opracowanie i wdrożenie rozwiązań na rzecz przejścia ze</p>	
--	--	--	--	---	---	--

						<p>wsparcia instytucjonalnego do wsparcia w formie mieszkaniowej”. Potwierdza to przydatność i celowość wykorzystania SAN dla deinstytucjonalizacji usług społecznych. Zatem uwzględnienie SAN w FEW2021-2027, szczególnie w Priorytetach 2.1.4. i 2.1.5. będzie w pełni uzasadnione, szczególnie w kontekście planowanego wsparcia deinstytucjonalizacji w tym zakresie. Narzędzie to wpisuje się w cel związany ze wspieraniem włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne. Postulujemy więc włączenie SAN do katalogu możliwych działań przede wszystkim w Priorytetach 2.1.4. i 2.1.5.</p> <p>Ponadto warto wymienić mieszkania adaptowalne dzięki którym osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (np. seniorzy, osoby chore) mogą w większym stopniu we własnym zakresie zaspokajać te potrzeby będąc bardziej niezależnymi. Dzięki temu zakres dodatkowego wsparcia może być mniejszy (mniej godzin, rzadziej), a w niektórych przypadkach takie wsparcie może nie być potrzebne. Dla przykładu, odpowiednie dostosowanie łazienki czy kuchni może umożliwić samodzielne zadbanie o higienę czy przygotowanie posiłków. Dzięki dostosowaniu mieszkania (w tym również zakupowi środków trwałych) osoby te mogą pozostać w swoim środowisku, w swoim mieszkaniu, a jednocześnie nie ma potrzeby ponoszenia wydatków na usługi dla tych osób lub skala wydatków jest niższa. Takie działania są bardziej efektywne finansowo. W takich wypadkach również inwestycje w mieszkaniach prywatnych będą uzasadnione (warto zastosować odpowiednie środki zapewniające trwałość).</p>	
295.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	33	<p>Pomoc udzielana osobom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji powinna mieć charakter profilaktyczny (czyli polegający na wsparciu w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia problemów np. wsparcie asystenckie, działalność klubów, świetlic, usługi opiekuńcze, mieszkania ze wsparciem), interwencyjny (działający w sytuacji doraźnej pomocy) oraz integracyjny (wspierający w integracji po przejściu kryzysu). Odpowiedzią na potrzeby mogą być także zintegrowane usługi oferowane w ramach centrów usług społecznych</p>	<p>1. Pomoc udzielana osobom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji powinna mieć charakter profilaktyczny (czyli polegający na wsparciu w celu zmniejszenia ryzyka wystąpienia problemów np. wsparcie asystenckie, działalność klubów, świetlic, usługi opiekuńcze, mieszkania „społeczne rozumiane jako:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mieszkania chronione, 2) mieszkania wspomagane oraz inne formy mieszkań z usługami, 3) mieszkania w ramach najmu społecznego (w tym w ofercie społecznych agencji najmu) jak również (2) mieszkalnictwo adaptowalne”), interwencyjny (działający w sytuacji doraźnej pomocy) oraz integracyjny 	<p>Proponujemy przyjęcie pojęcia mieszkalnictwa społecznego wraz ze wskazaniem otwartego katalogu rozwiązań mieszczących się w tym pojęciu. Zważywszy na powstające różnorodne, innowacyjne formy wsparcia mieszkaniowego dla różnych grup odbiorców, warto uwzględnić te działania w FEW21-27. Dopuszczenie jedynie mieszkań chronionych i wspomaganych może ograniczać potencjał wykorzystania Programu dla efektywnego wsparcia beneficjentów. Elastyczny katalog rozwiązań mieszkaniowych oraz zintegrowanych usług społeczno-mieszkaniowych jest zgodny z rekomendacjami MFiPR.</p> <p>Ponadto, proponujemy uzupełnienie wyliczenia usług, które są planowane w nowej perspektywie budżetowej, poprzez</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Obecne zapisy nie wykluczają możliwości realizacji postulowanego zakresu wsparcia. Zapisy zostaną zmienione zgodnie z propozycją.</p>

					<p>(wspierający w integracji po przejściu kryzysu). Odpowiedzią na potrzeby mogą być także zintegrowane usługi oferowane w ramach centrów usług społecznych</p>	<p>uwzględnienie nowego rozwiązania z obszaru mieszkalnictwa i wsparcia społecznego – społecznych agencji najmu (SAN) oraz szerszej formuły – najmu społecznego. Rozwiązania te umożliwiają świadczenie zintegrowanego wsparcia obejmującego wsparcie mieszkaniowe oraz usługi społeczne. SAN zostały wprowadzone do polskiego porządku prawnego w lipcu 2021 roku (ustawa o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego). Włączenie SAN do wskazanego powyżej celu jest w pełni uzasadnione ponieważ: (i) SAN jest rozwiązaniem odpowiadającym na potrzeby osób ubogich, niezamożnych, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, które mają trudności z zaspokojeniem potrzeb mieszkaniowych oraz potrzebują wsparcia w innych obszarach oraz (ii) jest instrumentem zdeinstytucjonalizowanego świadczenia usług społecznych dla grup o szczególnych potrzebach.</p> <p>Po pierwsze, SAN może oferować zintegrowane wsparcie w obszarze mieszkaniowym, zatrudnienia oraz usług społecznych. Rozwiązanie to umożliwia skuteczną poprawę jakości życia osób korzystających z oferty SAN w różnych obszarach – zarówno mieszkaniowym, jak i społecznym oraz zatrudnienia . SAN działa na podstawie umowy z gminą (może być prowadzony przez organizację pozarządową lub spółkę komunalną) jako pośrednik pomiędzy właścicielami mieszkań dzierżawiącymi mieszkania na rzecz SAN, a najemcami mieszkań wskazanymi przez gminę. Najemcy muszą spełniać kryteria określone w uchwale rady gminy.</p> <p>Warto zwrócić uwagę, że SAN jest rozwiązaniem elastycznym i szerokim, które może być dedykowane różnym grupom odbiorców – zarówno osobom doświadczającym bezdomności, jak i seniorom, usamodzielniającym się młodym dorosłym, cudzoziemcom, samotnym rodzicom czy innym grupom wymagającym wsparcia w postaci mieszkania i dodatkowych usług. Gmina będzie determinowała w uchwale rady gminy do kogo będzie skierowana oferta SAN. Dodatkowo, na zasadach ogólnych, SAN będzie mógł świadczyć dodatkowe usługi na rzecz najemców. Umożliwi to gminom (często) w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi wielowymiarowe wspieranie osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem.</p> <p>Po drugie, SAN zostały uwzględnione w KPPUiWS w działaniu 2.2 „Opracowanie i wdrożenie rozwiązań na rzecz przejścia ze wsparcia instytucjonalnego do wsparcia w formie mieszkaniowej”. Potwierdza to przydatność i celowość wykorzystania SAN dla</p>
--	--	--	--	--	---	--

						deinstytucjonalizacji usług społecznych. Zatem uwzględnienie SAN w FEW2021-2027, szczególnie w Priorytetach 2.1.4. i 2.1.5. będzie w pełni uzasadnione, szczególnie w kontekście planowanego wsparcia deinstytucjonalizacji w tym zakresie. Narzędzie to wpisuje się w cel związany ze wspieraniem włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne. Postulujemy więc włączenie SAN do katalogu możliwych działań przede wszystkim w Priorytetach 2.1.4. i 2.1.5. Ponadto warto wymienić mieszkania adaptowalne dzięki którym osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (np. seniorzy, osoby chore) mogą w większym stopniu we własnym zakresie zaspokajać te potrzeby będąc bardziej niezależnymi. Dzięki temu zakres dodatkowego wsparcia może być mniejszy (mniej godzin, rzadziej), a w niektórych przypadkach takie wsparcie może nie być potrzebne. Dla przykładu, odpowiednie dostosowanie łazienki czy kuchni może umożliwić samodzielne zadbanie o higienę czy przygotowanie posiłków. Dzięki dostosowaniu mieszkania (w tym również zakupowi środków trwałych) osoby te mogą pozostać w swoim środowisku, w swoim mieszkaniu, a jednocześnie nie ma potrzeby ponoszenia wydatków na usługi dla tych osób lub skala wydatków jest niższa. Takie działania są bardziej efektywne finansowo. W takich wypadkach również inwestycje w mieszkaniach prywatnych będą uzasadnione (warto zastosować odpowiednie środki zapewniające trwałość).	
296.	Fundacja Habitat for Humanity Poland	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	34	1. Działania o charakterze integracyjnym pełnią kluczową rolę w budowaniu silnych społeczności lokalnych, wspieraniu włączenia do życia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem, znajdujących się w gorszej sytuacji materialnej czy pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem ze względu na pochodzenie. Szczególnie istotne są tu inicjatywy, których adresatami będą dzieci, rodziny przeżywające różne kryzysy, ofiary przemocy, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego czy migranci.	1. Działania o charakterze integracyjnym pełnią kluczową rolę w budowaniu silnych społeczności lokalnych, wspieraniu włączenia do życia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem, „bezdomnością” znajdujących się w gorszej sytuacji materialnej czy pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem ze względu na pochodzenie. Szczególnie istotne są tu inicjatywy, których adresatami będą dzieci, rodziny przeżywające różne kryzysy, ofiary przemocy, „osoby bezdomne”, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego „i mieszkaniowego” czy migranci.	1. Zapobieganie bezdomności poprzez adekwatne działania kierowane do osób narażonych na doświadczenie kryzysu jest działaniem uzasadnionym społecznie i ekonomicznie, którego nie powinno zabraknąć w FEW21-27. Postulujemy zdecydowane wsparcie i promowanie działań kierowanych do osób zagrożonych bezdomnością, poprzez wprowadzenie otwartego katalogu działań i przykładowe wyciszenie z uwzględnieniem treści KPPUiWS. Postulujemy szczególne uwzględnienie również działań na rzecz integracji społecznej osób doświadczających bezdomności lub zagrożonych bezdomnością. Jest to grupa wyjątkowo wymagająca integracji społecznej.	Uwaga uwzględniona Obecne zapisy nie wykluczają możliwości wsparcia wskazanym grupom. Osoby z kręgu wysokiego ryzyka socjalnego są grupą adresatów określoną w Strategii Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030 wśród których znajdują się również osoby bezdomne i potencjalnie zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym.
297.	Ogólnopolski Związek Rewizyjny	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju	105-108	"2.1.4. INFRASTRUKTURA DLA SPOŁECZEŃSTWA (EFRR) 2.1.4. 2.Cel szczegółowy (iii) Wspieranie	Usunąć zapisy umożliwiające inwestycje w usługi całodobowe długookresowego pobytu." usunąć z zapisów następujące	"Proponowane w programie zapisy wskazują, że środki EFRR będą inwestowane w infrastrukturę instytucji (placówek całodobowych	Uwaga uwzględniona Co do zasady w Programie

	Spółdzielni Socjalnych	oraz działania podejmowane w ramach polityki		włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne. 2.1.4.2.1. Interwencje w ramach funduszy"	fragmenty ""i instytucjonalnej (m.in. placówki opiekuńczo- wychowawcze, opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne)"" oraz ""Niezbędne są także działania w zakresie poprawy dostępu i jakości usług placówek zapewniających całodobową opiekę osobom z niepełnosprawnościami, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, w tym o charakterze centrów wytchnieniowych."" Drugie zdanie można zastąpić ""Niezbędne są także działania w zakresie poprawy dostępu i jakości usług środowiskowych placówek zapewniających całodobową opiekę osobom z niepełnosprawnościami, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, w tym o charakterze centrów wytchnieniowych."" "	długookresowego pobytu) zarówno dla dorosłych jak i dla dzieci i młodzieży, co jest niezgodne z nurtem deinstytucjonalizacji i „Ogólnoeuropejskimi Wytycznymi w zakresie przejścia od opieki instytucjonalnej do usług w społeczności lokalnej”, a także prawem międzynarodowym, w tym z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych i Konwencją o Prawach Dziecka. Należy jednoznacznie wykluczyć możliwość inwestowania środków EFRR w usługi całodobowego pobytu długookresowego, z wyłączeniem mieszkań i rodzinnych domów pobytu. Jednocześnie formy krótkookresowego pobytu całodobowego takich jak np. opieka wytchnieniowa."	wspierana jest deinstytucjonalizacja. Inne formy możliwe są jako element uzupełniający lub wynikający z potrzeb.
298.	Gmina Krzywiń	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	strona 66,71	Zapis w projekcie do którego są uwagi: CP2, cele szczegółowe (ii) (iv), konkretne terytoria objęte wsparciem	Zmiana: Postuluje się, aby OSI wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego w postaci obszarów funkcjonalnych, w tym Południowo-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego, znalazły odzwierciedlenie w proponowanych instrumentach interwencji, z dedykowaną kwotą wsparcia.	Uzasadnienie: Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny, określony w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, wykazujący charakterystyczne cele, problemy i zjawiska, wskazany został do terytorialnego wymiaru wsparcia. W odniesieniu do tego obszaru postuluje się zastosowanie mechanizmu RLKS włączającego Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, w sytuacji wskazania w Lokalnych Strategiach Rozwoju Lokalnych Grup Działania przedsięwzięć odnoszących się do rozwiązywania problemów charakterystycznych dla obszaru funkcjonalnego. Obszar ten jako OSI powinien dysponować odrębną alokacją. W wariantcie zastosowania trybu konkursowego, powinny zostać przyjęte preferencje punktowe w odniesieniu do wnioskodawców (np. samorządów i partnerstw międzygminnych) z obszaru funkcjonalnego.	Uwaga częściowo uwzględniona Część gmin wskazanych w OSI poł- zach będzie uwzględniona w FEW jako gminy o charakterze zmarginalizowanym zgodnie z delimitacją wskazaną w KSRR rozszerzoną o wymiar wewnątrzregionalny. Na etapie operacjonalizacji przewiduje się określenie preferencji punktowych dla zmarginalizowanych gmin. Przewiduje się realizację RLKS w formie wielofunduszowej z uwzględnieniem wsparcia w ramach EFRR i EFS+.
299.	Gmina Krzywiń	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	str. 119	Zapis w projekcie do którego są uwagi: CP4	Zmiana: Wątpliwości budzi zastosowanie mechanizmu RLKS w odniesieniu do niektórych zakresów interwencji celów szczegółowych (d, f, g, k) Celu Polityki 4 (ochrona zdrowia, rynek pracy, bezrobocie, pomoc społeczna).	Uzasadnienie: Niektóre z celów szczegółowych dedykowanych m.in. LGD nie leżą w kompetencjach samorządów gminnych, które tworzą LGD. Brak też odpowiednich doświadczeń w tym zakresie, a nowe LSR, które ewentualnie mogłyby te obszary zdiagnozować i wskazać do realizacji lub ewentualnie być zacznem budowy kompetencji, dopiero powstaną. Jednocześnie pomija się mechanizm RLKS w odniesieniu do innych, bardziej przystających do LGD, celów i dotychczasowych doświadczeń.	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD i uszczegółowiona na poziomie operacjonalizacji.
300.	Gmina Krzywiń	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	str 66	Wykaz konkretnych terytoriów objętych wsparciem	Zmiana: cel szczegółowy (ii) uwzględnienie narzędzi terytorialnych	Uzasadnienie: ii „wspieranie energii odnawialnej...” Nie jest planowane wykorzystanie narzędzi terytorialnych. Nie jest to uzasadnione podejście, zwłaszcza kiedy zakres interwencji ma obejmować: „rozwój obszarów zrównoważonych energetycznie, wsparcie rozwoju energii rozproszonej opartej na	Uwaga uwzględniona Wsparcie zakresu interwencji dot. m.in. obszaru energii w ramach RLKS przewidziane zostało do realizacji w ramach Celu Polityki 5.

						<p>lokalnych potencjałach, a w szczególności [...] wspólnot i spółdzielni energetycznych. Należy zatem rozważyć możliwość zastosowania narzędzi RLKS, jako kluczowych do podejmowania interwencji terytorialnych wynikających z LSR lub innych instrumentów terytorialnych. Małe gminy będą mogły uzyskać odpowiedni efekt skali poprzez współpracę terytorialną, obliczoną np. na tworzenie spółdzielni czy wspólnot energetycznych. Należy jednocześnie wskazać, że ważne staje się wsparcie etapu przygotowawczego na rzecz rozwiązań systemowych, specjalistycznego wsparcia doradczego (o czym wspomina się na str. 67). Powinno być możliwe wsparcie finansowe etapu prac koncepcyjno-projektowych, doradztwa specjalistycznego, ekspertyz np. na rzecz utworzenia spółdzielni energetycznych, wspólnot energetycznych, klastrów itp. Uzasadnienie: małe gminy mają ograniczony dostęp do wiedzy eksperckiej (gminy miejsko-wiejskie nie mają naturalnego zaplecza akademickiego), często brak specjalistycznej kadry i pracowników, zatem należy również uwzględnić działania i wsparcie „miękkie” (być może na poziomie EFS).</p>	
301.	inicjatywa Fala Renowacji	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	10	Główne wyzwania przy uwzględnieniu dysproporcji społeczno-gospodarczych i terytorialnych	W kontekście wyzwań, które zostały zidentyfikowane sygnalizujemy, zgodne z podejściem UE, wdrażanie zasady pierwszeństwa efektywności energetycznej (ang. Energy efficiency first principle).	<p>Praktyczne wdrażanie zasady energy efficiency first powinno polegać na uwzględnianiu potencjalnych korzyści z poprawy efektywności energetycznej (także aspekty niezwiązane bezpośrednio z systemem energetycznym Tzw. korzyści dodatkowe - takie jak poprawa jakości powietrza czy ograniczenie ubóstwa energetycznego w przypadku budynków mieszkalnych). Wszędzie tam, gdzie w świetle takiej oceny działania dotyczące efektywności okażą się najkorzystniejsze, powinny one mieć pierwszeństwo przed inwestycjami w nowe źródła wytwarzania energii, rozbudowę infrastruktury dystrybucji i przesyłu czy nowe źródła paliw.</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.</p>
302.	inicjatywa Fala Renowacji	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	14	Kluczowe wyzwania dla ŚRODOWISKO I ENERGIA: Rekomenduje się podjęcie działań, zwłaszcza wsparcia infrastruktury (dla powstawania nowej i modernizacji istniejącej) związanych z ochroną środowiska w odniesieniu do trzech komponentów: obszaru ochrony powietrza, obszaru gospodarki wodnej (zarówno wodno-ściekowej jak również dotyczącej wód powierzchniowych) oraz obszaru gospodarki odpadami (gospodarka o obiegu zamkniętym)	Rekomenduje się podjęcie działań, zwłaszcza wsparcia infrastruktury (dla powstawania nowej i modernizacji istniejącej) związanych z ochroną środowiska w odniesieniu do czterech komponentów: obszaru ochrony powietrza, obszaru gospodarki wodnej (zarówno wodno-ściekowej jak również dotyczącej wód powierzchniowych), obszaru gospodarki odpadami (gospodarka o obiegu zamkniętym) oraz obszaru budynków.	<p>Budynki wciąż są odpowiedzialne za największą emisję dwutlenku węgla, a giną w kluczowych zapisach takich dokumentów jak strategię. Jednocześnie planowe, konsekwentne, kompleksowe podejście do modernizacji energetycznej budynków przynosi efekty cytowane w tym wyzwaniu – miejsca pracy, gwarantowane, a nie przewidywane. Zakrojone na masową skalę i dotowane modernizacje budynków generują w skali kraju 300 tysięcy miejsc pracy (raport Fali Renowacji “Kompleksowa modernizacja budynków – wielowymiarowe korzyści dla polskiej gospodarki”). Modernizacje energetyczne budynków są odrębnym działaniem w Zielonym Ładzie, pakiecie Fit for 55, Europejskim Planie Odbudowy, a w polskich dokumentach strategicznych wciąż są jako jeden z mniej ważnych działań.</p>	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.</p>

303.	inicjatywa Fala Renowacji	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	14	Rekomendowane jest także również dalsze ukierunkowanie wsparcia do obszarów posiadających największy potencjał uzyskania poprawy efektywności energetycznej tj. budynków (użyteczności publicznej, przemysłowej, mieszkalnych wielorodzinnych) oraz ciepłownictwa.	Rekomendowane jest także również dalsze ukierunkowanie wsparcia do obszarów posiadających największy potencjał uzyskania poprawy efektywności energetycznej tj. budynków (użyteczności publicznej, przemysłowej, mieszkalnych wielorodzinnych, jednorodzinnych) oraz ciepłownictwa promując kompleksową modernizację energetyczną.	Budynki wciąż są wciąż odpowiedzialne za największą emisję dwutlenku węgla, a giną w strategicznych kluczowych zapisach takich dokumentów jak strategię. Jednocześnie planowe, konsekwentne, kompleksowe podejście do modernizacji energetycznej budynków przynosi efekty cytowane w tym wyzwaniu – miejsca pracy, gwarantowane, a nie przewidywane. Zakrojone na masową skalę i dotowane modernizacje budynków generują w skali kraju 300 tysięcy miejsc pracy (raport Fali Renowacji "Kompleksowa modernizacja budynków – wielowymiarowe korzyści dla polskiej gospodarki".) Modernizacje energetyczne budynków są odrębnym działaniem w Zielonym Ładzie, pakiecie Fit for 55, Europejskim Planie Odbudowy, a w polskich dokumentach strategicznych wciąż są jako jeden z mniej ważnych działań.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
304.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	14	Szkolenia w ramach działań programowych powinny być dwufunkcyjne - łączyć wiedzę z danego obszaru z wykorzystaniem konkretnych narzędzi, np. informatycznych.	Szkolenia w ramach działań programowych powinny być wielofunkcyjne - łączyć wiedzę z danego obszaru i świadomość zmian klimatycznych z wykorzystaniem konkretnych narzędzi, np. informatycznych.	Wprowadzenie do zapisu fraz : wielofunkcyjne - i świadomość zmian klimatycznych podkreśla konieczność ukierunkowania zmian, by nie były kontraproduktywne i lub sprzeczne z zasadą DNSH. W działaniu ważna jest jego istota i KIERUNEK- zbieżny do uznanych i przyjętych CELÓW.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
305.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	23	Modernizacja źródeł ciepła, albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej i/lub chłodniczej coraz większej liczby odbiorców (...)	Modernizacja źródeł ciepła, albo podłączeniem do EFEKTYWNEJ sieci ciepłowniczej i/lub chłodniczej coraz większej liczby odbiorców (...) należy do podstawowych typów projektów w zakresie redukcji emisji gazów	Podstawowych typów projektów w zakresie redukcji emisji gazów winne mieć charakter TRWAŁY, i nie narażać aktywnych inwestorów na ponoszenie kolejnych kosztów, gdy inwestycje w technologie przejściowe staną się wkrótce przestarzałe. Jednostki podłączone do NIEEFEKTYWNYCH sieci będą wkrótce obciążone dodatkowymi kosztami np, z regulacji EU_ETS	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
306.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	.30/31	Doskonalenie umiejętności pozwalających się odnaleźć na rynku pracy dynamicznie się zmieniającym i wymagającym dużej elastyczności, innowacyjności i otwartości na nowe umiejętności jest kluczowe dla przyszłego rozwoju regionu i polepszenia własnego standardu życia.	Doskonalenie umiejętności pozwalających się odnaleźć na rynku pracy dynamicznie się zmieniającym w rytm zachodzącej "zielonej" i cyfrowej transformacji gospodarki i wymagającym dużej elastyczności, innowacyjności i otwartości na nowe umiejętności jest kluczowe dla przyszłego rozwoju regionu i polepszenia własnego standardu życia.	Mega trendy związane z trwającą "Zieloną" i cyfrową transformacją gospodarki wymagają wskazania nowych Celów i kierunków zmian, by w przyszłości krajowe opóźnienia w transformacji nie obciążały gospodarki Wielkopolski.	Uwaga uwzględniona Istnieją już zapisy w Programie dotyczące niniejszego postulatu.
307.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	31	Przedsiębiorcy wskazują na brak pracowników z odpowiednimi umiejętnościami jako poważny czynnik utrudniający im prowadzenie działalności	Przedsiębiorcy wskazują na brak pracowników z odpowiednimi umiejętnościami jako poważny czynnik utrudniający im prowadzenie działalności, w tym dostosowanie się do zachodzącej "zielonej" i cyfrowej transformacji gospodarki.	Mega trendy związane z trwającą "Zieloną" i cyfrową transformacją gospodarki wymagają wskazania nowych Celów i kierunków zmian, by w przyszłości krajowe opóźnienia w transformacji nie obciążały gospodarki Wielkopolski	Uwaga uwzględniona Istnieją już zapisy w Programie dotyczące niniejszego postulatu.
308.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	31	usługi proinnowacyjne i/lub prorozwojowe.	usługi proinnowacyjne i/lub prorozwojowe zwłaszcza związane z "zieloną" i cyfrową transformacją gospodarki.	Mega trendy związane z trwającą "Zieloną" i cyfrową transformacją gospodarki warto są zaadresowania by zapewnić trwałe wzrost/rozwoj gospodarki Wielkopolski	Uwaga uwzględniona Istnieją już zapisy w Programie dotyczące niniejszego postulatu.
309.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju	16	brak, po Dyrektywie MCP	Dyrektywa EED	Dyrektywa 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej tzw.. EED z 26 X 2012 roku jest	Uwaga uwzględniona

	Polska Zielona Sieć	oraz działania podejmowane w ramach polityki				systematycznie nowelizowana np.. W 2019, obecnie jest też i w pakiecie FIT55	Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
310.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	23	Zwiększanie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach, w świetle ciągle rosnącego zapotrzebowania na energię w tym sektorze przy jednoczesnym, sukcesywnym wzroście jej kosztów, zapewni zrównoważenie popytu na energię	Zwiększanie efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach, w świetle ciągle rosnącego zapotrzebowania na energię w tym sektorze przy jednoczesnym, sukcesywnym wzroście jej kosztów, zapewni trwałą poprawę ICH konkurencyjności.	Dla firm i gospodarki ważne jest to, iż to działanie zapewni trwałą poprawę ICH konkurencyjności. "Zrównoważenie popytu " można osiągnąć również polityką cenową, zapis dotychczasowy był niejasny i nie odnosił się do firm	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
311.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	.29/30	Czynnikami mającym wpływ na rynek pracy jest niedostateczne dostosowanie pracodawców, pracowników i przedsiębiorstw do zachodzących zmian.	Czynnikami mającym wpływ na rynek pracy jest niedostateczne dostosowanie pracodawców, pracowników i przedsiębiorstw do zachodzącej "zielonej" i cyfrowej transformacji gospodarki.	"Zielona" i cyfrowa transformacji gospodarki stała się faktem wraz z realizacją założeń Europejskiego Zielonego Ładu. W działaniu najważniejszy jego istota i KIERUNEK- zbieżny do uznanych i przyjętych CELÓW nie tylko sposób-cyfryzacja.	Uwaga uwzględniona Istnieją już zapisy w Programie dotyczące niniejszego postulatu.
312.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	30	W kontekście zapewnienia kadr dla nowoczesnej gospodarki kluczowe jest zwiększenie odsetka osób posiadających podstawowe i ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe	W kontekście zapewnienia kadr dla nowoczesnej gospodarki kluczowe jest zwiększenie odsetka osób posiadających podstawowe i ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe oraz kompetencje niezbędne do "zielonej transformacji gospodarki".	"Zielona" i cyfrowa transformacji gospodarki stała się faktem wraz z realizacją założeń Europejskiego Zielonego Ładu. W działaniu najważniejszy jego istota i KIERUNEK- zbieżny do uznanych i przyjętych CELÓW nie tylko sposób-cyfryzacja.	Uwaga uwzględniona Istnieją już zapisy w Programie dotyczące niniejszego postulatu.
313.	Młodzieżowy Strajk Klimatyczny i Polska Zielona Sieć	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	30/31	Doskonalenie umiejętności pozwalających się odnaleźć na rynku pracy dynamicznie się zmieniającym i wymagającym dużej elastyczności, innowacyjności i otwartości na nowe umiejętności jest kluczowe dla przyszłego rozwoju regionu i polepszenia własnego standardu życia.	Doskonalenie umiejętności pozwalających się odnaleźć na rynku pracy dynamicznie się zmieniającym w rytm zachodzącej "zielonej" i cyfrowej transformacji gospodarki i wymagającym dużej elastyczności, innowacyjności i otwartości na nowe umiejętności jest kluczowe dla przyszłego rozwoju regionu i polepszenia własnego standardu życia.	Mega trendy związane z trwającą "Zieloną" i cyfrową transformacją gospodarki wymagają wskazania nowych Celów i kierunków zmian, by w przyszłości krajowe opóźnienia w transformacji nie obciążały gospodarki Wielkopolski	Uwaga uwzględniona Istnieją już zapisy w Programie dotyczące niniejszego postulatu.
314.	MFIPR	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	25	(...) Ponadto, wsparcia wymaga zagospodarowywanie odpadów ściekowych (...)	(...) Ponadto, wsparcia wymaga zagospodarowywanie osadów ściekowych (...)	W opisie użyto sformułowania „odpady ściekowe”. Zamiast tego proponujemy wyrażenie „osady ściekowe”.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną wprowadzone do treści Programu.
315.	MFIPR	Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki	17	- Dyrektywa Rady z 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (...) - Dyrektywa ściekowa (91/271/EWG)	Proponuje się następujące brzmienie: - Dyrektywa Rady 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (dyrektywa ściekowa).	Wymieniono dwa razy tę samą dyrektywę, różnie ją opisując.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną zmodyfikowane w treści Programu.
316.	Gmina Kościan	Warunki podstawowe	66, 71	CP2, cele szczegółowe (ii) (iv), konkretne terytoria objęte wsparciem	Postulujemy aby OSI wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego w postaci obszarów funkcjonalnych, w tym np. Południowo-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego, znalazły odzwierciedlenie w proponowanych instrumentach interwencji, z dedykowaną kwotą wsparcia	Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny, określony w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, charakteryzujący się określonymi zjawiskami, celami i problemami, wskazany został do terytorialnego wymiaru wsparcia. W odniesieniu do tego obszaru postulujemy zastosowanie mechanizmu RLKS włączającego Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, w sytuacji wskazania w Lokalnych Strategiach Rozwoju LGD przedsięwzięć odnoszących się do rozwiązywania problemów charakterystycznych dla obszaru funkcjonalnego. Obszar ten jako OSI powinien dysponować odrębną alokacją. W wariantcie zastosowania trybu konkursowego,	Uwaga częściowo uwzględniona Część gmin wskazanych w OSI połzach będzie uwzględniona w FEW jako gminy o charakterze zmarginalizowanym zgodnie z delimitacją wskazaną w KSRR rozszerzoną o wymiar wewnątrzregionalny. Na etapie operacjonalizacji przewiduje się określenie preferencji punktowych dla zmarginalizowanych gmin. Przewiduje się realizację RLKS w formie wielofunduszowej z uwzględnieniem wsparcia w ramach EFRR i EFS+.

						powinny zostać przyjęte preferencje punktowe w odniesieniu do wnioskodawców (np. samorządów, związków międzygminnych) z obszaru funkcjonalnego.	
317.	Gmina Kościan	Warunki podstawowe	119	CP4	Wątpliwości związane z zastosowaniem mechanizmu RLKS w odniesieniu do pewnych zakresów interwencji celów szczegółowych (d, f, g, k) Celu Polityki 4 (ochrona zdrowia, rynek pracy, bezrobocie, pomoc społeczna)	Niektóre z celów szczegółowych dedykowanych m.in. LGD-om nie leżą w kompetencjach samorządów gminnych, które tworzą LGD. Brak też odpowiednich doświadczeń w tym zakresie, a nowe LSR, które ewentualnie mogłyby te obszary zdiagnozować i wskazać do realizacji, dopiero się tworzą lub dopiero powstaną. Jednocześnie pomija się mechanizm RLKS w odniesieniu do innych, bardziej przystających do LGD-ów celów i dotychczasowych doświadczeń.	Uwaga uwzględniona Kwestia zakresu realizacji instrumentu RLKS zostanie wypracowana wraz z LGD i uszczegółowiona na poziomie operacjonalizacji.
318.	Powiat Piłski/Powiatowy Urząd Pracy w Pile	Warunki podstawowe	228	"1. Rozwiązania w zakresie sporządzania profilów osób poszukujących pracy i oceny ich potrzeb..." tabela 12	Zmiana zgodnie z uzasadnieniem w pkt.9	Zapis w zakresie sporządzania "profilów" jest nieadekwatny do aktualnych regulacji prawnych. Urzędy Pracy przygotowują Indywidualne Plany Działania dla osób bezrobotnych, nie dokonują ich profilowania. IPD wypracowany jest przy udziale osoby bezrobotnej i ma na celu doprowadzenie do zatrudnienia, jednakże nie dokonuje profilowania osób. Profilowanie zostało wyłączone z przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.	Uwaga uwzględniona Odpowiednie zapisy zostaną zmodyfikowane w treści Programu.
319.	DZF MFiPR	Warunki podstawowe	235	„8. środki na rzecz wspierania mobilności osób uczących się i kadry oraz transnarodowej współpracy podmiotów świadczących usługi w zakresie kształcenia i szkolenia, w tym przez uznawanie efektów uczenia się i kwalifikacji.”	Do ustalenia	Proszę o zwrócenie uwagi, czy zapis nie narusza postanowień Umowy Partnerstwa w zakresie realizacji współpracy transnarodowej na poziomie krajowym w ramach CP4 „Europa o silniejszym wymiarze społecznym”.	Uwaga uwzględniona Wskazane zapisy Programu zostaną przeanalizowane.
320.	Krajowe Stowarzyszenie Funduszy Poręczeniowych	Inne (uwagi ogólne, horyzontalne, itp.)			Postulat przyjęcia rozwiązań pozwalających na szeroki udział funduszy poręczeniowych w systemie dystrybucji wsparcia Funduszy Europejskich w formie instrumentów finansowych w ramach programów regionalnych. Niezbędnym warunkiem pozwalającym zrealizować powyższy postulat jest rozszerzenie katalogu poręczanych transakcji, gdzie obok poręczeń kredytów, pożyczek i leasingów możliwe będzie również poręczanie innych instrumentów podziału ryzyka, o których mowa w aktach unijnych, takich jak poręczenia portfelowe oraz poręczenia wadialne, poręczenia należytego wykonania umowy zamówienia publicznego, poręczenia usunięcia wad i usterek, czy poręczenia zwrotu zaliczki (dalej jako: „poręczenia kontraktowe”).	Potrzeba rozszerzenia wachlarza instrumentów wynika w szczególności z obserwowanego w ostatnich latach znaczącego wzrostu zainteresowania przedsiębiorstw tą formą finansowania oraz związanego z tym trendu na rynku poręczeniowym polegającego na zwiększeniu udziału poręczeń kontraktowych w portfelach funduszy poręczeniowych. Należy przy tym zaznaczyć, że trend ten przybrał na sile w czasie spowolnienia gospodarczego będącego następstwem pandemii COVID-19. Aktualnie poręczenia transakcji innych niż kredyty, pożyczki i leasingi stanowią największy udział w portfelach funduszy poręczeniowych. Zgodnie z wynikami raportu Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych pn. Rynek lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych w Polsce w 2020 r. poręczenia wadów oraz poręczenia kontraktowe w 2020 r. stanowiły 83% liczby wszystkich zawartych umów poręczeń (69% wad, 14% pozostałe transakcje), a łączna wartość tych transakcji wyniosła 65% wartości zbudowanego portfela w skali kraju (51% wad, 14 % pozostałe transakcje). Uzyskanie poręczenia kontraktowego znacząco zwiększa potencjał finansowy i operacyjny poręczobiorców. Zwiększenie udziału funduszy poręczeniowych we wdrażaniu instrumentów finansowych w	Uwaga uwzględniona Istniejące zapisy nie wykluczają możliwości realizacji działań przez instrumenty finansowe. Szczegóły dotyczące produktów finansowych będą podane na etapie ich tworzenia na poziomie operacjonalizacji wsparcia, np. w Uszczegółowieniu Programu, z uwzględnieniem zapisów i wymogów odpowiednich rozporządzeń.

						<p>stosunku do poprzedniej perspektywy finansowej 2014-2020 pozwoli również na uelastycznienie systemu wdrażania Funduszy Europejskich 2021-2027. Należy także wskazać, że poręczenia w porównaniu do pozostałych instrumentów (kredyty, pożyczki, wejścia kapitałowe) cechują się najwyższymi wartościami mnożnika i dźwigni finansowej, co nie pozostaje również bez wpływu na niższe koszty obsługi systemu oraz skalę udostępnionego wsparcia. Zgłaszany postulat znajduje również potwierdzenie w przepisach unijnych regulujących zasady wdrażania Funduszy Europejskich, w tym instrumentów finansowych w perpspektywie 2021-2027.</p>	
--	--	--	--	--	--	---	--